

SAMSUN İLİ SEKTÖREL EYLEM PLANLARI

2018 - 2023

SAMSUN İLİ SEKTÖREL EYLEM PLANLARI (2018-2023)

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	6
2.ARKA PLAN	7
3.RAPORUN YAPISI VE YÖNTEMİ.....	10
4.SAMSUN EKONOMİK VE SOSYAL DURUM PROFİLİ	11
4.1.SEÇİLMİŞ İSTATİSTİKİ GÖSTERGELER.....	11
4.2.SAMSUN SOSYAL YAPI ANALİZİ.....	14
4.2.1.NÜFUS VE DEMOGRAFİ.....	14
4.2.2.EĞİTİM	26
4.2.3. SAĞLIK.....	39
4.2.4. AİLE.....	46
4.2.5. GÜVENLİK VE ADALET.....	49
4.2.6. İSTİHDAM.....	51
5.SWOT ANALİZİ VE GELİŞİM BİLEŞENLERİ	63
5.1.SWOT Analizi	64
5.2.Gelişim Bileşenlerinin Bulunabilirliği.....	66
6.SAMSUN İLİ DIŞ TİCARET BİLGİLERİ.....	67
7.YATIRIM ALANLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	71
8.SAMSUN OSB'LERİ İHTİYAÇ ANALİZİ.....	75
9.SAMSUN İLÇELERİ HAKKINDA ÖZET TABLO VE BİLGİLER	84
10.SAMSUN VİZYONU.....	101
11.TOPLANTI VE ÇALIŞTAY FOTOĞRAFLARINDAN SEÇMELER.....	102
12.SAMSUN İLİ İÇİN HAZIRLANAN EYLEM PLANLARI	108
12.1.EĞİTİM EYLEM PLANI	110
12.2.YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI	122
12.3.GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR EYLEM PLANI	140
12.4.SAĞLIK EYLEM PLANI	152
12.5.KÜLTÜR VE TURİZM EYLEM PLANI	168
12.6.ALTYAPI VE ULAŞIM EYLEM PLANI.....	184
12.7.ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI.....	192
12.8.TARIM VE KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI.....	230
12.9.ORMAN VE SU İŞLERİ EYLEM PLANI	246
12.10.SANAYİ VE TİCARET EYLEM PLANI	260
12.11.İSTİHDAM EYLEM PLANI.....	272

1.GİRİŞ

2017 yılında Samsun Valisi ve OKA Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Osman KAYMAK'ın talimatları doğrultusunda hazırlıkları başlatılan Samsun İli Sektörel Eylem Planları ile ulaşmak istenen hedef başta 2023 vizyonu ve Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) hedeflerine ulaşabilmek açısından önem taşıyan temel sorun alanlarına yönelik olarak Samsun ili için bir yol haritası sunmaktadır. Bu çalışmada Samsun ilinin Türkiye ekonomisinin gelişim sürecine uyum göstermesi için ekonomik ve sosyal alanda yapılması gereken çalışmalar planlanmıştır.

Bu çerçevede, Onuncu Kalkınma Planı, Öncelikli Dönüşüm Programları, Orta Vadeli Program, Bakanlık Stratejik Planları ile Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölge Planı SAMSUN ilinin ihtiyaç ve öncelikleri dikkate alınarak incelenerek aşağıda listesi sunulan 11 adet eylem planı oluşturulacaktır. Eylem planlarında yer alan faaliyetler birden fazla kurumun sorumluluk alanına giren ve kurumlar arası etkin koordinasyon gerektirecek şekilde tasarlanacaktır. Eylem planlarındaki eylemler, eylemden sorumlu kuruluşlar tarafından eylemle ilgili kuruluşlarla koordinasyon halinde uygulamaya geçirilecektir.

SAMSUN İLİ SEKTÖREL EYLEM PLANLARI LİSTESİ

1. EĞİTİM EYLEM PLANI
2. YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI
3. GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR EYLEM PLANI
4. SAĞLIK EYLEM PLANI
5. KÜLTÜR VE TURİZM EYLEM PLANI
6. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA EYLEM PLANI
7. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI
8. TARIM VE KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI
9. ORMAN VE SU İŞLERİ EYLEM PLANI
10. SANAYİ VE TİCARET EYLEM PLANI
11. İSTİHDAM EYLEM PLANI

2.ARKA PLAN

Somut hedeflere ulaşmak amacıyla bilinçli adımlar atılması, stratejik kurumsal yaklaşımlar geliştirilmesi günümüz yönetim anlayışında bütün taraflarca kabul edilen bir gerçektir. Bu çerçevede, kaliteli hizmet sunumu, kurumsal politika geliştirme, etkin kaynak planlaması ile etkili uygulama, izleme ve değerlendirme yapmak amacıyla SAMSUN İli Gelişim Planı hazırlanmıştır. Bu doküman, katılımcı bir süreç sonucunda hazırlanmış olup ildeki tüm kurumlar tarafından benimsenmesi, planın başarıya ulaşması açısından önem taşımaktadır.

Bu il gelişim planında yer alan amaç, hedef ve faaliyetlerin öncelikleri, hedefleri, süresi ile sonuç ve etkileri yönünden ulusal ve bölgesel plan ve programlarla, yerel ihtiyaçlarla uyumlu olmasına özen gösterilmiştir.

24 Mayıs 2016 tarihinde açıklanan **65.Hükümet Programı** sırasıyla ülke, bölge ve illerin kalkınma yol haritalarına ışık tutmaktadır. Özellikle eğitimde ve ekonomide yapılacak değişikliklerle ülkemizin “yüksek gelir grubu” ve “en yüksek insani gelişmişlik seviyesi”ndeki ülke standartlarına ulaştırılması hedeflenmektedir. 2023 yılı hedefleri için **genç ve dinamik nüfus** ülkenin en büyük kaynağıdır, bu kaynağın iyi değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Hükümet programı; insan odaklı bir anlayışla, yatırım, istihdam ve üretimi önemseyen bir yapıdadır; bu kapsamda 6 temel alanda çalışmaların yoğunlaşması hedef alınmıştır. Bunlar: Demokrasi ve adalet, **Eğitim, Reel ekonomide köklü değişim, Öncelikli dönüşüm programları**, Kamu yönetimi ve Kamu maliyesidir. Özellikle öncelikli dönüşüm programları, plandaki eylemler için önemli bir kaynak olarak kullanılmıştır.

Üreterek büyüyen, istihdam oluşturan, ihracatı artıran bir il olma yolunda özel sektörün daha güçlü ve rekabetçi olması önem arz etmektedir. Atılacak adımlarla üretim yapısında ve **ihracatta ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değerli ürünlerin payını artırmak** gereklidir. İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesiyle **hem ulusal hem de uluslararası yatırımların teşvik edilmesine** devam edilmesi önem arz etmektedir. Bilgi toplumu hedefinin gerçekleşebilmesi amacıyla bilgi-iletişim teknolojileri başta olmak üzere **Sanayi 4.0 Devrimine** geçiş için yapılacak çalışmalar son derece gereklidir. Kalkınma stratejisinin özünü, **daha donanımlı, daha yenilikçi ve girişimci, bilgi üreten bunu yüksek katma değere dönüştüren insan kaynağı ve işletmeler** oluşturacaktır.

Hükümet programında ekonomik ve sosyal kalkınmanın **yenilikçi üretimden** geçtiğinden bahsedilmektedir. Bu kapsamda, önümüzdeki dönemde **Ar-Ge ve yenilik** bilincini ve **üniversite-sanayi işbirliğinin** daha da geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasına yönelik destek sağlayan kurumlar arasında koordinasyonu güçlendirecek desteklerin etkinliğinin artırılması, **yüksek teknoloji ürünlerde kamu alım garantisine** dayalı üretim yapılabilmesi için ürün bazlı **yerli tedarik modellerinin** geliştirilmesi, sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek yatırım gerektiren **ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine** öncelik verilmesi, **emek yoğun geleneksel sektörlerin katma değerini artıracak** yapılanmalarının desteklenmesi önem arz etmektedir.

Genel sanayi politikalarının stratejik bir unsuru olan **savunma sanayi**, ulusal güvenliğimiz açısından sahip olduğu önemin yanı sıra katma değeri yüksek bir ekonomi inşa etme amacına da hizmet etmektedir. Bu kapsamda yerli Ar-Ge ve üretimin desteklenmesi, savunma sanayisini diğer sanayi alanları ile entegre edebilmek son derece önemlidir.

Tarımsal destekler şekillendirilirken ülkenin arz dengesi ve dış ticaret politikaları dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda, **sertifikalı üretim yöntemlerine** önem verilmesi, **tarım sigortalarının kapsamının genişletilerek yaygınlaştırılması**, su tasarrufuna imkan sağlayan basınçlı modern sulama yatırımlarına devam edilmesi önemlidir.

Eğitim kalitesinin artması için **“Eğitim Kalite Endeksi”** hazırlanması, müfredatların bilgi teknolojileri destekli öğretime uygun hale getirilerek **eğitsel e-içeriklerin** geliştirilmesi, **oyun tabanlı öğrenmenin** etkin hale getirilmesi, öğrencilerin yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde **yabancı dil** öğretimine öncelik verilmesi, **iş dünyasının ihtiyaç duyduğu** meslek ve alanlarda nitelikli eleman yetiştirilmesi, kamu-özel kesim işbirliği ile meslek liseleri ve meslek yüksek okullarının kalitesinin artırılması, eğitim alanında yapılabilecek önemli faaliyet alanlarını oluşturmaktadır.

Sağlık alanına gelindiğinde, **sağlık turizminde** kapasiteyi artırmak, hastanelerdeki **nitelikli yatak oranını** artırmak, **koruyucu hekimliği** yaygınlaştırmak, **evde sağlık hizmetlerini** geliştirmek, **biyoteknolojik ürünlerde** yerli üretimi artırmak, milli aşı üretebilmek, kamu-özel ortaklığı modeli ile başlatılan **şehir hastaneleri** projelerini tamamlamak önemli hedeflerden görülmektedir.

Sosyal hayat alanında da birçok faaliyet öngörülmektedir; bunların bazıları; sosyal hizmet ve yardım kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini artırarak **“Aile Bilgi Sistemi”**nin kurulması, **engelli genç ve çocukların** kısa süreli gündüz ve yatılı bakımı için güvenli bir biçimde bırakılabilecekleri **“engelli yaşam merkezleri”**nin kurulmasıdır. Hükümet programında **kadınların** bireysel ve toplumsal olarak daha da güçlendirilmesi; karar alma mekanizmalarında etkinliklerinin artırılması, kadın girişimci sayısının artırılması önemli hedefler arasında yer almaktadır. **Gençlerin** de aynı kadınlar gibi sosyal hayatta ve karar mekanizmalarında daha aktif rol almaları hedeflerden birisidir. Bu kapsamda; genç girişimciliği güçlendirmeye yönelik finansman, teknoloji, işletme ve pazarlama gibi konularda programların düzenlenmesi; **hayat boyu öğrenme programlarını** yaygınlaştırarak gençlere temel ve mesleki becerilerin kazandırılması öngörülen faaliyetlerin bazılarıdır.

Kültür ve sanat alanındaki öngörülen faaliyetlerden bazıları ise şu şekildedir: Sivil toplumun kültür ve sanat faaliyetlerine aktif olarak katılabileceği mekanizmaların artırılması, fikri mülkiyet haklarını kurumsallaşmasına yönelik çalışmaların artarak sürdürülmesi, **tarihi kent bölgelerindeki dokunun bütüncül olarak ortaya çıkarılması ve korunması**.

Hükümet programı, **spor** sağlıklı bir toplum olmanın ve sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak görmektedir. Bu kapsamda, büyük yatırımlar ile oluşturulan **tesislerin atıl kalmaması** için özel sektörün öncülük edeceği yeni işletme modellerinin hayata geçirilmesi, spor tesislerinin eğitim kurumlarıyla entegrasyonuna yönelik çalışmaların planlanması, önemli faaliyetler arasında yer almaktadır.

Orta Vadeli Plana (2017-2019) bakıldığında ise amaçlar, 65.Hükümet Programı ile uyumlu olduğu görülmektedir. Plandan öne çıkan bazı eylemler şöyle sıralanabilir:

- ✓ Program döneminde büyüme stratejisi; **beşeri sermayenin geliştirilmesi, işgücü piyasasının etkinleştirilmesi, teknolojik ve yenilik geliştirme kapasitesinin artırılması, fiziki altyapının güçlendirilmesi, kurumsal kalitenin iyileştirilmesi** şeklinde beş temel eksen üzerine oturmaktadır.
- ✓ Kamu kesiminde ve özel kesimde kurumsallaşmaya daha da önem verilecek; başta işgücü kalitesinin iyileştirilmesi olmak üzere kurumlarda verimliliği artıracak reformlara öncelik verilecektir. Tarımsal desteklemelerle arz dengesi, dış ticaret politikaları dikkate alınacak, ürün deseni ve su potansiyeli uyumu gözetilerek havzalar düzeyinde sertifikalı üretim yöntemlerine önem verilecektir.
- ✓ Katma değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesine, gen kaynaklarının korunmasına, ıslah çalışmalarına, nanoteknoloji ve biyoteknolojiye yönelik çalışmalara öncelik verilerek, güdümlü projelerle tarım-sanayi-üniversite arasındaki işbirlikleri artırılabilecektir.
- ✓ Tarım politikalarının yürütülmesine ilişkin bilgi altyapısı ile idari yapı geliştirilecek ve tarımsal bilgi sistemleri AB ile uyumlu hale getirilecektir.
- ✓ Sanayide özel sektör önceliğinde, dışa açık, rekabetçi, yenilikçi, yüksek katma değer yaratan, Ar-Ge tabanlı ve çevreye duyarlı bir üretim yapısına dönüşüm hızlandırılacaktır. Bunun için; nitelikli istihdam altyapısı oluşturulacak, girişimcilik kapasitesi güçlendirilecek, ticarileşme ve markalaşma süreçlerinin işlerliği artırılacak, sağlık endüstrilerinin, kentleşme ve kentsel dönüşümde katma değer yaratan sektörlerin desteklenmesine önem verilecektir.
- ✓ Sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek miktarda yatırım gerektiren ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine öncelik verilecektir.
- ✓ KOBİ'lere kredi sağlanması konusundaki riskleri azaltacak finansal araçların daha etkin kullanılabilmesini sağlayacak tedbirler alınacaktır.
- ✓ Ulaştırma ve lojistik altyapısı güçlendirilecek; lojistik merkezler ekonominin ihtiyaç duyduğu etkinliğe kavuşturulacak ve rekabet gücüne katkısı artırılacaktır.
- ✓ Fikri mülkiyet ve patent hakları korunacak, Sınai Mülkiyet Kanunu çıkarılacaktır.
- ✓ Yatırım Destek Ofislerinin kurumsal ve beşeri kapasiteleri güçlendirilerek özel kesim yatırımlarına katkısı artırılacaktır.
- ✓ Girişim sermayesi ve bireysel katılım sermayesi gibi yenilikçi finansman imkanları ve teknolojik girişimcilik destek modelleri geliştirilecektir.
- ✓ Rüzgar, güneş, hidroelektrik gibi alternatif enerji kaynakları üreten tesislerde kullanılan makine ve teçhizatın yurt içinde üretilmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
- ✓ Kamu alımları, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine katkı sağlayacak; yeniliği, yerleşmeyi, teknoloji transferini ve yenilikçi girişimciliği teşvik edecek şekilde kullanılacaktır.
- ✓ Başta ilaç ve tıbbi cihaz sektörleri olmak üzere yüksek teknoloji ürünlerde kamu alım garantisine dayalı üretim yapılabilmesi için ürün bazlı yerli tedarik modelleri uygulanacaktır.
- ✓ Değişen işgücü piyasası talepleriyle uyumlu bireyler yetiştirmeye yönelik olarak, temel ve mesleki eğitim reformu hayata geçirilecek ve çıraklık eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alınacaktır.
- ✓ Kadınlar ve engelliler başta olmak üzere, özel politika gerektiren grupların işgücüne ve istihdama katılımlarını artırmaya yönelik politikaların etkin bir şekilde uygulanmasına devam edilecektir.

✓ 3.RAPORUN YAPISI VE YÖNTEMİ

Samsun İli Sektörel Eylem Planları, ulusal planlarda yer alan hedefler dikkate alınarak hazırlanmıştır. Kendi içinde bütünlüğü olan raporda Samsun’la ilgili seçilmiş istatistikler, il sosyal yapı analizi, il GZFT analizi, ilin dış ticaret bilgileri, ilin yatırım alanları hakkında genel değerlendirme, il OSB’leri ihtiyaç analizi, Samsun ilçeleri hakkındaki özet bilgiler yer almaktadır. TR83 Bölgesi Bölge Planı olan Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi’nde (YHGP) Samsun ile ilgili olan eylemler de bu rapor içerisinde değerlendirilmiştir. Raporun sonunda ise bu rapordaki hedeflere ulaşılmasını sağlayacak eylem planlarının yönetici özetleri ve seçme eylemleri yer almaktadır. Eylem planlarının tamamı ayrıca tek tek basılmış olup raporlara Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı web sitesinden erişebilmeniz mümkün olacaktır.

Ajans tarafından daha önceden hazırlanan/hazırlatılan raporlardaki Samsun ile ilgili analizler süzülerek rapor içeriğinde yer verilmiştir. Bu kapsamda daha önce Kalkınma Bakanlığı ile paylaşılan “Samsun İli Sosyal Yapı Analizi”, Kalkınma Bankası ile ortak bir çalışma sonucu gerçekleştirilen “TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırması-Samsun ili” raporu, tr83 Bölgesi İlleri SEGE (Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi), TR83 Bölgesi’nin Rekabetçiliğinin Artırılması AB Projesi kapsamında hazırlanan “TR83 Bölgesi OSB’leri İhtiyaç Analizi” bilgileri raporda yer almıştır. Seçilen istatistiki göstergeler, 2015 ve 2016 yılları TÜİK verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Sektörel eylem planlarının hazırlanması kapsamında Samsun Valiliği, Samsun Büyükşehir Belediyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun Ticaret ve Sanayi Odası ve OKA arasında bir protokol imzalanmıştır. 11 sektörel eylem planını kaleme alacak akademik personel, OMÜ tarafından; sektörel eylem planlarında yol gösterici koordinatör kurumlar ise Samsun Valiliği tarafından belirlenmiştir. 2017 yılı Kasım ayında Samsun Valisi Sayın Osman KAYMAK’ın başkanlık ettiği başlangıç toplantısında çalışmanın yol haritası belirlenmiştir. Akabinde, çalışmanın genel koordinatörlüğünü de üstlenen OMÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Sayın Mehmet KURAN’ın başkanlığında, ilgili akademisyen ve koordinatör kurum temsilcileri bir araya gelerek çalışmanın takvimi konusunda görüş alışverişinde bulunmuştur. Sektörel eylem planları, katılımcı bir anlayışla, her sektörün ilgili kamu kurumu, meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşlarının da katıldığı çalıştay, yüz yüze görüşmelerde alınan bilgiler ışığında ilgili OMÜ akademisyenleri tarafından hazırlanmıştır. 2018 yılı Nisan ayında yine Samsun Valisi Sayın Osman KAYMAK’ın başkanlık ettiği nihai değerlendirme toplantısında her sektörel eylem planının sunumu gerçekleştirilmiştir. Verilen geri bildirimler doğrultusunda son hali verilen sektörel eylem planları, 2018 yılı Mayıs ayında tamamlanmıştır.

Çalışma kapsamında **106** adet çalıştay, toplantı, görüşme yapılmış olup **1.245** katılımcının görüşleri bu sektörel eylem planlarında yer almış; **545** adet eylem belirlenmiştir.

Kurumlarla beraber ortaya çıkarılan çalışma, ildeki sahiplenmenin üst düzeyde olması açısından ciddi önem taşımaktadır. Planlar, çalışmanın ilk aşamasından başlayarak; teknik ve bilimsel verileri dikkate alan, katılımcı, yerel girişim gücünü ve karşılıklı üstünlüğü önemseyen, mekana dayalı bir yaklaşım izlemiştir. Oluşturulan planların, eylemlerin tanımladığı yol güzergahında, dinamik, hızlı ve demokratik katılımcı öngörü kararları alınarak, aynı hızla bunları yenileyebilme esnekliği gösterilerek ilerleyen ve uzun vadede de geçerliliğini koruyabilecek olması öngörülmüştür.

4.SAMSUN EKONOMİK VE SOSYAL DURUM PROFİLİ

4.1.SEÇİLMİŞ İSTATİSTİKİ GÖSTERGELER

	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
COĞRAFİ VE DEMOGRAFİK GÖSTERGELER						
Yüzölçümü (km ²)	783,562	37,937	5,704	12,796	9,364	10,073
Nüfus (2015 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre)	78.741.053	2.721.221	322.167	525.180	1.279.884	593.990
Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızı (2014–2015) (Binde)	13,4	1,6	0,8	-3,9	7,8	-6,6
Nüfus Yoğunluğu (2015) (kişi/ km ²)	102	72	57	41	141	60
Şehirleşme Oranı (2015) (Yüzde)	92,1	83,32	70,30	72,60	100,00	63,95
Net Göç Hızı (2014–2015) (Binde)	-	-6,09	-3,52	-12,02	-2,27	-10,42
EĞİTİM GÖSTERGELERİ						
Okur-Yazar Nüfus Oranı (2015) (Yüzde)	96,22	96,31	96,16	94,34	96,99	96,67
İlkokulda Okullaşma Oranı (2014-2015) (Yüzde)	94,87	93,13	94,59	91,99	95,02	89,32
Erkek (Yüzde)	94,54	92,81	94,49	91,66	94,68	88,96
Kız (Yüzde)	95,22	93,47	94,69	92,34	95,38	89,71
Ortaokulda Okullaşma Oranı (2014-2015) (Yüzde)	94,39	94,79	97,23	93,79	96,61	90,59
Erkek (Yüzde)	94,36	94,64	97,06	93,17	96,60	90,52
Kız (Yüzde)	94,43	94,94	97,41	94,43	96,62	90,66
Ortaöğretimde Okullaşma Oranı (2014-2015) (Yüzde)	79,79	85,48	94,86	82,59	86,47	81,3
Erkek (Yüzde)	79,36	84,53	94,92	81,17	85,39	80,5
Kız (Yüzde)	80,24	86,47	94,80	84,06	87,58	82,12
İSTİHDAM GÖSTERGELERİ						
İşgücüne Katılma Oranı (2015) (Yüzde)	51,3	51,1	50.7*	52.0*	50.5*	49.9*
İstihdam Oranı (2015) (Yüzde)	46,0	47,8	47.4*	48.9*	47.2*	46.7*
İşsizlik Oranı (2015) (Yüzde)	10,3	6,5	6.6*	5.9*	6.6*	6.6*
SAĞLIK GÖSTERGELERİ						
Hastane Sayısı (2014) (Adet)	1.528	66	7	16	28	15
Yüz Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısı (2014) (Adet)	266	315	246	292	342	316
Toplam Hekim Sayısı (2014) (Kişi)	135.616	4.468	381	639	2.576	872

*İl bazında bu veriler son olarak 2013 yılında açıklanmıştır.

	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
SANAYİ SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ						
Patent Başvuruları (2015)	5.512	63	1	24	25	13
Faydalı Model Başvuruları (2015)	3.451	32	4	3	23	2
Marka Başvuruları (2015)	95.962	1.026	81	184	606	155
Tasarım Başvuruları (2015)	8.291	66	14	11	37	4
Toplam (2015)	113.216	1.187	100	222	691	174

TARIM SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ						
Tarım Alanlarının Toplam Alan İçindeki Payı (2013) (Yüzde)	30	43	45	45	45	37
Kişi Başına Düşen Bitkisel Üretim Değeri (TL-2015)	1.520	2.872	3.829	2.280	2.799	3.032
Kişi Başına Düşen Hayvansal Ürünler Üretim Değeri (TL-2015)	707	426	620	606	274	488
Kişi Başına Düşen Canlı Hayvan Değeri (TL-2015)	928	1.327	2.108	1.811	904	1.387
BANKACILIK GÖSTERGELERİ						
Banka Sayıları (2015)	47	19	13	13	19	13
Banka Şube Sayısı (2015) (Adet)	11.113	316	43	65	142	66
Şube Başına Düşen Ortalama Nüfus (2015) (Kişi)	7.085	8.611	7.492	8.080	9.013	9.000
Şube Başına Düşen Ortalama Mevduat (2015) (Bin TL)	105.503	45.278	35.767	45.230	55.401	29.742
Şube Başına Düşen Ortalama Kredi (2015) (Bin TL)	124.622	72.699	68.186	75.953	79.457	57.893
Kişi Başına Düşen Banka Mevduatı (2015) (TL)	14.890	5.258	4.774	5.598	6.147	3.305
Kişi Başına Düşen Banka Kredisi (2015) (TL)	17.588	8.442	9.101	9.401	8.816	6.433
Kredi/Mevduat Oranı (2015) (Yüzde)	118	161	191	168	143	195

	Türkiye	TR83 Bölgesi	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat
TURİZM SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ						
Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisi Sayısı (2015) (Adet)	4.434	72	17	9	32	14
Tesis Sayısının Türkiye İçindeki Payı (2015) (Yüzde)	-	1,62	0,38	0,20	0,72	0,32
Turizm İşletme Belgeli Tesislerin Yatak Kapasitesi (2015) (Adet)	1.164.283	7.953	1.009	994	4.625	1.325
Yatak Sayısının Türkiye İçindeki Payı (2015) (Yüzde)	-	0,68	0,09	0,09	0,40	0,11
Belediye Belgeli Tesis Sayısı (2015)	9,196	183	38	40	77	28
Belediye Belgeli Tesislerin Yatak Kapasitesi (2015)	497,728	8,541	1,501	2,267	3,238	1,535
DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ						
Dış Ticaret Hacmi (2015) (Milyon USD)	351.073	1.864	117	630	1.068	49
Dış Ticaret Dengesi (2015) (Milyon USD)	-63.395	-168	61	47	-272	-3
İhracat (2015) (Milyon USD)	143.839	848	89	338	398	23
Kişi Başına Düşen İhracat (2015) (USD)	1.827	312	276	645	311	38
İthalat (2015) (Milyon USD)	207.234	1.016	28	292	670	26
Kişi Başına Düşen İthalat (2015) (USD)	2.632	373	87	555	524	43
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (2015) (Yüzde)	69,41	83,53	316,89	116,07	59,43	88,52
İhracatçı Firma Sayısı (2015)	59.094	402	39	112	221	30

İthalatçı Firma Sayısı (2015)	62.882	469	48	111	267	43
DİĞER GÖSTERGELER						
Yatırım Teşvik Belgesi(2001-2016 Eylül) (Adet)	52.788	1.380	229	299	530	322
Teşvikli Belge Sayısının Türkiye İçindeki Payı(Yüzde)	-	2,61	0,43	0,57	1,00	0,61
Yatırım Teşviklerinde Sabit Yatırım Tutarı(Bin TL)	651.547	11.420	1.523	1.802	6.040	2.055
Sabit Yatırım Tutarının Türkiye İçindeki Payı (Yüzde)	-	1,75	0,23	0,28	0,93	0,32
Yatırım Teşviklerinde Öngörülen İstihdam	2.039.106	45.601	6.026	9.914	16.555	13.106
Teşvikli İstihdamının Türkiye İçindeki Payı (Yüzde)	-	2,24	0,30	0,49	0,81	0,64
Kamu Yatırım Harcamaları (2015) (Bin TL)	62.240.302	798.113	128.636	206.517	301.463	161.497
Kamu Yatırım Harcamasının Türkiye İçindeki Payı (2015) (Yüzde)	-	1,28	0,21	0,33	0,48	0,26
Kişi Başına Düşen Kamu Yatırım Harcaması (2015) (TL)	790	293	399	393	236	272

Kaynak: TÜİK, 2016; Dünya Bankası, TR83 Bölgesi Uygun Yatırım Alanları Araştırması (SAMSUN İli), 2014

4.2.SAMSUN SOSYAL YAPI ANALİZİ

Bu analiz, Kalkınma Bakanlığı'nın tüm Ajanslarla beraber yürüttüğü ortak bir çalışma kapsamında 2015 yılı ortasında, 2014 verileriyle hazırlanmıştır. TR83 Bölgesi için her il için ayrı birer doküman mevcut olup SAMSUN İl Gelişme Planı kapsamında yalnızca SAMSUN İli Sosyal Yapı Analizi bilgileri kullanılmıştır.

4.2.1.NÜFUS VE DEMOGRAFİ

Nüfusun büyüklüğü ve yapısı yerleşim alanlarının sosyo-ekonomik gelişmelerini etkilemektedir. Nüfus politikaları ile yoksulluğun giderilmesi, sermaye birikiminin artırılması, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve eğitim, sağlık gibi alanlarda fırsat eşitliğinin sağlanması yollarıyla ekonomik ve sosyal gelişmenin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Mevcut Durum ve Eğilimler

1.1 Nüfus

1.1.1 Mevcut Durum

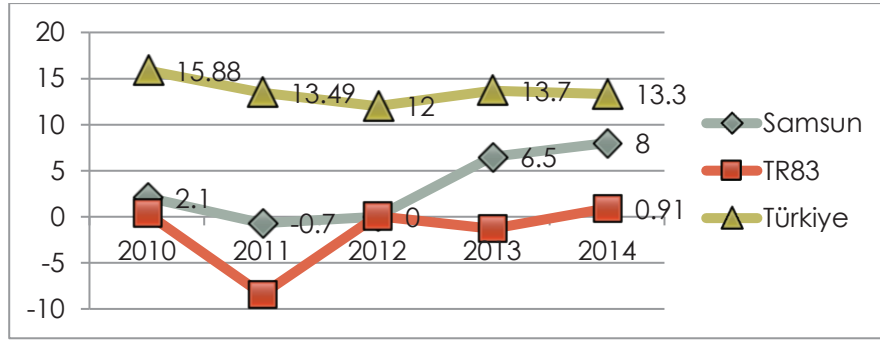
Karadeniz'deki önemli büyükşehirlerinden biri olan Samsun ili, TR83 Bölgesi'nin de en büyük ili konumundadır. Samsun ili nüfusu 2013 yıllarından itibaren artış göstermeye başlamıştır.Bununla beraber nüfus artış hızı hala Türkiye'nin altında seyretmektedir.

Tablo 1.1: Nüfus ve Nüfus Artış Hızı

	SAMSUN			TR83			Türkiye		
	Nüfus	Artış Hızı (%)	Nüfus Yoğunluğu	Nüfus	Artış Hızı (%)	Nüfus Yoğunluğu	Nüfus	Artış Hızı(‰)	Nüfus Yoğunluğu
2010	1 253 693	2,1	138	2.740.686	0,39	73	73.722.988	15,88	94
2011	1 251 729	-0,7	138	2.717.685	-8,41	72	74.724.269	13,49	97
2012	1 251 722	0,0	138	2.717.970	0,1	72	75.627.384	12	98
2013	1 261 810	6,5	139	2. 714.575	-1,27	72	76.667.864	13,7	100
2014	1 269 989	8,0	140	2.717.042	0,91	72	77.695.904	13,3	101

Kaynak: [www. tuik.gov.tr](http://www.tuik.gov.tr)

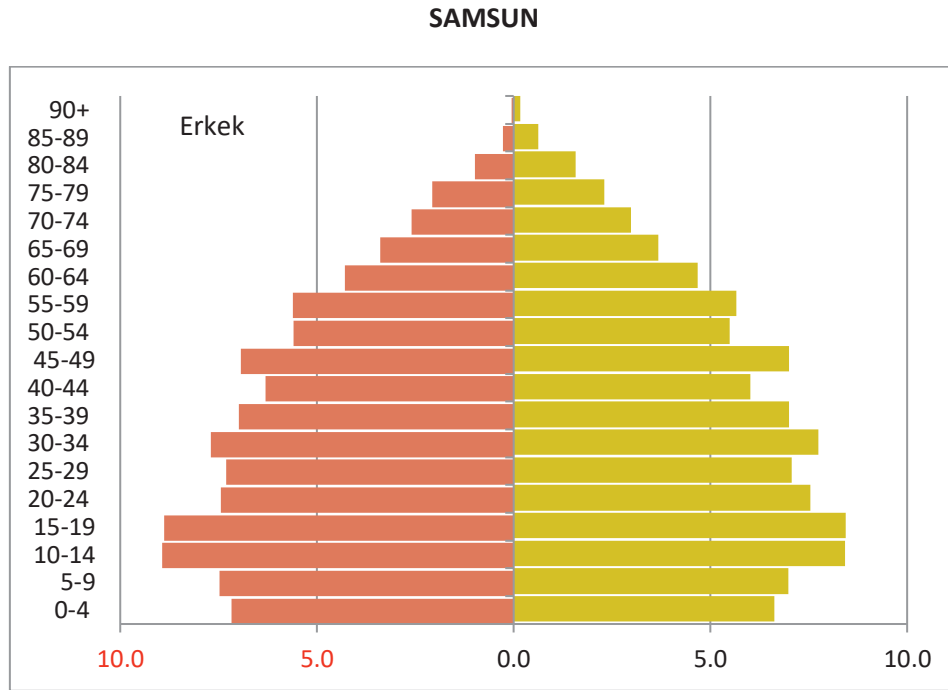
Şekil 1.1: Nüfus Artış Hızı

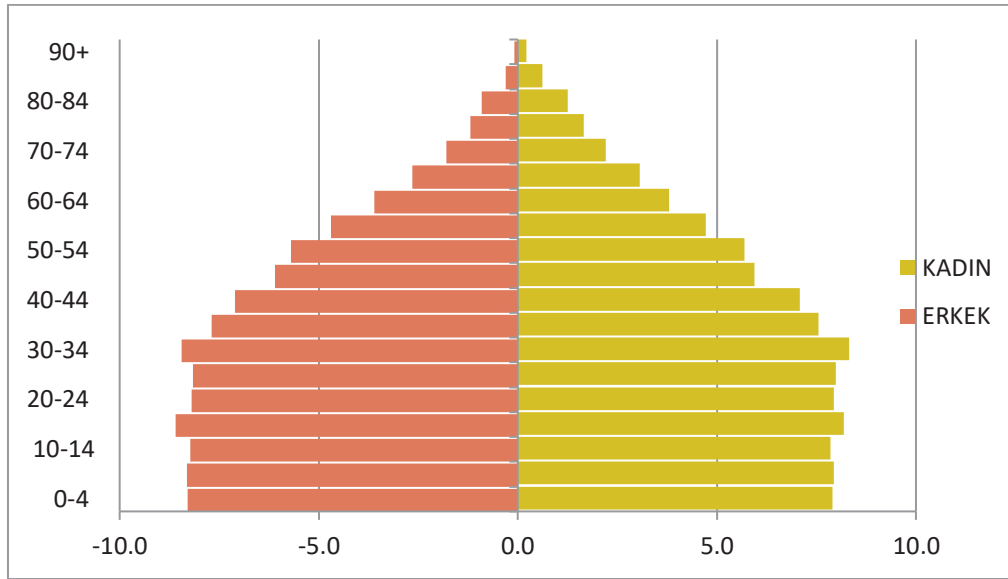
Kaynak: www.tuik.gov.tr

İlde kadın-erkek nüfusunun yaşlara göre dağılımı arasında önemli farklılıklar bulunmamaktadır. 65 yaş üzeri nüfusta fizyolojik etmelerin de etkisiyle kadın nüfusun erkek nüfustan fazla olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde ise 55 yaş ve sonrasına kadar nüfusun yaş grupları büyüklükleri arasında önemli farklılıklar olmadığı görülmektedir.

Şekil 1.2: Nüfus Piramidi, SAMSUN ve Türkiye

TÜRKİYE

Nüfusun yapısını gösteren il nüfus piramidi Türkiye nüfus piramidi ile kıyaslandığında Türkiye nüfus piramidinin tabanının daha geniş olduğu görülmektedir. Bu farkın nedeni ise Türkiye’de nüfus artış hızının daha yüksek olmasıdır. Ayrıca Samsun’da 0-14 yaş grubu oranının (yüzde 21,6) Türkiye oranından (yüzde 24,2) daha az ve 65+ üstü grubun oranının (yüzde 13,3) ise Türkiye ortalamasından (yüzde 7,9) daha fazla olduğu fark edilmektedir.

1.1.2.Nüfusun Yaşlara Göre Dağılımı ve Yaşlanma

Nüfusun yaşlara göre dağılımına bakıldığında 0-14 yaş arasındaki kişilerin nüfusun yaklaşık olarak yüzde 22’sini, 15-64 yaş arasındaki çalışma çağındaki nüfusun yüzde 68’ini ve 65 yaş üzerindeki yaşlı nüfusun yüzde 10’unu oluşturduğu görülmektedir. Genç nüfus oranı Türkiye’nin altındayken, yaşlı nüfus oranı ilde daha yüksektir.

Tablo 1.2: Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: www.tuik.gov.tr

	SAMSUN		Türkiye	
	Nüfus	Oran (%)	Nüfus	Oran (%)
0-14	273.837	21,6	18.862.430	24,2
15-64	867.576	68,3	52.640.512	67,7
65+	128.576	10,1	6.192.962	7,9
Toplam	1.269.989	100	77.695.904	100

65 yaş üzeri nüfusun önemli paya sahip olduğu ilde yapılan nüfus projeksiyonları da bu oranın önümüzdeki dönemde artacağını göstermektedir. Bununla birlikte yaş bağımlılık oranlarının incelenmesi ilde yapılacak sosyal ve ekonomik planlamalar için önem taşımaktadır.

Tablo 1.3: Yaş Bağımlılık Oranları

	0-14 Yaş Bağımlılık				65+ Yaş Bağımlılık				Toplam Yaş Bağımlılık			
	1990	2000	2011	2014	1990	2000	2011	2014	1990	2000	2011	2014
Samsun	62,54	47,85	34,14	31,56	6,87	10,14	13,55	14,82	69,41	57,99	47,68	46,38
TR83	62,57	48,05	34,11	31,52	7,55	10,90	15,5	17,1	70,11	58,95	49,61	48,62
Türkiye	57,36	46,27	37,51	35,83	7,06	8,83	10,91	11,76	64,42	55,10	48,42	47,6

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yaş bağımlılık oranının küçük olması ekonomik değer üretme potansiyeli olan nüfusun çokluğunu, oranın % 50 olması çalışma çağındaki 1 kişinin, 1 çocuk veya yaşlıyı çalışarak desteklediği bir dengeyi varlığını göstermektedir. 1990 yılından günümüze toplam yaş bağımlılık oranının önemli derecede düşerek ilde 49,5 düzeyinde denge durumunda olduğu görülmektedir. Yaşlı nüfus sayısı ve bağımlılık oranı artarken 0-14 yaş bağımlılıklarında önemli düşüşler görülmektedir. Demografik trendlerin bu şekilde devam etmesiyle yaşlı nüfus oranı artarken genç nüfus azalacaktır. Nüfusun bu yapısı sosyal ve ekonomik hayatı da etkilemektedir. İşgücünün oransal olarak azalmasıyla bakmakla yükümlü olunan nüfus artmakta, bu da ekonomik bağımlılığı artırmaktadır.

1.1.3 Toplam Doğurganlık Hızı

Nüfusun yapısını ve artış hızını belirleyen temel faktörler arasında doğurganlık hızı, ölüm hızı ve göç hızı ve yapısı bulunmaktadır. Toplam doğurganlık hızı bir kadının, doğurgan olduğu dönem boyunca (15-49 yaşları arasında) doğurabileceği ortalama çocuk sayısıdır.

Tablo 1.4: Toplam Doğurganlık Hızı

	Samsun	TR83	Türkiye
2009	1,87	1,89	2,10
2010	1,81	1,85	2,08
2011	1,77	1,79	2,04
2012	1,83	1,83	2,11
2013	1,82	1,82	2,10
2014	1,85	1,85	2,17

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Türkiye’de toplam doğurganlık hızı 2013 yılında yenilenme hızı olan 2,10 olarak gerçekleşmiş, 2014 yılında ise önemli bir yükseliş göstermiştir. Samsun’da ise toplam doğurganlık hızının düşme trendi genel olarak devam etmekte olup 2014 yılında 1,85 olmuştur.

Kaba Ölüm Hızı

Yıl içerisinde 1000 nüfus başına yaşanan ölüm olayları kaba ölüm hızını vermektedir. Bu hıza bakıldığında Samsun'un TR83 Bölgesi ortalamasının altında ama Türkiye'nin üzerinde bir hıza sahip olduğu görülmektedir.

	Samsun	TR83	Türkiye	Tablo 1.5: Kaba Ölüm Hızı
2009	5,7	6,4	5,1	Kaynak: www.tuik.gov.tr
2010	5,7	6,3	5,0	
2011	5,8	6,5	5,1	
2012	5,9	6,5	5,0	
2013	5,9	6,5	4,9	
2014	6,2	6,8	5,1	1.1.5.Nüfus Projeksiyonları

Nüfus projeksiyonlarının yapılması kaynakların kullanımının planlaması ve sosyal politikaların belirlenmesi için önem taşımaktadır. TÜİK tarafından tüm iller için 2023 yılına kadar nüfus projeksiyonları yapılmıştır. Nüfus projeksiyonları yapılırken doğurganlık, ölümlülük hızları ve göç verileri temel alınmaktadır.

Tablo 1.6: Nüfus Projeksiyonları

	SAMSUN	TR83	Türkiye
2014	1 254 969	2.704.409	77.695.904
2018	1.254.865	2. 658.849	80.551.266
2023	1.242.365	2. 571.214	84.247.088

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yapılan nüfus projeksiyonlarına göre il nüfusu düşmeye başlayacak ve 2023 yılına gelindiğinde 1.242.365 olacaktır.

Tablo 1.7: Ortanca Yaş

		2012			2023	
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
SAMSUN	32,5	31,9	33,1	38,7	37,8	39,5
Türkiye	30,1	29,5	30,6	34,0	33,3	34,6

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Aynı zamanda nüfusun yaşlanması ile de 32,5 olan ortalama yaş ilde 38,7'ye yükselecektir.

1.1.6 Nüfusun Mekansal Dağılımı

Nüfusun mekansal dağılımına bakıldığında 2000 yılından bu yana il ve ilçe merkezi nüfuslarının arttığı görülmüştür, yapılan büyükşehir düzenlemesi ile ise 2013 yılından itibaren il nüfusu bütün olarak merkez olarak kabul edilmiş, böylece kentleşme oranları yüzde 100 olmuştur.

Tablo 1.8: Merkez ve Kırsal Alan Nüfusları

	İl/ilçe Merkezi	Kırsal alanlar	Kentleşme Oranı (%)
2000	816.576	436.117	52,5
2010	1 252 693	573.883	65,18
2011	1 251 729	423 933	66,13
2012	1 251 722	411 323	67,14
2013	1 261 810	1 261 810	100
2014	1 269 989	1 269 989	100

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Samsun'un ilçeleri arasında da önemli nüfus büyüklüğü farklılıkları bulunmaktadır. Samsun'un en büyük ilçesi 317.085 nüfuslu İlkadım ilçesiyken bu ilçeyi 158.031 ile Atakum ve 142.556 nüfuslu Bafra takip etmektedir. Samsun'un en küçük ilçeleri ise 8934 nüfuslu Yakakent ve 16.979 nüfuslu Ladik'tir.

Tablo 1.9: İlçelere Göre Nüfus, Nüfus Artış Hızı ve Kentleşme Oranı

İlçeler	Nüfus, 2014	Nüfus Artış Hızı	Kentleşme Oranı
Alaçam	27.238	-30,64	37,1
Asarcık	17.448	-20,75	13,1
Atakum	158.031	61,81	92,1
Ayvacık	21.344	-42,75	26,5
Bafra	142.556	-2,37	60,8
Canik	95.560	3,69	78,2
Çarşamba	136.964	-5,37	46,6
Havza	41.959	-18,49	45,8
İlkadım	317.085	0,47	98,7
Kavak	20.251	-4,57	42,1
Ladik	16.979	-15,91	48,5
Ondokuzmayıs	24.391	1,61	45,9
Salıpazarı	19.167	-26,63	31
Tekkeköy	49.579	-5,05	75,4
Terme	72.599	-18,86	41,4
Vezirköprü	99.904	-20,39	26,8
Yakakent	8.934	-14,35	55

Kaynak: www.tuik.gov.tr

1.2. GÖÇ

Nüfusun hareketliliği ve yapısını etkileyen çok önemli bir faktör de göçtür. Göçler iç göç, dış göç, kısa ve uzun süreli göçler şeklinde gerçekleşebilmektedir. Tüm bölge için çok önemli bir olgu olan göç,

bölgedeki diğer illere göre daha düşük oranda olsa Samsun'dan iş, eğitim ve sosyal olanakların daha gelişmiş olduğu şehirlere doğru yaşanmaktadır.

1.2.1 Alınan Göç, Verilen göç ve Net Göç

Samsun ilinde göç verilerinde azalma olmakla birlikte hala verilen göçün alınan göçten fazla olduğu ve bu şekilde net göç hızının negatif olduğu görülmektedir. Net göç hızı 2007-2008 döneminde binde eksi 4,2 iken 2013-2014 döneminde binde eksi 2,7 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1.10: SAMSUN, Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

	ADNKS Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2008	1 233 677	35 404	40 633	- 5 229	-4,2
2009	1 250 076	38 874	39 581	- 707	-0,6
2010	1 252 693	35 418	44 825	- 9 407	-7,5
2011	1 251 729	35 103	43 408	- 8 305	-6,6
2012	1 251 722	32 249	41 561	- 9 312	-7,4
2013	1 261 810	38 644	42 504	- 3 860	-3,1
2014	1 269 989	41 057	44 519	- 3 462	-2,7

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Cinsiyet ve yaş grubuna göre alınan ve verilen göçün dağılımına bakıldığında göçün en çok 20-24 yaş grubunda, (10.181) kadınlarda erkeklerden daha fazla, sonrasında ise 15-19 yaş grubunda (7.370) yine kadınlarda erkeklerden daha fazla yaşandığı görülmektedir. Bu yaş grupları alınan ve verilen göçte eğitim için ve çalışma hayatı için gelenlerin ve gidenlerin önemli olduğunu göstermektedir. 30-34 yaş grubuna kadar genellikle verilen göç alınan göçten fazla durumdadır ve net göç hızı negatiftir. Ancak, 30-34 yaş sonrasında alınan göç verilen göçü az da olsa geçmektedir.

Tablo 1.11: SAMSUN, Alınan ve Verilen Göçün Dağılımı, 2014

Alınan Göç		Verilen Göç	
İstanbul	9.847	İstanbul	10.835
Ordu	3.648	Ankara	4.900
Ankara	2.552	Bursa	2.487
Trabzon	1.774	Ordu	2.240
Bursa	1.389	Tekirdağ	1.733

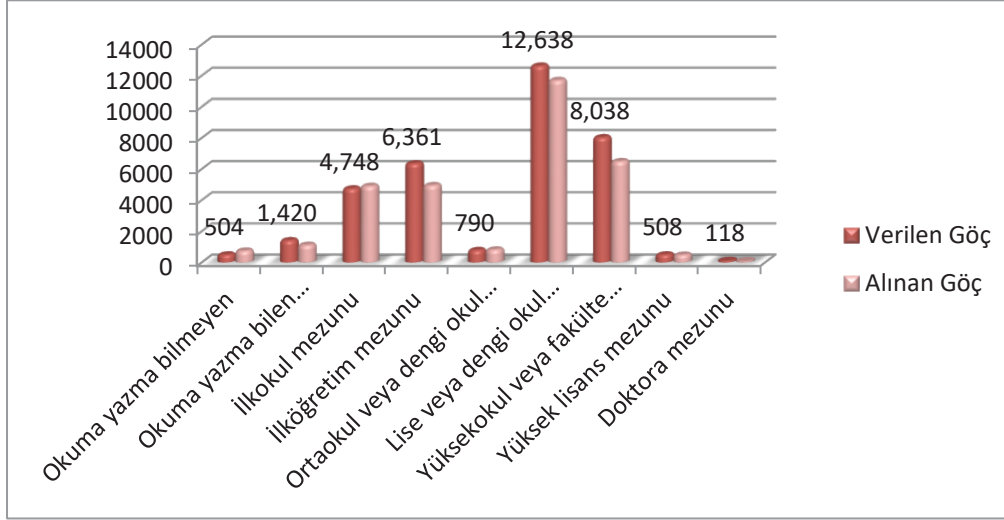
Kaynak: www.tuik.gov.tr

İş olanaklarının daha gelişmiş olduğu sanayi ve ticaret merkezleri olan Ankara ve İstanbul en çok göç verilen illerdir. Yine Samsun'a sınır açısından çok yakın olan Ordu ili de alınan ve verilen göçler sıralamasında ön sıralarda yer almaktadır.

1.2.2 Göç Edenlerin/ Göçle Gelenlerin Profili

Eğitim durumuna göre göç istatistikleri lise mezunlarının en çok il dışına çıkan ve aynı zamanda ile göç ile gelen grup olduğunu göstermektedir. İlköğretim ve ilkokul mezunları beraber düşünüldüğünde ikinci hareketliliği yüksek gruptur. Alınan göçte ikinci sırada ise yüksek okul mezunları bulunmaktadır.

Şekil 1.3: Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Alınan ve Verilen Göç, 2013

Kaynak: www.tuik.gov.tr

1.2. Göç Verme/Alma Nedenleri

Göç verileri incelendiğinde göç ile önemli bir nüfusun bölge dışına çıktığı görülmektedir. Bu durumun nedenleriyle ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan biri olan “İllerin Gelişmişlik Sıralaması Üzerine Nüfus Verileri ile Yaklaşımlar” (2009) ile illerin yeterlilik düzeyi, çekim düzeyi ve gelişmişlik düzeyleri hesaplanmıştır.

Elde edilen bulgular bölge illerinde yaşayanların sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarının beklenen düzeyde karşılanmaması ile çekim düzeyi yüksek illere doğru göç yaşandığını desteklemektedir (Kabalci vd., 2009).

Tablo 1.12: Yeterlilik, Çekim ve Gelişmişlik Düzeyi Sıralamaları

Yeterlilik Düzeyi Sıralaması	Çekim Düzeyi Sıralaması	Gelişmişlik Düzeyi Sıralaması
---------------------------------	----------------------------	----------------------------------

Amasya	59	35	52
SAMSUN	63	77	68
Samsun	41	39	43
Tokat	60	67	61

Kaynak: Kabalcı vd., 2009

Türkiye’de “İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri” (DPT, 2008) çalışması göçün en büyük nedenlerinin erkekler için iş arama/bulma ve tayin/atama olduğunu, kadınlar için ise evlilik ve eğitim olduğunu göstermektedir. Bu durum hanehalkı fertlerinden birine bağımlı göçü yükseltmektedir.

Tablo 1.13: Göç Nedenleri, 1995-2000 (%)

	İş Arama/ Bulma	Tayin/ Atama	Hanehalkı Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	Eğitim	Evlilik	Deprem	Güvenlik	Diğer	Bilinmeyen
Amasya	21,98	16,39	26,35	11,33	9,54	0,16	0,23	12,80	1,23
Çorum	28,17	9,32	26,24	11,46	11,03	0,11	0,25	12,12	1,30
Samsun	27,06	11,72	24,44	12,40	9,31	0,08	0,25	13,54	1,19
Tokat	28,85	9,23	28,60	9,69	9,87	0,09	0,24	12,34	1,09

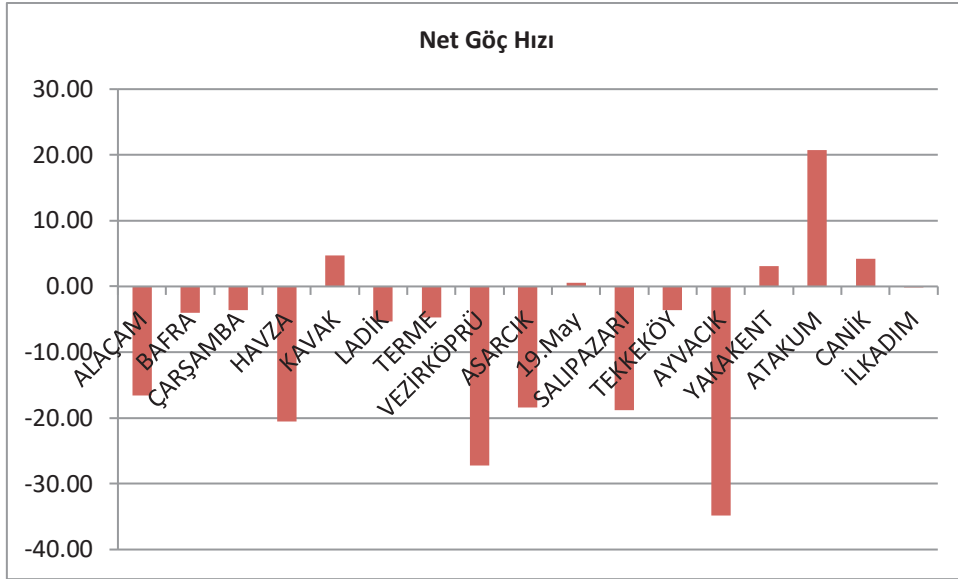
Kaynak: Kocaman, 2008

2011 yılında yapılan Nüfus ve Konut Araştırması da Türkiye genelinde göç eden nüfus içerisinde en büyük payın hane halkındaki fertlerden birine bağımlı göç (yüzde 41,5) olduğunu arkasından ise eğitim (yüzde 22,6) ve iş aramak/bulmak nedenlerine bağlı göç (yüzde 12,2) olduğunu göstermektedir. Türkiye içinde yaşanan bu göç hareketliliğinin yanı sıra Orta Doğu’dan gelen mülteci ve sığınmacıların yarattığı bir göç de bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda Suriye’de yaşanan savaş sonucunda Türkiye’de bugün Birleşmiş Milletler verilerine göre 1,5 milyonu aşkın Suriyeli bulunmaktadır. Samsun’da da önemli bir Suriyeli nüfus merkez ilçelerde bulunmaktadır.

1.2.4 Göçle Gelenlerin Mekansal Dağılımı

İlçeler arasındaki farklılaşmalara bakıldığında Samsun’daki ilçeler arasında en fazla göçle nüfus kaybeden ilçelerin Ayvacık, Vezirköprü, Asarcık, Salıpazarı, Alaçam ve Havza olduğu görülmektedir. En fazla pozitif net göç hızı olan ilçe ise Atakum olarak görülmektedir.

Şekil 1.4: İlçelere Göre Net Göç Hızı, 2013-2014

Kaynak: www.tuik.gov.tr

1.2.5 Göçle Gelenlerin Entegrasyon Durumu

Samsun fazla göç alan bir il olmamakla beraber, kırsal alan ve ilçelerden il merkezine yönelik göç görülmektedir. Göçle gelen nüfus içerisinde kırsal alanlardan gelenlerin istihdam piyasasına girme konusunda zorluk çekmeleri ile yoksullukla da karşılaşabildikleri görülmektedir. Göçün yoğunlaştığı yerlerde, gelenler kendi aralarında yeni bir sosyal alan oluşturmaktadır. Çalışma amacıyla ilçe ve kırsaldan göç edenlerin erkekler olması nedeniyle kadınların bu bölgelerde tek kalması ev içi ve dışı sorumluluklarını artırmaktadır.

Göç istatistiklerine girmeyen ancak her sene düzenli olarak bir başka göç türü mevsimlik işçilerdir. Yazın tarımda çalışmak için genellikle Doğu ve Güneydoğu'dan gelen kişiler ilde mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaktadır. Mevsimlik işçiler için barınma, sağlık ve eğitim alanında önemli sorunlar yaşamaktadırlar.

1.2.6 Sığınmacılar, Mekânsal Dağılımları ve Entegrasyon Durumları

Samsun ilinde Suriye'den gelen sığınmacılar bulunmaktadır. Sığınmacıların yaşadığı önemli toplumsal sorunlar arasında;

- ! Çalışma konusunda yaşadıkları sıkıntılar (düşük ücret ve sigortasız çalışma)
- ! Barınma sorunu (uygun koşullarda evlerin kiralanamaması)
- ! Kültürel uyum sorunu, kendi aralarında grup olarak hareket etme
- ! Yeterli derecede Türkçe bilinmemesi
- ! Dil bilmemeye bağlı olarak kamu hizmetlerinden yararlanamama
- ! Suça bulaşma eğilimi

- ! Sağlık hizmetlerinden yararlanamama
- ! Çocukların sokakta diledirilmesi
- ! Çocukların eğitiminde sorunlar yaşanması bulunmaktadır.

ÖNCELİKLİ SORUNLAR

- ! Kırsal alanlarda tarımsal faaliyetler azalırken göç il merkezine ve diğer illere doğru olmaktadır.
- ! Sosyo-ekonomik olarak geri kalmış ilçelerde nüfus göçle azalmakta, bununla birlikte yaşlanma ve yaş bağımlılık oranları artmaktadır.
- ! İlde yaşanan yaşlanma Türkiye ortalamasının üzerindedir.
- ! Kırsal bölgelerdeki mevcut demografik yapı sürdürülebilir bir sosyal ve ekonomik yapının oluşmasını zorlaştırmaktadır. Nüfusu azalan kırsal yerlerde kamusal hizmetlere erişimde sorunlar yaşanmaktadır.
- ! Kırsal alanda dağlık kesimler daha dezavantajlı konumdadır.
- ! Sığınmacı ve mültecilerin barınma, eğitim, istihdam, uyum gibi konularda önemli sorunları bulunmaktadır.
- ! Mevsimlik işçi olarak çalışanların barınma, sağlık, sosyal güvence gibi alanlarda sorunları vardır.

ÇÖZÜM İÇİN TEMEL ARAÇLAR VE FIRSATLAR

- ! İlde son yıllarda nüfus azalışı olmamakla birlikte yapılan nüfus projeksiyonları ilin nüfusunun azalacağını ve yaşlanma olacağını göstermektedir. Bunun için büyük kent merkezlerinin ve kırsal bölgelerin ayrı ayrı ele alınması önemlidir. Kırsal alanlarda nüfus kaybeden yerler için alınacak önlemler ile il merkezinin cazibesinin artırılması için alınacak önlemler belirlenmelidir. Tarımda yaşanan çözülme ile gerekli mesleki yeterliliklere sahip olmayan kişiler şehir merkezine gelerek işgücü piyasasına girmekte, uzun süre işsiz kalanlar işgücü piyasasından çıkmaktadırlar.
- ! Kırsal politikaların nüfus ve demografi üzerindeki etkileri düşünülerek kırsal altyapının iyileştirilmesi, birlik ve kooperatiflerin desteklenmesi ve tarımsal teşviklerin etkin kullanılmasının sağlanması önemlidir.
- ! İldeki eğitim almış nitelikli nüfusun kalması için ise istihdam yaratacak sektörlerin desteklenmesi ve çalışma hayatı koşullarının iyileştirilmesi etkili olacaktır. Bu şekilde eğitim amacıyla il dışına çıkan nüfusun da eğitimleri sonrasında geri dönmeleri de teşvik edilebilecektir. Samsun için istihdam yaratacak sektörler olarak gıda ürünleri imalatı, mobilya ve ağaç ürünleri imalatı ve tıbbi aletler öne çıkmaktadır.

- ! İle gelen önemli sayıda sığınmacı/mültecilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve toplumla uyumlarının sağlanması için bu topluluğa yönelik programların düzenli hale getirilmesi, dil eğitimlerinin yapılması, kamu kurumlarında tercümanların bulundurulması, işçilerin kayıt altına alınıp özel sektördeki çalışma koşullarının denetlenmesi ve toplumda genel olarak farkındalık çalışmaları yapılması gerekmektedir.

SONUÇ

Karadeniz'deki önemli büyükşehirlerinden biri olan Samsun ili, TR83 Bölgesi'nin de en büyük ili konumundadır. Samsun ili nüfusu 2013 yılından itibaren artış göstermeye başlamıştır. Bununla beraber nüfus artış hızı hala Türkiye'nin altında seyretmektedir.

İlde kadın-erkek nüfusun yaşlara göre dağılımı arasında önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Nüfusun yaşlara göre dağılımına bakıldığında 0-14 yaş arasındaki kişilerin nüfusun yaklaşık olarak yüzde 22'sini, 15-64 yaş arasındaki çalışma çağındaki nüfusun yüzde 68'ini ve 65 yaş üzerindeki yaşlı nüfusun yüzde 10'nu oluşturduğu görülmektedir. Genç nüfus oranı Türkiye'nin altındayken yaşlı nüfus oranı ilde daha yüksektir. Yaşlı nüfus sayısı ve bağımlılık oranı artarken 0-14 yaş bağımlılıklarında önemli düşüşler görülmektedir. Demografik trendlerin bu şekilde devam etmesiyle yaşlı nüfus oranı artarken genç nüfus azalacaktır. Nüfusun bu yapısı sosyal ve ekonomik hayatı da etkilemektedir. İşgücünün oransal olarak azalmasıyla bakmakla yükümlü oldukları nüfus artmakta, bu da ekonomik bağımlılığı artırmaktadır.

İldeki toplam doğurganlık hızının düşme trendi genel olarak devam etmektedir. Bununla birlikte yapılan nüfus projeksiyonları 2023 yılında il nüfusunun 1.242.365 olacağını göstermektedir. Nüfusun hareketliliği ve yapısını etkileyen çok önemli bir faktör de göçtür. Samsun'da verilen göç alınan göçten fazla olmakla beraber, son yıllarda aradaki fark azalmaktadır. Bununla beraber ilde önemli olan mevsimlik işçiler ve sığınmacılar ile ilgili yaşam koşullarının artırılması için çalışmalar yapılması gerekmektedir.

4.2.2.EĞİTİM

Eğitim, sürdürülebilir kalkınmanın hiç şüphesiz temel taşlarından birisidir. Tek başına eğitime erişebilirliği artırmak yeterli değildir. Bunun yanında, belki bundan da önemli olan eğitimin kalitesinin artırılmasıdır. Bireylerin hem okul dışında hem de içinde hayat boyu edindikleri tecrübelerin tamamını kapsayan eğitim örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki kanaldan yapılmaktadır. “Örgün eğitim; bir program dahilinde, belli bir sürede ve okulda gerçekleşirken yaygın eğitim bireylere temel bilgiler vermek, yeteneklerini geliştirmek ve belli nitelikler kazandırmak amacı ile verilen okul dışı eğitimidir” (Milli Eğitim Dergisi, 2003). Bu bağlamda örgün eğitim kadar yaygın eğitim de üzerinde önemle durulması gereken konulardandır.

Mevcut Durum ve Eğilimler

Samsun nüfusunun eğitim düzeyine göre dağılımına bakıldığında nüfusun büyük çoğunluğunun günümüzde hala ilkokul ve ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Diğer yandan yıllar içerisinde ilkokuldan ilköğretim mezunluğuna; lise veya denginden yüksek okul veya fakülte mezunluğuna doğru küçük bir oran artışı gözlemlenmektedir.

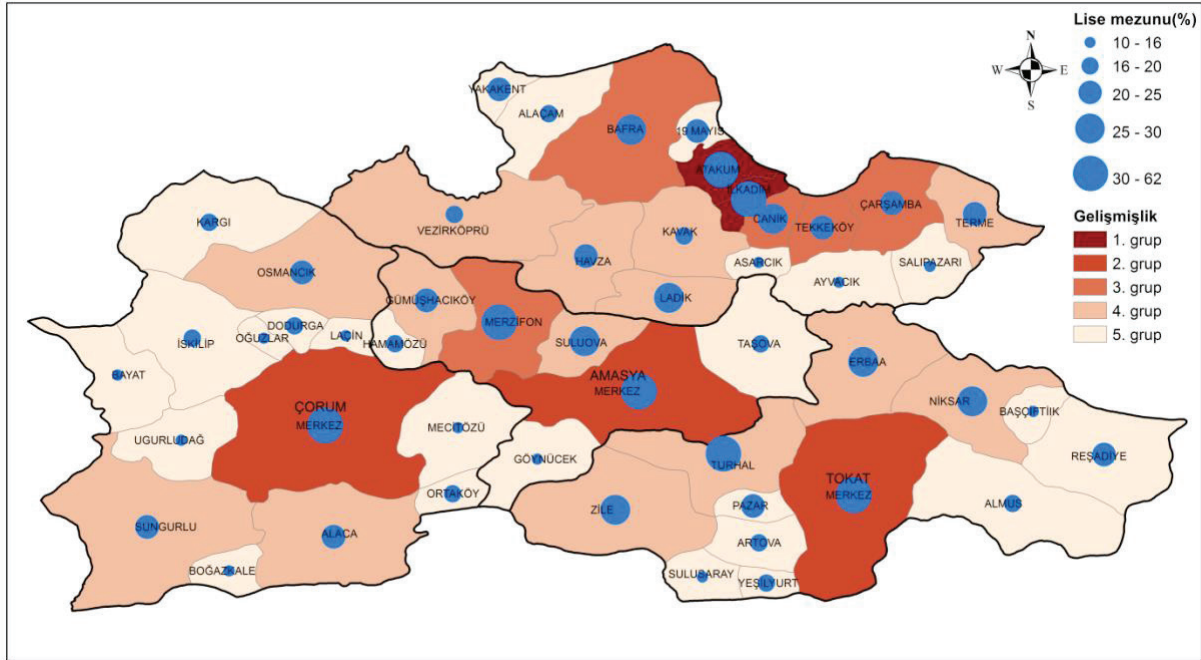
Tablo 2.1: Bitirilen Eğitim Düzeyi Oranları (15+ yaş)

	SAMSUN		TR83		Türkiye	
	2011	2013	2011	2013	2011	2013
İlkokul mezunu	31	30	32	31	28	26
İlköğretim mezunu	20	21	20	21	20	21
Ortaokul veya dengi mezunu	4	4	4	4	5	5
Lise veya dengi mezunu	19	18	18	18	21	21
Yüksekokul veya fakülte mezunu	9	10	8	10	10	12
Yüksek lisans mezunu	0	1	0	1	1	1

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İlçelere göre bitirilen eğitim düzeylerine bakıldığında lise ve üniversite mezunları oranlarının Asarcık, Ayvacık, Salıpazarı, Alaçam ve Vezirköprü ilçelerinde düşük olduğu görülmektedir.

Şekil: Gelişmişlik Endeksi ve Lise Mezunu Kişilerin 20+ Yaş Nüfusa Oranı, 2013

2.1. Okuryazarlık

Samsun ilinde 2013 yılında okuryazar nüfus yüzde 94,97 oranına çıkarken halen kadın okuryazarlığı erkek okuryazarlığının altındadır.

Tablo 2.2: Cinsiyete Göre Okur-Yazar Nüfus Oranı (15+ yaş)

	Okur-yazar kadın nüfus				Okur-yazar erkek nüfus				Okur-yazar toplam nüfus			
	2000	2009	2011	2013	2000	2009	2011	2013	2000	2009	2011	2013
Amasya	80,9	89,4	92,56	93,69	93,7	96,9	97,93	98,55	87,4	93,2	95,34	96,1
Çorum	76,4	83,6	89,03	90,86	90,3	94,6	96,77	97,5	83,1	89,08	92,86	94,14
Samsun	79,5	86,4	91,87	94,97	93,4	96,3	97,93	98,81	86,2	91,3	94,85	96,86
Tokat	79,2	84,2	89,81	94,69	92,04	94,9	97	98,63	85,7	89,5	93,37	96,64
TR83	79	85,7	90,94	93,95	92,5	95,7	97,52	98,48	85,6	90,6	94,18	96,19
Türkiye	80,6	87,9	91,94	93,41	93,9	97,04	98,3	98,66	87,3	92,4	95,13	96,04

Kaynak: www.tuik.gov.tr

2.2. Okul Öncesi Eğitim

Nitelikli okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması Türkiye'nin ve bölgenin önemli hedeflerinden biridir. Okul öncesi eğitimi de içine alan erken çocukluk eğitimi yaşamın ilerleyen aşamalarındaki fiziksel ve sosyal davranışları etkilemesi açısından oldukça önemlidir. Dünyaya gelişinin ilk yıllarında çocuklar tüm temel beyin ve fizyolojik yapılarını geliştirir. Bundan sonraki büyüme ve öğrenme bu temel gelişime bağlı olarak devam eder (Dünya Bankası, 2010).

Tablo 3-5 ve 4-5 Yaş Gruplarında Okul Öncesi Net Okullaşma Oranları

		2013/14		2014/15	
		SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye
3-5 yaş (%)	Toplam	31,84	27,71	39,16	32,68
	Erkek	32,18	28,23	39,12	33,11
	Kadın	31,48	27,15	39,20	32,22
4-5 yaş (%)	Toplam	42,88	37,46	48,64	41,57
	Erkek	43,58	38,28	48,54	42,23
	Kadın	42,15	36,59	48,74	40,87
5 yaş (%)	Toplam	47,20	42,54	59,44	53,78
	Erkek	48,82	44,27	60,05	55,27
	Kadın	45,51	40,72	58,79	52,21

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Samsun'da okul öncesi eğitimde okullaşma oranları tüm yaş gruplarında son öğretim döneminde hem kızlarda hem de erkeklerde artış görülmektedir. 2014/15 eğitim yılında Samsun ortalamaları, Türkiye ortalamalarının üzerindedir.

2014-15 öğretim yılında Samsun'da toplam 542 okul öncesi eğitim kurumu bulunurken, bunların tamamı (büyükşehir yasası sonrası) kentte sayılmaktadır. Okul başına düşen öğrenci sayıları Türkiye ortalamasının altındayken, şube ve derslik başına düşen öğrenci sayıları Türkiye'ye daha yakındır. Son dönemde ise öğretmen sayısının artarak öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının Türkiye ortalamasının altına düştüğü fark edilmektedir.

Tablo 2.4: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Sayıları

	Okul		Şube		Öğretmen		Derslik	
	Samsun	Türkiye	Samsun	Türkiye	Samsun	Türkiye	Samsun	Türkiye
2012	32	40	17	17	17	17	21	22
2013	30	40	15	17	15	17	19	21
2014	35	43	16	17	14	17	19	22

Kaynak: www.tuik.gov.tr

2.3.İlköğretim-İlkokul ve Ortaokul

Ortalama zorunlu eğitim süresi 12 yıl ve üzeri olarak birçok ülkede uygulanmaktadır. Türkiye’de zorunlu eğitim 2012-13 öğretim yılında 8 yıldan 12 yıla çıkartılmış, ilköğretim 4’er yıllık ilkokul ve ortaokul olmak üzere ikiye ayrılmıştır ve lise eğitimi de 4 yıla çıkartılmıştır. 2014-15 öğretim yılında ilde toplam 609 ilkokul bulunurken, bunların tamamı kentte bulunmaktadır. Ortaokul sayısı ise 304’tür.

Tablo 2.5.Okullaşma Oranları

		İlköğretim		İlkokul		Ortaokul	
		Samsun	Türkiye	Samsun	Türkiye	Samsun	Türkiye
2011-12	Toplam	99,29	98,67	-	-	-	-
	Erkek	99,43	98,77	-	-	-	-
	Kadın	99,14	98,56	-	-	-	-
2012-13	Toplam	-	-	99,86	98,86	96,30	93,09
	Erkek	-	-	99,84	98,81	96,47	93,19
	Kadın	-	-	99,88	98,92	96,11	92,98
2013-14	Toplam	99,75	99,31	100	99,57	97,07	94,52
	Erkek	99,90	99,39	100	99,53	97,24	94,57
	Kadın	99,59	99,23	100	99,61	96,90	94,47
2014-15	Toplam	97,69	97,10	96,77	96,29	96,88	94,35
	Erkek	97,70	97,08	96,51	96,04	96,97	94,39
	Kadın	97,68	97,12	97,05	96,56	96,79	94,30

Kaynak: www.tuik.gov.tr

2013-2014 yılında %99,75 olan ilköğretim okullaşma oranları eğitim sisteminin değişmesi ile ilkokul için yüzde 96,77’ye, ortaokul için ise yüzde 96,88’e düşmüştür. Ancak, bu düşüş toplanan istatistik sisteminin değişmesi ile ilgilidir. 2014-2015 öğretim yılları öncesinde sisteme kayıtlı aktif-pasif tüm öğrenciler dahil edilirken, sistem değiştirilerek pasif duruma düşen öğrenciler (yurt dışına çıkan, vefat eden, açık öğretime geçiş yapan) okullaşma oranlarına dahil edilmemiştir.Yeni düzenleme ile açık ortaokullara öğrencilerin devam etmesi de mümkün kılınmıştır.

Tablo 2.6: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

	SAMSUN			Türkiye		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	194	215	126/258*	316	323	197/292
Şube başına öğrenci sayısı	20	21	17/23	25	25	21/25
Öğretmen başına öğrenci sayısı	19	17	14/14	22	20	18/17
Derslik başına öğrenci sayısı	27	26	22	32	30	27

Kaynak: www.tuik.gov.tr

*İlköğretim ilkokul ve orta okul olmak üzere ikiye ayrıldığı için 2014-15 verileri bu şekilde verilmektedir.

İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı ideali 20-30 arası olup, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nın 2012 yılına kadar kentsel alanda bu sayıyı 30'a indirme hedefine 2011/12 eğitim yılı itibarıyla ulaşılmıştır.

Tablo 2.7: Öğrenci Sayıları

	Ortaokul			Açık Öğretim Ortaokulu		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	82.383	41.378	41.005	4.667	1.372	3.295

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Ortaokuldaki öğrenci sayılarına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun şehirlerde okuduğu görülmektedir. Diğer taraftan açık ortaokula devam eden öğrencilerin büyük çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturmaktadır.

2.4.Ortaöğretim

Ortaöğretim genel ortaöğretim ve mesleki/teknik ortaöğretim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu eğitim kapsamına alınan ortaöğretimde bu nedenle okullaşma oranları son yıllarda artmıştır.

Tablo 2.8: Okul Sayıları

	Orta Öğretim Okul Sayısı	Genel Ortaöğretim Okul Sayısı	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okul Sayısı
Toplam	158	76	82

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İlde 158 ortaöğretim kurumu olup, bunların tamamı (büyükşehir yasası sonrası) kentlerde bulunmaktadır. Bu okullar içerisinde ise 82 tanesi mesleki ve teknik ortaöğretim kurumudur.

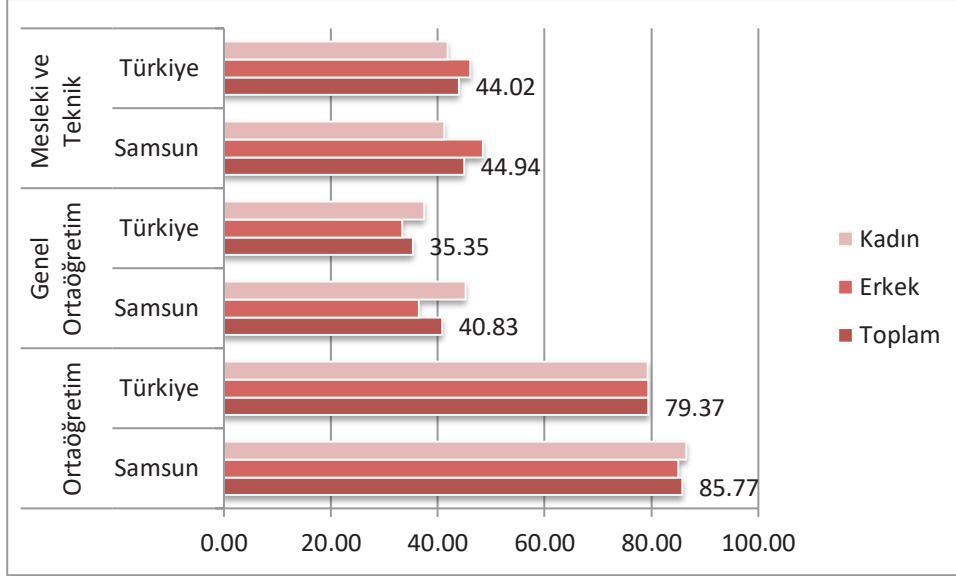
Tablo 2.9: Ortaöğretim Okullaşma Oranları

		Ortaöğretim		Genel ortaöğretim		Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	
		SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye
2011-12	Toplam	69,46	67,37	35,89	35,14	33,57	32,24
	Erkek	70,00	68,53	33,14	33,80	36,86	34,73
	Kadın	68,90	66,14	38,70	36,54	30,20	29,60
2012-13	Toplam	73,66	70,06	36,15	34,47	37,50	35,59
	Erkek	73,73	70,77	32,72	32,78	41,01	37,99
	Kadın	73,58	69,31	39,70	36,26	33,89	33,05
2013-14	Toplam	81,33	76,65	40,59	36,67	40,74	39,99
	Erkek	80,87	77,22	36,45	34,66	44,42	42,56
	Kadın	81,80	76,05	44,87	38,78	36,93	37,27
2014-15	Toplam	85,77	79,37	40,83	35,35	44,94	44,02
	Erkek	85,04	79,46	36,54	33,34	48,50	46,12
	Kadın	86,53	79,26	45,26	37,47	41,27	41,79

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Samsun'da okullaşma oranları yüzde 2014-2015 öğretim döneminde 85,77 seviyesine gelerek Türkiye ortalamasının (79,37) önemli derecede üzerinde gerçekleşmiştir. Kız öğrenciler için bu oranda az bir fark olmakla birlikte erkeklerden yüksek olduğu görülmektedir. Ancak, yeni düzenleme ile birlikte orta öğretim açık öğretim kapsamına alınmıştır.

Şekil 2.2: Okullaşma Oranları

Kaynak: www.tuik.gov.tr

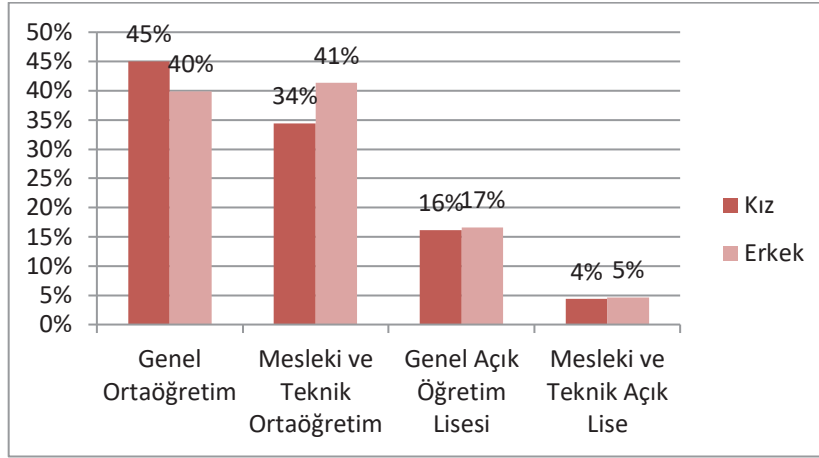
Öğrenci sayılarına bakıldığında genel ortaöğretimde mesleki eğitime kıyasla sayılar yakın olmakla birlikte, daha fazla öğrenci olduğu görülmektedir. Diğer taraftan açık liseye devam eden öğrencilerin payının yüzde 16 civarında olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 2.10: Ortaöğretimde Öğrenci Dağılımları, 2014-2015

	Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim			Genel Açık Öğretim Lisesi			Mesleki ve Teknik Lise		
	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K
Toplam	52.16 3	24.49 2	27.67 1	46.53 5	25.40 1	21.13 4	20.17 1	10.23 2	9.93 9	5.55 9	2.87 5	2.68 4
Şehir	52.16 3	24.49 2	27.67 1	46.53 5	25.40 1	21.13 4	20.17 1	10.23 2	9.93 9	5.55 9	2.87 5	2.68 4
Köy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri

Şekil 2.3:Ortaöğretim Öğrencilerinin Dağılımı, 2014

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri

Eğitimin kalitesinde önemli bir unsur olan okul, şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları ise eğitim verilmesine uygun bir şekilde dağılmaktadır ve Türkiye ortalamalarının az da olsa altındadır.

Tablo 2.11: Ortaöğretimde Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları

	SAMSUN			Türkiye		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	194	215	462	316	323	466
Şube başına öğrenci sayısı	20	21	21	25	25	21
Öğretmen başına öğrenci sayısı	19	17	13	22	20	14
Derslik başına öğrenci sayısı	27	26	26	32	30	28

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Genel ortaöğretimde öğrenci sayılarına bakıldığında 2009 yılından 2014 yılına okul başına düşen ve derslik başına düşen öğrenci sayılarının azaldığı, şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının benzer kaldığı görülmektedir.

Tablo 2.12: Genel Ortaöğretim Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

	SAMSUN			Türkiye		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	539	455	421	492	476	446
Şube başına öğrenci sayısı	24	24	23	27	26	22
Öğretmen başına öğrenci sayısı	15	14	14	18	16	14
Derslik başına öğrenci sayısı	29	27	24	31	28	26

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Mesleki ve Teknik Öğretim

Eğitimin bir çeşidi olan mesleki ve teknik eğitim, teknik insan gücünün hem nitel hem de nicel yönden yetişmesini ifade eder. Mesleki ve teknik öğretimin önemli bir amacı ihtiyaç duyulan alanlarda işgücü yetiştirmektir. 2014-15 öğretim yılında ilde mesleki ve teknik ortaöğretim seviyesinde hizmet veren toplam okul sayısı 82, öğretmen sayısı 3.291 ve şube sayısı 2.086 şeklindedir. Toplam öğrenci sayısı ise 46.535'tir. Okul başına düşen öğrenci sayıları son yıllarda ilde artmıştır ancak hala Türkiye ortalamalarının altındadır. Şube başına düşen ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının da hem azaldığı hem de Türkiye ortalamalarının altında olduğu görülmektedir. Diğer taraftan derslik başına düşen öğrenci sayılarının genel ortaöğretime kıyasla yüksek olduğu fark edilmektedir.

Tablo 2.13: Okul, Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

	SAMSUN			Türkiye		
	2010	2011	2014	2009	2011	2014
Okul başına öğrenci sayısı	374	345	500	338	333	481
Şube başına öğrenci sayısı	26	26	20	26	26	21
Öğretmen başına öğrenci sayısı	17	15	12	17	16	14
Derslik başına öğrenci sayısı	34	37	28	36	35	29

Kaynak: www.tuik.gov.tr

MESLEKİ EĞİTİM İSTİHDAM İLİŞKİSİ

İlde 63 adet meslek lisesi bulunmaktadır. Bu liselerin dağılımına bakıldığında İlkadım, Atakum, Bafra, Vezirköprü ve Çarşamba ilçeleri öne çıkmaktadır. Samsun'un 10 ilçesinde meslek yüksek okulu bulunmaktadır. Bu okulların dağılımı aşağıdaki tablodan görülebilmektedir. Mesleki eğitim ilde ihtiyaç duyulan istihdam alanlarında nitelikli işgücünün yetiştirilebilmesi için büyük önem taşımaktadır. İlde sanayi ve hizmetler sektörlerinde mevcut olan ve gelişme potansiyeli taşıyan sektörlerde mesleki ve teknik liselerden ve meslek yüksek okullarından mezun kişilerin bu alanlarda istihdamı hedeflenmektedir.

Ancak, hem mevcut lise ve yüksek okullardaki bölümlerin istihdam piyasasındaki yeterliliği, hem de verilen eğitimin kalitesi konusunda çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Bu nedenle işgücü piyasası analizlerinin düzenli bir şekilde yapılması ve İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları'nın bu konudaki çalışmalara destek vermesi ilerleme açısından önemlidir.

Mesleki Eğitim-İstihdam İlişkisine Yönelik Tespitler

- ! Mesleki eğitimin öğrenciler arasında olumsuz bir algısı olması nedeniyle tercih edilmemesi
- ! Meslek liselerinden mezun olanların işverenlerin talep ettiği yeterliliklere sahip olmaması
- ! Meslek liseleri ve yüksek okullarının sanayi alanında gerekli teknolojiyi takip edememesi
- ! Meslek liselerinde verilen eğitimin teorik kalması
- ! İşgücü piyasasında öğrencilerin staj yapamamaları/ işverenlerin yükümlülükleri nedeniyle istememesi
- ! İşgücü piyasasında öğrencilerin yaptıkları stajların kâğıt üzerinde kalması

Tablo 2.15: Meslek Yüksek Okulları Dağılımı

	Meslek Yüksek Okulları
Alaçam	Alaçam Meslek Yüksekokulu
Bafra	Bafra Meslek Yüksekokulu
Çarşamba	Adalet Meslek Yüksekokulu Çarşamba Ticaret Borsası Meslek Yüksekokulu
Havza	Havza Meslek Yüksekokulu
Kavak	Kavak Meslek Yüksekokulu
İlkadım	Samsun Meslek Yüksekokulu
Tekkeköy	Yeşilyurt Demir Çelik Meslek Yüksekokulu
Terme	Terme Meslek Yüksekokulu
Vezirköprü	Vezirköprü Meslek Yüksekokulu
Atakum	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Kaynak: <http://www.omu.edu.tr/akademik/onlisans>

Öğrencilerin Üniversite Giriş Sınavında Başarı Durumu

Eğitimin erişilebilirliği, verilen eğitimin kalitesi, çocuk ve gençlere yönelik sunulan rehberlik hizmetleri gibi faktörler kişisel faktörlerle beraber öğrencilerin başarı durumlarını etkilemektedir. İlçelere göre öğrencilerin yükseköğretime yerleşme oranlarına bakıldığında Ladik ve Alaçam'ın üst sıralarda olduğu görülmektedir. Canik ve Çarşamba ise en alt sıralardadır.

Tablo 2.16: Öğrencilerin Üniversite Giriş Sınavında Başarı Durumu

İlçe	Mezun Öğrenci Sayısı		Lisansa Yerleşen Öğrenci Sayısı		Ön Lisansa Yerleşen Öğrenci Sayısı		Mezun Öğrenciye Göre Yükseköğretime Yerleştirilen Öğrenci Oranı	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Alaçam	342	273	62	32	156	129	64%	59%
Asarcık	112	127	29	38	28	35	51%	57%
Atakum	1782	1646	588	444	389	382	55%	50%
Ayvacık	87	159	12	30	28	50	46%	50%
Bafra	1829	1823	409	421	550	501	52%	51%
Canik	517	582	175	180	46	48	43%	39%
Çarşamba	1574	1491	319	270	429	333	48%	40%
Havza	512	740	103	108	199	307	59%	56%
İlkadım	3899	4006	1009	1070	950	753	50%	46%
Kavak	173	139	60	44	48	35	62%	57%
Ladik	287	258	108	122	71	55	62%	69%
19 Mayıs	235	199	75	44	28	49	44%	47%
Salıpazarı	97	128	2	23	48	42	52%	51%
Tekkeköy	332	436	51	71	115	155	50%	52%
Terme	695	725	108	53	272	267	55%	44%
Vezirköprü	663	777	158	183	213	300	56%	62%
Yakakent	70	94	32	28	9	24	59%	55%
Genel Toplam	13206	13603	3300	3161	3579	3465	52%	49%

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2015

2.5. Yükseköğretim

Hem ulusal hem de bölgesel kalkınma, nitelikli insan gücüne sahip olmaktan geçer. Günümüzün rekabetçi pazar taleplerini karşılayacak yüksek vasıflı bireyleri yetiştirmek ise yükseköğretim kurumlarının görevidir.

Samsun’da iki adet üniversite bulunmaktadır. Ondokuzmayıs Üniversitesi (OMÜ) 1975 yılında kurulmuştur. Yaklaşık 86 ülkeden gelen 1800 uluslararası öğrencisiyle OMÜ, uluslararası bir üniversite olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Toplamda 52.300 öğrencisi, 2.263 akademik personeli ve 4.040 çalışanı bulunmaktadır. Akademik ve idari birimlerin çoğunun yer aldığı Kurupelit Yerleşkesi, Merkez Atakum ilçesinde olup şehir merkezine 15 km mesafededir. Kurupelit Yerleşkesi, 8 bin 800 dönüm arazi üzerine kurulmuştur. Üniversitenin ayrıca Merkez İlkadım ilçesinde Güzel Sanatlar Yerleşkesi, Çarşamba ilçesinde Mustafa Kemal Güneşdoğdu Yerleşkesi ve 19 Mayıs ilçesinde Balıca Yerleşkesi bulunmaktadır. Bunlardan başka üniversitenin diğer ilçelerde irili ufaklı 10 adet yerleşkesi daha vardır. OMÜ’de 16 fakülte, 3 yüksekokul, 11 meslek yüksekokulu, 5 enstitü, 1 konservatuar ve 21 uygulama araştırma merkezi bulunmaktadır.

Tablo 2.17: Bölge Üniversitelerindeki Öğretim Elemanı Sayısı ve Dağılımı

	Amasya		Çorum		Samsun		Tokat	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Toplam öğretim elemanı	185	450	318	599	1717	2320	809	1209
Profesör	4	7	17	46	227	387	44	86
Doçent	1	26	20	33	135	248	53	83
Yardımcı Doçent	47	122	81	146	393	471	201	316
Diğer Öğretim Elemanı	133	295	200	374	962	1214	511	724

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Samsun bölgenin diğer illerine kıyasla üniversitelerinde yüksek bir öğretim elemanı ve profesör sayısına sahiptir ve son 5 yılda bu sayı önemli oranda artmıştır.

Tablo 2.18: Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları

	Amasya		SAMSUN		Samsun		Tokat		Türkiye	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Mezun	1314	1688*	1.318	1851	5.087	7927	4.406	5015	520.614	648.535
Okuyan	6.372	12.277	8.206	12712	28.454	43537	17.356	23999	3.626.642	5.642.562
Yeni kayıtlı	2.082	4340	2.729	3577	9.394	11323	6.088	7.001	770.774	1.285.607

Kaynak: www.tuik.gov.tr

*Mezun sayıları 2013/14 dönemine aittir.

ÖNCELİKLİ SORUNLAR

- ! İl nüfusunda lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip olanların oranının az olması
- ! Bitirilen eğitim düzeyinin genelden daha düşük olduğu Asarcık, Ayvacık, Salıpazarı, Alaçam ve Vezirköprü gibi ilçeleri bulunması
- ! Kadınların eğitim seviyesi erkeklerden daha düşük olması ve bu durumun toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki önemli sorunlardan biri olması
- ! Çocukların gelişiminde önemli bir yere sahip olan okul öncesi eğitiminde okullaşma oranlarının artırılması gerekliliği
- ! Çocukların gelişimi ve kadınların işgücüne katılımı için önemli olan kreşlerin uygun maliyetli olarak yaygınlaştırılması
- ! Açık öğretimin ortaokul ve liselerde mümkün olmasıyla özellikle kız çocuklarının açık öğretime yönlendirilmesi
- ! Yeni eğitim sistemi ile birlikte özellikle kenar mahallelerde okul devamsızlıklarının artması
- ! Yaşanılan yerden başka ilçelerdeki liselere gitmek durumunda olunmasının okul devam oranlarını azaltması
- ! Taşınmalı eğitim sisteminde sorunlar olması
- ! Merkez ilçelerde okul yapımı için arsa sorunu olması
- ! Kentsel dönüşüm alanlarında okullaşmanın artırılması için yeterli çalışmaların yapılmaması
- ! Birleştirilmiş sınıflı ilkokulların olması
- ! İkili eğitim yapan okul sayısının fazla olması
- ! Meslek liseleri ile istihdam ilişkisinin güçlü olmaması, verilen eğitimin istihdam piyasası koşulları için yetersiz olması, eğitimin teorik kalması
- ! Genel olarak verilen eğitimin niteliğinin iyileştirilmesi gerekliliği
- ! Öğretmenlerin yeni teknolojiyi takip etmede sorunlar yaşaması
- ! Sınav odaklı eğitim sisteminin öğrenme ve içselleştirme konularında eksiklikler yaratması
- ! Yükseköğretime geçişte başarı oranlarının düşük olması
- ! Meslek yüksek okullarının tanıtımlarının yeterli ölçüde yapılamaması
- ! Eğitimde cinsiyetçi yaklaşımlar ile öğrencilerin istemedikleri bölümlere yönlendirilmeleri
- ! Öğrenci ve öğretmenler arasında iletişim sorunu olması
- ! Rehberlik ve danışmalık öğretmenlerinin sayısının yetersiz olması
- ! Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeye yeterli zamanı ayırmaması
- ! Roman çocukların, mevsimlik işçilerin ve sığınmacıların çocuklarının eğitiminde sorunlar olması

ÇÖZÜM İÇİN TEMEL ARAÇLAR VE FIRSATLAR

- ✓ Bireylerin gelişiminde çok önemli bir yeri olan okul öncesinin geliştirilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmalıdır. Mahalle ve köy gibi küçük birimlerde okul öncesi eğitim için gerekli fiziki altyapı tamamlanmalı ve öğretmen eksikliği giderilmelidir. Bilim ve Sanat Merkezi anaokulu çağındaki çocukları takibe almalıdır ve buna yönelik testler yapılmalıdır.
- ✓ Verilen eğitimin niteliğinin artırılması ve öğrencilerinin motivasyonlarının güçlendirilmesi ile yükseköğretimde başarı oranlarının yükseltilmesi mümkün olacaktır. Genel olarak bazı bölgelerde öğretmen sayısının artırılması ve öğrenci-öğretmen-veli iletişiminin güçlendirilmesi birçok açıdan önem taşımaktadır. Ayrıca öğretmenlerin kullandıkları yöntemleri geliştirmeleri için desteklenmeleri, seminer dönemlerinin daha etkin geçirilmesi sağlanmalıdır. Yine okul zamanları içerisinde kültürel ve sosyal etkinlikler yapılması önem taşımaktadır.
- ✓ Dezavantajlı konumda olan ilçe ve mahalleler için sadece eğitimin kalitesini artırmaya yönelik değil çocuk ve gençlerin örgün eğitime düzenli bir şekilde katılmaları, ayrıca sosyal ve kültürel faaliyetlere yönlendirilmeleri için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu yönlerden rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ve öğretmenlerin öğrencileriyle birebir ilişki kurabilmeleri büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin yaşayarak öğrenmesi, deneyerek öğrenmesi ve üretmesi desteklenmelidir. Teknolojinin doğru kullanımının öğrenimi konusunda öğrencilere rehberlik edilmelidir. Bunun için de öncelikle öğretmenler ve veliler bu konuda eğitilmelidir.
- ✓ Eğitim seviyesi düşük olan yetişkin nüfus için yaygın eğitim faaliyetleri önem taşımaktadır. Sadece mesleki olanaklar için değil, kişisel gelişim ve sosyalleşme için İŞKUR ve Halk Eğitim Merkezleri kursları önem taşımaktadır.
- ✓ Mesleki eğitim alanında tüm Türkiye’de olduğu gibi eğitimin kalitesinin artırılması, eğitim kurumları ile istihdam piyasası ilişkisinin güçlendirilmesi için önlemler alınması gerekmektedir. Mesleki eğitimde okul sayısı ve türü yeterli bulunurken, sanayi kuruluşları ile aradaki koordinasyonun daha iyi sağlanması için düzenlemeler yapılması gereklidir.

SONUÇ

Samsun’da da Türkiye geneline paralel olarak hala nüfusun ortalama eğitim seviyesinin düşük olduğu görülmektedir. Ortaöğretimin zorunlu olması ve üniversitelerin sayı olarak ülkede artması ile eğitim seviyesi de yükselmeye başlayacaktır. Ortaöğretimde okullaşma oranları Samsun’da 85,77 seviyesine gelerek Türkiye ortalamasının (79,37) önemli derecede üzerinde olmuştur. Eğitimin kalitesinde önemli bir unsur olan okul, şube, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları ise eğitim verilmesine uygun bir şekilde dağılmaktadır ve Türkiye ortalamalarının az da olsa altındadır. Okullaşma oranları son yıllarda yükselirken verilen eğitimin kalitesinin artırılması gerekliliği görülmektedir. Verilen eğitimin niteliğinin artırılması ve öğrencilerinin motivasyonlarının güçlendirilmesi ile düşük olan yükseköğretimde başarı oranlarının yükseltilmesi mümkün olacaktır.

Eğitimde mekansal farklılaşmaların önemli olduğu, ilçelerin merkez ilçelere göre dezavantajlı olduğu ve Canik ile İlkadım ilçelerinde sosyo-ekonomik olarak daha dezavantajlı mahallelerin olduğu görülmektedir. Bu bölgelerde sadece eğitimin kalitesini artırmaya yönelik değil çocuk ve gençlerin örgün eğitime düzenli bir şekilde katılmaları, ayrıca sosyal, kültürel ve spor faaliyetlerine yönlendirilmeleri için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu yönlerden rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ve öğretmenlerin öğrencileriyle birebir ilişki kurabilmeleri büyük önem taşımaktadır.

Mesleki eğitim alanında tüm Türkiye’de olduğu gibi eğitimin kalitesinin artırılması, eğitim kurumları ile istihdam piyasası ilişkisinin güçlendirilmesi için önlemler alınması gerekmektedir. Mesleki eğitimde okul sayısı ve türü yeterli bulunurken, sanayi kuruluşları ile aradaki koordinasyonun daha iyi sağlanması için düzenlemeler yapılması gereklidir.

İl dışından gelen önemli bir üniversite öğrencisi nüfusu bulunmaktadır. Üniversitelerdeki öğretim görevlilerinin sayılarının artırılması eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi için önemlidir. Diğer taraftan üniversite ile diğer kamu kurumları ve özel sektör arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi ilin kalkınması için önem taşımaktadır.

4.2.3. SAĞLIK

Toplumu oluşturan her bireyin sağlık hizmetlerine eşit şekilde ve ihtiyaç duyduğu her zaman yeteri kadar erişebilmesi bireylerin refahlarına ve beşeri sermayenin gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır. Bölgede sağlıkla ilgili yaşanan sorunlar Türkiye’ye paralellik göstermektedir.

Ülke genelinde olduğu gibi bölgede de sağlık hizmetlerinin büyük bir kısmı merkezi yönetim tarafından sağlanmaktadır. Planlama ve uygulama faaliyetleri merkezi yönetim tarafından yapılmakta iken yerel yönetimler kadroların yerleştirilmesi ve veri toplanması gibi görevleri yerine getirmektedir. En büyük hizmet sağlayıcılar Sağlık Bakanlığı ve üniversitelerdir (YHGP, 2006).

Mevcut Durum ve Eğilimler

3.1 Temel İdari Sağlık Verileri

Sağlık sistemi içerisinde birinci basamakta sağlık ocakları, ikinci basamakta yataklı tedavi kuruluşları ve üçüncü basamakta üniversite ve ihtisas hastaneleri bulunmaktadır. İlde 19 devlet hastanesi ve 9 özel hastane bulunmakta olup toplam yatak sayısı 2014 yılı için 4.338’dir. Yatak doluluk oranının ise yüzde 80’e yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1: Temel Sağlık Verileri

	Devlet Hastanesi Sayısı	Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Hekim Sayısı	Uzman Hekim Sayısı	Aile Hekimi Sayısı (Aktif Çalışan)	Diş Hekimi Sayısı	Hemşire Sayısı
2011	19	4.066	1.665	76,2	2.240	1.136	352	462	2.375
2012	19	4.141	1.634	76,0	2.332	1.225	354	473	2.572
2013	19	4.044	1.808	80,4	2.530	1.391	361	471	2.739
2014	19	4.338	2.125	78,8	2.583	1.447	364	444	2.957
2015	19	4.066	1.665	76,2	2.240	1.136	352	462	2.375

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2015

10.000 başına düşen hekim ve hemşire sayıları incelendiğinde yıllar içerisinde az da olsa artışlar görülmektedir. Ancak uzman hekim sayısının hala düşük olduğu görülmektedir. Özellikle, ilçeler arasında önemli farklılaşmalar bulunmaktadır.

Tablo 3.2. Nüfus Başına Düşen Hekim Sayıları

	10.000 kişi başına düşen hekim sayısı	10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	10.000 kişi başına düşen diş hekimi sayısı	10.000 kişi başına düşen aile hekimi sayısı	10.000 kişi başına düşen hemşire sayısı
2011	17,90	9,08	3,69	3,51	18,97
2012	18,63	9,79	3,78	3,85	20,55
2013	20,05	11,02	3,73	3,73	21,71
2014	20,34	11,39	3,50	3,82	23,28
2015	17,90	9,08	3,69	3,51	18,97

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2015

Aile Hekimi Uygulamalarının Durumu

Temel sağlık hizmetlerine ulaşılabilirliği artırmak amacıyla **Aile Hekimliği Uygulaması** 2005 yılında başlamış olup, bölge illerinden Samsun ve Amasya 2007 yılında ve Çorum ise 2008 yılında aile hekimliği kapsamına alınan illerden olmuştur. 13 Aralık 2010 tarihi itibarı ile 81 ilde aile hekimliği uygulamasına geçildiğinden tüm sağlık ocakları kapatılmıştır. Aile sağlığı merkezleri bir veya daha fazla aile hekimi ile aile sağlığı elemanlarınca aile hekimliği hizmetinin verildiği sağlık kuruluşları olarak hizmet vermektedirler.

Toplum sağlığı merkezleri ise sağlıkla ilgili risk ve sorunları belirleyen, çözülmesi için planlama çalışmaları yapan ve uygulayan, bölgesinde bulunan sağlık kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlayan kuruluşlar olarak kurulmuşlardır (www.ailehekimligi.gov.tr). İlde aile hekimi sayısı 2014 yılında 364 olmuştur ve 10.000 kişi başına düşen aile hekimi sayısı 3,82'dir.

3.2 Bebek ve Çocuk Ölüm Oranları

Bebek ölüm hızı bir toplumda bir yılda canlı doğup bir yaşını tamamlamadan ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranını vermektedir. Çocuk ölüm hızı ise 5 yaşını tamamlamadan ölen çocuk sayısının aynı yıl doğan canlı bebek sayısına oranını vermektedir. Bebek ve çocuk ölümlerinde annenin hamilelik sırasında sağlık ve beslenmesi, sağlık kontrollerinin yapılması, sonrasında da anne ve çocuğun sağlık durumu ve sağlık hizmetlerine erişimleri, aşılarda düzenli yapılması gibi unsurlar önem taşımaktadır. Çocuk nüfusu içerisinde daha fazla ölüm riski altında olan grupların belirlenmesi ölüm riskinin azaltılması için önem taşımaktadır. Genel olarak kırsal yerleşim yerlerinde bebek ölüm hızının daha yüksek olduğu bilinmektedir (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2008).

Tablo 3.3: Bebek ve Çocuk Ölüm Hızları

	Bebek Ölüm Hızı (Binde)		Çocuk Ölüm Hızı (Binde)	
	SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye
2011	6,6	11,7	8,8	11,3
2012	7,0	11,6	10,4	11
2013	6,4	10,8	8,4	10,3
2014	6,2	11,1	8,0	-
2015	6,6	11,7	8,8	11,3

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü

Bebek ölüm hızı Türkiye'de olduğu gibi Samsun'da da son yıllarda önemli ölçüde azalmıştır ve 2014 yılında binde 6,2 olmuştur. Çocuk ölüm hızının ise Samsun'da 2014 yılında binde 8'e yakın olduğu görülmektedir. Bebek ve çocuk ölüm hızlarının ilde Türkiye ortalamasından daha düşük seyrettiği de fark edilmektedir.

3.3 Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi

Doğuşta yaşam beklentisi yeni doğmuş bir bireyin yaşamı boyunca belirli bir dönemdeki yaşa özel ölümlülük hızlarına maruz kalması durumunda yaşaması beklenen ortalama yıl sayısını göstermektedir.

Tablo 3.4: Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi

	1975	1997			2013		
	Toplam	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Erkek	Kadın
Amasya	57,1	67,3	63,1	65,1	77,5	74,9	80,1
Çorum	59,4	69,8	65,6	67,7	77,4	74,8	80,1
Samsun	60,4	71,5	66,2	68,9	76,8	73,7	79,8
Tokat	57,2	67,5	63,2	65,3	76,1	73,4	78,7
Türkiye	59,2	69,7	65,2	67,4	76,3	73,7	79,4

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İl ve Türkiye istatistikleri incelendiğinde yıllar içerisinde hem kadın hem erkekler için doğuşta yaşam beklentisinin önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Samsun 76,8 yaş yaşam beklentisi ile 76,3 olan Türkiye ortalamasının az da olsa üzerindedir. Doğuşta beklenen yaşam süresinin yüksekliği sağlık durumu ve yaşam kalitesinin yüksekliğini işaret etmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu süre 80'in üzerine çıkarken gelişmekte olan ülkelerde 50'ye kadar inmektedir.

3.4 Anne Ölüm Oranı

Anne ölümü Dünya Sağlık Örgütü tarafından Gebeliğin herhangi bir döneminde ve doğumdan (veya gebeliğin bitiminden) sonraki 42 gün içerisinde gebeliğe bağlı nedenlerle meydana gelen ölümler olarak tanımlanmaktadır. Anne ölümlerine Samsun'da bakıldığında 2011 yılında yüz binde 11,1 olan değer 2014 yılında yüz binde 5,8'e düşmüştür (2013 yılında bu değer sıfırdır). Anne ölüm oranına Türkiye'de bakıldığında 2002 yılında yüzbin canlı doğumda 64,0 olan bu oranın 2013 yılında 15,9'a düştüğü görülmektedir.

3.5 İlde Sık Görülen Hastalıklar

İlde son beş yılda en çok görülen hastalıklara bakıldığında solunum yolu hastalıklarının ve yumuşak doku hastalıklarının ilk sıralarda yer aldığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, göz hastalıkları ve kardiyolojik hastalıklar da sık görülmektedir.

Tablo 3.5: İlde Sık Görülen 5 Hastalık, 2011-2015

	İlde Sık Görülen 5 Hastalık				
2011	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Üriner Sistem Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları
2012	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Ürolojik Hastalıklar	Kardiyolojik Hastalıkları	Sindirim Hastalıkları
2013	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Üriner Sistem Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları
2014	Solunum Yolu Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları	Sindirim Hastalıkları
2015	Solunum Yolu Hastalıkları	Yumuşak Doku Hastalıkları	Göz Hastalıkları	Ruh Hastalıkları	Kardiyolojik Hastalıkları

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2015

3.6 Ruhsal Sağlık

Fiziksel hastalıkların yanında ruhsal hastalıkların da çeşitliliği ve sıklığı bireylerin ve toplumun sağlıklarını ve hayatlarını önemli ölçüde etkilemektedir. 2015 yılında ilde sık görülen hastalıklara bakıldığında hafif depresif nöbet, bipolar duygulanım bozukluğu, organik olmayan psikoz, yaygın anksiyete bozukluğu, Alzheimer hastalığında bunama öne çıkmaktadır.

Tablo 3.6: İlde Sık Görülen Ruhsal Hastalıklar

	İlde Sık Görülen Ruhsal Hastalıklar				
2011	Anksiyete Bozuklukları	Orta Depresif Nöbet	Organik olmayan enürezis	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Diğer Bunama
2012	Anksiyete Bozuklukları	Yineleyen depresif bozukluklar	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Tütün kullanımına bağlı bağımlılık sendromu	Organik olmayan enürezis
2013	Anksiyete Bozuklukları	Tütün kullanımına bağlı bağımlılık sendromu	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Organik olmayan enürezis	Şizofreni
2014	Karışık anksiyete ve depresif bozukluk	Organik olmayan psikotik bozukluklar	Tütün kullanımına bağlı bağımlılık sendromu	Şizofreni	Panik bozukluk
2015	Hafif depresif nöbet	Bipolar duygulanım bozukluğu	Organik olmayan psikoz	Yaygın anksiyete bozukluğu	Alzheimer hastalığında bunama

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2015

3.7 İntihar Oranları

Kişilerin yaşadıkları ve çevresel etmenlerin de etkileriyle kendilerini bilerek ve isteyerek öldürmelerine intihar denilmektedir. Kaba intihar hızı ile de belli bir yıl içerisinde yüz bin nüfus başına düşen intiharlar verilmektedir.

Kaba intihar hızı Samsun'da Türkiye'nin altındadır. Yıllar içinde bakıldığında, Türkiye'nin genelinde olduğu gibi erkeklerin intihar etme sayıları kadınlarınkinden fazladır.

Tablo 3.6: İntihar Sayıları ve Kaba İntihar Hızı

	2010		2011		2012		2013	
	SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye
Toplam	46	2933	30	2677	34	3287	49	3189
Erkek	36	2073	21	1876	25	2377	41	2319
Kadın	10	860	9	801	9	910	8	870
Kaba intihar hızı (%000)	3,68	4,02	2,40	3,62	2,72	4,37	3,91	4,19

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Öncelikli Sorunlar

- ! Çarşamba Devlet Hastanesi, Ruh Sağlığı Hastalıkları Hastanesi ve Amatem'in hizmet binalarının inşaatlarının bitmemiş olması
- ! Sağlık personeli sayısının yeterli olmaması
- ! Uzman doktor, hemşire ve poliklinik sayısının yetersizliği
- ! Yakın illerden gelen hastalarla beraber hasta sayısının artması ile hastanelerde teknolojik cihazların yetersiz kalması
- ! MR cihazları için uzun süre sıra beklenmesi nedeniyle tedavi süreçlerinin aksaması
- ! Devlet hastanelerinde yoğunluklar yaşanması
- ! Birçok hastanede yeni doğan ünitesinin olmaması
- ! İlçeler arasında sağlık kuruluşları ve hekim sayısı bakımından önemli dengesizlikler olması
- ! Acil servislerin acil hastalar dışında kullanılması ile öncelikli hastalara verilmesi gereken hizmetlerin aksaması
- ! Hastaların ve hasta yakınlarının sağlık çalışanlarına fiziksel ve psikolojik şiddet gösterdikleri vakaların artması
- ! İlde obezitenin artması

Çözüm için Temel Araçlar ve Fırsatlar

- ✓ Merkezi planlamalar ile uzman hekim ve pratisyen sayılarının ilde artırılması
- ✓ İldeki sağlık kurumlarının hizmet binası eksikliklerinin giderilmesi
- ✓ İldeki teknolojik sağlık cihazlarının artırılması
- ✓ Bedensel, zihinsel ya da ekonomik durumları nedenleriyle dezavantajlı ve özel ihtiyaçları olan kişilere yönelik olarak sağlık hizmetlerine kolay erişimin sağlanması
- ✓ Sağlıklı beslenme alışkanlıklarının geliştirilmesi, fiziksel aktivite düzeyini artırmak için çeşitli çalışmalar yapılarak hastalıklardan korunmanın sağlanması
- ✓ İlde sağlık kurumları ve personel sayısındaki artışlarla birlikte, halihazırda uzmanlık alanlarının çeşitli olması ilin sağlık turizmi bakımından güçlenmesini sağlayacaktır.

SONUÇ

Samsun sağlık hizmetleri bakımından gelişmiş bir merkez konumundadır. İlde 19 devlet ve 9 özel hastanesi hizmet vermektedir ve bu hastaneler il dışından hastaların da tedavi amaçlı olarak Samsun'u tercih etmesini sağlamaktadır. İl bölgenin diğer illerinden farklı olarak yüksek yatak ve yatak doluluk oranlarına sahiptir. 10.000 kişi başına düşen hekim sayısının 20'ye çıktığı görülmektedir. Ancak, sağlık personeli sayılarının artırılması gerekmektedir. İlin hem yüksek nüfusu hem de Karadeniz bölgesindeki önemli konumu nedeniyle yoğun bir hasta hareketliliğinin olması hem sağlık personellerinin sayı ve uzmanlık olarak artırılması hem de hastanelerin teknolojik altyapılarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, il merkezinde verilen hizmetler ile ilçeler arasında önemli farklılaşmalar bulunmaktadır.

İlde doğuştan beklenen yaşam süresi de 77'ye yaklaşmış bulunmaktadır. Çocuk ve bebek ölüm oranları da Türkiye'nin altında seyretmektedir. Tüm Türkiye'de olduğu gibi ilde de bebek ve ölüm hızı önemli derecede azalmıştır.

İlin sağlık kenti olma konusundaki vizyonu yapılacak olan çalışmalar ile desteklenmeli, yoğunlukları fazla olan devlet hastaneleri ve araştırma hastanelerinin daha iyi hizmet verebilmesi için düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

4.2.4. AİLE

Aile toplumun önemli öğelerinden biridir. Aile bireylerin hayatını eğitim, sağlık, işgücüne katılım gibi birçok önemli konuda etkilemektedir. Günümüzde kent yaşamı ile birlikte, geniş ailelerden çekirdek ailelere doğru bir geçiş yaşanmıştır. Bununla birlikte, aile toplumumuzda sosyal güvenlik alanında önemini korumaktadır.

Mevcut Durum ve Eğilimler**4.1 Evlilik Oranları**

Evlilik oranları toplumdaki ve aile yapısındaki değişimleri ve nüfus büyüklüklerini etkilemektedir. Türk Medeni Kanunu'na göre evlenmeye ehil erkek ve kadınların yıl içerisinde yaptığı ve 1000 nüfus başına düşen evlenme sayısı kaba evlenme hızını vermektedir. Samsun ilinde bu hıza bakıldığında zaman Türkiye ortalamasından az bir oranda daha düşük olduğu görülmektedir. Samsun'da ortalama ilk evlenme yaşı da hem erkek hem de kadınlarda, Türkiye'nin altındadır.

Tablo 4.1: Evliliğe ilişkin Veriler

	Kaba evlenme hızı (%)		Ortalama ilk evlenme yaşı / Erkek		Ortalama ilk evlenme yaşı / Kadın	
	SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye	SAMSUN	Türkiye
2010	8,02	7,98	25,8	26,5	22,9	23,2
2011	7,69	8,02	25,8	26,6	23,1	23,3
2012	7,72	8,03	26,1	26,7	23,2	23,5
2013	7,77	7,89	26,1	26,8	23,4	23,6
2014	7,42	7,8	26,3	26,9	23,6	23,7

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Boşanma hızının ise Samsun'da genel olarak düşük ve Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2 Boşanmaya ilişkin Veriler

	Kaba boşanma hızı (%)	Kaba boşanma hızı (%)
	SAMSUN	Türkiye
2010	1,44	1,62
2011	1,40	1,62
2012	1,50	1,64
2013	1,38	1,65
2014	1,51	1,7

Kaynak: www.tuik.gov.tr

4.2 Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü

Hanehalkı büyüklüğü ve hanenin yapısı haneyi oluşturan üyelerin refahını etkilemektedir (DPT, 2001) Türkiye’de olduğu gibi bölgede de hanehalkı büyüklüğü azalma eğilimindedir.

Tablo 4.3: Yıllara Göre Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü

	1980	1985	1990	2000	2009	2014
Amasya	5,6	5,4	5,2	4,5	3,68	3,3
Çorum	5,5	5,4	5,1	4,4	3,71	3,4
Samsun	5,8	5,6	5,3	4,6	4,04	3,6
Tokat	5,8	5,7	5,7	5,6	4,04	3,2
TR83	5,7	5,6	5,4	4,8	-	-
Türkiye	5,2	5,2	5,0	4,5	3,97	3,6

Kaynak: www.tuik.gov.tr

1980 yılında 5,8 olan ortalama hanehalkı büyüklüğü hem kentleşme ile çekirdek aile yapısının çoğalması hem de toplam doğurganlık hızının düşmesiyle ortalama çocuk sayısının azalması ile 2014 yılına geldiğimizde 3,6’ya düşmüştür. Samsun ilçelerinden Asarcık, Ayvacık, Vezirköprü gibi ilçelerin ortalama hane büyüklüğü 4,7’nin üzerindeyken Atakum, İlkadım, Ladik ve Yakakent gibi 3,4’ün altında olan ilçeleri de mevcuttur.

Tablo 4.4: İlçelere Göre Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2013

	Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü
Alaçam	3,62
Asarcık	5,61
Atakum	3,23
Ayvacık	4,79
Bafra	3,47
Canik	3,82
Çarşamba	4,03
Havza	3,74
İlkadım	3,38
Kavak	3,44
Ladik	3,25
Ondokuzmayıs	3,58
Salıpazarı	3,83
Tekkeköy	4,07
Terme	3,48
Vezirköprü	4,91
Yakakent	3,37

Kaynak: www.tuik.gov.tr

SONUÇ

Aileler toplumların devamlılığı için önemli bir yere sahiptir. Toplam doğurganlık hızlarının düşmesi trendi gelişmiş ülkelerde dalgalanmalar olmakla birlikte devam etmektedir. Tarım ağırlıklı toplumlarda çocuk sayısı fazla iken, tarımdan sanayi ve hizmetlere geçiş yaşanmakta olup kentleşmenin artmasıyla beraber hem geniş aileler hem de çocuk sayıları azalmıştır. Kırsal alanlarda ise ortalama hanehalkının daha yüksek olabildiği görülmektedir. Bununla birlikte, düşük doğurganlığın nedenleri arasında kentleşme ile birlikte kadınların işgücüne katılımlarının artması, kentlerde uygun çocuk bakımı olanaklarının az olması ve çocukların eğitim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasının pahalılaşması da bulunmaktadır. Genel olarak yaşanan sosyo-kültürel değişim ile beraber kadınların sahip olmak istedikleri çocuk sayısı da azalmıştır (HÜNEE, 2008). Diğer taraftan eğitim seviyesinin genel olarak ülkede artması da doğurganlık hızını negatif olarak etkilemektedir. Doğurganlık hızının artması için genel olarak ailelerin çocuklarına sunabilecekleri imkanların artmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Bunun için gelir seviyesinin artması ile devletin sunduğu çocuk bakım hizmetlerinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

4.2.5. GÜVENLİK VE ADALET

Toplumda olması gereken temel unsurlar arasında güvenlik ve adalet bulunmaktadır ve devlet bu unsurların oluşturulması ve korunmasından sorumludur. Bir ülkede yasalar yoluyla güvenlik ve adaletin temelleri atılmaktadır. Toplumumuzda kolluk güçleri güvenliği sağlamadan sorumluyken, yargı sistemi yoluyla adaletin sağlanması mümkün olmaktadır. Bu sayede toplumsal barış ve düzenin sürdürülmesi sağlanmaktadır.

Mevcut Durum ve Eğilimler

İldeki ceza infaz kurumuna giren hükümlülerin işledikleri suçlara bakıldığında erkeklerde yaralamanın, kadınlarda hırsızlığın ilk sırada geldiği görülmektedir. İldeki suçların %97'sine yakınının erkekler tarafından işlendiği görülmektedir. Türkiye genelinde ise yaralama, hırsızlık, icra-iflas kanununa muhalefet suçları ilk sıralarda gelmektedir. Suçları işleyenlerin büyük çoğunluğunu ise erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 5.1. Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlülerin Suçlara Göre Dağılımı, 2014

	Samsun (Adet ve Yüzde)				Türkiye			
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Toplam	Erkek
Toplam	2.883	97	100,00	100,00	161 711	156 184	100,0	100,0
Öldürme	130	4	4,51	4,12	6 534	6 382	4,0	4,1
Yaralama	522	7	18,11	7,22	29 818	29 180	18,4	18,7
Cinsel Suçlar	108	4	3,75	4,12	4 143	4 078	2,6	2,6
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	76	-	2,64	-	2 383	2 310	1,5	1,5
Hakaret	83	5	2,88	5,15	3 676	3 515	2,3	2,3
Hırsızlık	314	35	10,89	36,08	22 343	20 876	13,8	13,4
Yağma	67	4	2,32	4,12	4 877	4 734	3,0	3,0
Dolandırıcılık	31	3	1,08	3,09	2 463	2 328	1,5	1,5
Uyuşturucu Madde İmalatı ve Ticareti	86	1	2,98	1,03	9 177	8 849	5,7	5,7
Uyuşturucu Madde Kullanma Satın Alma	25	-	0,87	-	2 674	2 629	1,7	1,7
Sahtecilik	124	5	4,30	5,15	6 492	6 280	4,0	4,0
Kötü Muamele	-	-	-	-	98	90	0,1	0,1
Zimmet	4	-	0,14	-	416	399	0,3	0,3
Rüşvet	1	-	0,03	-	251	243	0,2	0,2
Kaçakçılık	42	2	1,46	2,06	3 027	3 001	1,9	1,9
Trafik Suçları	34	-	1,18	-	1 161	1 155	0,7	0,7
Orman Suçları	23	-	0,80	-	814	782	0,5	0,5
Ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar	301	1	10,44	1,03	8 963	8 913	5,5	5,7
İcra İflas Kanununa Muhalefet	302	11	10,48	11,34	18 701	18 036	11,6	11,5
Askeri Ceza Kanununa Muhalefet	-	-	-	-	250	250	0,2	0,2
Tehdit	157	2	5,45	2,06	5 494	5 403	3,4	3,5

Mala Zarar Verme	75	4	2,60	4,12	3 523	3 370	2,2	2,2
Görevi Yaptırmamak için Direnme	48	1	1,66	1,03	2 058	2 000	1,3	1,3
Ailenin Korunması Tedbirine Aykırılık	93	-	3,23	-	4 720	4 640	2,9	3,0
Diğer Suçlar	237	8	8,22	8,25	17 655	16 741	10,9	10,7

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre Samsun ilinde en çok görülen beş suç türüne bakıldığında 2014 yılında ilk sırada kasten yaralamanın geldiği görülmektedir. Hırsızlık, taksirle yaralama, tehdit ve mala zarar verme, kasten yaralamayı takip etmektedir.

Diğer taraftan güvenlik birimine gelen ve getirilen çocuklara bakıldığında 2013 yılında 2452 çocuk olduğu, bunların 2063'ünün erkek olduğu ve en çok görülen suçun yaralama (842) olduğu görülmektedir. Bunun dışında çocuklar arasında yaygın olan suçlar hırsızlık (826) ve uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satma veya satın alma (157)'dir.

SONUÇ

İldeki ceza infaz kurumuna giren hükümlülerin işledikleri suçlara bakıldığında erkeklerde yaralamanın, kadınlarda hırsızlığın ilk sırada geldiği görülmektedir. İldeki suçların %97'sine yakının erkekler tarafından işlendiği görülmektedir. Diğer taraftan ilde çocuk suçlu oranlar da artmaktadır. Suç tüm toplumlarda görülen , sosyal tabakalar , çıkarlar ve ekonomik çıkarlar ile ilgilidir ve kent yaşamında daha çok görülmektedir (Kartal, 2012).İllerde görülen suçlarda yaralama ve hırsızlık, tehdit ve mala zarar verme öne çıkmaktadır. Diğer taraftan çocuk suçluların önemli sayıda olduğu görülmektedir ve ilde madde bağımlılığı oranları da artmaktadır.

Suçluların etkili bir şekilde cezalandırılması, toplumdaki suça neden olan etmenlerin belirlenmesi, bunları ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapılması ve suçluların rehabilite edilmesi ile suçların görülmesi sıklığı da azalacaktır. Suçun nedenleri tespit edildiği takdirde oluşturulacak politikalar da daha etkili olacaktır. Örneğin yoksulluğun hırsızlık olaylarında etkisi belirlenmiş ise o zaman yoksulluğu azaltıcı politikalar suçu da azaltacaktır. Toplumun gelişmesinde anahtar role sahip olan eğitim ve hukuk düzeni bu bakımdan çok önemlidir. Hukuka saygılı bireylerin yetiştirilmesi çocuk ve gençlerin iyi bir eğitim alması ile mümkündür. Eğitimle beraber aile içindeki ilişkiler ve aile içerisinde öğrenilen değerler bireyleri etkilemektedir. Toplumsal değer ve normların kuşaklara aktarılması bu şekilde olmaktadır.

4.2.6. İSTİHDAM

Toplumu oluşturan bireylerin gereksinimlerini karşılayabilmeleri için bir gelire sahip olmaları, diğer taraftan kişisel olarak gelişimlerinin sağlanması ve sosyal sermaye elde edilmesi açısından istihdam piyasası önem taşımaktadır. Kişilerin eğitim aldıkları alanda istihdam edilmesi, insana yakışır iş kapsamına girecek şekilde ücrete ve çalışma koşullarına sahip olabilmeleri kalkınma açısından büyük önem taşımaktadır.

Mevcut Durum ve Eğilimler

İstihdam incelenirken işgücüne katılma, istihdam oranı, işsizlik, istihdamın türleri ve kayıtlı istihdam önemli konular arasındadır. TÜİK bu verilerin çoğunu Düzey 2 bölgeleri kapsamında açıklarken, 2011 Nüfus ve Konut Araştırması'nda il bazında bazı veriler açıklanmıştır.

6.1 İşgücüne Katılma ve İstihdam Oranları

İşgücüne katılma oranı, işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranıdır. Çalışma çağındaki nüfus, Türkiye için "kurumsal olmayan (kurumsal yerlerde değil, hanelerde ikamet eden nüfus) sivil nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus olarak" tanımlanmaktadır.

Tablo 6.1: TR83 Bölgesi Özet İşgücü Tablosu

	TR83					
	Erkek		Kadın		Toplam	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus (bin)	949	1 001	1.039	1 053	1.988	2 054
İşgücü(bin)	659	679	347	344	1.006	1 023
İstihdam edilenler(bin)	611	638	323	322	934	960
Zamana bağlı eksik istihdam(bin)	31	-	43	-	43	-
Yetersiz istihdam(bin)	15	-	17	-	17	-
İssiz(bin)	48	41	24	23	72	64
İşgücüne katılma oranı %	69,5	67,8	33,4	32,7	50,6	49,8
İşsizlik oranı %	7,3	6,1	6,9	6,6	7,2	6,2
Tarım dışı işsizlik oranı %	10,6		18,3		12,4	9,7
İstihdam oranı %	64,4	63,7	31,1	30,5	47	46,7
İşgücüne dahil olmayan nüfus(bin)	290	322	692	709	982	1031

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İşgücüne katılım oranlarında 1980 yılından günümüze önemli bir düşüş görülmektedir. Bu eğilim, genel anlamda, iş aramayanların, öğrencilerin, ev kadınlarının ve iş yapamaz halde olanların sayısında bir artış olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan ildeki oran 2010 yılına kadar Türkiye ortalamasının üzerinde olmuş, ancak son yıllarda dalgalanmalar olmakla beraber Türkiye ile çok yakın oranlar görülmeye başlanmıştır. Tarımdaki çözülme, işgücüne katılım oranlarının ilde düşmesinde etkili nedenlerdendir.

Tablo 6.2: İşgücüne Katılım Oranları

	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat	TR83	Türkiye
1980	68,7	71,0	71,9	71,0	71,0	62,9
1990	66,0	68,0	67,7	68,9	67,8	60,6
2000	55,9	57,2	58,7	59,2	58,2	55,2
2010	51,6	51,4	50,8	49,3	50,6	48,8
2012	48,6	49,9	48,8	47,4	48,7	50,0
2013	50,7	52,0	50,5	49,9	50,7	50,8
2014	-	-	-	-	49,8	50,5

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İstihdam oranı kurumsal olmayan çalışma çağı içindeki istihdam edilen nüfustur. İstihdam oranı son yıllarda yüzde 45 ile 50 oranında ilde değişmektedir ve Türkiye'ye çok yakın oranlardadır.

Tablo 6.3: Bölge ve Türkiye'de İstihdam Oranları, %

	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat	TR83	Türkiye
2008	48,7	49,4	52,2	54	51,3	41,7
2009	52,4	52,5	51,6	50,4	51,3	41,2
2010	48,2	48,1	46,8	46	49,7	45
2012	45,9	47,4	45,9	44,7	45,9	45,4
2013	47,4	48,9	47,2	46,7	47,4	45,9
2014	-	-	-	-	46,7	45,5

Kaynak: www.tuik.gov.tr

6.2 Sektörlere Göre İstihdam

İstihdam yaratan sektörler tarım, sanayi ve hizmetler ana iktisadi faaliyet kolları altında incelenmektedir. Gelişmekte olan bölgelerde tarım ekonomideki ağırlığını korurken, daha gelişmiş bölgelerde hizmetler sektörünün önce geldiği görülmektedir.

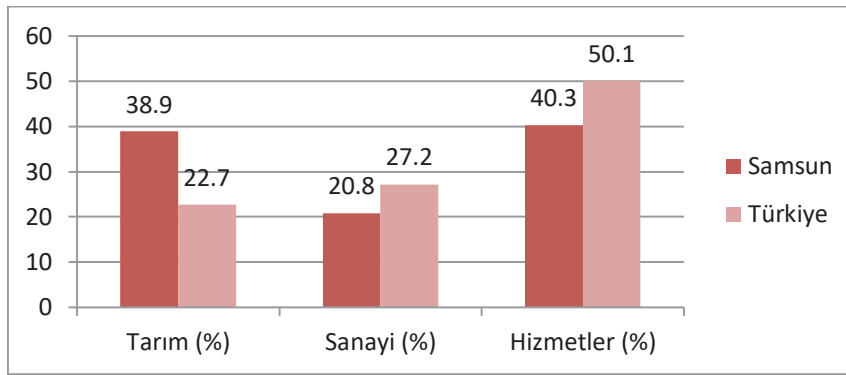
Tablo 6.4: Bölge ve Türkiye'de İstihdamın Sektörel Dağılımı

	Tarım				Sanayi				Hizmetler			
	2004	2009	2011	2014	2004	2009	2011	2014	2004	2009	2011	2014
TR83	55,23	51,6	45,48	40,1	11,4	12,9	17,57	20,6	33,33	35,5	36,94	39,3
Türkiye	29,10	24,7	25,47	21,1	24,88	25,3	26,46	27,9	46,01	50	48,05	51,0

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Her yıl düzenli olarak Hanehalkı İşgücü İstatistiklerinden TR83 Bölgesi'nde tarımın yüzde 40'lık bir paya sahip olduğu ve bu oranın Türkiye'de yüzde 21'e düştüğü görülmektedir. 2011 Nüfus ve Konut Araştırması ise Samsun'da tarımın yüzde 38,9'luk bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil: İl ve Türkiye'de İstihdamın Sektörel Dağılımı, 2011

Kaynak: www.tuik.gov.tr

TR83 Bölgesi'ni ve ili Türkiye genelinden ayıran bir özellik yukarıda da vurgulandığı gibi tarım sektörünün istihdam yaratma açısından görece önemini korumasıdır. Tarımdan sanayi ve hizmet sektörüne bir kayma yaşanmışsa da tarım istihdam yaratmada düşüşe rağmen temel sektör olma özelliğini korumuştur. Böyle bir ekonomik yapı, avantaj kadar dezavantaj olarak da görülebilir.

Mekansal Farklılaşmalar

İstihdama ilişkin TÜİK verileri düzey 2 bazında açıklanmakla beraber, Sosyal Güvenlik Kurumu istatistikleri ilçelerdeki istihdama ilişkin fikir vermektedir. Tarımda istihdamın çoğunlukla kayıt dışı olmasıyla birlikte aşağıdaki tabloda hizmetler ve imalat sanayide çalışan kişi istatistikleri incelenmektedir.

Tablo 6.5: İlçelere Göre Hizmet ve İmalat Sanayi Sektörlerinde Çalışan Kişi Sayıları, 2013*Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2014*

	Hizmet Sektöründe Çalışan Kişi Sayısı	Hizmet Sektöründe Çalışan Kişi Oranı	İmalat Sektöründe Çalışan Kişi Sayısı	İmalat Sektöründe Çalışan Kişi Oranı
Alaçam	1651	83,34%	253	12,77%
Asarcık	807	93,95%	26	3,03%
Atakum	41863	94,26%	1121	2,52%
Ayvacık	958	86,46%	101	9,12%
Bafra	15485	77,96%	3882	19,54%
Canik	19010	85,06%	3235	14,48%
Çarşamba	11622	83,47%	2021	14,51%
Havza	3603	81,98%	632	14,38%
İlkadım	69413	90,26%	6558	8,53%
Kavak	1949	57,34%	1275	37,51%
Ladik	1629	68,30%	529	22,18%
Ondokuzmayıs	2905	87,76%	326	9,85%
Salıpazarı	1001	93,38%	32	2,99%
Tekkeköy	16449	54,27%	12717	41,95%
Terme	9060	80,53%	2068	18,38%
Vezirköprü	5215	80,47%	1063	16,40%
Yakakent	1577	93,48%	62	3,68%

İlçelere göre hizmet sektöründe ve imalat sanayi sektörlerinde çalışanlar incelendiğinde hizmetler sektöründe İlkadım ve Atakum ilçeleri; imalat sektöründe ise Tekkeköy ve İlkadım ilçeleri ön plana çıkmaktadır.

Diğer taraftan ilçelere göre en çok istihdam sağlayan imalat sanayi kolları aşağıdaki tablodan görülebilmektedir.

Tablo 6.6: En Çok İstihdam Sağlayan İmalat Sanayi Kolları

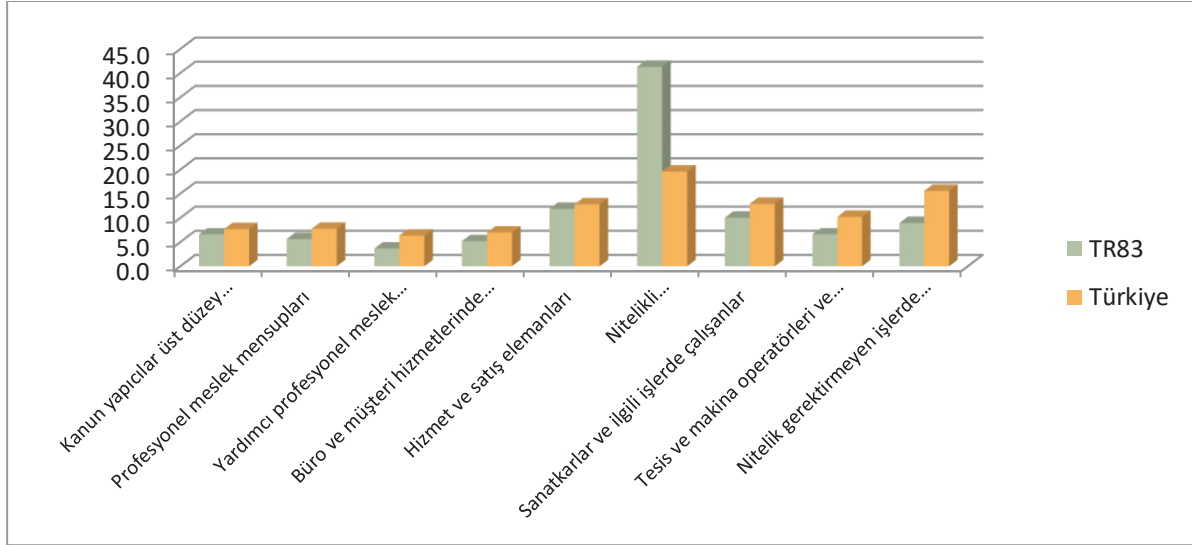
	En Çok İstihdam Sağlayan İmalat Sanayi Kolları
Alaçam	- Balık, kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması - Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı - Ağaçların biçilmesi ve planyalanması
Asarcık	- Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı - Diğer ulaşım ekipmanlarının bakım ve onarımı - Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı
Atakum	- Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı - Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı - Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı
Ayvacık	- Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı - Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı
Bafra	Kürk hariç giyim eşyası imalatı

	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı • Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı
Canik	• Diğer mobilyaların imalatı • Diğer ulaşım araçlarının bakım ve onarımı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı
Çarşamba	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı • Şeker imalatı • Halı ve kilim imalatı
Havza	• Giyim eşyalarının imalatı • Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı • Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı
İlkadım	• Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı • Giyim eşyalarının imalatı
Kavak	• Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Fırınlanmış kilden tuğla, karo ve inşaat malzemeleri imalat • Kireç ve alçı imalatı
Ladik	• Çimento imalatı • Elektrikli ev aletlerinin imalatı • Tekstil ürünlerinin bitirilmesi
Ondokuzmayıs	• Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Metal yapı ve yapı parçaları imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı
Salıpazarı	• Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı
Tekkeköy	• Diğer mobilyaların imalatı • Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi • Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı • Ana demir ve çelik ürünleri ile demir alaşımları imalatı
Terme	• Gemilerin ve yüzen yapıların inşası • Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı • Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı
Vezirköprü	• Ağaçların biçilmesi ve planyalanması • Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı
Yakakent	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı • Diğer mobilyaların imalatı

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2014

6.3 Belli Başlı Mesleklere Göre İstihdam

Mesleklere göre istihdama bakıldığında en büyük payı nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar (yüzde 41) arkasından ise hizmet ve satış elemanları (yüzde 11,9) ve sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanların (yüzde 10,1) aldığı görülmektedir. Türkiye'ye bakıldığında ise Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanları, nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar ve sanatkarlar takip etmektedir. Bölgede kanun yapıcılar, üst düzey yönetici ve müdürler yüzde 6,6 bir paya sahipken profesyonel meslek mensupları da yüzde 5,6'lık bir orandadır.

Kaynak: www.tuik.gov.tr

6.4 İşteki Duruma Göre İstihdam

Geniş bir tarım sektörünün kalifiye olmayan bir işgücü için istihdam yaratması bir avantajken bu sektörde istihdam edilen büyük bir işgücünün ücretsiz aile işçisi olması ve ortaya çıkan değer tarımsal sanayiye aktarılması nedeniyle yeterince istihdam yaratılamaması bir dezavantajdır.

Tablo 6.7: İstihdamın İşteki Durumu, TR83 Bölgesi (%)

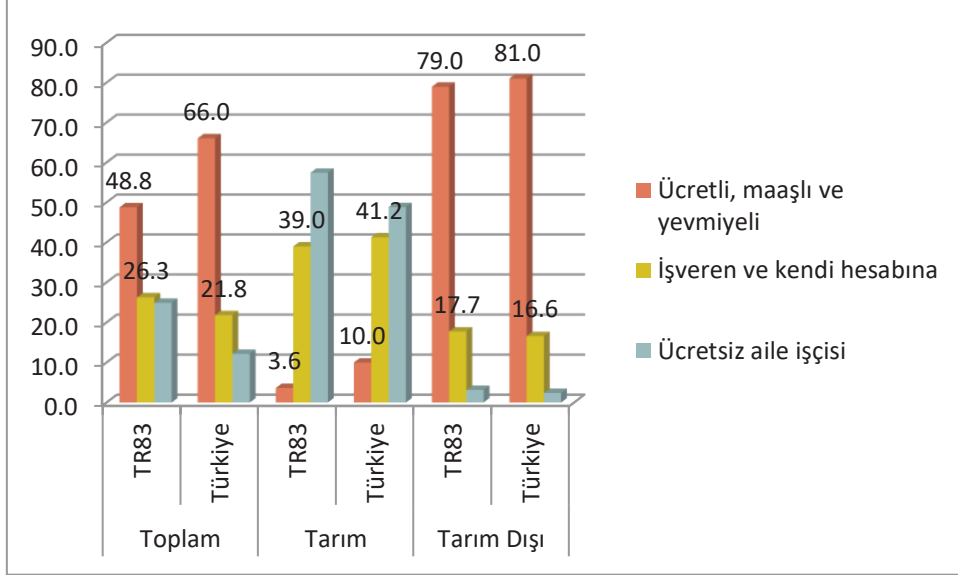
	Tarım Dışı			Tarım			Toplam		
	2009	2011	2014	2009	2011	2014	2009	2011	2014
Ücretli veya yevmiyeli	74,27	77,53	78,96	2,50	2,65	3,64	37,11	43,47	48,75
İşveren veya kendi hesabına	21,60	19,71	17,74	39,11	37,75	38,96	30,65	28,01	26,25
Ücretsiz aile işçisi	4,3	2,76	3,13	58,38	59,60	57,40	32,24	28,51	24,90

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İstihdamın işteki durumunu etkileyen önemli bir etken tarımda ve tarım dışı çalışmadır. Tarımda ücretsiz aile işçiliği yüzde 60 gibi çok önemli oranlarda olmaktadır. Kadınlarda ise bu oran artmakta ve

yüzde 88'e kadar çıkmaktadır. Bununla birlikte, 2009- 2014 yılları arasında ücretli çalışanların oranları artarken, ücretsiz aile işçilerinin oranı azalmıştır.

Şekil: TR83 Bölgesi ve Türkiye, İşteki Duruma Göre İstihdam

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Türkiye ile Bölge kıyaslandığı zaman ücretli, maaşlı ve yevmiyeli çalışanlarının oranının Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir, bunun nedeni ise tarımdaki istihdamın fazlalığıdır.

6.5 İşgücüne Katılmama Sebepleri

TR83 Bölgesi'nde işgücüne katılmama sebeplerine bakıldığında ilk sırada ev işleri ile meşgul olmanın ve bunu özür, yaşlı, hasta bakımının takip ettiği görülmektedir. Çok önemli bir paya sahip olan bu iki neden özellikle kadınların işgücüne katılmama durumlarını açıklamaktadır.

Tablo: İşgücüne Katılmama Nedenleri

	TR83		Türkiye	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran
İş bulma ümidi yok	18	1,84%	638	2,33%
İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	51	5,21%	1.441	5,27%
Mevsimlik çalışan	2	0,20%	50	0,18%
Ev işleri ile meşgul	352	35,99%	11.463	41,93%

Öğrenci(eğitim-öğretim)	155	15,85%	4.465	16,33%
Emekli	127	12,99%	3.837	14,04%
Özürlü yaşlı veya hasta	219	22,39%	3.666	13,41%
Ailevi ve kişisel nedenler	48	4,91%	1.470	5,38%
Diğer *	7	0,72%	308	1,13%
Toplam	978	100	27.337	100

Kaynak: www.tuik.gov.tr

6.6 İşsizlik ve İşsizlik Hizmetleri

İşsizlik rakamları TÜİK'in referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler olarak belirlediği kişilere bakılarak açıklanmaktadır.

Tablo 6.9: Bölge ve Türkiye'de İşsizlik Oranları

	Amasya	Çorum	Samsun	Tokat	TR83	Türkiye
2008	8,2	7,5	7,8	5,9	7,4	11,0
2009	6,9	6,3	7,3	5,9	6,9	14,0
2010	6,7	6,5	7,8	6,7	7,2	11,9
2012	5,6	5,1	5,9	5,7	5,7	9,2
2013	6,6	5,9	6,6	6,6	6,5	9,7
2014	-	-	-	-	6,2	9,9

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yıllara göre bölgede işsizlik oranlarına bakıldığında yıllar içerisinde dalgalanmalar olduğu ve 2013 yılına gelindiğinde ise yüzde 6,6 ile işsizlik oranının bir önceki yıla göre arttığı görülmektedir. Bu artış Türkiye'ye paralel bir şekilde gerçekleşmiştir.

Yıllara göre bölgede işsizlik oranlarına bakıldığında yıllar içerisinde dalgalanmalar olduğu ve 2013 yılına gelindiğinde ise yüzde 6,6 ile işsizlik oranının bir önceki yıla göre arttığı görülmektedir. Bu artış Türkiye'ye paralel bir şekilde gerçekleşmiştir.

Türkiye’de işsizliğin azaltılması için iş arayan ve işverenler arasındaki iletişimi düzenleyen ve iş arayanların mesleki yeterliliklerinin artırılması için Çalışma ve İş Kurumları kurulmuştur. 2014 yılında İŞKUR’un veritabanına kayıtlı ilde 46.273 kişi bulunmaktadır.

Tablo 6.10: İŞKUR İstatistikleri, SAMSUN

	2012		2013		2014		2015-Mart	
Kayıtlı İşsiz Sayısı	K	18244	K	16671	K	21987	K	17666
	E	19431	E	17555	E	24286	E	22329
Açılan Meslek Edindirme Kursu	297		146		130		47	
Kurslara Katılan Kişi Sayısı	K	3390	K	1784	K	1644	K	523
	E	2325	E	910	E	862	E	341
Kurslara Katılan Kişilerin Kurs Sonrası İstihdam Sayısı*	K	-	K	-	K	-	K	-
	E	-	E	-	E	-	E	-
İŞKUR Kanalıyla İşe Yerleştirme Sayısı	K	4504	K	3861	K	3326	K	1610
	E	6411	E	4739	E	4797	E	2244

Kaynak: Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, 2015*Veri temin edilememiştir.

İş arayanların niteliklerinin geliştirilmesi için ise 2014 yılında 130 meslek edindirme kursu açılmış 2506 kişi katılmıştır. Kurslar sonrası işe yerleştirme oranları temin edilememiş olup, İŞKUR’un verdiği meslek ve iş danışmanlığı hizmetleri göz önünde bulundurulduğunda 8123 kişinin işe yerleştirildiği görülmektedir. Bu ise kayıtlı işsizlerin **yüzde 17,55’ine** denk gelmektedir.

Öncelikli Sorunlar

- ! Ücret Çalışma çağındaki kurumsal olmayan nüfusun yaklaşık olarak yarısının işgücüne katılması
- ! Kadınların işgücüne katılım oranlarının düşük olması
- ! İstihdam sağlayan ana sektörün tarım olması nedeniyle katma değerli üretimin ve gelirin düşük olması
- ! Tarım istihdamı ile birlikte ücretsiz aile işçiliğinin ve kayıt dışı çalışmanın yaygın olması

- ! Hizmetler sektöründe kayıt dışı istihdamın görülmesi
- ! Sosyal güvenlik sigortalarının düşük olarak yatırılması
- ! İlde istihdam olanaklarının kısıtlı olması
- ! Kırsal alanlarda ve küçük ilçelerde gelir getirici faaliyetlerin sınırlı olması
- ! Yatırım teşvik sisteminin il bazında olmasının az gelişmiş ilçeleri olumsuz yönde etkilemesi
- ! İşsizlik rakamları Türkiye ortalamasından düşük olmakla birlikte, tarım istihdamının fazla olması
- ! İlde genel eğitim seviyesinin düşük olması
- ! Eğitim hayatı boyunca mesleki yönlendirmelerin yeterli bir şekilde yapılmaması
- ! Eğitim ile işgücü bağlantısının zayıf olması, örgün eğitimde uygulamalı eğitimlerin yetersiz olması ile mesleki bilgi ve becerilerin yeterince edinilememesi
- ! Gençler arasında işsizliğin yaygın olması
- ! Gençlerin masa başında çalışacakları işlerde çalışmayı tercih etmeleri
- ! İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirme oranlarının düşük olması
- ! İşverenlerin iş alımında İŞKUR kanalını yeterince tercih etmemesi
- ! Mesleki eğitim kurslarının istenilen sonuçları vermemesi
- ! Mesleki eğitim kursları öncesinde iyi eğitim analizlerinin yapılmaması sonucunda piyasa ihtiyaçlarına göre kişilerin yetiştirilememesi
- ! Kadınların çocuk ve hasta bakımı sorumlulukları nedeniyle meslek edindirme kurslarına katılamaması
- ! İstihdam garantili kurslarda özel sektörden ortak bulma konusunda sorunlar olması
- ! İlde genel olarak ücretlerin düşük düzeyde olması
- ! Sığınmacıların kayıt dışı olarak düşük ücretlerde çalıştırılması
- ! İşçi ve işveren arasındaki iletişimin zayıf olması, meslek odalarının yetersiz kalması
- ! İş güvenliği alanında sorunlar olması
- ! İşsizlik ve eğitim eksikliğinin suç oranlarını yükseltmesi

Çözüm için Temel Araçlar ve Fırsatlar

- ✓ İşgücüne katılım oranlarının artırılması için öncelikle kadınların il işgücüne katılımlarının artırılması gerekmektedir. Bu nedenle kadınların eğitim düzeylerinin ve mesleki bilgilerinin artırılmasının yanında, uygun maliyetli kreş imkanlarının geliştirilmesi ve işyerlerinde kreşlerin açılması da önem taşımaktadır. Ancak diğer taraftan kadın istihdamının işverene ek sorumluluklar getirdiği durumlarda kadın personel alımının az olabildiği de göz önüne alınarak düzenlemeler yapılmalıdır.
- ✓ İl bölgede önemli bir merkez olmakla beraber hem istihdam olanaklarının kısıtlı olduğu hem de işverenin istediği niteliklere sahip olan işgücünün yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. İstihdam olanaklarının artırılması için özel sektörün desteklenmesi gerekmektedir. Mevcut durumda girişimcilik ve KOBİ'ler için çeşitli destekler verilmektedir. Ancak, girişimcilik kursları sonrasında işyerlerini açıp sürdürebilenlerin genel olarak az sayıda olduğu görülmektedir. Bu nedenle özellikle kırsal alanlardaki ve küçük ilçelerdeki kişiler için kooperatif benzeri ortak iş yapmaya olanak sağlayan yapıların düzenlenmesi ve gerekli yönlendirme ve danışmanlıkların yapılması gerekmektedir. KOBİ desteklerinin ise işletmelerin istihdam yaratma kapasitelerini artıracak şekilde düzenlenmesi önerilmektedir. Diğer taraftan işletmeler desteklenirken çalışma şartlarının uygunluğu ve kayıt dışı işçi çalıştırma gibi noktaların da denetimlerinin sıkı bir şekilde yapılması gerekmektedir.
- ✓ Bitirilen eğitim düzeyi istatistiklerinden görülebilen ve aynı zamanda sıkça dile getirilen işgücünün gerekli niteliklere sahip olmaması sorununun çözülebilmesi için öncelikle örgün eğitime ve yükseköğrenime katılımın artırılması ve eğitim kurumlarında verilen eğitimin niteliğinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Mesleki eğitim ve istihdam bölümünde vurgulandığı gibi mesleki eğitimde uygulamalı eğitimlerin payının artırılması ve işletmeler ile eğitim kurumları arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir.
- ✓ İŞKUR son yıllarda verdiği hizmetleri çeşitlendirmiş bulunmaktadır. İŞKUR tarafından istihdam garantili mesleki eğitim kursları verilirken, Halk Eğitim merkezleri de çok çeşitli kurslar vermektedir. Ancak, bu kursların etkinliklerinin artırılması ilin ihtiyacı olan alanların iyi belirlenmesi ve özel sektörle işbirliklerinin artırılması gerekmektedir. Kurs planlamalarının arz ve talep dengesi ve farklı grupların ihtiyaç ve nitelikleri göz önüne alınarak yapılması gerekmektedir. Halk eğitim merkezlerinin hizmet binalarının iyileştirilmesi, kadınların katılımlarının artırılması için çocuk bakım hizmetlerinin verilmesi, engellilere yönelik özel kursların planlanması önemlidir. Üretime yönelik kurslar sonrasında ürünlerin satış ve pazarlaması için çeşitli çalışmalar başlatılmış olup bunları geliştirecek faaliyetler desteklenmektedir.

SONUÇ

İşgücüne katılım oranlarında 1980 yılından günümüze önemli bir düşüş görülmektedir. Bu eğilim, genel anlamda, iş aramayanların, öğrencilerin, ev kadınlarının ve iş yapamaz halde olanların sayısında bir artış olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan ildeki işgücüne katılım oranı 2010 yılına kadar Türkiye ortalamasının üzerinde olmuş, ancak dalgalanmalar olmakla beraber son yıllarda Türkiye ortalamasına çok yakın oranlar görülmeye başlanmıştır. İşgücüne katılım oranı yaklaşık olarak kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusun yarısını oluşturmaktadır. Tarımdaki çözülme, işgücüne katılım oranlarının ilde düşmesinde etkili nedenlerden biridir. Diğer taraftan, kentleşme ile birlikte kadınların işgücüne girme oranları azalmıştır. Özellikle kadınların ev içindeki rolleri ve çocuk ve yaşlı bakımı sorumlulukları bunda etkili olmaktadır.

Samsun ilinde Türkiye ortalamasından daha yüksek tarım istihdamı olması dikkat çekmektedir. Ancak, yapılan tarımsal üretimin katma değerinin düşük olması, ücretsiz aile işçiliğinin yaygın olması, ücret/yevmiyelerin düşük olması ve kayıt dışı istihdamın yaygınlığı gibi nedenlerle tarımda istihdam gelir düzeyi üzerinde sınırlı bir etki yaratabilmektedir. Bununla birlikte, tarımdaki istihdam dönemsel olmaktadır. Mesleklere göre istihdama bakıldığında da yine en büyük payı nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar almaktadır. Bölgede kanun yapıcılar, üst düzey yönetici ve müdürler ile profesyonel meslek mensupları düşük bir paya sahiptir. Geniş bir tarım sektörünün kalifiye olmayan bir işgücü için istihdam yaratması bir avantajken bu sektörde istihdam edilen büyük bir işgücünün ücretsiz aile işçisi olması ve ortaya çıkan değer tarımsal sanayiye aktarılmaması nedeniyle yeterince istihdam yaratılamaması bir dezavantajdır. Tarımdaki bu istihdam şekli ildeki işsizlik oranlarının da Türkiye ortalamasına kıyasla düşük olmasına neden olmaktadır. Diğer taraftan İŞKUR'a iş aramak için kayıtlı önemli bir kitle vardır. İŞKUR iş arayanların niteliklerini geliştirmek için çeşitli meslek edindirme kursları açmakta, bununla birlikte iş ve meslek danışmanlığı hizmeti vermektedir. Ancak, kayıtlı işsizlerin küçük bir bölümünün İŞKUR tarafından işe yerleştirildiği görülmektedir. Tarım dışı istihdama bakıldığında büyük çoğunluğun ücretli veya yevmiyeli olarak çalıştığı, işveren veya kendi hesabına çalışanların son yıllarda düştüğü görülmektedir.

İlde paydaşlarla yapılan çalıştaylar, işsizliğin ilde önemli bir problem olarak algılandığını ve özellikle gençler arasındaki işsizliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Bunun nedenleri arasında istihdam olanaklarının kısıtlı olması ile birlikte, örgün eğitimde verilen mesleki eğitimin yeterli olmaması ve gençlerin daha çok hizmetler sektöründe çalışmak istemelerinin de bulunduğu dile getirilmektedir. Diğer taraftan verilen sosyal yardımların, ildeki istihdam alanı kısıtlılığı ve ücretlerin de düşüklüğü de dikkate alındığında, çalışma isteğini azalttığı vurgulanmaktadır.

Bir bütün olarak baktığımızda ilin istihdam koşullarını etkileyen önemli yapısal etmenler olduğu görülmektedir. Tarım ağırlıklı yapı, sanayi ve hizmetler sektörlerinin kısıtlı olması ve çalışma koşullarının yeterli düzeyde olmaması işgücü için sorun yaratırken, genel olarak mesleki yeterliliklerin eksikliği de işvereni etkilemektedir. Bu nedenle bir yandan devlet, herkes için insana yakışır iş imkanlarının geliştirilmesi için aktif olarak rol almalı, diğer yandan örgün ve yaygın eğitimin kalitesi artırılmalıdır.

5.SWOT ANALİZİ VE GELİŞİM BİLEŞENLERİ

5.1.SWOT Analizi

Bu bölümde, SAMSUN'un güçlü ve zayıf yönlerini, fırsat ve tehdit yaratan koşulları irdeleyen genel bir analiz (GZFT veya SWOT Analizi) yer almaktadır.

İlin içinde yer alabileceği veya rekabet edebileceği faaliyetlerdeki veya piyasalardaki kritik başarı faktörlerinin belirlenmesi, güçlü ve zayıf yanların tespit edilmesi için kaynak profilinin kritik başarı faktörleriyle karşılaştırılması ve güçlü ve zayıf yanların, kaynakların ya da becerilerin yeterli bir rekabet avantajı yaratıp yaratmayacağının görülebilmesi açısından GZFT analizi, uygun yatırım alanları araştırmasında önemli bir adım oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında, SAMSUN'daki ilgili kamu ve özel kurumlarla, kişilerle yapılan görüşmeler ve illere ilişkin araştırma, analiz ve değerlendirmeler sonucunda ilgili sektörlerdeki güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmuş, il için fırsat ve tehdit yaratan koşullar irdelenmiştir.

SAMSUN özelinde ön plana çıkan ve içsel unsurları içeren **güçlü ve zayıf yönler** ile dışsal unsurları kapsayan ve ilin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesi için **fırsat yaratan unsurlar** ve gelişmenin önündeki engeller ve zarar verici faktörlerden oluşan **tehdit unsurları** aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir:

SAMSUN İli SWOT Analizi

KUVVETLİ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
• Coğrafi konumu itibarıyla, Doğu ve Batı Karadeniz arasında bulunması ve Karadeniz Bölgesi'nin geneli açısından bir kavşak noktası niteliğinde olması, • Konumu itibarıyla Karadeniz Bölgesi içinde önemli bir ticaret merkezi olması, • Komşu illerle ticari ilişki içerisinde bulunması, • İlde karayolu, demiryolu, havayolu ve denizyolu ulaşımının bulunması, • İlin karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu erişimi ile kombine taşımacılık, depolama ve ulaşım hizmetlerinin sağlanabileceği entegre ve modern tesislerin kurulabilmesine uygun olması, • Türkiye ulaşım ve ticaretine yön veren önemli limanlardan birinin ilde olması, • Lojistik Köy Projesinin varlığı, • Karadeniz'de kıyısı olan ülkelere hitap edebilecek limanının olması, • Hidrolik enerji ve jeotermal enerji kaynaklarına sahip olması, • Rüzgâr enerjisi santrali kurulabilecek rüzgâr potansiyelinin olması, • Çalışma çağındaki nüfusun, toplam nüfusun önemli bir bölümünü oluşturması, • Okur yazarlık ve eğitim düzeyi göstergelerinin yüksek olması, • Köklü bir devlett üniversitesine sahip olunması ve üniversitenin tüm Karadeniz Bölgesine hitap etmesi, • İlde sanayi kültürünün oluşmuş olması, • OSB ve KSS gibi sanayi altyapısının varlığı, • İnovasyon, Ar-Ge gibi konularda farkındalığın olması ve bu konularda verimli çalışmaların yapılması, • Teknoloji Geliştirme Merkezi ve Teknoloji Geliştirme Bölgesinin bulunması, • Üniversite-sanayi işbirliğinin güçlü olması, • Tarihi ve kültür turizmi yanında doğa, termal, kış, su sporları, yayla, av turizmi gibi çok yönlü turizm potansiyelinin olması, • Ticarete konu olan tarımsal ve sınai ürünlerde ürün çeşitliliğine sahip olması, • Ticari hayatın zenginliği ve ticaretin iyi organize olmuş olması, • Dış ticarete deneyimli olması ve il ihracatına konu olan ürünlerin çeşitliliğinin fazla olması, • Coğrafi yapı ve iklim özelliklerinin, çok çeşitli tarımsal faaliyete ve ikinci ürüne olanak tanınması, • Tarıma elverişli arazi varlığı, • Su kaynaklarının zengin olması, • Tarımsal ürünlerin işlendiği gıda sanayinin varlığı, • Örtüaltı, organik ve iyi tarım gibi farklı tarım tekniklerinin uygulanabilir olması, • Hayvancılıkta üretim potansiyelinin yüksekliği, • Kültür balıkçılığı altyapısına sahip olması, su ürünleri avcılık potansiyeli, • İlde bankalaşma oranı ve eğiliminin yüksek olması, • Modern şehir yapılanmasının bulunması	• Turizm açısından her türlü potansiyele sahip olmakla birlikte, turizm potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi, • Özellikle uzun bir sahil şeridinde sahip olmasına rağmen deniz turizmine yönelik yeterli sayı, büyüklük ve nitelikte konaklama tesisinin bulunmaması, • Karadeniz iklim şartları doğrultusunda, deniz sezonunun kısalığı, • Farklı tarım potansiyellerinin (organik tarım/iyi tarım vb.) yeterince değerlendirilememesi, • Hayvansal üretimde düşük verimli ırkların varlığı ve hayvan yemi üretiminin yetersizliği • Hayvancılıkta ihtisaslaşamama, ölçek sorunu ve işleme aşaması eksikliği • Kentleşme sorunlarının giderilememiş olması, • Eğitim düzeyi iyi olmakla birlikte, mesleki eğitimin, bazı üretim sektörlerinin ihtiyacını karşılayamaması, • Ortak girişim kültürünün yeterince gelişmemiş olması, • Tarımsal sanayi dışında hammadde potansiyelinin, özellikle yeraltı kaynaklarının zengin olmaması, • Teknoloji ve organizasyon yetersizliğine bağlı olarak düşük verime ve düşük gelire sebep olan tarım uygulamalarının çokluğu, • Kapsamlı bir sanayi envanterinin tam olarak çıkarılamamış olması, • Özellikle merkezde OSB'nin yetersiz kalması ve sanayi için arsa üretiminde karşılaşılan güçlükler, • İlde ana sanayiden çok yan sanayilerin gelişmiş olması, • Kalifiye işgücü sorununun bulunması, • Marka ürünlerin bulunmaması, • Ürün standartlarına bağlı üretimin yeterince yerleşmiş olmaması.

FIRSATLAR	TEHDİTLER
• Coğrafi konum, iklim özellikleri, doğal kaynaklar, teknik ve sosyal alt yapının ekonomik gelişmelere açık ve uygun olması, • Deniz, doğa, dağ, kış, termal turizmi için uygun doğal yapının bulunması, • Tarihi ve kültürel değerlerin zenginliğinin, ildeki turizm yatırımları açısından fırsatlar yaratması, • Yapım aşamasındaki önemli yol projelerinin varlığı, • Önemli ve güvenli bir limana sahip olması, • Gelişme dinamikleri açısından potansiyel vaat eden bir il olması, • Eğitimin gelişmiş olması ve eğitim ile iş dünyası arasında güçlü bağların kurulması, • Karadenize kıyısı bulunan ülkelerle yakınlığının ve ticari ilişkisinin bulunması,Rüzgâr potansiyelinin bulunması, • İlde bulunan üniversitelerin, eğitim ve bilimsellik açısından gelişmeleri tetiklemesi, bunun da ekonomik, kültürel, sosyal yönlerden olumlu etkilerinin olması, • Arge ve inovasyon yatırımlarına önem veriliyor olması, • Organik tarım ve sera uygulamaları açısından uygun tarımsal koşullara sahip bulunması, • Tarımsal üretimin modernleşmeye başlaması, • Teknoparkın varlığı, • Marka bilincinin oluşması. • Tahsisleri dolan Gıda İhtisas OSB'nin tam kapasite faaliyet geçmesi • Havza Tarımsal Ürün İşleme ve Tarım Makineleri OSB'nin faaliyete geçecek olması	• İklim değişiklikleri, • Çevre kirliliği, • Tarım alanlarının yapılaşma baskısı altında olması, • Tarımsal arazilerin çok parçalı oluşu, • Yurtdışından canlı hayvan ithalatının yerel hayvancılık faaliyeti üzerindeki olumsuz etkisi, • Aile şirketlerinin kurumsallaşmaması, • Markalaşma maliyetinin yüksek olması. • İlin niteliksiz göç alması, • Nitelikli işgücünün başka illere göç etmesi, • Türkiye'deki kamu yatırımlarından yeterince yararlanılamaması

5.2. Gelişim Bileşenlerinin Bulunabilirliği

Ekonomik gelişmeyi doğrudan etkileyen ve bu sebeple de “Gelişim Bileşenleri” olarak adlandırılabilir olan coğrafi yapı, teknik ve sosyal alt yapı ile sanayi ve turizm sektörlerinin yeterlilikleri, sermayenin, ham maddenin, teknolojinin ve iş gücünün vb. bulunabilirlikleri açısından SAMSUN ilindeki değerlendirme tabloları aşağıda verilmiştir.

Samsun ili için belirlenen 21 gelişim bileşeninin 13’ünün yeterli, 7’sinin kısmen yeterli, 1’inin yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

Gelişim Bileşenleri Tablolarından da görüleceği gibi, SAMSUN ilinin sahip olduğu coğrafik özellikler tarımsal üretim ve sanayi üretiminin yanı sıra turizm sektörü açısından da önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Tablo: SAMSUN İli Gelişim Bileşenleri Tablosu

BİLEŞENLER		Bulunabilirlik Düzeyi (SAMSUN)		
		Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz
Coğrafi Yapı		✓		
Pazara Yakınlık		✓		
Teknik Alt Yapı	Kara Yolu Ulaşımı	✓		
	Demir Yolu Ulaşımı		✓	
	Hava Yolu Ulaşımı	✓		
	Deniz Yolu Ulaşımı	✓		
	İletişim	✓		
	Enerji	✓		
Sosyal Alt Yapı	Eğitim	✓		
	Sağlık	✓		
Turizm Kaynaklarının Bulunabilirliği		✓		
Turizm Altyapı Yatırımları				✓
Teknoloji ve İnovasyon (Yenilikçilik)			✓	
Girişimci Potansiyelinin Varlığı			✓	
İşgücü		✓		
Üst Düzey Yönetici ve Teknik Personel			✓	
Sermaye			✓	
Hammadde			✓	
Organize Sanayi Bölgesi			✓	
Küçük Sanayi Siteleri		✓		
Üniversite-Sanayi İşbirliği		✓		

6.SAMSUN İLİ DİŞ TİCARET BİLGİLERİ

SAMSUN ilinde 2016 yılında yapılan detaylı dış ticaret bilgileri TÜİK'ten edinilmiştir.

İHRACAT (SAMSUN) (2016) (\$)	İTHALAT (SAMSUN) (2016) (\$)
367.591.710	589.775.777

Kaynak: TÜİK, 2017

SAMSUN'dan En Fazla İhracat Yapılan 10 Sektör

FASIL ADI	DOLAR
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluten	58.708.739
Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar	57.437.942
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	34.849.056
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	32.791.563
Kauçuk ve kauçuktan eşya	25.585.422
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	24.355.751
Demir veya çelikten eşya	18.583.206
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	14.998.396
Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	13.410.829
Demir ve çelik	8.745.013

Kaynak: TÜİK, 2017

SAMSUN'a En Fazla İthalat Yapılan 10 Sektör

FASIL ADI	DOLAR
Demir ve çelik	194.816.618
Hububat	94.835.127
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	82.602.651
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	24.667.354
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	19.893.053
Eczacılık ürünleri	19.881.700
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	17.657.252
Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	16.543.224
Bakır ve bakırdan eşya	15.325.947
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	9.437.911

Kaynak: TÜİK, 2017

TR83 BÖLGESİ İHRACAT VE İTHALAT FASILLARINDA KATMA DEĞER YAKLAŞIMI RAPORU (2015) DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ

(Bu analiz, 2014 yılı TÜİK verileri kullanılarak OKA tarafından hazırlanmıştır. Dış ticaret verilerindeki fasıl tutarları (\$ cinsinden) o fasılın ağırlığına bölünerek kg başına katma değerler bulunmuş ve bu değerler üzerine yorumlar geliştirilmiştir).

- Bölge ihracatının daha hızlı artması, daha yüksek katma değerli ürünleri satarak gerçekleştirilebilir.
- Bölgeden yapılan ihracatın ortalama değerinin artması için daha yüksek katma değerli ürünlerin ihracatını artırıcı farkındalık çalışmaları ve teşvikler öngörülebilir.
- İhracat katma değerinin ithalat katma değerini karşılama oranının yüksek olduğu, bir başka deyişle ihracatın gelir, ithalatın gider olarak kabul edildiğinde karlılığın yüksek olduğu fasıllarda ihracatı artırıcı destekleme mekanizmaları kurgulanabilir. Bu yolla hem bölgenin dış ticaret dengesi iyileştirilmiş hem de katma değeri yüksek bir ticaret yapısı geliştirilmiş olacaktır.
- Fasıllarla ilgili belirlenen ülkeler doğrultusunda heyet alımları gerçekleştirilebilir. İşlem hacmi yüksek ya da artış eğilimindeki ülkeler hedeflenerek ihracata yönelik pazarlama ve tanıtım çalışmalarının olumlu neticeleri beklenebilir.
- İki konuşmacılı bir panel, farkındalık açısından faydalı olabilir:
 - ❖ Sektör dönüşümlerini ve yüksek katma değerli ürünlerin ihracatında potansiyel pazarları aktaracak, bu konular üzerinde çalışmalar yürüten bir akademisyenin konuşma/sunumu
 - ❖ Geçmişe oranla daha yüksek katma değerli ürünler üretip ihracatını yükselten başarılı bir özel sektör firmasının başarı öyküsü

YALNIZCA İHRACAT RAKAMLARI DOĞRULTUSUNDA YAPILAN DEĞERLENDİRMELER

- İhracatta hem yüksek ciro yapılan (25 milyon \$ ve üzeri), hem de katma değeri yüksek (5 \$ veya üzeri) olan fasılların mevcut ihracat trendlerinin korunması veya artırılması / imkanlar dahilinde katma değerlerinin daha da artırılması Bölge ihracatı için önem arz edecektir. Bu sektörlerde ciddi miktarda ihracat yapıldığından farkındalık ve tanınırlık faaliyetlerinden çok sektörlerin teknolojilerinin yükselebilmesi adına finansal yardım mekanizmaları faydalı olabilir: Bu sektörler:
 - ❖ Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları
 - ❖ Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı
 - ❖ Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı
 - ❖ Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar
 - ❖ Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar
 - ❖ Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı
 - ❖ Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler
- İhracatta yüksek ciro yapılamayan (5 milyon \$ ve altı), ancak katma değeri yüksek olan (15 \$ ve üzeri) fasılların daha fazla tanıtımı, gerekirse heyet alımı şeklindeki faaliyetlerle Bölgede daha fazla konuşulması ve farkındalığın artırılması sağlanabilir. (2014 değerleri, 2013 değerleriyle de

karşılaştırılmış olup 2013 yılındaki katma değeri 15 \$'ın altında olan fasıllar çıkarılmıştır). Bu sektörler:

- ❖ Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- ❖ Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- ❖ Özel dokunmuş mensucat, tuftedilmiş dokunabilir mensucat, dantela, duvar halıları, şeritçi ve kaytancı eşyası, işlemler
- ❖ Müzik aletleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- ❖ Deri-saraciye eşyası, eyer-koşum takımları, seyahat eşyası, el çantaları vb mahfazalar, hayvan bağırsağından mamul eşya
- ❖ Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat
- İhracatta yüksek ciro yapılan (25 milyon \$ ve üzeri), ancak katma değeri düşük (1,5 \$ ve altı) fasılların (ihracat miktarlarını azaltmayacak şekilde) süreç içerisinde ve imkanlar dahilinde daha yüksek katma değerli ürünleri içermesi sağlanarak dönüşüme gidilmesi önerilebilir. İmkan dahilinde olmaması halinde ihracattaki yüksek ciroyu kaybetmemek için en azından sürekliliğini kaybetmeme adına da çalışmalar yapılabilir. Bu sektörler:
 - ❖ Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni
 - ❖ Demir veya çelikten eşya
 - ❖ Demir ve çelik

İHRACAT VE İTHALAT RAKAMLARI BERABER DEĞERLENDİRİLEREK YAPILAN DEĞERLENDİRMELER

- **İhracat katma değer fazlası ve aynı zamanda ihracat fazlası veren fasıllar:** Bu fasıldaki firmaların sürdürülebilir büyümesi için finansal destek mekanizmalarının sürdürülmesi önem arz etmektedir.
 - ❖ Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı
 - ❖ Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar
 - ❖ Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı
 - ❖ Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler
 - ❖ Müzik aletleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- **İhracat katma değer fazlası veren ancak ithalat fazlası veren fasıllar:** Heyet alımlarıyla sektörün farkındalığının artırılması; sektörün özendirilmesi önem arz etmektedir.
 - ❖ Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat
- **İhracat fazlası veren ancak ithalat katma değer fazlası veren fasıllar:** İthalat ürünlerin katma değerini yakalayacak teknoloji transferlerinin yapılması, rekabetçiliğin artırılması önem arz etmektedir.
 - ❖ Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları
 - ❖ Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı
 - ❖ Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- **Yüksek ihracat yapılan ancak düşük katma değerli fasıllar:** Küçük inovasyonlarla yüksek miktarda ihracat yapılan ürünlerin kalite ve fiyatının artırılması önem arz etmektedir.
 - ❖ Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni

- ❖ Demir veya çelikten eşya
- ❖ Demir ve çelik
- **İthalat fazlası ve/veya ithalat katma değer fazlası veren fasıllar:** Bu fasıllarda ithalat ürünlerinin incelenerek ürün ikameleriyle ilgili yeni politikaların geliştirilmesi, yerli ürünlerin teşvik edilmesi önem arz etmektedir.
 - ❖ Hububat
 - ❖ Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar
 - ❖ Gıda sanayisinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler
 - ❖ Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem
 - ❖ Organik kimyasal ürünler
 - ❖ Diğer hayvansal menşeli ürünler (kıl, kemik, boynuz, fildişi, mercan, bağırsak, vb.)
 - ❖ Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar
 - ❖ Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları

7.YATIRIM ALANLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Bir yörenin yatırımcılar için çekim merkezi olması ülke ve bölgenin gelişmişliği yanında, kendi özel konum ve koşullarına da bağlıdır. Yerleşim yerlerinin gelişmişlik düzeyi, kendi iç dinamikleri ve/veya kamunun desteği ile şekillenmektedir. Bir yörenin, gelişme dinamiklerini oluşturan unsurlar, genel olarak doğal altyapı, maddi altyapı, kurumsal altyapı ve beşeri altyapıdan oluşmaktadır. Söz konusu altyapılar birbirlerini tamamlayarak geliştiği ölçüde yörenin/bölgenin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi de artmaktadır.

Sosyo-ekonomik gelişmenin büyüklük, yoğunluk ve nitelikleri bir yandan illerin sahip olduğu nüfus, altyapı ve üstyapı donatımlarına, diğer yandan da bunlar arasındaki bileşim, etkileşim ağı, firmalar arası ileri ve geri bağlantılar ile yerleşim yeri faktörlerine bağlı bulunmaktadır. Dolayısıyla, devlet yatırımlarının dışsal etkileri, belediyelerin kent planlaması, meslek kuruluşlarının uyarıcı ve yönlendirici faaliyetleri bir bütün olarak şehirlerin sosyo-ekonomik düzeyini şekillendirmektedir.

Bölgesel veya ulusal gelişmenin sağlanabilmesi, ancak rasyonel kararlar doğrultusunda, üretim faktörlerinin etkin kullanılmasıyla, verimli alanlara, uygun zamanda gerekli yatırımların yapılmasıyla mümkün olmaktadır. Bu noktada “kalkınmanın” temel faktörlerden birini de, tasarrufların yani finansal kaynakların kârlı ve verimli alanlara tahsis edilmesi oluşturmaktadır. Bu amaca hizmet edecek olan TR83 Bölgesi illerinin beşerî ve fizikî kaynaklarının dikkate alınması suretiyle tespit edilen yatırım konularının gerçekleşmesinde, kamu otoritesinin ilgi ve desteğinin özel sektör girişimciliğiyle buluşturulması büyük önem arz etmektedir.

Finansal kaynakların kârlı ve verimli alanlara yönlendirilmesinde ve yörenin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyini artırıcı yatırım projelerinin değerlendirilmesinde ilk adım olan uygun yatırım alanları araştırması önem kazanmaktadır. Uygun yatırım alanları araştırmasında temel amaç, yörenin kısa ve uzun dönemde beklenen gelişmeleri de dikkate alınarak, yöre kalkınmasına katkıda bulunacak, yöre kaynakları ile uyumlu, iç ve dış talebe yönelik uygun yatırım konularını önermektir.

Uygun yatırım konuları önerilerinin tespitinde yöresel kaynakların yanı sıra yatırım eğilimi, sektörel yoğunlaşma, sektörel performans, kümelenme analizi gibi farklı teknikler de kullanılmış, tespit edilen yatırım konuları kuruluş yeri faktörleri analizine göre değerlendirilmiştir. Kuruluş yeri faktörleri, belirlenen üretim konusunun belli bir coğrafi konuma yerleştirilmesi durumunda, söz konusu üretim konusunun yatırım ve işletme maliyetleri, satış hasılatı ve sermaye yapısı üzerinde etkili olan tüm kurumsal özellikleri kapsamaktadır. Bir yatırım projesinde kuruluş yeri, işletmenin amaçlarına ulaşması için gerekli koşulları yerine getirebilecek özellikleri taşımalıdır.

Bu amaca yönelik olarak, kuruluş yerinin belirlenme sürecinde verimlilik, ekonomiklik ve kârlılık şeklinde üç temel ekonomik unsur dikkate alınmalıdır.

TR83 Bölgesi illeri, zengin tarım potansiyeli, ticaret ve geçiş yolları üzerinde olması, tarihi ve kültürel turizm potansiyeli, limanı, sanayi alt yapısı ve verimli topraklarıyla Dünya pazarından daha fazla pay alabilecek potansiyele sahiptir.

Bölgede makine ve teçhizat, gıda ürünleri ve içecek, ana metal sanayi, motorlu kara taşıtı ve römorklar, giyim eşyası, tarım ve hayvancılık, elektrikli makina ve cihazlar, metalik olmyan diğ mineral ürünler sektörleri ihracat açısından öne çıkarken ithalatta tarım ve hayvancılık, atık ve hurdalar, makine ve teçhizat, kimyasal madde ve ürünleri sektörleri önemli pay almaktadır. Bölgede uluslararası kalitede ve standartlarında tek tip/standart üretim yapılması halinde ihracat pazarlarında rekabet gücüne sahip olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda tarımsal üretimde yeni ürün çeşitlerinin denenmesi, bazı tarımsal ürünlerin öncelikli ihracat olarak öne çıkarılması, yurtiçi ve yurtdışı pazarlara daha etkili hitap edilmesi gerekmektedir. Bu ise Dünya piyasalarına göre rekabete hazır olma ve rekabet üstünlüğüne yönelik çalışmaların hızlandırılması ile olanaklıdır. Yurtdışında rekabet gücünün elde edilmesi ise; işgücü maliyetleri, doğal ve tarihi avantajları ve ürün kalitesinin geliştirilmesi, hammadde fiyatlarının cazipliği, dış piyasa konusundaki bilgi düzeyinin yükseltilmesi, eğitim ile insan kaynaklarının geliştirilmesi, teknoloji kullanma ile artırılabilecektir. Bölge, turizm açısından farklı kesimlere hitap edebilecek zengin turizm varlıklarına sahip bulunmaktadır. Halihazırda yapılan turizm yatırımları ve müzelerin gelecek dönemde daha fazla yerli ve yabancı turist çekeceği tahmin edilmektedir. TR83 Bölgesi illeri Türkiye ekonomisi içinde gelecekte daha fazla önemli ve öncelikli bir yer elde etmeye adaydır.

Bölge illeri orta vadede arzulan gelişme atılımını gerçekleştirecek kaynaklara ve potansiyele sahiptir. Bu kaynakların harekete geçirilmesi, ortaya çıkacak fırsatların etkili bir şekilde değerlendirilmesi, olası tehditlerin bertaraf edilmesi ve zayıf yönlerin ortaya çıkardığı dezavantajları aşmakla yakından ilgilidir. Var olan fırsatların etkin bir şekilde kullanılması, belirlenen hedefe ulaşmada önemli bir unsur olmakla birlikte, aynı zamanda, bölgenin zayıf yönlerinin sayıca azaltılmasına yardımcı olabilecek, güçlü yönlerinin artmasına ve daha da kuvvetlenmesine katkı sağlayacaktır.

Samsun, tarımı, imalat sanayisi, turizm potansiyeli ve limanı ile Karadeniz Bölgesinin çekim merkezi konumundadır. Bölge, sağlık altyapısı ile de çevre illerinin sağlık talebini karşılayarak, sağlık turizmi açısından önemli bir üs konumuna yükselmektedir. Katma değer in ilde kalması için, verimli topraklarından elde edilen çok çeşitli tarımsal ürün potansiyelinin, birincil ürün satışından ziyade, kaliteli ve standart üretim yapılar kurumsal firmalarca değerlendirilmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Kalkınma Bankası'nın 2014 yılında hazırladığı "Uygun Yatırım Alanları" çalışmasına göre; yapılan değerlendirmeler neticesinde SAMSUN için 61 yatırım konusu önerilmiştir. İlin doğal, sosyal ve ekonomik koşulları ve potansiyel gelişme eksenleri dikkate alınarak NACE Revize 2 faaliyet sınıflaması bazında dörtlü kırılıma göre belirlenen yatırım konularının kuruluş yeri faktörlerine göre değerlendirilmesi sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır.

SAMSUN için belirlenen 61 faaliyet alanının 8'i A grubunda, 53'ü ise B grubunda yer almaktadır.

SAMSUN ili için önerilen yatırım konularının değerlendirme neticesinde aldıkları notlar, ana ve alt faaliyet dallarına göre aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

SAMSUN İçin Önerilen Yatırım Konularının Özet Değerlendirmesi

Ana Faaliyet Alanı	Notu	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Adı (NACE Rev. 2)
TARIM	A	4	01.1-Sebze meyve yetiştirilmesi, 01.1-Yem bitkileri (Entegre tesis için), 01.4-Et ve süt besiciliği, 01.4-Et ve Yumurta Tavukçuluğu
	B	7	01.1-Çiçek yetiştiriciliği ve kesme çiçek, 01.1-Organik Meyve ve Sebze Yetiştirilmesi, 01.1-Seracılık, 01.2-Kivi yetiştirilmesi, 01.4-Arıcılık ve Bal Üretimi, 01.6-Bitkisel ve hayvansal üretimi destekleyici faaliyetler (Organizasyon), 03.2-Deniz ve tatlı su ürünleri yetiştiriciliği
SANAYİ	İmalat Sanayi	AA	31.0-Mobilya İmalatı (Büro ve diğer mobilya imalatı)
		AB	101-Etin İşlenmesi ve Saklanması ile Et Ürünlerinin İmalatı, 10.3- Sebze ve meyvelerin işlenmesi ve saklanması, 10.5-Süt Ürünleri İmalatı, 10.8-Kakao, çikolata, şekerleme, yöresel hazır yemek, 20.4-Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlaticı maddeler imalatı), 22.2- Plastik tabaka, levha, tüp, profil ve plastik inşaat malz. imalatı, 24.2- Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı, 25.1- Metal yapı malzemeleri imalatı (Metal yapı, kapı, pencere), 25.9- Diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı, 26.5- Ölçme, test ve seyrüsefer amaçlı alet ve cihazların imalatı, 27.1- Elektrik motorlarının, jeneratörlerin ve transformatörlerin imalatı, 27.2- Akümülatör ve pil imalatı, 27.3- Kablolamada kullanılan gereçlerin imalatı (Fiber optik ve diğer tel ve kablolar), 27.4- Elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı, 27.5- Ev aletleri imalatı (Elektrikli elektriksiz), 29.2- Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı, 29.3- Motorlu kara taşıtları için parça ve aksesuar imalatı (Elektrik- elektronik donanımları ve diğer parça ve aksesuarların imalatı)
		BA	32.5- Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı
		BB	10.2-Balık, kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması, 13.9- Diğer tekstil ürünlerinin imalatı (teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı), 22.1- Kauçuk ürünlerin imalatı (lastik ve diğer kauçuk ürünleri), 28.2- Büro makineleri ve ekipmanları imalatı, 28.2- Soğutma ve havalandırma donanımlarının imalatı, 28.3- Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı, 28.9- Tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı.
		CB	20.6-Suni veya sentetik elyaf imalatı, 21.2- Eczacığa ilişkin ilaçların imalatı, 26.4- Tüketici elektroniği ürünlerinin imalatı, 27.9- Diğer elektrikli ekipmanların imalatı, 29.1- Motorlu kara taşıtlarının imalatı, 30.1- Gemilerin ve yüzen yapıların inşası, 30.9- Bisiklet ve engelli aracı imalatı
		B	26.6- Işınlama, elektro medikal ve elektro terapi ile ilgili cihazların imalatı, 32.2- Müzik aletleri imalatı
	Enerji	B	35.1-Elektrik enerjisinin üretimi (Rüzgardan elektrik üretimi ve Biyokütleden elektrik üretimi)
LOJİSTİK	A	2	52.1-Depolama ve ambarlama, 52.2-Taşımacılık için destekleyici faaliyetler (Acente)
TURİZM	B	6	55.1-5 yıldızlı Otel, 55.1-Butik Otel 55.2-Apart, bungalov, 55.9- Pansiyon ve Özel Yurt, 79.1-Seyahat acentesi ve tur operatörlerinin faaliyetleri, 91.0- Tarihi alanlar ve yapılar ile benzeri turistik yerlerin işl.
SAĞLIK	B	3	86.1- Hastane hizmetleri (Özel Hastane), 87.2- Zihinsel engellilik, ruh sağlığı ve madde bağımlılığına yönelik yatılı bakım faaliyetleri, 87.3- Yaşlılara ve bedensel engellilere yönelik yatılı bakım faaliyetleri
DİĞER	B	1	71.2- Teknik test ve analiz faaliyetleri

8.SAMSUN OSB'LERİ İHTİYAÇ ANALİZİ

Samsun ilinde mevcut olan, Samsun Merkez OSB, Samsun Gıda İhtisas OSB, Bafra OSB, Kavak OSB ve Havza OSB ziyaret edilerek soru formu üzerinden ihtiyaç analizleri gerçekleştirilmiştir.

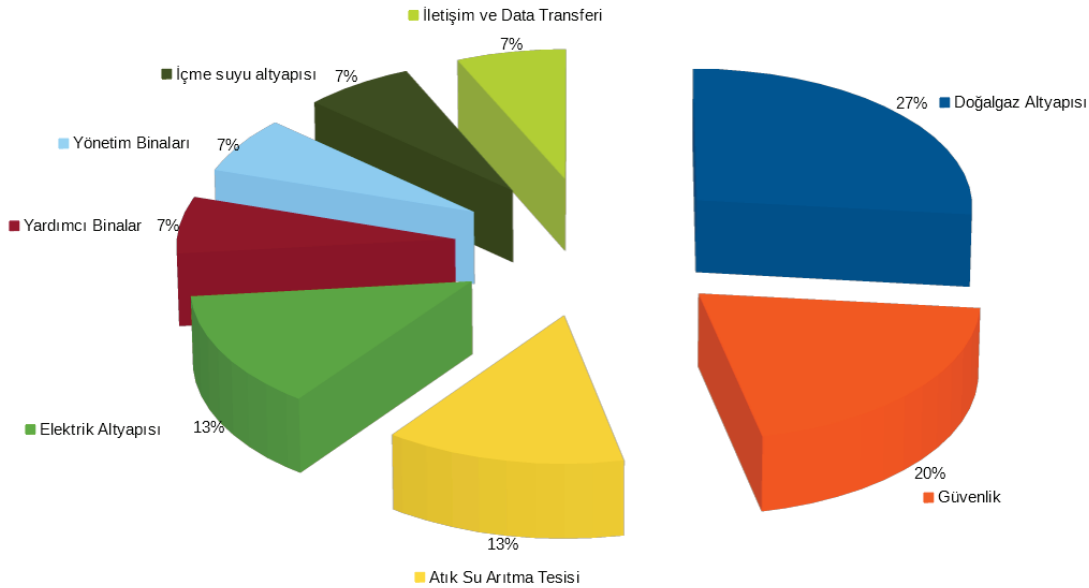
Doğalgaz altyapısı, güvenlik, atık su arıtma tesisi ve elektrik altyapısı ihtiyaçlarının ağırlıklı hissedildiği Samsun ili organize sanayi bölgelerinde; aşağıdaki ihtiyaç yeterlilik analizi tablosundan görüleceği üzere, **doğalgaz** ihtiyacının önceliği çok yüksekken; yeterliliği, sadece Samsun Merkez OSB'nin doğalgazı olması sebebi ile %20'dir. Doğalgaz ihtiyacını takiben **güvenlik**, **atık su arıtma** ve **elektrik altyapısı** ihtiyaçları önceliğe sahip iken; sırasıyla, %20, %40 ve %80 oranlarında yeterliliğe sahiptirler.

İletişim ve data transferi konusunda Samsun Merkez OSB'nin öncelikli ihtiyacı mevcut iken, Samsun ili bazında bu ihtiyaca ait yeterlilik oranı sıfırdır.

Yardımcı binalar, içme suyu altyapısı ve yönetim binaları öncelikli ihtiyaçları için ise sırasıyla, %53, %80 ve %80 oranlarında yeterlilik mevcuttur.

İçme suyu altyapısı konusunda sadece Havza OSB'de bir ihtiyaç söz konusu olması sebebi ile yeterlilik oranı %80 kabul edilmiştir.

Samsun OSB'leri Öncelikli Altyapı İhtiyaçları

SAMSUN OSB İhtiyaç Analizi

Doğalgaz Altyapısı
Güvenlik
Atık Su Arıtma Tesisi
Elektrik Altyapısı,
İletişim ve Data Transferi
Yardımcı Binalar
İçme suyu altyapısı
Yönetim Binaları

Öncelik Yüzdesi

27%
20%
13%
13%
7%
7%
7%
7%

Samsun Merkez Organize Sanayi Bölgesi

Altyapı İhtiyaçları

OSB'nin güvenlik ihtiyacı vardır. Mevcut kamera

sisteminin geliştirilmesi ve güvenlik ekibi ihtiyacı mevcuttur.

OSB'nin elektrik altyapısını yenileme ve yeraltına alma ihtiyacı mevcuttur.

OSB'de SCADA sistemine geçilerek; elektrik, su, doğalgaz altyapısının hepsinin bir yerden yönetimine ihtiyaç duyulmaktadır.

OSB'nin fiberoptik data hattı olmayan yerlerine hat çekilmesi ihtiyacı mevcuttur.

Organize Sanayi Bünyesindeki Hizmetler

OSB yönetimi dahilinde evrak kayıt sistemi, arşiv yönetimi ve bu konuda çalışacak ilave personel ihtiyacı mevcuttur.

- OSB dahilinde sosyal alanlarda restaurant, kafe, ortak servis uygulaması, güvenlik ve sağlık hizmeti mevcut değildir.
- OSB'ye minibüs ve otobüs hattı ile ulaşım mümkündür, tramvay hattına ring hattı yapılması için çalışmalar devam etmektedir.
- Güvenlik, doğalgaz altyapısı ve su altyapısının sağlıklı bir şekilde hizmet verebilir duruma getirilmesi gerekmektedir.

İnsan Kaynakları

- OSB'de 2017 Ağustos ayı itibarı ile %24 kadın çalışan oranı, toplam 5200 çalışanı ile 76 firma bulunmaktadır.
- OSB'nin meslek liseleri ile protokolleri var olup ayrıca lisansüstü ve doktora projeleri için OMU ile ortak çalışmaları mevcuttur.
- OSB dahili firmalar, İK ihtiyaçlarını kendi imkanları, İK firmaları ve internet tabanlı İK firmaları aracılığı ile gidermektedirler.

Yönetimsel Konular

İdari sorunların çözümünde valilik ve belediye başkanının desteği ile çok daha kolay çözüme ulaşabiliyorlar.OSB kalite güvence sistemine sahip değildir.OSB dahilinde AB projesine katılımı olan firmalar mevcuttur.

- OSB'nin vizyonu, Karadenizin üretim üssü olarak ihracatı arttırmak, altyapıyı güçlendirmek ve sanayiye katma değeri yüksek üretime yönlendirmektir.

Kapasite Arttırımı

- OSB'nin 1 yıl içinde tam kapasite doluluğa ulaşması hedeflenmektedir. Önümüzdeki bir yıl içinde OSB dahili firmaların %5 kapasite arttırımı yapacakları öngörülmektedir.

- OSB’de tercih edilen firma tipi veya sermaye büyüklüğü bulunmamakla beraber sektörel olarak Ana metal sanayi sektöründen firmalar tarafından tercih edilmekte olan bir OSB’dir.

Diğer Konular

- OSB’nin diğer OSB’ler ile karşılaştırılması için gerçekleştirilmiş herhangi bir karşılaştırma çalışması veya eski bir çalışmaya istinaden uygulanmakta olan bir aksiyon planı mevcut değildir.
- OSB dahilinde yüksek katma değerli üretime yönlendirme amaçlı inovasyon ve arge çalışmaları üzerine bilgilendirilmeleri ve yönlendirilmeleri için desteklemeler ve teşviklerin faydalı olacağını belirtmişlerdir.

Samsun Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi

Altyapı İhtiyaçları

- OSB’nin idari binası ve yardımcı hizmet binaları yoktur. Şu an için Samsun Merkez OSB’nin binasında ikamet etmektedirler.
- OSB’nin güvenlik ihtiyacı vardır. Etrafının bir kısmının tel ile bir kısmının da duvar ile çevrilmesi, giriş kapısı ve nizamiye yapılması, kamera ile giriş kaydı alınması ve güvenlik ekibi ihtiyacı mevcuttur.
- OSB’nin genişleme alanı için elektrik altyapısı ihtiyacı olacaktır.
- OSB’de doğalgaz hattı mevcut değildir.

Organize Sanayi Bünyesindeki Hizmetler

- AB Karadeniz Havzası Projesi ve Gıda sektörüne ait fuarlara OSB firmalarının devlet destekli gönderilmesi; Bulgaristan, Yunanistan ve Ukrayna ile kurulmakta olan Gıda Sektörü Network’üne firmaların teşviklenmesi gibi hizmetler veriyorlar.
- OSB’ye minibüs ve otobüs hattı ile ulaşım mümkündür, tramvay hattı için çalışmalar devam etmektedir.
- OSB dahilinde eğitim organizasyonları düzenlenmemektedir.
- Güvenlik, doğalgaz altyapısı ve su altyapısının sağlıklı bir şekilde hizmet verebilir duruma getirilmesi gerekmektedir.

İnsan Kaynakları

- OSB’de 2017 Ağustos ayı itibarı ile %25 kadın çalışan oranı, toplam 300 çalışanı ile 14 firma bulunmaktadır.
- OSB dahili firmalar, İK ihtiyaçlarını kendi imkanları, İK firmaları ve internet tabanlı İK firmaları aracılığı ile gidermektedirler.

Yönetimsel Konular

- İdari sorunların çözümünde valilik ve belediye başkanının desteği ile çok daha kolay çözüme ulaşabiliyorlar.

- OSB kalite güvence sistemine sahip değildir.
- OSB'nin bizzat başvurduğu AB projesi olmakla beraber, AB'nin Karadeniz İşbirliği Projesi de devam etmektedir.
- OSB'nin vizyonu, Gıda İhtisas OSB olarak Türkiye'de bir marka oluşturmaktır.

Kapasite Arttırımı

- OSB'nin 1-3 yıl içinde tam kapasite doluluğa ulaşması hedeflenmektedir. Önümüzdeki bir yıl içinde OSB dahili firmaların %60 kapasite arttırımı yapacakları öngörülmektedir.
- OSB'de tercih edilen firma tipi veya sermaye büyüklüğü bulunmamakla beraber sektörel olarak Gıda, İlaç sektöründen firmaların yerleşimi tercih edilmektedir.

Diğer Konular

OSB'nin diğer OSB'ler ile karşılaştırılması için gerçekleştirilmiş herhangi bir karşılaştırma çalışması veya eski bir çalışmaya istinaden uygulanmakta olan bir aksiyon planı mevcut değildir.

OSB dahilinde yüksek katma değerli üretime yönlendirme amaçlı İlaç sektörünü destekleyici çalışmalar mevcuttur.

OSB dahilindeki firmalara yönelik makine alımında kolaylık veya destekleme, fuarlara katılımı destekleme, yeni ürün ve ar-ge alanında teşviklerin faydalı olacağı ifade edilmiştir.

Bafra Organize Sanayi Bölgesi

Altyapı İhtiyaçları

- OSB'nin yardımcı hizmet binaları yoktur.
- OSB'nin güvenlik ihtiyacı vardır. Etrafının tel ile çevrilmesi, giriş kapısı ve nizamiye yapılması, kamera ile giriş kaydı alınması ve güvenlik ekibi ihtiyacı mevcuttur.
- Atık su arıtma tesisi yoktur.
- OSB elektrik altyapısı ihtiyacı mevcuttur.
- OSB'de doğalgaz hattı mevcut değildir.
- OSB dahilinde fiberoptik data hattı mevcut değildir.
- OSB dahilinde ön müdahale itfaiye noktası mevcut değildir, yangına karşı altyapı yetersizdir. En yakın itfaiye 12Km uzaklıktaki Bafra Belediyesi İtfaiyesidir.

Organize Sanayi Bünyesindeki Hizmetler

- OSB dahilinde sosyal alanlarda restaurant, kafe, ibadet alanları, ortak servis uygulaması, güvenlik ve sağlık hizmeti mevcut değildir. Ancak; OSB'ye çalışacak bir dolmuş hattı için çalışmalar devam etmektedir.
- OSB dahilindeki Bigem ile eğitim organizasyonları düzenlenmektedir.
- Güvenlik, doğalgaz altyapısı ve su altyapısının sağlıklı bir şekilde hizmet verebilir duruma getirilmesi gerekmektedir.

İnsan Kaynakları

- OSB'de 2017 Ağustos ayı itibarı ile %10 kadın çalışan oranı, toplam 600 çalışanı ile 24 firma bulunmaktadır.
- Firmalar, CNC ve Makine operatörleri bulmakta sıkıntı yaşamaktadırlar.
- OSB dahili firmalar, İK ihtiyaçlarını kendi imkanları ile gidermektedirler.

Yönetimsel Konular

- İdari sorunların çözümünde kaymakamlık ve belediye başkanının desteği ile çok daha kolay çözüme ulaşabiliyorlar.
- OSB kalite güvence sistemine sahip değildir.
- OSB dahilinde AB projelerine dahil olmuş 1 adet firma mevcuttur.
- OSB'nin vizyonu, Türkiye'nin ilk Medikal Organize Sanayisini kurmak ve sektördeki %85 dışa bağımlılık oranını aşağılara çekmektir.

Kapasite Arttırımı

- OSB'nin 1 yıl içinde tam kapasite doluluğa ulaşması hedeflenmektedir. Önümüzdeki bir yıl içinde OSB dahili firmaların %25 kapasite arttırımı yapacakları öngörülmektedir.
- OSB'de tercih edilen firma tipi veya sermaye büyüklüğü bulunmamakla beraber sektörel olarak Medikal sektöründen firmalar tercih sebebidir. Ancak; Bafra OSB, Gıda, metal, otomotiv yan sanayi sektöründe üretim yapan firmalarca tercih edilen bir OSB'dir.

Diğer Konular

- OSB'nin diğer OSB'ler ile karşılaştırılması için gerçekleştirilmiş herhangi bir karşılaştırma çalışması veya eski bir çalışmaya istinaden uygulanmakta olan bir aksiyon planı mevcut değildir.
- OSB dahilinde yüksek katma değerli üretime yönlendirme amaçlı Medikal sektörünü ve Gıda sektörünü destekleyici çalışmalar mevcuttur. İlgili çalışma ve eğitimler, Bigem destekli yürütülmektedir.
- OSB'nin 2. safhasında kurulacak olan Medikal İhtisas OSB'de yatırım yapacak firmalara OSB dahilindeki bina ve ofislerin yüksek oranda hibeli, düşük faizli olarak tahsisi, sektörün önünü ciddi anlamda açabileceğini ifade etmişlerdir.

Kavak Organize Sanayi Bölgesi

Altyapı İhtiyaçları

- OSB'nin ibadet yeri mevcut değildir; ancak, projelendirilmiştir.
- OSB'nin güvenliği yeterli değildir. Etrafının tel ile çevrilmesi, giriş kapısı ve nizamiye yapılması, kamera ile giriş kaydı alınması ve güvenlik ekibi ihtiyacı mevcuttur.
- Atık su arıtma tesisi yoktur. Atık suyun büyükşehir arıtma tesisine gönderilebilmesi için altyapı ihtiyacı mevcuttur.
- OSB'de doğalgaz hattı mevcut değildir.
- OSB dahilinde ön müdahale itfaiye noktası mevcut değildir ama yangın hidrantları mevcuttur. En yakın itfaiye, 7Km mesafedeki Suluova Belediyesi itfaiyesidir.

Organize Sanayi Bünyesindeki Hizmetler

- OSB dahilinde sosyal alanlarda restaurant, kafe, ibadet alanları, ortak servis uygulaması, eğitim organizasyonları ve sağlık hizmeti mevcut değildir.
- Güvenlik, doğalgaz altyapısı ve su altyapısının sağlıklı bir şekilde hizmet verebilir duruma getirilmesi gerekmektedir.

İnsan Kaynakları

- OSB'de 2017 Ağustos ayı itibarı ile %6 kadın çalışan oranı, toplam 721 çalışanı ile 36 firma bulunmaktadır.
- Firmalar, kaynakçı bulmakta sıkıntı yaşamaktadırlar.
- OSB dahili firmalar, İK ihtiyaçlarını kendi imkanları ve internet tabanlı İK firmaları yardımı ile gidermektedirler.

Yönetimsel Konular

- İdari sorunların çözümünde valilik ve belediye başkanının desteği ile çok daha kolay çözüme ulaşabiliyorlar.
- OSB kalite güvence sistemine sahip değildir.
- OSB dahilinde AB projelerine dahil olmuş 4 adet firma mevcuttur.
- OSB'nin vizyonu, Kavak'ın, göç veren değil göç alan, işsizlik sorunu olmayan, yan sanayinin geliştiği, küçük sanayi sitesinin olduğu, gelir seviyesinin yükseldiği bir ilçe olmasıdır.

Kapasite Arttırımı

- OSB'nin 3-5 yıl içinde tam kapasite doluluğa ulaşması hedeflenmektedir. Önümüzdeki bir yıl içinde OSB dahili firmaların %50 kapasite arttırımı yapacakları öngörülmektedir.
- OSB'de tercih edilen firma tipi veya sermaye büyüklüğü veya sektör tercihi bulunmamakla beraber demir-çelik, yapı kimsayalları ve yalıtım sektöründe üretim yapan firmalarca tercih edilen bir OSB'dir.

Diğer Konular

- OSB'nin diğer OSB'ler ile karşılaştırılması için gerçekleştirilmiş herhangi bir karşılaştırma çalışması veya eski bir çalışmaya istinaden uygulanmakta olan bir aksiyon planı mevcut değildir.
- OSB dahilinde yüksek katma değerli üretime yönlendirme amaçlı Makina-ekipman sektörünü destekleyici çalışmalar mevcuttur.
- OSB dahilinde GES santrali yapılması için ayrılan alana lisans alınarak 1MW kapasiteli üretim tesisi için bütçe bulunması ve bu sayede OSB'nin ciddi bir gelire sahip olarak kendi masraflarını karşılaması ve hatta bunun ötesinde ilave yatırım yapma imkanına kavuşması hedeflenmektedir.

Havza Organize Sanayi Bölgesi

Altyapı İhtiyaçları

- İnşaatı devam eden OSB'nin yönetim binası, yardımcı hizmet binaları ve güvenliği yapım aşamasında ve yeterlidir.
- İçme suyu altyapısı ihtiyaçları mevcuttur.
- Atık su arıtma tesisi proje dahilinde olmasına rağmen bütçe yetersizliğinden yapılamamıştır.
- OSB'de doğalgaz mevcut değildir.
- Eğitim merkezi yoktur; ancak, TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıkoğlu'nun OSB'ye Meslek Lisesi yapım sözü verdiği belirtilmiştir.
- Ön müdahale itfaiye noktası yoktur; ancak, ihtiyaç da olmadığı belirtilmiştir.
- OSB'nin demiryolunun içinden geçmesi sebebi ile inşaat sektörü tarafından tercih edilir hale gelme şansı yüksektir; ancak, demiryolu yükleme boşaltma merkezi yapılması talepleri vardır.

Organize Sanayi Bünyesindeki Hizmetler

- OSB dahilinde kreş, anaokulu, güvenlik hizmeti, ibadet alanları, restaurant, kafe, süpermarket, toplu ulaşım imkanı, ortak servis uygulaması, eğitim organizasyonları ve sağlık hizmeti mevcut değildir.

İnsan Kaynakları

- OSB’de 2017 Ağustos ayı itibarı ile %43 kadın çalışan oranı, toplam 300 çalışanı ile 5 firma bulunmaktadır.
- Firmalar, eleman bulmakta sıkıntı yaşamamaktadır.
- Meslek yüksekokulları ve teknik liseler ile ara kadame eleman yetiştirme amaçlı işbirlikleri mevcut değil.
- OSB dahilinde İK uzmanı veya uygulanması planlanan İK projesi yoktur, firmalar İK ihtiyaçlarını kendi imkanları ve İşkur yardımı ile gidermeye çalışmaktadır.

Yönetimsel Konular

- OSB yönetiminin görev ve sorumluluklarını yerine getirmede sıkıntıları mevcut değil. İdari sorunların çözümünde kaymakam ve belediye başkanının desteği ile çok daha kolay çözüme ulaşabiliyorlar.
- OSB kalite güvence sistemine sahip değildir.
- OSB dahilinde devam eden veya tamamlanmış AB projesi mevcut değildir.
- OSB’nin vizyonu Havza ilçesi dahilindeki işsizliği önlemek ve ilçeden dışarıya göçün önüne geçmektir.

Kapasite Arttırımı

- OSB’nin 3 ile 5 yıl arasında tam kapasite doluluğa ulaşması hedeflenmektedir. Önümüzdeki bir yıl içinde OSB dahili firmanın kapasite arttırımı yapması beklenmemektedir.
- OSB’de tercih edilen firma tipi veya sermaye büyüklüğü veya sektör tercihi bulunmamakla beraber inşaat sektöründen firmaların tercih ettikleri bir OSB’dir.

Diğer Konular

- OSB'nin diğer OSB'ler ile karşılaştırılması için gerçekleştirilmiş herhangi bir karşılaştırma çalışması veya eski bir çalışmaya istinaden uygulanmakta olan bir aksiyon planı mevcut değildir.
- OSB dahilinde yüksek katma değerli üretime yönlendirme amaçlı destekleyici çalışmalar mevcut değildir.
- OSB dahilinde odaklanılan yurtdışı pazar mevcut değildir.

9.SAMSUN İLÇELERİ HAKKINDA ÖZET TABLO VE BİLGİLER ALAÇAM

A1

,açam bölgenin az nüfuslu ilçelerinden biridir. Diğer benzer büyüklükteki ilçelerde olduğu gibi yaşlı

İl	Samsun
Endeks Sırası	31
Gelişmişlik Grubu	4
Nüfus	28.162
Ortalama nüfus artış hızı (%)	-19,6
Net göç hızı (%)	-30,91
Kentleşme oranı (%)	37,1
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı %	6,74
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	1
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	295
Faal mükellef sayısı	1267
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı • Ağaçların biçilmesi ve planyalanması • Balık, kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması
Öne çıkan tarımsal ürünler	Mısır, fiğ
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	28,67
Toplam işlenen tarım ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı %	6,58

nüfus oranı yüksektir. Lise ve üniversite mezunlarına bakıldığında eğitim seviyesinin ilçede yeterli olmadığı fark edilmektedir. Bununla birlikte, ilçede yüksek öğretim kurumu bulunmaktadır. Sağlık alanında ise devlet hastanesi bulunmakla beraber, ilçede uzman hekim ve yatak sayısının yeterli olmadığı görülmektedir. İlçede sosyal donatı alanları kısıtlı durumdadır. İlçede merkeze yakın köyler ile dağ köyleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Dağ köylerinde erken yaşta evlilikler görülmesi önemli bir sosyal sorun olarak karşılaşılmaktadır. Çocukların eğitimlerine devam etmesi için ilçede yaygın çalışmalar yapılmaktadır.

İlçe ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçede mısır ve fiğ üretiminin fazla olduğu görülmektedir. Aynı zamanda tütün tarımı da yapılmaktadır. Ancak, Samsun'un diğer ilçeleri ile kıyaslandığında verimin düşük olduğu görülmektedir. İlçede balıkçılık da yapılmaktadır. Alaçam'ın diğer önemli zenginliği, doğa ile iç içe yetiştirilen küçükbaş hayvan varlığı ile et ve süt ürünlerine olan talebin fazlalığıdır. Tarım ve hayvancılığın gelişmesi için çayır ve mera ıslahı ve dönüşümlü otlatma çalışmalarının yapılması bölge planında yer almaktadır. İlçede imalat sanayi kısıtlı olmakla beraber, en çok istihdam yaratan imalat sanayi sektörleri *ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı, ağaçların biçilmesi ve planyalanması* ile *balık, kabuklu deniz hayvanları ve yumuşakçaların işlenmesi ve saklanması*dır. İlçede tescilli birçok tarihi yapı ve sit alanı içerisinde iki mahalle bulunmaktadır. Mübadele ve Alaçam Müzesi de ilçe tarihinin önemli kesitlerini sunmaktadır. İlçenin Tarihi Kentler Birliği'ne üye olması da bölge planında tavsiye edilmektedir. Aynı zamanda ilçede 17 km'lik bir sahil şeridi bulunmaktadır. Tarihi ve doğal güzellikleriyle ilçe turizm açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Bu özellikleriyle ilçe *yavaş şehir* olmaya da uygun bir yapıya sahiptir. İlçe duble yollarla Samsun ve Sinop'a bağlanmaktadır. İlçede önemli bir altyapı sorunu bulunmamaktadır.

ASARCIK

İl	Samsun
Endeks Sırası	46
Gelişmişlik Grubu	5
Nüfus	17.783
Ortalama nüfus artış hızı (%)	-12,6
Net göç hızı (%)	-39,34
Kentleşme oranı (%)	13,1
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı %	2,73
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	1,10
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	147
Faal mükellef sayısı	625
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	-
Öne çıkan tarımsal ürünler	-
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	29,71
Toplam işlenen tarım ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı %	1,81

Asarcık, bölgenin orta nüfuslu, Samsun ilinin ise küçük ilçelerinden bir tanesidir. Nüfusun büyük bir çoğunluğu kırsal alanda yaşamaktadır ve Asarcık bölgenin kentleşme oranı en düşük ilçesidir. Yaşlı nüfus oranı yüksektir. Bununla birlikte önemli bir genç nüfus da ilçede yaşamaktadır. Lise ve üniversite mezunlarına bakıldığında eğitim seviyesinin ilçede çok düşük olduğu fark edilmektedir. İlçede yüksek öğretim kurumu bulunmamaktadır. Sağlık alanında ise devlet hastanesi bulunmakla beraber, ilçede uzman hekim ve yatak sayısının yeterli olmadığı görülmektedir. İlçede bebek ölümleri görülebilmektedir. İlçede sosyal donatı alanları kısıtlı durumdadır.

İlçe ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçede daha çok tahıl ürünleri üretilmektedir. Ancak, tarıma elverişli arazi azdır ve üretimden alınan verim düşüktür. Arazilerde toplulaştırma yapılarak sebze yetiştiriciliğinin geliştirilebileceği öngörülmektedir. İlçede erkekler ise diğer ilçe, il ve bazı durumlarda yurt dışına inşaat işçisi olarak çalışmak için gitmektedir. İlçedeki bu yaygın istihdam biçimi farklı sorunları ortaya çıkarmaktadır. İlçe dışında çalışan erkeklerin, eşleri ve çocukları tarımsal üretime katılamamakta, ya da hem üretim yapıp hem de çocuk bakımının tüm sorumluluğunu üzerlerine almak durumunda kalmaktadır.

Hayvancılık sektörü de geçimde önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, yerli ırk miktarının fazla olması, yetersiz bakım ve beslenme şartları verimliliği önemli ölçüde düşürmektedir. Son yıllarda ise hayvancılık kurulan kooperatiflerle birlikte belirli bir gelişme sağlamıştır. İlçede sanayi ve üretim gelişmemiştir, önemli istihdam sağlayan bir sanayi kolu bulunmamaktadır. İlçede genellikle kadınlar Kavak ilçesinde bulunan tekstil fabrikalarında çalışmaktadır.

Asarcık'tan Samsun merkeze ulaşımında yollar nedeniyle zorluklar yaşanmaktadır. Ulaşım ilçe halkı tarafından önemli bir sorun olarak görülmektedir. İlçede içme suyu ve kanalizasyon şebekesi bulunmayan köyler bulunmaktadır.

İlçenin güvenli ve planlı bir şekilde geleceğe hazırlanması için Bölge Planı'nda risk yönetimi ve sakınım planı hazırlanması gerektiği belirtilmiştir.

ATAKUM

İl	Samsun
Endeks Sırası	1
Gelişmişlik Grubu	1
Nüfus	149.226
Ortalama nüfus artış hızı (‰)	64,7
Net göç hızı (%)	40,19
Kentleşme oranı (%)	92,1
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı %	30,24
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	36
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	3264
Faal mükellef sayısı	9431
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı • Diğer ulaşım ekipmanlarının bakım ve onarımı • Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	-
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	217,63
Toplam işlenen tarım ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı %	3,23

Atakum, bölgenin en gelişmiş ilçesi konumunda bulunmaktadır. İlçe bölgede en çok göç alan ilçelerden bir tanesidir. İlçede yaş bağımlılık oranı düşüktür ve önemli bir genç nüfus bulunmaktadır. İlçede lise ve üniversite üstü eğitime sahip olan nüfus oranı yüksektir. İlçede birçok özel eğitim kurumu bulunmaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin ana yerleşkesi ve birçok fakültesi ilçe içerisinde bulunmaktadır. Öğrenci sayısı yüksektir ve üniversitede okuyan gençler ilçede barınmaktadır, bu nedenle konut ve yurtlar sayıca çoktur. İlçede sağlık sektörü gelişmiştir ve 3 hastane bulunmaktadır. Nüfus başına düşen doktor ve yatak sayılarında en iyi konumdaki ilçedir. Aynı şekilde, gelir seviyesinde de diğer ilçelerin önünde yer almaktadır. İlçede sivil toplum örgütlerinin ise sayı ve nitelik açısından yeterince gelişmediği fark edilmektedir.

Sanayi ve hizmetlerde çalışanlara bakıldığında ortalama günlük kazançların yüksek olduğu görülmektedir. Kentsel yapısı ve hizmetler sektörünün öne çıkması ile ilçede önemli bir tarımsal üretim yapılmamaktadır. İlçede hizmetler sektörü ekonomide öne çıkmaktadır. Atakum, ilin eğlence ve yeme-içme sektörlerindeki merkezi konumundadır. Restaurant, kafeler, dinlenme alanları, sosyal donatıları ile ilin diğer ilçeleri ve farklı ilden gelen ziyaretçiler için ilçe bir cazibe merkezi konumunda bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi'nin kurmuş olduğu Kültür ve Sanat Merkezi önemli bir kültür-sanat altyapı ihtiyacını gidermekte ve birçok sanatsal faaliyete ev sahipliği yapmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın yaptığı yatırımlar ile yüzme tesisleri, spor kompleksleri ve gençlik merkezleri ilçede bulunmaktadır. Yeni imar ve kentleşme çalışmaları Ömürevleri, Atakent, Yalı, Üniversite, Taflan mahalleri gelişmeye devam etmekte ve burada altyapı çalışmalarının tamamlanması gerekmektedir. Çatalcam mahallesindeki sulak alanlar ve kent ormanı önemli mesire yeri olarak ziyaretçi almaktadır. Bununla birlikte, Atakum sahil şeridi, geniş kumsalları yaz aylarında deniz turizmin mevsimsel olarak artmasını sağlamaktadır. Ancak, sahil yolu inşaatı ve deniz kirliliği ve yapılaşma göz önüne alınarak önlemler alınması gerekmektedir.

AYVACIK

İl	Samsun
Endeks Sırası	35
Gelişmişlik Grubu	5
Nüfus (2013)	22.444
Ortalama nüfus artış hızı (%)	-28,3
Net göç hızı (%)	-53,98
Kentleşme oranı (%)	26,5
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı %	2,98
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	0,88
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	135
Faal mükellef sayısı	469
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	-
Öne çıkan tarımsal ürünler	
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	14,18
Toplam işlenen tarım ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı %	17,15

Ayvacık, bölgenin orta nüfuslu, Samsun ilinin ise küçük ilçelerinden bir tanesidir. Bölgede kırsal yerleşmeler ağırlıklıdır. Yaşlı nüfus oranı yüksek olmakla beraber önemli bir genç nüfusu da barındırmaktadır. Diğer taraftan, bölge göçle nüfus kaybetmektedir. İlçede lise ve üniversite mezunları oranı çok düşüktür ve yüksek öğretim kurumu bulunmamaktadır. İlçede devlet hastanesi bulunmakla beraber, uzman hekim ve yatak sayısı azdır. İlçede bebek ölümleri görülebilmektedir.

İlçede önemli tarım alanları bulunmaktadır, ancak tarımsal üretim arazinin meyilli yapısı nedeniyle sınırlıdır. İlçede tarım sektörü mısır, buğday, arpa ve fındık üretiminde yoğunlaşmıştır. Hayvancılık alanında ise sahip olunan potansiyel yeterince değerlendirilememiş, hem mera hem de ahır hayvancılığı yeterince gelişme göstermemiştir.

İlçede öne çıkan bir sanayi sektörü bulunmamaktadır. 1970'li yıllarda barajların inşası sırasında ilçede yaşayan pek çok kişi baraj inşaatında çalışmış ve bu sayede inşaat işçiliği Ayvacık'ta gelişmiştir. Günümüzde Ayvacık'taki iş imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle ilçede yaşayan birçok erkek inşaat işleri için ilçe dışında özellikle de büyük şehirlerde yaşamaktadır. Bu durumun ilçede erken evliliklerin ve başlık parasının yaygın olması gibi yansımaları olmaktadır.

Ayvacık ilçesi, sahil yolu ve çevre yollarına uzak olması, coğrafi yapısı, vb. nedenlerle doğal yapısını korumuş bir yerleşim yeridir. Ayvacık bu doğal yapısının korunması suretiyle yapılacak turizm yatırımları ile geliştirilebilir. Dağcılık, su sporları ilçede geliştirilebilecek turizm faaliyetleri arasında bulunmaktadır. Türkiye'de suni göller içerisinde adaya sahip tek bölge Ayvacık'tır. Türkiye de tek olma özelliği taşıyan 'Kirazlık Adası'' ekolojik turizm potansiyeline sahiptir.

İlçenin güvenli ve planlı bir şekilde geleceğe hazırlanması için Bölge Planı'nda risk yönetimi ve sakınım planı hazırlanması gerektiği belirtilmiştir.

BAFRA

İl	Samsun
Endeks Sırası	9
Gelişmişlik Grubu	2
Nüfus	142.556

Ortalama nüfus artış hızı (‰)	-2,3
Net göç hızı (%)	-9,52
Kentleşme oranı (%)	60,8
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	9,81
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	6,4
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	14.080
Faal mükellef sayısı	7.532
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Kürk hariç giyim eşyası imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı • Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Mısır, Fiğ, Buğday, Çeltik, Lahana, Biber, Domates, Karpuz Elma, Armut
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	172,25
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	%17

Samsun ilçeleri arasında en kalabalık üçüncü ilçe olan Bafra, nüfusu yıllar itibariyle azalan bir seyir izlemekle beraber net göç hızı bakımından bölge ortalamasının üzerindedir. Nüfusun çoğunluğu kentsel alanda yaşamaktadır. Kentleşme oranı bakımından bölgede 12. sırada yer almaktadır. Lise ve üniversite mezunlarına bakıldığında eğitim seviyesinin orta-üst seviyede olduğu görülmektedir. İlçede Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksekokulu ve Turizm Fakültesi bulunmaktadır. İlçede yeni tamamlanan devlet hastanesi ve özel hastane bulunmaktadır. Sosyal donatı alanları kısmen yeterlidir.

Türkiye'nin en önemli ovalarından biri olan Bafra'da tarımsal faaliyetler, tarıma dayalı sanayinin gelişmesi açısından önemli bir potansiyel olup geliştirilmeye uygundur. Bafra OSB'de 21 işletme faaliyet göstermektedir. İlçede un, pirinç, yağ, salça fabrikaları, süt, balık unu ve yağı işleme, soğuk hava deposu gibi gıda sektörüne yönelik yatırımlar ağırlıklıdır. İlçede üretilen ürünlere yönelik olarak işleme, paketlenme ve depolama gibi yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. İlçede sera organize sanayi bölgesi kurulması için yerel kurumlar çalışmalarını sürdürmektedir. İlçede nispi nem oranının bütün bir yıl boyu yüksek olması kesme çiçek ve süs bitkileri üretiminin ve dış satımının geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Doğa ve tarihi güzelliklere sahip olmasına karşın ilçede tanıtım eksikliği görülmektedir. İlçenin sahip olduğu doğal güzelliklerin, kentsel tarihi dokuların, koruma-kullanma dengesinin gözetilerek yaşatılmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi ve yerel bilincin geliştirilmesi gerekmektedir. DOKAP-Turizm Master Planı kapsamında Bafra Kolay Turizm Merkezi olarak belirlenmiştir. İlçe sınırları içerisinde sit alanları, yaban hayatı koruma sahaları ve RAMSAR alanları gibi nadir rastlanan özellikte flora ve faunaya sahip sazlık ve kumul alanlar mevcuttur. Bafra'nın kuzeyinde yer alan kuş gözlem alanı da turistik anlamda ilgi odağı olacak konumdadır.

CANİK

İl	Samsun
Endeks Sırası	8

Gelişmişlik Grubu	2
Nüfus (2014)	95.560
Ortalama nüfus artış hızı (%)	16,5
Net göç hızı (%)	-0,76
Kentleşme oranı (%)	78,2
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	7,71
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	6,3
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	11.221
Faal mükellef sayısı	5.923
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Diğer mobilyaların imalatı (kanepe, divan, çek yat ve koltuk takımları, bahçe sandalyeleri, koltukları vb., yatak odaları, oturma odaları, bahçeler vb. için mobilya, dikiş makineleri, televizyonlar vb. için dolap ve sehpa imalatı) • Diğer ulaşım ekipmanlarının bakım ve onarımı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Buğday, fiğ, mısır Fasulye, domates, biber Fındık, şeftali, kiraz
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	225,62
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	1,8

Canik, 2009 yılında Samsun merkezden ayrılmış ve ilçe olmuştur. Nüfus bakımından en kalabalık altıncı ilçedir. 2008 yılında itibaren ilçedeki nüfus değişimleri incelendiğinde ilçe merkez nüfusunun düzenli olarak arttığı, köy nüfusunun ise azaldığı gözlenmektedir. Kentleşme oranı yüksektir. Ortalama nüfus artış hızı bakımından bölgede Atakum ve Çorum merkez ilçeden sonra üçüncü sıradadır. Son yıllarda Canik'te birçok özel hastane açılmış, bu durum Canik'in kişi başına düşen uzman hekim sayısı, hastane sayısı ve yatak sayısına olumlu yansyarak Canik'i sağlık sektöründe üst sıralara taşımıştır.

Ordu-Ankara karayolunun geliştirilmesi, küçük sanayi sitelerinin kurulması, Garajlar ve Hal gibi kentsel donatıların yapılması beldede önemli bir hareketlilik oluşturmuş, yerleşim alanlarının hızla büyümesine neden olmuştur. İlçede son yıllarda ulusal çapta büyük marketler, alışveriş merkezleri ve özel eğitim kurumları gibi pek çok yatırım yapılmıştır. Doğu Park, Amfi Tiyatro, Bandırma Gemisi Müzesi, Toptepe Tümölüsleri gibi turistik öneme sahip değerleri mevcuttur.

İlçe kentsel karakterinden dolayı tarımdan ziyade sanayi ve hizmetler sektöründe ön plana çıkmaktadır. Toplam işyeri sayısı, imalat sanayi işyeri sayısı, kişi başına düşen gelir vergisi bakımından bölgede ilk sıralarda yer almaktadır. İlçede mobilya imalatı, araç bakım onarım ve fırıncılık istihdamda öne çıkan sektörlerdir. Ulaşım altyapısı bakımından yapılan değerlendirmede bölgedeki ilk üç ilçe arasındadır.

ÇARŞAMBA

İl	Samsun
----	--------

Endeks Sırası	22
Alt Bölge Grubu	3
Nüfus	136.964
Ortalama nüfus artış hızı(%)	-3,06
Net göç hızı (%)	-12,67
Kentleşme oranı (%)	46,6
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	6,87
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	3,87
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	9.115
Faal mükellef sayısı	6.086
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı • Şeker imalatı • Halı ve kilim imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Mısır, fiğ, yulaf Domates, Biber, Fasulye (Taze) Patlıcan, Karpuz Fındık, Şeftali, Elma, Kivi
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	31,8
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	15

Çarşamba ilçesi, nüfusunun önemli bir bölümü köylerde yaşayan ve kırsal karakteri güçlü olan bir yerleşim yeridir. Nüfusunun yıllar içinde çok değişmediği görülmekle birlikte, özellikle Samsun merkez başta olmak üzere büyük şehirlere göç vermekte ve çevre kırsal yerleşimlerden göç almaktadır. İlçede sosyal donatı alanları kısmen yeterlidir. Ondokuzmayıs Üniversitesi'ne bağlı olarak 2009 yılında kurulan ve 300'e yakın öğrencisi bulunan Ali Fuad Başgil Hukuk Fakültesi ve Adalet Meslek Yüksekokulu'nun yer aldığı Mustafa Kemal Güneşdoğdu Kampüsü ilçede yer almaktadır.

Çarşamba'nın sosyo-ekonomik yapısı incelendiğinde tarımın yoğun etkisini görebilmek mümkündür. Ticaret hayatı ve imalat sanayi tarıma bağlı olarak şekillenmiştir. Özellikle sebzeçilik ve meyvecilikte fasulye, biber, fındık gibi bazı ürünlerde yurtiçi üretimin büyük bir kısmını Çarşamba tek başına sağlamaktadır. Havalimanının ilçede bulunması ve Samsun'un doğusunda konumlanan sanayiye yakınlığı ilçe açısından avantaj oluşturmaktadır. Bununla birlikte ilçenin tarım potansiyelinin değerlendirilmesi için özellikle işleme, paketlenme, soğuk hava deposu gibi yeni sanayi yatırımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. İlçe yüzölçümünün büyük bir bölümü 1. derece tarım arazisi olup yeni yatırım alanları belirlenmesi gerekmektedir.

Çarşamba'da fındık üretimi yaygın olup, yıllar itibarıyla fiyatlarda yaşanan dalgalanmalar fındık yetiştiriciliği ile uğraşan kesim açısından bir risk oluşturmaktadır. Bu bakımdan alternatif üretim alanlarına geçişin desteklenmesi ve çiftçilerin yıl boyu gelir elde etmelerini sağlayacak ürünlere yönlendirici çalışmaların yapılması gerekmektedir. Nispi nem oranının yüksek olması kesme çiçek ve süs bitkileri üretiminin ve dış satımının geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Turizm açısından Yeşilirmak kıyı düzenlemesi projesinin tamamlanması önemli görülmektedir. İlçede bulunan ve tarihi 1200'lü yıllara dayanan ahşap cami örnekleri önemli turistik değer taşımaktadır.

HAVZA

İl	Samsun
Endeks Sırası	21
Gelişmişlik Grubu	3

Nüfus	41.959
Nüfus artış hızı(‰)	-20,4
Net göç hızı (%)	-22,58
Kentleşme oranı (%)	45,8
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	7,31
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	2,7
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	4.681
Faal mükellef sayısı	2015
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	- Giyim eşyalarının imalatı - Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı - Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Fiğ, buğday, şekerpancarı, ayçiçeği, mısır Domates, fasulye Elma, armut
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	15,76
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	9

İlçe nüfus bakımından bölgede orta seviyelerde yer almaktadır. İlçe dışarıya göç vermektedir ve nüfus artış hızı bakımından bölgede düşük seviyelerdedir. Orta ve Doğu Karadeniz bölgesinin sahil illerini İç Anadolu, Ege, Akdeniz ve Marmara Bölgelerine bağlayan önemli bir karayolu ve demiryolu üzerinde bulunması bakımından avantajlı bir konumdadır. İlçede kentleşme oranı düşüktür. İlçede önemli bir yaşlı nüfus bulunmakla beraber, diğer ilçelerle kıyaslandığında yaş bağımlılık oranı çok yüksek değildir. Eğitim düzeyi genel olarak düşüktür.

Nüfusun büyük çoğunluğu tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır. Başta tahıl olmak üzere fiğ, buğday, ayçiçeği, şekerpancarı, tütün ve silajlık mısır ekimi yapılmaktadır. İlçede bulunan termal kaynakların seracılıkta kullanımı ve cam sera inşa edilmesi gibi projelerde değerlendirilmesi gerekmektedir. İlçede bulunan Organize Sanayi Bölgesi Havza Tarımsal Ürün İşleme ve Tarım Makineleri ihtisas organize sanayi bölgesi olarak ilan edilmiştir. İşsizliğin/ gizli işsizliğin azaltılması için, uygun bazı kentsel iş süreçlerinin kırı entegre edebilecek bir biçimde örgütlenmesinin ("eve iş verme" veya diğer esnek istihdam yöntemleriyle) özendirilmesi gerekmektedir.

İlçede termal turizmle ilgili su kaynakları bulunmaktadır. Merkez ilçelerden sonra tesise giriş ve ortalama kalış süresi bakımından bölgede ön sıralarda yer almaktadır. Doğu Karadeniz Turizm Master Planı'nda Havza kaplıca turizm merkezi olarak belirlenmiştir. Kaplıca Termal Turizm Merkezi ve çevresinin daha büyük işletme oluşturulması ve işaretler ve tabelalar ile kaplıca turizm alanı algısı yaratacak şekilde yeniden planlanması gerekmektedir.

Havza tarihte dokumacılığın yaygın olarak uygulandığı yörelerdendir. Bel kuşağı dokumacılığı yaygındır.

İLKADIM

İl	Samsun
Endeks Sırası	2

Gelişmişlik Grubu	1
Nüfus	317.085
Ortalama nüfus artış hızı(%)	5,87
Net göç hızı (%)	-4,01
Kentleşme oranı (%)	98,7
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	17,63
10.000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	19,6
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	45.130
Faal mükellef sayısı	19.733
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	- Başka yerde sınıflandırılmamış diğer fabrikasyon metal ürünlerin imalatı - Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı - Giyim eşyalarının imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Buğday, Fiğ Fasulye(taze), domates Şeftali
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	200,95
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	1,4

Samsun'un merkez ilçelerinden olan İlkadım, bölgede nüfusu en kalabalık ilçe olup yıllık ortalama nüfus artış hızı bakımından bölge ilçeleri arasında üst sıralarda yer almaktadır. Kent merkezi niteliğinde olan İlkadım sağlık, eğitim ve ekonomik yapı açısından diğer ilçeler arasında pek çok göstergede öne çıkmaktadır. Yaş bağımlılık oranı ilin ve bölgenin diğer ilçelerine göre düşük seviyededir. Eğitim göstergeleri bakımından bölgede ilk üç ilçe arasında yer almaktadır. İlçe hastane ve tedavi merkezleri bakımından yeterli donatıya sahiptir. Bu anlamda çevre kırsal yerleşimlere de hizmet vermektedir.

İlçe ekonomisindeki ana sektör hizmetlerdir. İlçede liman ve Serbest Bölgenin bulunması ticari yapının ve hizmetlerin gelişmesine olanak sağlamaktadır. Restoran, otel vb. turizme yönelik hizmetler, toptan perakende ticaret, ulaşım hizmetleri vb. ilçede gelişmiştir. Hizmetler sektöründe istihdam yüksektir. Sosyal imkanların gelişmiş olması nedeniyle nitelikli insan kaynağı mevcuttur.

Birçok müze ve kültürel etkinliğiyle ilin önemli kültür merkezlerinden biridir. Aynı zamanda Atatürk Anıtı, İlkadım Anıtı, Taşhan, Bedesten ve Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışını simgeleyen vapur ve heykeller gibi turistik değeri olan varlıklara sahiptir. İlçenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin, turizm sektörünün geliştirilmesi ile birlikte önem kazanması ve bu değerlerin bölge içinde kalan diğer yerleşimlerle birlikte değerlendirilmesi sağlanmalıdır.

İlçede karayolu, demiryolu ve denizyolunu kullanma imkanı mevcuttur; havaalanına uzaklık 25 km'dir. Ajans tarafından yapılan ulaşım altyapısı değerlendirmesine göre bölgede ilk sıralarda yer almaktadır.

KAVAK

İl	Samsun
Endeks Sırası	11
Gelişmişlik grubu	3
Nüfus	20.251
Ortalama nüfus artış hızı(%)	-15,8
Net göç hızı (%)	-14,42
Kentleşme oranı (%)	42,1
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	5,54
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	0,98
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	2317
Faal mükellef sayısı	949
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Fırınlanmış kilden tuğla, karo ve inşaat malzemeleri imalat • Kireç ve alçı imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Fiğ, buğday, yulaf Domates, fasulye(taze) Ceviz, elma, armut
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	15,27
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	5,6

Kavak ilçesi nüfusu bakımından bölgede orta sıralarda yer almakta olup yıllık ortalama nüfus artış hızı negatif değerdedir. İlçe dışarıya göç vermektedir. İlçe Karadeniz'i iç bölgelere bağlayan yol üzerinde konumlanmıştır. Nüfusun çoğunluğu kırsal alanda yaşamaktadır. Nüfusun eğitim düzeyinin düşük seviyede olduğu ve geliştirilmesi gerektiği görülmektedir. İlçede Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokulu bulunmaktadır.

Ekonomik yapısı tarım ve hayvancılığa dayalı olarak şekillenmiştir. Tarım ve hayvancılığa yönelik verilen teşvik ve destekler ile ilçede son yıllarda özellikle kümes hayvancılığına yönelik yatırımlar yapılmıştır. İlçede üretilen başlıca ürünler fiğ, buğday, yulaf ve mısır gibi tahıl ürünleridir. Ayrıca domates, fasulye, ceviz, elma ve armut gibi sebze ve meyveler de yetiştirilmektedir. Örtü altım tarım çok sınırlı düzeydedir.

Kavak OSB'nin faaliyete geçmesi, yeni çevreyolu bağlantısı ile Samsun sanayi bölgesine yaklaşması ve Samsun merkezde yatırım yapılacak yeterli sanayi alanı bulunmaması nedeniyle son yıllarda ilçede sanayi yatırımları hız kazanmıştır. OSB'nin ilk etabı dolmuş olup, ikinci etap ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Gıda, cam, inşaat ve yapı elemanları, kireç ve orman ürünlerine yönelik imalat yapan sanayi işletmeleri bulunmaktadır.

Yayla ve kırsal turizm imkânlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Kırsal yerleşimin yoğun olduğu ilçede bir takım tarihi eserler bulunmakla birlikte, turizm potansiyeli yeterince değerlendirilememektedir. Çakallı Mevkiinde Samsun İl Özel İdaresi tarafından Ajansımız desteği ile restore edilen Çakallı Han'ın turizme hizmet verecek şekilde hizmete açılmasıyla ilçenin de olumlu etkilenmesi söz konusudur.

LADİK

İl	Samsun
Endeks Sırası	26
Gelişmişlik Grubu	3
Nüfus	16.979
Ortalama nüfus artış hızı(%)	-13,5
Net göç hızı (%)	-21,02
Kentleşme oranı (%)	%48,5
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	8,54
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	1,15
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	2054
Faal mükellef sayısı	873
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	- Çimento imalatı - Elektrikli ev aletlerinin imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Buğday, yulaf Fasulye (taze) Elma
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	38,62
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	3,4

Nüfus bakımından Samsun'un ikinci en küçük ilçesidir. İlçede nüfusun %51,5'i kırsal alanda yaşamaktadır. Yıllık ortalama nüfus artış hızı negatif değerde olup ilçe dışarıya göç vermektedir. Ortalama hanehalkı büyüklüğü 3,25 olup ildeki en düşük değere sahiptir. İlçede sağlık hizmetleri 1 Devlet Hastanesi, 1 Aile Sağlığı Merkezi, 5 Aile Hekimliği, 1 Toplum Sağlığı Merkezi ve 3 sağlık evi ile yürütülmektedir. İlçede sosyal donatı alanları yetersizdir.

İlçe genelinde ekonomik hayat tarım ve hayvancılığa dayalı olarak şekillenmiştir. Örtü altı yetiştiricilik yapılmamaktadır. İlçede üretilen başlıca ürünler buğday, yulaf, taze fasulye ve elmadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın yanı sıra tatlı su balıkçılığı da yapılmaktadır. İlçede çimento, su, hazır yemek, et işleme, konfeksiyona yönelik sanayi işletmeleri mevcuttur.

İlçede uzun yıllar devam eden el dokumacılığı, yaklaşık 1950'den sonra yerini fanila örücülüğüne bırakmıştır. Bitkisel lif örücülüğünün çeşitlerinden birisi olan hasır örücülüğü de Bolat köyünde yapılmaktadır.

Ladik Akdağ Kayak Merkezi, ilçe merkezinden 5 km uzaklıkta bulunmaktadır. Bu merkeze şehrin içinde geçen, parke döşemeli bir yol ile ulaşmak mümkündür. Merkezin 1450 metre uzunluğunda çeşitli zorluk derecelerine sahip dört pisti bulunmaktadır. Kış sporlarının yanı sıra çim kayağının yapılmasına müsaittir. Ladik Hamamyatağı'nda bulunan termal kaynakların termal turizmde, seracılıkta ve cam sera inşa edilmesinde değerlendirilmelidir. Ladik gölü su kayağı, sörf, yelken yarışları gibi sportif faaliyetlere ev sahipliği yapması ve çeşitli kuş türlerini barındırması ile turistik değere sahiptir.

ONDOKUZMAYIS

İl	Samsun
Endeks Sırası	19
Gelişmişlik Grubu	3
Nüfus	24.391
Ortalama nüfus artış hızı(%)	-2,87
Net göç hızı (%)	-9,87
Kentleşme oranı (%)	45,9
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı	7,75
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	0,82
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	411
Faal mükellef sayısı	1345
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Diğer dış giyim eşyaları imalatı • Metal yapı ve yapı parçaları imalatı • Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Fiğ, mısır Karpuz, lahana Fındık, elma, armut
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	58,85
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	0.017

Nüfus bakımından görece küçük bir ilçe olan Ondokuzmayıs, Samsun'a 33 km uzaklıkta Samsun-Sinop devlet karayolu üzerindedir. Nüfus artış hızı negatif değerde olmasına karşılık bölgedeki birçok ilçeye göre yüksek seviyededir. Ortalama hanehalkı büyüklüğü 3,58'dir. Yaş bağımlılık oranı ilin ve bölgenin diğer ilçelerine göre düşük seviyededir. Eğitim düzeyi nispeten düşük seviyededir. İlçede Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne bağlı Havacılık ve Uzun Ömürlü Bitkiler Fakültesi ile Sivil Havacılık Yüksek Okulu bulunmaktadır. İlçede yeterli sosyal donatı alanı bulunmamaktadır.

Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti RAMSAR sözleşmesi ile koruma altına alınan Türkiye'deki 14 sulak alandan biridir. Yörükler Beldesi'nin kuzey batısında bulunan doğal sazlıklar ve Balık Gölleri Dünya'nın en nadide kuş türlerini barındırmaktadır. Türkiye'de bulunan 420 kuş türünden 341'i bu alanda barınmaktadır. Bu alanlar doğal sit alanı olarak tescillidir. Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölgesel Gelişme Ana Planında Kızılırmak deltasındaki "hassas bölge"lerde flora ve faunaya yönelik araştırma ve koruma faaliyetleri düzenlenmesi bir proje olarak önerilmektedir.

Suların yükselerek ormanın içine girmesiyle oluşan Galerici (Subasar) Ormanları, bölgenin önemli bir turizm değeridir. Ondokuzmayıs ilçesi sınırlarında bulunan Nebiyan Yaylası Doğu Karadeniz Turizm master planında turizm merkezi olarak belirlenmiştir. Bölgedeki en yüksek zirveye sahip olan yayla içme suyu ile ünlüdür. Yaylada oto tırmanma, yayla turizmi, dağcılık, yürüyüş-tırmanış, foto safari yapılabilir. DOKAP Master Planında Samsun iline hizmet verecek büyüklük ve nitelikte günübirlik tesisler oluşturulması, orman içi yürüyüş rotalarının belirlenmesi önerilmiştir.

İlçede tarım, hayvancılık ve balıkçılık gelişmiş durumdadır. Tarım ürünleri arasında fındık, mısır önemli yer tutar. Balıkçılık denizden başka balık göllerinde de yapılmaktadır. Ondokuzmayıs ilçesinde cevizcilik ve arıcılık projeleri uygulanmaya konulmuştur. Balık gölleri civarında yapılan hasır örücülüğü de ekonomik faaliyetler arasındadır.

SALIPAZARI

İl	Samsun
Endeks Sırası	37
Gelişmişlik Grubu	5
Nüfus	19.167
Ortalama nüfus artış hızı(%)	-16,8
Net göç hızı (%)	-32,49
Kentleşme oranı (%)	%31
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	3,44
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	0,52
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	165
Faal mükellef sayısı	848
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Mısır, fiğFındık, ceviz
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	93,45
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	4

Nüfus bakımından ilin en küçük dördüncü ilçesidir. Kentleşme oranı düşük olup kırsal niteliği ağır basmaktadır. Ortalama hanehalkı büyüklüğü 3,83'tür. Yaş bağımlılık oranı ilin diğer ilçelerine göre yüksek seviyededir. Eğitim düzeyi düşüktür. İlçede bulunan sosyal donatı alanları yetersizdir.

İlçede tarımda fındık ağırlıklı bir üretim görülmektedir. Hem arazilerin engebeli oluşu, hem de fındıktan alınan gelirin yüksek olması, alternatif ürün yetiştirilmesinde engel teşkil etmektedir. Fındıkta yıllar itibarıyla verim farklılığı görülebilmesi ve taban fiyat politikaları gibi geliri sınırlandıran faktörlerden ötürü, eğimi müsait alanlarda ceviz ve böğürtlen yetiştiriciliğinin artırılması önemli bir alternatif olarak değerlendirilmelidir.

İlçede son yıllarda arıcılık projeleri yürütülmüş ve kestane balı üretimine başlanmıştır. Üretilen balın pazarlanması için bal üreticileri arasında etkin bir birlikteliğin gelişmesi ve üretilen balın pazara sunulması için bir toplama merkezinin yapımı önem taşımaktadır. Üretilen yaş meyve-sebzelerin saklanması için soğuk hava deposu önemli bir ihtiyaçtır. Hayvancılığın gelişmesi için arazilerin engebeli oluşu olumsuz bir etken oluşturmaktadır.

İlçenin en önemli sorunlarından biri de köylere ulaşımdır. Köylerin kurulu bulundukları yerleşim yerlerinde özellikle kış aylarında aşırı kar yağışı nedeniyle yollar kapanmaktadır. Bu yolların genişletilmesi ve altyapılarının güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Doğa ve tarihi güzelliklere sahip olmasına karşın tanıtım eksikliği görülmektedir. Öne çıkan turistik öğelerin ilin turizm tanıtımında yer alabilmesi önem arz etmektedir. Garpu Kalesi trekking alanına çıkış öncesinde tur otobüslerinin durabileceği bir park alanının yanı sıra, tur dönüşü katılımcıların temel ihtiyaçlarını giderecekleri imkânların oluşturulması, bu bölgenin turizmde daha fazla tanınabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Ahşap konutların yoğun olduğu ilçede ahşap mimari özellikleri içeren butik pansiyon vb. konaklama hizmetlerini oluşturulması, ilçe turizmi açısından önem taşımaktadır. El sanatı olarak çeyiz sandığı ve çember sandığı gibi yöreye özgü ürünler üretilmektedir.

TEKKEKÖY

İl	Samsun
Endeks Sırası	5
Gelişmişlik Grubu	1
Nüfus	49.579
Nüfus artış hızı(‰)	2,52
Net göç hızı (%)	-6,67
Kentleşme oranı (%)	75,4
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	6,60
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	0,2
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	2.238
Faal mükellef sayısı	3.168
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Diğer mobilyaların imalatı • Metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi • İç ve dış lastik imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Mısır, fiğ Lahana, domates İncir, fındık
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	64,41
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	31

Tekkeköy ilçesi Samsun ilçeleri arasında en kalabalık sekizinci ilçedir. Nüfusun %25'i kırsal alanda yaşamaktadır. Ortalama nüfus artış hızı pozitif olup ilçe göç almaktadır. Yaş bağımlılık oranı bölgedeki diğer ilçelere düşük seviyededir. Eğitim düzeyi ortalamasının altındadır. Ondokuzmayıs Üniversitesi'ne bağlı olarak 2011-2012 yılında faaliyetlerine başlayan Yeşilyurt Demir Çelik Meslek Yüksekokulu Tekkeköy ilçesinde bulunmaktadır. İlçedeki sosyal donatı alanları yetersizdir.

Tarımda üretilen başlıca ürünler silajlık mısır ve fiğ'dir. Lahana domates gibi sebzeler fındık, incir gibi meyveler de yetiştirilmektedir. Kümes hayvancılığı başta olmak üzere büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık da yapılmaktadır.

Samsun'un Organize Sanayi Bölgesi Tekkeköy ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Samsun Organize Sanayi Bölgesi'nde 74 firma faaliyet göstermektedir. Bu firmalardan 26 tanesi ihracat yapmaktadır. İhracat yapılan başlıca sektörler ana metal sanayi, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, gıda ürünlerinin imalatı, bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı, tekstil ürünleri imalatı ve elektrikli teçhizat imalatıdır. İlçede kurulan bir diğer organize sanayi bölgesi Gıda OSB'dir. Organize sanayi bölgesinin yanı sıra ilçede küçük sanayi siteleri de bulunmaktadır. İlçede sanayi istihdam oranı ve işletme sayısı yüksektir. Sanayinin gelişmesi ile beraber ilçede hizmet sektörü de gelişme göstermiştir. Son yıllarda yapılan Fuar ve Kongre Merkezi, Yaşar Doğu spor salonu ve kapalı stadyum yatırımları sosyal donatı ve ticari hayat açısından ilçede ayrı bir hareketlilik yaratmıştır.

İlçede Gelemen mevkiinde yer alan Costal ormanları, Karadeniz'de ender kalmış kıyı ormanına güzel bir örnektir. Burası Samsun ilindeki doğal değeri yüksek alanlardan biri olarak belirlenmiştir. Costal mevkiî doğal plaj özelliği taşımaktadır. Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi'nde ilçe sınırlarında bulunan Hacısman ormanı tabiatı koruma alanının biyolojik çeşitlilik açısından geliştirilmesi bir proje olarak önerilmektedir.

TERME

İl	Samsun
Endeks Sırası	24
Gelişmişlik Grubu	3
Nüfus	72.599
Ortalama nüfus artış hızı (‰)	-10,3
Net göç hızı (%)	-22,39
Kentleşme oranı (%)	41,4
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	7,13
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	2,6
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	1201
Faal mükellef sayısı	3224
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	- Gemilerin ve yüzen yapıların inşaatı - Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı - Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Mısır, çeltik Domates, lahana, biber Fındık, elma, incir
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	47,57
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	9,7

Nüfus bakımından Samsun'un en kalabalık yedinci ilçesidir. Ortalama nüfus artış hızı negatif değerde olup bölgede orta sıralarda yer almaktadır. Yaş bağımlılık oranı yüksektir. Eğitim düzeyi bölgedeki ilçelere göre ortalama düzeydedir. İlçedeki sosyal donatı alanları yetersizdir.

Yüzölçümünün yarısını oluşturan dağlık ve engebeli arazi fındık bahçeleriyle kaplıdır. İlçenin kuzeyinde denize yakın mesafede Akgöl ve Simenit Gölleri vardır. Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölgesel Gelişme Ana Planı'nda Terme Gölları (Akgöl-Simenit) yaban hayatı koruma alanının geliştirilmesi bir proje olarak önerilmektedir. Bölge özellikle kanatlı tur faunası için önemli bir bölgedir. Saha, Yeşilirmak Deltası OKA (Önemli Kuş Alanı) içerisinde bulunmaktadır.

İklimе bağılı olarak doğal bitki örtüsü ormandır. Ancak son 30 yılda ormanlar tükenerek tarım alanlarına dönüştürülmüştür. Buna karşın kavak ağacı yetiştiriciliği önem kazanmış olup, Gölları kavak ağaçlaması alanı dünyanın sayılı kavaklıklarındandır. Diğer taraftan Terme pidesi, Türk Patent Enstitüsü'nce tescilli coğrafi işaretler listesine girmiştir.

İlçe ekonomisi tarıma dayalıdır. Tarla ziraatı, genellikle fındık ve çeltik ağırlıklıdır. Bal üretiminde Samsun ilçeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. İlçede örtü altım tarım yapılmakta olup domates, hıyar, biber ve marul yetiştirilmektedir. Sanayi çok gelişmemekle beraber tarıma dayalıdır. İlçede fındık, çeltik, yem, süt ürünleri işleme, yumurta tavukçuluğuna yönelik sanayi işletmeleri bulunmaktadır. İlçe sınırları içerisinde tersane bulunmaktadır.

İlçede çözülmesi gereken en önemli sorun alanı, altyapı ve göç olarak görülmektedir. Altyapıda içme suyu altyapısının yetersiz olması, drenaj problemi ön plana çıkmaktadır. Yine ilçede doğalgazın olmaması ve otopark alanlarının yetersiz olması da bir eksiklik olarak görülmektedir.

VEZİRKÖPRÜ

İl	Samsun
Endeks Sırası	28
Gelişmişlik Grubu	4
Nüfus	99.904
Ortalama nüfus artış hızı(%)	-9,3
Net göç hızı (%)	-27,40
Kentleşme oranı (%)	26,8
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	5,40
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	2,35
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	733
Faal mükellef sayısı	3158
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	• Ağaçların biçilmesi ve planyalanması • Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı • Diğer mobilyaların imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Mısır, buğday, şekerpancarı Domates, karpuz Elma, erik, ceviz
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	44,47
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	10,6

Vezirköprü Samsun ilinin nüfus bakımından beşinci büyük ilçesidir. Nüfusun büyük bir bölümü kırsal alanda yaşamaktadır. Ortalama nüfus artış hızı bakımından bölgede orta sıralarda yer almaktadır. 4,91 olan ortalama hanehalkı büyüklüğü ile ildeki en yüksek ikinci ilçe konumundadır. Nüfusun eğitim düzeyi düşüktür ve geliştirilmesi gereklidir. İlçede sosyal donatı alanları yetersizdir.

Vezirköprü'de büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır. Süt üretimi bakımından bölgede Bafra ve Çarşamba'dan sonra ilçe ilk sırada yer almaktadır. İlçede ayrıca arıcılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Tarımda üretilen başlıca ürünler şekerpancarı mısır, buğday, domates, karpuz, elma, erik ve cevizdir. Örtü altı tarım sınırlı da olsa yapılmaktadır. Sanayisi çok gelişmemiş olmakla birlikte orman ürünleri işleme tesisi, un fabrikaları ve mobilya imalatçıları bulunmaktadır.

İlçeye özgü pek çok el sanatı ürünü mevcuttur. Susuz köyü bez dokumaları, Sarıdibek köyü el dokuması cecim, Soruk vadisi geleneksel giysili bebekleri, bakır işlemeciliği, yassı semaver yapımı, süpürgecilik de ilçede yaygındır. İlçede kereste ve un fabrikaları mevcuttur. *Ağaçların biçilmesi ve planyalanması, Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı ve Diğer mobilyaların imalatı* ilçede öne çıkan sektörlerdir.

Vezirköprü Doğa Koruma ve Milli Parklar Mühendisliği görev alanı içerisinde olan ve ilçeye 23 km uzaklıktaki Çaputlu Mevkiine yapılan Altinkaya Baraj Gölü'nün kenarında yer alan Vezirsuyu Turizm ve Rekreasyon Projesi Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı desteği ile hayata geçirilmiştir. Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölgesel Gelişme Ana Planı'nda "Vezirköprü Kunduz Geyik Üretim İstasyonunun Geliştirilmesi" önerilen proje konularından biridir. Doğal, tarihi ve kültürel pek çok varlığa sahip olan ilçede turizme yönelik altyapının güçlendirilmesi için yapılacak çalışmalar önem arz etmektedir.

YAKAKENT

İl	Samsun
Endeks Sırası	44
Gelişmişlik Grubu	5
Nüfus	8.934
Ortalama nüfus artış hızı(%)	-13,2
Net göç hızı (%)	-15,77
Kentleşme oranı(%)	55
Üniversite bitirenlerin 25+yaş nüfusa oranı (%)	9,51
10000 kişi başına düşen uzman hekim sayısı	0
SGK'ya kayıtlı toplam işyeri sayısı	160
Faal mükellef sayısı	412
İstihdamda öne çıkan imalat sanayi sektörleri	Giyim eşyalarının imalatı Ekmek, taze pastane ürünleri ve kek imalatı
Öne çıkan tarımsal ürünler	Fiğ, Buğday Elma
Kişi başına düşen toplam çevresel harcama tutarı (TL)	50,81
Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkiler alanının il düzeyine oranı (%)	1,3

İlçe Samsun'un nüfus açısından en küçük ilçesidir. İlçede önemli bir yaşlı nüfus bulunmakta olup, yaş bağımlılık oranı yüksektir. İlçede kentleşme oranı orta düzeydedir. İlçe nüfusu ve kurumların mevcut durumları nedeniyle yatırım alt yapısının yetersizliği, yerleşim alanlarındaki coğrafi yapı sıkışıklığı ilçenin gelişmesindeki en önemli engellerdir. İlçedeki sosyal donatı alanları yetersizdir.

Yakakent'te balıkçılık önemli bir geçim kaynağıdır. İlçenin odun dışı orman ürünlerinden zengin çeşitliliği mevcut olup defne, hatmi gibi alternatif ürünlerin yetiştirilmesine elverişlidir. Yakakent'in alternatif gelir getirici doğal kaynaklarından biri de yayla turizmidir. Fakat alt yapı yatırımları eksikliği nedeniyle bu potansiyel değerlendirilememektedir. İlçede mevcut balıkçı barınağının yanı sıra Yat Limanı yatırımlarının ve yelken sporları gibi spor dallarının desteklenmesi gelecek turizm gelirleri için önemsenmelidir. İlçede ev pansiyonculuğu, restoran hizmetleri gibi alanlarda mikro desteklerle kadın girişimciliği teşvik edilebilir. Yakakent İlçesinde sarkaç, hamak ve salıncak gibi ürünlerin üretilmesinde kullanılan makrameler üretilmektedir. Kültürel ve ekonomik değeri bulunan hamak ve salıncaklar ilçenin önemli gelir kaynakları arasındadır. Avcılığın gelişmesiyle balık avında kullanılan ağların üretimi Yakakent'te yaygınlaşmıştır. Serpme ağlar örücülüğü de ilçede önemli bir gelir kaynağıdır.

Yakakent'in ekonomisi tarım, hayvancılık ve balıkçılığa dayanmaktadır. Köyler orman içi köyleri olup, tarım arazilerinin önemli bir kısmını vasıfsız ve verimsiz (6. ve 7. Sınıf) araziler oluşturmaktadır. Toprakların niteliksiz oluşu, miras yolu ile küçük parçalara ayrılması makineli tarımı zorlaştırdığından birim alandan istenilen verimin alınmasını engellemektedir. Birimler, küçük aile işletmeleri şeklinde olup; üretim genelde aile ihtiyacına yönelik yapılmakta, az bir kısmı da ilçede pazara arz edilmektedir. İlçe merkezi ve köylerinde önemli bir geçim kaynağı da hayvancılıktır. Özellikle büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yaygındır. Yerleşimi yüksek rakımlı köylere gidildikçe büyükbaş hayvancılığın yanı sıra küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin de arttığı görülmektedir.

10.SAMSUN VİZYONU

SAMSUN için Vizyon

10. Kalkınma Planı'nın işaret ettiği hedef ve politikalar şunlardır;

- Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum
- Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme
- Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre
- Kalkınma için Uluslararası İşbirliği

Başta yukarıdaki politika hedefleri olmak üzere bütün üst düzey stratejik hedeflerin ışığında yerel amaçlara ve beklentilere uygun SAMSUN Stratejik Vizyonu aşağıdaki gibidir:

• • •

“Yaşanabilirliği ve refah düzeyi sürekli artan, üretim süreçlerinde ve endüstride modernleşmeyi sağlamış, ulaşım ağında etkin bir konuma sahip, uluslararası rekabetedebilirliği yüksek bir şehir”

• • •

11.TOPLANTI VE ÇALIŞTAY FOTOĞRAFLARINDAN SEÇMELER

Başlangıç Toplantısı; 14 Kasım 2017

Başlangıç Toplantısı; 14 Kasım 2017

Orman ve Su İşleri Eylem Planı Çalıştayı

Çevre ve Şehircilik Eylem Planı Çalıştayı

Sağlık Eylem Planı Kurum Görüşmesi

Tarım ve Kırsal Kalkınma Eylem Planı Çalıştayı

Yerel Kamu Hizmetleri Eylem Planı Çalıştayı

Sanayi ve Ticaret Eylem Planı Çalıştayı

Altyapı ve Ulaştırma Eylem Planı Çalıştayı

İstihdam Eylem Planı Çalıştayı

Nihai Değerlendirme Toplantısı, 27 Nisan 2018

Nihai Değerlendirme Toplantısı, 27 Nisan 2018

12.SAMSUN İLİ İÇİN HAZIRLANAN EYLEM PLANLARI

Eylem Planları için Temel Çerçeve

Bu çalışma kapsamında temel hedef Samsun ili için mekansal, sosyal ve ekonomik yapının dönüştürülmesi ve geliştirilmesine katkı vermektir. Başka bir ifadeyle, şehrin mekansal yapısıyla yenilenen, sosyal ve ekonomik yapı dönüşümleri ile bir bütün halinde sürdürülebilir gelişiminin sağlanmasıdır.

Eylem planları vizyon ve temel çerçeve bağlamında üç ana başlıkta gruplandırılabilir:

- Mekansal yapı dönüşümleri
- Toplumsal yapı dönüşümleri
- Ekonomik yapı dönüşümleri

10. Kalkınma Planında bölgesel gelişme politikası “Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre” ekseninde yer almaktadır. Planda 2014-2018 döneminde uygulanan bölgesel kalkınma politikalarının temel hedefinin, ülke genelinde sosyoekonomik bütünleşmenin gerçekleştirilerek topyekûn kalkınmanın sağlanması amacıyla bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, bölge ve şehirlerin potansiyellerinin değerlendirilerek ekonomik tabanlarının genişletilmesi ve rekabet güçlerinin artırılması olduğu ifade edilmiştir.

Bölgesel gelişme politikalarının ulusal düzeyde öncelik ve hedeflerini belirlemek amacıyla hazırlanan “Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS)” belgesinin vizyonu “Sosyoekonomik ve mekânsal olarak bütünleşmiş, rekabet gücü ve refah düzeyi yüksek bölgeleriyle daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye” olarak belirlenmekte ve bu vizyona ulaşmak için refahın ülke sathına daha dengeli yayılması; tüm bölgelerin potansiyellerinin değerlendirilerek rekabet güçlerinin artırılması suretiyle ulusal kalkınmaya azami düzeyde katkı sağlaması; ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi ile ülke genelinde daha dengeli bir yerleşim düzeni ve mekânsal gelişmenin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’nde, bölgelerin ve bölgelerdeki farklı nitelikteki yerleşimlerin kaynak ve potansiyellerinin en verimli şekilde değerlendirilmesi, yerleşme sisteminin etkinleştirilerek daha dengeli bir yapıya kavuşturulması, yerleşmeler arası ilişkilerin güçlendirilmesi ve mekâna duyarlı kalkınma politikalarının geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Bu kapsamda, Anadolu’da mevcut metropol kentleri dengeleyecek yeni alt merkezlerin oluşturulması ve bölgelerin ve yerleşimlerin ulusal kalkınmada sahip oldukları roller dikkate alınarak bunlara özgü politikaların geliştirilmesi yoluyla kalkınmanın ülke geneline yayılmasının gerekliliğine işaret edilmektedir.

Bu amaçlara uygun hazırlanan Samsun İli Sektörel Eylem Planları, şu planı izlemektedir: Samsun ili için gelişme stratejilerinin ve eylemlerin geliştirilmesinde ulusal düzeydeki planlar ve strateji belgeleri, mevcut durum analizleri, GZFT Analizi, paydaş görüşleri temel girdi olarak alınmış ve 11 ana başlık altında eylemler planlanmıştır. Bu raporda eylem planlarının yönetici özetleri ve seçme eylemleri yer almaktadır. Eylem planlarının tamamı ayrıca tek tek basılmış olup raporlara Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı’ndan erişebilmeniz mümkün olacaktır.

SAMSUN İLİ SEKTÖREL EYLEM PLANLARI LİSTESİ

1. EĞİTİM EYLEM PLANI
2. YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI
3. GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR EYLEM PLANI
4. SAĞLIK EYLEM PLANI
5. KÜLTÜR VE TURİZM EYLEM PLANI
6. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA EYLEM PLANI
7. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI
8. TARIM VE KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI
9. ORMAN VE SU İŞLERİ EYLEM PLANI
10. SANAYİ VE TİCARET EYLEM PLANI
11. İSTİHDAM EYLEM PLANI

EĞİTİM EYLEM PLANI

12.1.EĞİTİM EYLEM PLANI

Raporun Amacı ve Kapsamı

Samsun İli Sektörel Eylem Planı çerçevesinde hazırlanan Eğitim Eylem Planı; Hükümetimiz, Millî Eğitim Bakanlığı ve İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 2023 vizyonuna uygun olarak kısa ve orta vadede eğitim alanında belirlenen stratejik hedeflerin Samsun ilinde uygulamaya dönüştürülmesine yönelik bir rapordur.

Hem Karadeniz bölgesinin en fazla nüfusa sahip şehri olması hem ekonomik gelişmişlik düzeyi hem de Türk tarihindeki yeri itibarıyla önemli bir yere sahip olan Samsun'un eğitim alanında da bulunduğu orta sıralardan daha üst noktalara ulaşması için alınacak önlemleri ve atılması gereken adımlara bu raporda yer verilmeye çalışılmıştır. Eylem planının ilk bölümünde güncel verilerden de faydalanılarak Samsun'un eğitim alanındaki durumu hem niceliksel hem de niteliksel boyutlarıyla ortaya koyulmuştur. Verilerden yola çıkarak yapılan bu inceleme sonucunda son yıllarda Samsun Maarif hareketi gibi il bazında yapılan çalışmalarla eğitimin kalitesini artırmaya yönelik önemli girişimlerde bulunulduğu, okullaşma, eğitim-öğretimin kalitesinin artırılması ve il çapında okuma yazma oranlarının artırılması noktasında önemli gelişmeler sağlandığı gözlemlenmiştir. Bu gelişimin devamının sağlanması ve hedeflerin gerçekçi ve uygulanabilir projelerle yürütülmesi açısından hazırlanan eylem planının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca hazırlanan eylem planı Samsun İl MEM'nce hazırlanacak olan 2019-2023 stratejik planı içinde önemli bir kaynak olma özelliğine sahiptir.

Eylem planı hazırlanırken Samsun il genelindeki 17 ilçede eğitimle ilgili olduğu düşünülen birçok paydaşa ulaşılarak hazırlanacak eylem planının olabildiğince geniş bir kitleyi kapsamı sağlanmıştır. Hazırlanan eylem planı her ne kadar eğitim boyutunu ön plana alsa da değişik sektörlerden katılımcıların da iştirakleriyle daha geniş bir yelpazede güvenlik, istihdam; aile ve sosyal politikalardan, gençlik hizmetlerine kadar pek çok alanda öneriler sunulması sağlanmıştır. Öğretmeni, velisi, STK yöneticisi, okul müdürü, ilçe MEM'ne kadar her kesimden katılımcının görüşleri doğrultusunda hazırlanan Samsun Eğitim Eylem Planında yer alan performans göstergelerinin hayata geçirilmesi durumunda Samsun ilinin eğitim alanında 2023 hedeflerine bir adım daha yaklaşacağı düşünülmektedir.

Yöntem ve Temel Bulgular

Veri toplama sürecinde öncelikle 10 yıllık kalkınma planı, orta vadeli program, 65. Hükümet Programı, Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi, MEB ve İl MEM stratejik planları gibi temel kaynaklar taranarak eylem planı için ön hazırlık yapılmıştır. Samsun İli Sektörel Eylem Planı Eğitim Bölümü veri toplama süreci çeşitli çalıştaylar ve bu çalıştaylarda uygulanan nitel araştırma yöntemlerinden Odak Grup Görüşmesi yoluyla yürütülmüştür.

Bu amaçla 2'si Samsun Merkez'de İlçe Millî Eğitim Müdürleri ve Sektör Temsilcileriyle; 17'si Samsun'un tüm ilçelerinde ilçe şube MEM'leri; resmi ve özel ilköğretim, ortaokul ve lise müdürleri; resmi ve özel anaokulu, ilköğretim, ortaokul ve lise öğretmenleri; okul aile birliği temsilcileri, STK temsilcileri ve kurum temsilcileri (Aile ve Sosyal Politikalar İl Md., Gençlik ve Spor İl Md., Emniyet Md., Belediye temsilcisi, Sendika temsilcileri) katılımıyla toplam 19 çalıştay ve odak grup görüşmesi yapılmış toplantılara toplam 456 kişi katılmıştır.

Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak MEB'nın eğitim ve öğretim sisteminin sorun ve gelişim alanlarına uygun olarak 3 temada 22 temel başlık altında toplanmıştır.

- **Eğitim ve Öğretime Erişim**
 - Okul öncesi eğitimde okullaşma
 - Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin uygun eğitime erişimi
 - Bazı okul türlerine yönelik olumsuz algı
 - Hayat boyu öğrenmeye katılım
 - Hayat boyu öğrenmenin tanıtımı
 - Öğrencilere yönelik oryantasyon faaliyetleri
 - Zorunlu eğitimden erken ayrılma
 - Taşınmalı Eğitim
 - Yurt ve pansiyonların doluluk oranları
- **Eğitim ve Öğretimde Kalite**
 - Elektronik ders içerikleri
 - Eğitimde ve öğretim süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı
 - Öğretim programı geliştirme süreci ve etki analizi
 - Okuma kültürü
 - Üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ve öğretim hizmetleri
- **Kurumsal Kapasite**
 - İkili eğitim, kalabalık sınıflar ve birleştirilmiş sınıf uygulaması
 - Okul ve kurumların fiziki ve teknolojik kapasitesi ve donatımı
 - Eğitim, çalışma ve sosyal hizmet ortamlarının kalitesi
 - Ödenek dağıtım kısıtları ve ödeneklerin etkin ve verimli kullanımı
 - Alternatif finansman kaynakları ile ulusal ve uluslararası fonların etkin kullanımı
 - Okul ve kurumların bütçeleme süreçlerindeki yetki ve sorumlulukları
 - Hizmet içi eğitim kalitesi ve uzaktan hizmet içi eğitim uygulamaları
 - Okul aile birlikleri ve ailelerin katılımı

Bu temalar altında 28 Eylem ve bu eylemlere uygun olarak performans göstergeleri oluşturularak eylem planı hazırlanmıştır.

EĞİTİM EYLEM PLANI

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Yapılacak İşlemler	Performans Göstergesi ve Süresi
1	İlk ve ortaöğretimde özel eğitime gereksinim duyan engelli ve özel yetenekli öğrenciler için yönlendirme faaliyetleri ve sosyal aktiviteler artırılacak, eğitim programları gözden geçirilecek ve materyaller geliştirilecektir.	MEM, Sağlık Md.,	Üniversite, Aile ve Sosyal Politikalar İl Md., Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.	Özel eğitim kurumlarının fiziki imkânları artırılabilecek, bu kapsamda mesleki ve teknik atölyelerin yenilenmesine özel önem verilecektir. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlikler yapılacak ve bireyler yaptıkları çalışmalarını sergileyeceklerdir. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik eğitsel, kültürel ve sportif faaliyetlerini yapabilecekleri kamplar yapılacaktır.	- Özel Eğitim Uygulama ve İş Okulu Açılması (1-2-3.kademe) 1 adet (2018-2021) - Özel eğitim sınıflarının, taşıma merkezi okullara taşınması (2019) - Rehabilitasyon merkezleri ve resmi okullardaki özel alt sınıflar ortaklaşa senede 1 defa Mayıs ayı engelliler haftasında sergi yapılması (Her yıl 2019-2023) - Resmi okullardaki öğrencilerin il içindeki eğitim kamplarına katılımının sağlanması (6 ayda bir 2019-2023) - Fiziksel yetersizliği olan engelli öğrencilerin yılda 1 defa tarama yapılarak, evde eğitim alacak öğrenci sayısının tespiti ve eğitim almalarının sağlanması (Her yıl Eylül-Ekim ayı içinde 2018-2023) - Özel eğitim öğrencilerinin Samsun engelliler eğitim öğrencileri rehabilitasyon merkezinde yılda bir kez sportif faaliyetlere katılımının sağlanması (2018-2023).
2	Mesleki ve teknik eğitim, altyapı ve yönetimi meslek yüksekokullarını da içerecek şekilde yeniden yapılandırılacaktır.	MEM	İşkur, Ticaret ve Sanayi Odası	Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ile meslek yüksekokullarının tamamını kapsayan bir etkinlik analizi yapılacak, bu analiz kapsamında okulların makine-teçhizat altyapı durumları dâhil olmak üzere mevcut durumu tespit edilecek ve yeni bir mesleki ve teknik eğitim yönetim modeli tasarlanacaktır.	-Meslek liselerinin orta kısımlarının açılması ve aynı bünyede eğitim verilmesi (2018-2023). -Yüksekokulda bulunan bölümler ile meslek liselerindeki bölümlerin uyumlu hale getirilmesi. Liselerde yüksekokula uygun bölümler açılması (2018-2021). -Ortaokullarda meslek liselerinin tanıtımının ve veli eğitimlerinin artırılması (2018-2020). -Geçerliliğini yitiren bölümlerin kapatılması yerine doğalgaz tesisatçılığı bölümü, iklimlendirme ve tesisatçılık bölümü, hazır giyim makineciliği, Bilgisayarlı kalıp hazırlama vb. bölümlerin açılması (2018-2021) -Ortaokul öğrencilerinin meslek liselerini ziyaret etmesi (2018-2023) -Halkın meslek liselerine karşı olumsuz algılarını yıkmak adına seminer çalışmaları ve tanıtıcı eğitimler düzenlenmesi (2019-2020)

3	Tematik mesleki ve teknik lise modeli yaygınlaştırılacaktır.	MEM	İşkur, Ticaret ve Sanayi Odası	Belirli iş sahalarında yoğunlaşmış bölgelerde mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının bölgenin ihtiyaç duyduğu alanlarda ihtisaslaşması sağlanarak tematik mesleki ve teknik lise uygulaması artırılacaktır.	-Her ilçede ilçelerin iş alanlarına uygun en çok ilgi çeken alanlarda 1 tematik lise kurulması (Örneğin: Asarcık İnşaat Teknolojileri, Bafra Tesiştir Teknolojisi, Ondokuz Mayıs Metal İşleri vb.) (2018-2023)
4	Afet ve acil durumlarda ailelerin psikolojik olarak desteklenmesine ve güçlendirilmesine yönelik hizmet sunan meslek elemanlarına eğitim verilecektir.	MEM-Aile ve Sosyal Politikalar İl Md.		Afet ve acil durumlarda psiko-sosyal destek veren eğitimcilerin eğitimi için standart modül kitabı hazırlanacak olup eğitici eğitimleri tamamlanacaktır.	AFAD ve UNICEF işbirliği ile tüm Türkiye'den katılan meslek elemanlarına eğitici eğitimi verilmesi planlanmakta olup, bu eğitim sonrası Samsun ilindeki psikososyal destek grubunda görevli tüm öğretmenlere eğitim verilecektir (2019)
5	Ailenin bütünlüğünün korunması ve güçlendirilmesi amacıyla aileye yönelik koruyucu ve önleyici hizmetler geliştirilecektir.	MEM-Aile ve Sosyal Politikalar İl Md.		AEP kapsamında içerikleri geliştirilen Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü ve Tek Ebeveynli Aileler modüllerinin uygulanmasına başlanacaktır. AEP modülleri, daha etkin ve yaygın olarak kullanılmak üzere Halk Eğitim Merkezlerinde kurs programları olarak uygulanacaktır.	-Veli eğitimleri ile ilgili, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile iletişime geçilerek uzman kişilerce eğitim verilmesinin sağlanması (Her yıl 2 defa, 2018-2023). -Çocuk ve ergen gelişimi, çocuklarda davranış eğitimi, iletişim konularında eğitim çalışmaları ve seminer düzenlenmesi (2018-2023) -Unutulmak üzere olan Osmanlı El Sanatlarının tespit edilerek bu sanatlara yönelik kurslar açılacaktır (2018-2023). -Yılda iki defa "eğitimde velinin rolü ve aile bütünlüğü" semineri düzenlenecektir (2028-2023). - Belirtilen modüller kullanılarak 2018 yılında AEP kapsamında Samsun genelinde 35 eğitim yapılacaktır (2019).
6	Görsel, işitsel ve sosyal medyanın aile üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik eğitimler verilecektir.	MEM-Aile ve Sosyal Politikalar İl Md.		AEP'nin Medya Okur-Yazarlığı modülü kapsamında hazırlanan Medyayı Tanımak, Medyayı Kavramak, Bilinçli Medya Kullanımı ve Aile ve İnternet adlı 4 modül kullanılarak aile eğitimleri verilecektir.	-Sosyal medya ve teknolojinin doğru kullanımı ile ilgili velilere konferans verilecektir (Her yıl 2 defa, 2019-2020). -Sosyal medya ve teknolojinin doğru kullanımı ile ilgili öğretmenlere eğitim verilmesi (Her yıl 2 defa, 2018-2020). -İnternetin bilinçli kullanılması konusunda aile eğitimlerinin verilmesi (2018-2020)

7	Çocuğa saygı kültürüne ve çocuk haklarına yönelik bilinç ve duyarlılığın geliştirilmesi faaliyetleri artırılacak ve çeşitlendirilecektir.	MEM	Aile ve Sosyal Politikalar İl Md., Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md., Adliye ve Baro	Çocuğa saygı kültürü temelinde çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan tüm meslek gruplarına yönelik çocuk haklarına ilişkin eğitimlere devam edilecektir. Çocuk haklarını tanıtmaya yönelik çalıştay, forum, konferans vb. toplantı ve etkinlikler yapılacaktır, bilinçlendirici kamuoyu kampanyaları düzenlenecektir	-Çocuk hakları eğitimi konusunda öğrencileri bilgilendirme çalışmasının yapılması (2018-2023) -Öğrencilere çocuk saygı kültürü ile ilgili tiyatro vs. sosyal etkinlikler düzenlenmesi(Her yıl 2018-2023) -20 Kasım Dünya Çocuk Hakları günü il çapında "Çocuğa Saygı Geleceğe Saygı" projesiyle tüm il çapında geniş etkinliklerle kutlanılacaktır (2018-2023). - Çocuk hakları evrensel beyannamesini görsel objelere dönüştürülüp çocuklara tanıtımı sağlanacak (2018-2020). - Samsun genelinde Çocuk hakları ile ilgili slogan yarışması yapıp seçilen sloganların reklam alanlarına ve küçük işletmelere (Esnaf, dükkân vb) asılacak (2018-2020) - Okul destek projesi kapsamında ekonomik düzeyi düşük olan 100 aile ile motivasyon artırımı, çocukların sosyal yönlerinin geliştirilmesi, ebeveyn ve çocuk arası bağların güçlendirilmesi amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenecektir (2018-2020).
8	Çocukların, gelişimlerini güçlendirmek üzere, erken dönem çocuk bakım ve eğitim hizmetlerine erişim imkânları artırılacaktır.	MEM, Aile ve Sosyal Politikalar İl Md.,	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.,	Erken çocukluk dönemi eğitiminin geliştirilmesine yönelik alternatif model ve teşvik mekanizmalarına yönelik çalışmalara devam edilecektir. Gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarının kreş ve gündüz bakımevi hizmetlerinden yararlanma imkânları artırılabilecektir.	- Okul destek projesi kapsamında 2019 yılında çocuklara oyun drama eğitimi, ailelere ise ergenlik dönemi, çocuklar ile kaliteli zaman geçirme, çocuk yetiştirme tutumları vb. konularda eğitimler yapılacaktır (2018-2020)

11	İlk ve ortaöğretim kademelerinde verilen spor eğitimi iyileştirilecektir.	MEM, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.	Spor eğitimi okul öncesinden başlayarak ilk ve ortaöğretim kademelerinde yaygınlaştırılacak, çocukların farklı spor branşlarıyla uğraşması sağlanacaktır. Okullara antrenör desteği verilecek, uygun spor alanlarının oluşturulması sağlanacaktır.	İl merkezi dışındaki her ilçede de öğrencilerin boş vakitlerini doldurmak için bir yüzme havuzu yapılması için girişimlerde bulunulacak (2018-2023) -Her öğrenci en az bir spor branşına yönlendirilecek (2018-2020). -“Okuluma Bisikletimle Geliyorum Hem Doğayı Hem de Sağlığı Koruyorum” projesi kapsamında öğrencilerin bisikletleriyle okula güvenli şekilde ulaşmaları sağlanarak sporu yaşamlarının bir parçası haline getirmeleri sağlanacak (2018-2023). - Gençlik haftasında sokak sporları olarak sokak basketbolu, halk oyunları, voleybol ve yürüyüş yapılacak (2018-2023). -Engelli öğrencilerin aile hekimi ve mahalle muhtarları vasıtasıyla okula başlamadan önce tespit edilmesi ve ona göre eğitimlerine başlanması (2018-2019) -Okul öncesi bünyesinde özel eğitim sınıflarının açılması (2018-2023). - Rehabilitasyon Merkezlerine avuç içi okuma veya göz tarama sistemlerinin muhakkak kurularak denetimlerin sıkıştırılması (2018-2020)
12	Engellilere yönelik okul öncesi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri geliştirilecek ve özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri etkin bir biçimde denetlenecektir.	MEM	Aile ve Sosyal Politikalar İl Md.,	Engellilerin okula başlamadan önce, almaları gereken eğitim konusunda verilen rehberlik ve danışmanlık hizmetleri geliştirilecektir. Engellilere hizmet veren özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin denetimine ağırlık verilecektir. Engelli eğitim desteği harcamaları gözden geçirilecek, farklı uygulama yapıları geliştirilecektir.
13	Sigortalı nüfusun yükseltilmesi kapsamında sosyal güvenliğe ilişkin hak ve yükümlülükler konusunda farkındalık artırılacaktır.	MEM, SGK	İşkur, Ticaret ve Sanayi Odası, Sendikalar	-SGK'dan uzmanların yardımıyla öğrencilere sigortalı olmanın avantajlarının anlatılması (2018-2020) -Okul müfredatlarına çocukların farkındalıklarını arttırmak adına seçmeli sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri dersinin eklenmesi (2018-2020)

14	Hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin tanıtımı ve katılımın artırılmasına destek verilecektir.	MEM	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.	Hayat boyu öğrenme anlayışını toplumda yaygınlaştırmak adına etkinlikler düzenlenecektir.	- Her yaş ve meslek grubuna hitap edebilecek kurslar ve seminerler düzenlenmesi (Ev hanımlarına yönelik aşçılık, el sanatları ve yine ev hanımlarına ev hanımlarına yönelik İngilizce, resim, müzik kursları) (2018-2020). - Zorunlu eğitim yaşını tamamlamamış öğrencilerin açık öğretime kaydının engellenmesi (2018-2023). - Olumsuz fiziki ve çevre koşullarına rağmen eğitimini tamamlamış ve topluma örnek teşkil edecek kişilerin teşvik amaçlı halkla buluşturulması (2018-2023) - Zorunlu eğitimden erken ayrılma sebeplerine göre sonrasında yaşanabilecek güçlükler konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması (2018-2023). - Okullar açılmadan önce şoförler eğitime tabii tutulacaktır (2018-2023) - İhale şartnamesine araçlarda kamera bulundurma şartı getirilecektir (2018-2020). - Okullar açılmadan servis şoförlerine verilen eğitim haricinde Şoförlere yönelik olarak üçer aylık periyotlarla MEB Taşıma Yoluyla eğitim erişim yönetmeliği esasları ve ilgili diğer mevzuatlar hususunda eğitim verilecektir (2018-2023). - Öğrenci-veli ve şoförlere yönelik anket uygulaması yapılacaktır ve veli toplantıları /şoförlerle yapılan toplantılarda bunun sonuçları ilgilere değerlendirilecektir (Yılda 2 kez 2018-2023). - Servislerin tamamında rehber personel bulundurma şartı getirilecektir (2018-2023).
15	Zorunlu eğitimden erken ayrılma nedenleri tespit edilerek bunu önleyici uygulamalar geliştirilecektir.	MEM	İşkur, Ticaret ve Sanayi Odası, Sendikalar	Son yıllarda artış gösteren zorunlu eğitimden ayrılmaların önüne geçmek için bilgilendirme ve bu eğilimden caydırmaya yönelik teşvik programlarına öncelik verilecektir.	
16	Taşımali eğitimin kalitesi yükseltilecektir. Okul servis araçlarının denetimleri yapılacaktır.	MEM	Kaymakamlık, İlçe Samsun Büyükşehir Belediyesi, Samsun Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası, Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü,	Taşıma şoförlerine gerekli eğitimleri verilecek. Araç içi kamera sistemi aktif hale getirilecek. Öğrenci servislerinin öğrenci dışındaki yük ve yolcu taşımaları engellenecektir.	
17	Pansiyon kullanmaya ihtiyaç duyan öğrencilerin tespiti, pansiyonun farkında olmayan aile ve öğrencilerin bilgilendirilmesi, pansiyonda kalan okulların ayrıştırılması	MEM	İlçe MEM, tüm okul müdürlükleri, muhtarlıklar, aileler	- Alan taraması yapılarak ilçeye uzak köylerde yaşayan öğrenciler pansiyona yönlendirilecek. - Lise ve ortaokul öğrencilerinin aynı pansiyonda kalmaması için görüş bildirilecek. - Pansiyonda kalan öğrencilerin aileleri bilgilendirilecek.	- Ağustos ayında yatılı kapsamında olan köylere 1 kez gidilecek (2018-2023).

18	Güncellenen müfredatın işlevselliğinin artırılması	MEM		Dijital içerikler artırılacak ve sınıf içi öğretim uygulamalarına yönelik iyi örnekler geliştirilerek paylaşıma açılacaktır.	-Öğretmenlerin dijital içerik geliştirip paylaşımlarının sağlanması ve başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesi (2018-2023) -Tüm okullar Android ve iOS tabanlı uygulamalar geliştirecek, bu uygulamalar üzerinden etkinlikler planlamaları sağlanacaktır (2018-2023).
19	Okullara yönelik proje destek mekanizması geliştirilecektir.	MEM	Üniversite	Okulların eğitim kalitesini artırmak ve başarı farklılıklarını gidermek için rekabetçi bir anlayışla okulların proje üretmesi sağlanacak ve imkânları kısıtlı okulların başvurmasına öncelik verilecektir. Okulların performansının değerlendirilmesi için mekanizma geliştirilecektir.	- Öğrenmeyi öğrenme eğitim projesi hazırlanacak, OMÜ ile işbirliği içinde seminer düzenlenecek (2018-2020).
20	Çocukların ve gençlerin güvenli internete erişim imkânları artırılacaktır.	MEM, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.,	Aile ve Sosyal Politikalar İl Md., STK'lar	Teknoloji ile internetin çocukların ve gençlerin gelişimi üzerindeki olumsuz etkileri de göz önünde bulundurularak bu kesimlerin aktif ve sosyal hayattan uzaklaşmasına sebep olmayacak ve güvenli bir şekilde bu imkân ve hizmetlere erişimlerini artıran mekanizmalar geliştirilecek ve mevcut yapılarda da yeni düzenlemelere gidilecektir.	-İnternet içerik geliştirme kurslarının açılacak ve katılım teşvik edilecek (2018-2019). -Okullarda belirli saatlerde bilgisayar sınıfları öğrencilerin hizmetine açılacaktır (2018-2023) - Öğretmen, veli ve çocuklarla birlikte, karşılıklı e- iletişim kanalları kullanılarak, örnek site ve doküman paylaşımı sağlanacak. Her öğrenciye sosyal medya hesabı kazandırılacak. Veli ve öğretmenleri karşılıklı arkadaş olacak şekilde hem kontrol hem iletişim sağlanacak sistem devamsızlık takibi içinde kullanılacaktır (2018-2023).

21	Okuma kültürünün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetler yapılacaktır.	MEM	Samsun Büyükşehir Belediyesi	Türkiye'de okuma alışkanlığının mevcut durumunu tespit etmek üzere Okuma Kültürü Haritası çıkarılacaktır.	-Samsun genelinde "Neden Okumuyoruz?" sorusunun cevabını bulmaya yönelik anket ve görüşme çalışmaları yapılacaktır (2018-2020). -Samsun Büyükşehir Belediyesi ile işbirliği yapılarak Samsun kitap fuarına içlerinden katılan öğrenci sayısını artıracak ve onları kitap okumaya teşvik etmek için fuarda "Öğrenciler Yazarlarla Buluşuyor" projesi kapsamında ünlü yazarlarla buluşmaları sağlanacaktır (2018-2023). -Kütüphanelerin halkın kullandığı sosyal alanlara da yaygınlaştırılarak (lokal, kafe, vb.) kamu spotları yardımı ile okuma kültürü yaygınlaştırılacaktır (2018-2020).
22	Elit kategorisinde yer alma potansiyeli taşıyan sporcuları seçme, yönlendirme ve normlandırma sistemleri geliştirilecektir.	MEM, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.	Üniversite	Spor alanında yetenekli bireylerin erken yaşta tespit edilebilmesi ve gerekli yönlendirmenin yapılabilmesi amacıyla elit kategorisinde yer alma potansiyeli taşıyan sporcuları seçme, yönlendirme ve normlandırma sistemleri geliştirilecektir.	- İl çapında tarama yapılması için gerekli kuruluşlarla (Üniversite-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.) iletişim ağı kurulacaktır (2018-2023). -Alanlarında uzman kişilerin (antrenör, ressam vb.) davet edilerek öğrencilere yönelik tarama ve yönlendirilme çalışmaları yapılacaktır(2018-2023).
23	Tüm eğitim kademelerinde tekli eğitime geçilmesi çalışmaları hızlandırılacaktır.	MEM	Samsun Büyükşehir Belediyesi	Fiziki altyapı olanakları artırılarak bütün eğitim kademelerinde ikili eğitim uygulamasına son verilmesine yönelik bir yol haritası çıkarılacak ve uygulamaya başlanacaktır.	- Tüm kademelerde tekli eğitime geçilecektir (2018-2019) - Sınıf mevcutlarının en fazla 20 kişi ile sınırlandırılabilmesi için ek derslikler yapılacaktır (2018-2023).
24	Okulların fiziki ve iç mekân kalitesi artırılacaktır.	MEM	Samsun Büyükşehir Belediyesi, Mimarlar ve Mühendisler Odası	Eğitim yapılarını ve mekânsal kaliteyi artırmak üzere nitelikli okul, nitelikli eğitim anlayışının benimsendiği, konforlu, enerji tasarrufu sağlayan, güvenli, fonksiyonel ve estetik görünümlü yeni tip projeler yapılacaktır.	-Okullarda Fen, Türkçe, Sosyal Bilgiler vb. derslere ait etkinlik sokakları öğrencilerle birlikte oluşturulacaktır (2018-2020) -Din Öğretimine bağlı okullarda öğrencilerin abdest alma ve namaz kılama mekânlarının uygun hale getirilmesi için çalışmalar yapılacaktır (2018-2019) - Eğitim kurumlarında ısı yalıtımı amacıyla mantolama çalışmaları yapılacaktır (2018-2020).
25	Öğrenci başına eğitim öğretimin desteğinin etki değerlendirilmesi yapılacaktır.	MEM	Sendikalar	Devlet tarafından özel okullar için sağlanan eğitim öğretim desteğine ilişkin veriler derlenecek, verilen desteğin her bir eğitim kademesi için etki değerlendirilmesi yapılacak ve sonuçlar kamuoyuyla paylaşılacaktır.	-Başarılı özel okulların teşviklerinin devam etmesi, başarısız veya farkındalık yaratamayan özel okulların durumlarının tekrar gözden geçirilmesi konusunda Milli Eğitim Müdürlüğünce çalışma yapılacaktır (2018-2023).

26	Eğitim hizmetlerinin sunu munda Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki il, ilçe ve okul yönetimlerinin ilçe ve okul yönetimlerinin yetki ve sorumlulukları artırılacaktır.	MEM	Sendikalar	Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki il, ilçe ve okul yönetimlerinin mali ve idari konularda yetki ve sorumlulukları artırılarak verimlilik ilkeleri çerçevesinde, önceden belirlenmiş performans göstergeleriyle ölçülebilir bir yapı oluşturulacaktır. Gerekli denetim ve kontrol mekanizmaları tasarlanarak rekabetçi bir ortam sağlanacaktır. Okul idarelerinin bütçeleme süreçlerindeki yetki ve sorumlulukları artırılacaktır. Türkiye'de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sisteminin (TEFBİS) kullanımı yaygınlaştırılacaktır.	-Vellilerin okul eğitim harcamalarında desteğinin alınması için bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır (2018-2023). -Okulların ihtiyaçlarını uzman kişiler tarafından keşifler yapılarak belirlendikten sonra ödeniğin sağlanarak, okul idarecileri tarafından okul eksiklerinin giderilmesi için yöneticilere yetki devri çalışmaları yapılacaktır (2018-2020) -TEFBİS sisteminde geçmiş yıllarda oluşan farkların düzenlenecektir (2018-2019).
27	Hizmet içi eğitimin kalitesinin artırılmasına ve online hizmet içi eğitim verilmesine yönelik çalışmalar başlatılacaktır.	MEM			-Her eğitim öğretim yılında iletişim konusunda öğretmenlere yönelik en az bir kere iletişim konusunda öğretmenlere yönelik eğitim verilmesi. - Nisan 2018 ayından itibaren; Aile, Çocuk ve Öğrenci psikolojisi konularında online hizmet veren siteler belirlenerek duyurulacak ve faydalanılması sağlanacak.
28	Veliler ve okul aile birliklerinin eğitim-öğretime etkin bir şekilde katılımları sağlanacaktır.	MEM		Velilerin çocuklarıyla verimli zaman geçirmeleri sağlanacak, eğitim evden başladığı ve velinin eğitim öğretimin öğretmen ve öğrenci ile üçüncü ayağı olduğu anlayışını benimsemesi sağlanacaktır.	-Velilerden okullara en çok destek verenlerin tespit edilecek ilçe genelindeki resmi törenlerde mülki amirlerce taltif edilecek (2018-2023) -Taşıma yapan araçlarla velilerin okula getirilmesi sağlanacak, velilerin uzaklık veya vasıta yok bahanesi okula gelmeme gerekçeleri bertaraf edilecektir (2018-2019). - Yurt öğrencilerinin velisi yurt sorumlu idarecilerinin toplantılarına katılımı sağlanacaktır (2018-2023). - Okul Aile birlikleri organizasyonu; 2018 Nisan ayından başlamak üzere, bütün velilere ulaşılarak, beklentiler ve hayat tecrübelerinin paylaşıldığı programlar düzenlenecek (2018-2023). - Her Mayıs ayında her veliye "Televizyonu Kapatıyoruz Çocuklarımızla Oyun Oynuyoruz" projesi kapsamında çocuklarıyla evde oynayabilecekleri oyunları içeren 4 haftalık bir etkinlik takvimi gönderilecek velilerin çocuklarıyla olan etkileşimleri artırılacaktır (2018-2020).

YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI

12.2.YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI

Raporun Amacı ve Kapsamı

Kamu hizmetleri, genel anlamda toplumsal yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan faaliyetlerin tümü olarak tanımlanabilirken; toplumda bireylerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi, eğitim, sağlık, barınma, korunma gibi çok çeşitli alanlarda ihtiyaçlarının giderilmesi için devlet tarafından veya devlet koordinasyonunda sağlanan hizmetler şeklinde ifade edilebilir. Kamu hizmetleri toplumsal hayatta yaşanan birçok sorunun çözülmesinde önemli bir yere sahiptir. Ayrıca kamu hizmetlerinin, toplumun ortak ihtiyaçlarını nitelikli şekilde yerine getirmek, sosyal faydaları korumak ve ekonomik talepleri karşılamak gibi önemli yönleri de vardır.

Kamu hizmetlerini ortaya çıkaran en önemli etken sosyal ihtiyaçlardır. Bu raporda da temel olarak yerel kamu hizmetleri sosyal hizmetler kapsamında ele alınmıştır. Bu çerçevede bu raporun amacı; Türkiye'nin 2023 hedefleri doğrultusunda, birey, aile ve toplum refahını artırmak amacıyla dezavantajlı kesimler başta olmak üzere Samsun ili için sosyal riskleri önleyici sosyal politikalar geliştirmek ve model oluşturmaktır.

Bu kapsamda ele alınan konuların başında “Aile ve Toplum hizmetleri”, “Çocuk ve Gençlik Hizmetleri”, “Yaşlı Hizmetleri”, “Engelli Hizmetleri” ve “Kadına Yönelik Hizmetler” gelmektedir. Belirtilen alanlarda sosyal politikaların geliştirilmesi amacıyla ilgili tüm kurum ve kuruluşların etkin katılımları ve işbirliği ile kamu politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında esas alınmak üzere amaç hedef ve uygulama stratejileri belirlenmiştir.

Yerel Kamu Hizmetleri Eylem Planı'nda belirlenen hedeflere; ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversite temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içerisinde kapsamlı ve koordineli çalışmalar sonucu ulaşabileceğimiz inancıyla çalışmalar esnasında katkılarını esirgemeyen tüm paydaşlarımıza teşekkür eder, saygılar sunarım.

Yöntem ve Temel Bulgular

Yerel Kamu Hizmetleri Eylem Planı hazırlanması sürecinde öncelikle ülkemiz genelinde hazırlanmış olan üst politika belgeleri, stratejik planlar ve bilimsel yayınlar incelenmiştir. Ardından Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren birimlere yönelik mülakat soruları hazırlanarak iç paydaş analizi yapılmıştır. İç paydaşlardan gelen verilerle birlikte kurum yöneticilerinin katkılarıyla da dış paydaşlar belirlenmiştir. Bu doğrultuda 30 Ocak 2018 tarihinde Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı işbirliğiyle 40 katılımcının katıldığı bir çalıştay yapılmıştır.

Çalıştay iki ayrı masada gerçekleşmiş olup; öğleye kadar ilgili konularda mevcut durum ve sorun alanları tespiti yapılmış, öğleden sonrada tespit edilen sorunlar üzerinden eylem maddeleri kaleme alınmıştır.

Yerel Kamu Hizmetleri Sektörel Eylem Planı'yla Samsun ili için birey, aile ve toplum refahını artırmak amacıyla dezavantajlı kesimler başta olmak üzere sosyal riskleri önlemek ve etkili sosyal politikalar geliştirmek için bir yol haritası belirlenmiştir. Bu çerçevede Aile ve Toplum Hizmetleri kapsamında “Aile Yapısı ve Değerleri ile Ailenin Sosyal Refahının Geliştirilmesi”, Çocuk ve Gençlik Hizmetleri kapsamında “Çocuklara Yönelik İhmal ve İstismarın Önlenmesi, Çocukların Gelişimlerini Olumsuz Etkileyen Durumların Giderilmesi ve Eğitim faaliyetlerinin Geliştirilmesi”, Kadına Yönelik Hizmetler kapsamında “Kadına Yönelik Her Türlü Şiddet, Taciz ve İstismarın Önlenmesi, Cinsel Yaşam ve Sağlık Konularında Farkındalıklarının Artırılması ve Kadınların Karar Alma Mekanizmalarına Katılımlarının Güçlendirilmesi”, Yaşlı Hizmetleri kapsamında “Yaşlıların Evde Bakım Şartlarının Geliştirilmesi ve Üretime Katılmalarının Teşvik Edilmesi, Yaşlıların Sosyal Yaşama Katılımlarının Artırılması ve Yaşlılara Yönelik Hizmet Sunma Modellerinin Geliştirilmesi”, Engelli Hizmetleri kapsamında “Engellilerin ve Ailelerinin Bilinçlendirilmesi, Engellilere Yönelik Kurumsal Hizmet Sunma Kapasitesinin ve Engellilerin Erişilebilirlik ve Ulaşılabilirlik Durumlarının Geliştirilmesi” amacıyla stratejik amaçlar ve eylemler ortaya konulmuştur.

YEREL KAMU HİZMETLERİ EYLEM PLANI

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergesi
1	Sosyal ekonomik destek konusunda kurumlar arası iletişim ve iş birliği artırılacaktır.	Samsun Valiliği	Büyükşehir Belediyesi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı, STK'lar, Kaymakamlıklar	2018-2023	Sosyal yardımlarda mükerrerliğin önlenmesi amacıyla kurumlardan sosyal yardım alan vatandaşların merkezi kayıt sistemi ile izlenecektir. Kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması amacıyla ortak veri tabanı oluşturulacaktır.	Merkezi kayıt sisteminin oluşturulması, merkezi kayıt sistemine kaydedilen birey sayısı, ilgili konuda etkinliğin artırılmasına yönelik oluşturulacak olan ortak veri tabanının faaliyete geçmesi.
2	Kenar mahallelerde çalışabilir durumda olan işsiz ve yoksulların vasıfları geliştirilecek ve istihdam edilebilirlikleri artırılabilecektir.	İŞKUR, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Çalışma ve Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri, OMÜ, Büyükşehir Belediyesi	2018-2023	Kentlerin dezavantajlı bölgelerinde yaşayan ve çalışabilir durumda olan kişilerin İŞKUR'a kaydı yapılacaktır. İŞKUR'a kaydı yapılan söz konusu kesime yönelik mesleki bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri sunulacak, söz konusu kesim öncelikle uygun işlere ve aktif işgücü programlarına yönlendirilecektir. İşgücü piyasasında tercih edilmeleri için herhangi bir mesleği olmayanlar ya da mesleğini geliştirmek veya değiştirmek isteyenlerin mesleki eğitim kurslarına, işbaşı eğitimlerine ve temel beceri eğitimlerine; kendi işini kurmak isteyenler ise girişimcilik eğitimleri gibi aktif işgücü programlarına katılmaları sağlanacaktır.	İlgili konuda tespit edilen kişi sayısı, İŞKUR'a kaydı yapılan kişi sayısı, istihdam edilen kişi sayısı, mesleki eğitime alınan kişi sayısı

3	Aile ve evlilik öncesi danışmanlık ve eğitim hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Milli Eğitim İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, İl Müftülüğü, Büyükşehir Belediyesi,	2018-2023	İlçe belediyelerinde aile danışmanlığı merkezleri oluşturulacaktır. Evlilik öncesi aile danışmanlığının sağlanmasında aile içi iletişim, hukuk, sağlık ve sosyal olmak üzere farklı yönleri önem vererek eğitimler verilecektir. Aile sağlığı merkezlerinde (ASM) anne babanın çocuk yetiştirme konusundaki eğitimlerine katkı sağlanması yönünde faaliyetler yapılacaktır.	Yeni oluşturulan danışmanlık merkezi sayısı, evlilik öncesi çiftlere verilen eğitim sayısı, bu merkezlerde eğitim alan çift sayısı
4	Aile Eğitim Programı (AEP) yaygınlaştırılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	OMÜ, Milli Eğitim İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	AEP'nin halk eğitimleri yoluyla yaygınlaştırılması amacıyla AEP seti ve broşürleri dağıtılacak, güncel sorunlarla ilgili spot filmler yapılacaktır. Belediyeler tarafından yerel radyo ve televizyonlarda aile ilişkilerini anlatan programlar yapılacaktır. Belediyelerde başta olmak üzere, Milli Eğitim İl Müdürlüğünde, Sağlık Müdürlüğünde ve İl Müftülüğünde çalışan görevlilere AEP eğitici eğitimi verilecektir.	Dağıtılan AEP seti ve broşür sayısı, yerel radyo ve televizyonlarda yapılan program sayısı, AEP eğitimlerine katılan katılımcı sayısı
5	Küçük yaşlardan başlamak üzere kreşlerde, okullarda aile değerleri, toplumsal değerler ve ahlak konusunda eğitimler verilecektir.	Milli Eğitim İl Müdürlüğü	OMÜ, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü, İl Müftülüğü	2018-2023	Özellikle liselerde görünür olan madde bağımlılığı ve ahlaki değerlerin yozlaşması gibi sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik olarak küçük yaşlardan başlamak üzere çocuklara aile değerleri ve ahlak konularında eğitici ve eğlendirici faaliyetler şeklinde eğitimler verilecektir.	Bu kapsamda verilen eğitim sayısı, ders saati ve ulaşılan öğrenci sayısı
6	Ailelerin çocuk istismarına yönelik suskunluğunu gidermek amacıyla bilinçlendirme faaliyetleri yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Milli Eğitim İl Müdürlüğü, OMÜ, STK'lar	2018-2023	Yerelde anneye yönelik verilen bilinçlendirme eğitimleri ve medyanın desteği ile hazırlanan kamu spotları aracılığıyla annenin çocuk istismarı konusunda bilinçlendirilmesine yönelik faaliyetler düzenlenecektir.	Anneye verilen çocuk istismarına yönelik eğitim sayısı, bu eğitimlere katılan katılımcı sayısı, hazırlanan kamu spotunun yayında kalma süresi

7	Göçle şehre gelen ailelerin şehir yaşamına uyumları desteklenecektir.	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, Milli Eğitim İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Şehrimize göç ile gelenler, İl Göç İdaresi tarafından kayda alınarak durumları tespit edilecek; dezavantajlı durumda olanlar ilgili kurumlara yönlendirilecek; kadın danışma merkezlerinde, çocuk ve gençlik merkezlerinde, sosyal hizmet merkezlerinde, kültür merkezlerinde ve belediyelerin ilgili birimlerinde göçle gelen aileler öncelikli olarak ele alınacak ve bu ailelerin sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerinden etkin bir şekilde faydalanması sağlanacaktır.	İlgili birimlerde ilgilenen göçmen aile sayısı, sosyal yardım ve sosyal hizmetlerden faydalanan göçmen aile sayısı.
8	Yabancı ailelere yönelik yapılan sosyal ekonomik desteklerde kurumlar arası eşgüdüm sağlanacaktır.	Samsun Valiliği	Göç İdaresi İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Emniyet İl Müdürlüğü, STK'lar, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Belediyeler, Kaymakamlıklar	2018-2020	Maddi yardım yapan kamu kurumları ile kar amacı gütmeyen kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanmasına ve işbirliğinin artırılmasına yönelik ortak bir veri tabanı oluşturulacaktır.	İlgili konuda oluşturulan ortak veri tabanı.
9	Yabancı ailelerin kente uyumuna yönelik kurumsal kapasite güçlendirilecektir.	Göç İdaresi İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, İŞKUR, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü,	2018-2020	Büyükşehir ve ilçe belediyelerinde yabancılarla yönelik birim kurulacaktır. Kent konseyleri yabancıların kente uyumunda aktif olarak çalışacaktır. Belediye ve İŞKUR işbirliğinde yabancı istihdam bürosu kurularak işgücü kayıt altına alınacaktır.	Belediyelerde ilgili birimin kurulması, kent konseylerinin ilgili konudaki etkinliklerinin sayısı, kurulan yabancı istihdam sayısı.
10	Çocukların gençlik merkezlerine katılımı konusunda teşvik mekanizmaları geliştirilecektir.	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi	Milli Eğitim İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü	2018-2023	Risk altındaki çocuklar ilgili kurumlar tarafından tespit edilerek, Çocuk ve gençlik merkezlerindeki faaliyetlerin çeşitlendirilmesi (kültür, sanat ve spor faaliyetleri) yolu ile risk altındaki çocukların bu merkezlere katılımı teşvik edilecektir. Dezavantajlı bölgelerde yerel medya, broşür ve kitapçıklarla gençlik merkezlerinin tanıtımı yapılacaktır.	Çocuk gençlik merkezlerine katılan çocuk sayısı, bu merkezlerde etkinlik sayısı

11	Çocuk istismarını önlemeye yönelik eğitim faaliyetleri artırılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Milli Eğitim İl Müdürlüğü, Belediyeler, Sağlık İl Müdürlüğü, İl Müftülüğü, OMU, STK'lar	2018-2023	Çocuk istismarını önlemeye yönelik eğitimci ihtiyacı il müftülüğünden, üniversiteden Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve Sağlık İl Müdürlüğü'nden karşılanacak ve bu yönde broşür, kamu spotu ve el kitabı üretilmektedir.	Verilen eğitici eğitimi sayısı, bu yönde üretilen ve dağıtılan bilinçlendirme faaliyetlerinin sayısı
12	Çocuk istismarını önlemeye ve hızlı müdahale etmeye yönelik mahalle düzeyinde erken uyarı sistemi kurulacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Muhtarlıklar	Milli Eğitim İl Müdürlüğü, STK'lar, Belediyeler, Emniyet İl Müdürlüğü	2018-2023	İlçe belediyeleri, muhtarlıklar ve STK'larla işbirliği içinde erken uyarı sistemi kurulacaktır. Ailelere istismarın gizlenmemesi konusunda eğitim verilecektir. İstismara uğrayan çocuklara psikolojik destek verilecektir. Çocuklara istismar konusunu uygun bir şekilde anlatma yöntemlerine yönelik eğitimler düzenlenecektir.	Erken uyarı sistemi kurulması, ilgili konuda ailelere verilen eğitim sayısı, çocuklara istismar konusunun anlatılma yöntemlerinin psikiyatrist eşliğinde oluşturulması,
13	Çocuklar arasında uyuşturucu madde kullanımına yönelik önleyici çalışmalar yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Milli Eğitim İl Müdürlüğü	İl Emniyet Müdürlüğü, STK'lar, OMU, Sağlık İl Müdürlüğü	2018-2023	Okullarda uyuşturucu madde bağımlılığına yönelik önleyici eğitimler verilecektir. Uyuşturucu maddeler ile ilgili yaşa uygun doğru bilgilendirme yapılacaktır. Anne-Babalara verilecek olan eğitimle çocuklarıyla ilgili olmaları ve çocuklarının kimlerle arkadaşlık ettiklerinden haberdar olmaları istenecektir. Okul, STK'lar ve kulüpler gibi kurumlarda kurulmuş güçlü bağlar geliştirilecektir.	Okullarda verilen eğitim sayısı, ilgili konuda eğitimlere katılan aile sayısı, Okul, STK ve kulüplerle oluşturulan güçlü bağ sayısı
14	Uyuşturucu madde bağımlılığı ile mücadele kapsamında bütçe ve insan kaynağı artırılacaktır.	Samsun Valiliği	Emniyet İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Belediyeler, STK'lar, Sağlık İl Müdürlüğü	2018-2023	Madde bağımlılığı ile mücadele kapsamında kurumların personel, eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin finansmanında gerekli etkinliğin sağlanması adına bütçeleri artırılabilecektir. Sağlık Müdürlüğüne bağlı olarak çalışacak olan uyuşturucu ile mücadele ve tedavi kuruluşlarının(Amatem, Umatem, Çematem) alt yapılarının oluşturulmasına ve kapasitelerinin artırılmasına imkan sağlanacaktır.	Madde bağımlılığı ile mücadele amacıyla ek bütçe sağlanan kurum sayısı ve istihdam edilen personel sayısı

15	Çocuklara ve gençlere sağlıklı beslenme alışkanlığının kazandırılmasına yönelik "yetiştirdiğini ve yetiştirdiğini yetiştir projesi" yapılacaktır.	Sağlık İl Müdürlüğü, Milli Eğitim İl Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Okullarda sağlık personelinin bulunması sağlanacaktır. Sağlıklı beslenmenin öneme dikkat çeken seminerler düzenlenecektir. Yerli üretime ve yerli tüketime teşvik arttırılacaktır. Okullarda ve çocuklarla ilgili diğer kurumların bahçelerinde eğitim amaçlı tarım yapılacaktır.	İstihdam ettirilen sağlık personeli sayısı, ilgili konuda verilen seminer sayısı, eğitim amaçlı bahçelerde tarımsal faaliyetler yapan okul sayısı
16	Çocuklara uyandırma maddeleri HAYIR demesi için nasıl yardımcı olabiliriz? Projesi yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Sağlık İl Müdürlüğü, Emniyet İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri, Milli Eğitim İl Müdürlüğü	2018-2020	Ailelere eğitim temelli uyuşturucu kullanımını önleme konusunda el kitabı hazırlanacaktır. TV ve radyoda eğitici programları düzenlenecektir. Gençleri madde bağımlılığından uzak tutmak amacıyla, işgücüne dahil edilmesi, spora ve doğa aktivitelerine yönlendirilmesi konusunda ailelerle birlikte kariyer planlamaları yapılacaktır.	Ailelere yönelik hazırlanacak olan el kitabı, TV ve radyolarda yapılan program sayısı, kariyer planlaması yapılan çocuk sayısı.
17	Yerel yönetimlerde çocuk dostu şehir modeli oluşturulacaktır.	Büyükşehir Belediyesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Belediyeler Birliği, OKA, OMÜ	2018-2023	Mahalle bazlı çalışmalar ile çocukların sosyalleşebilecekleri, kültürel faaliyetlerde bulunabilecekleri oyun alanları, yüzme havuzları ve sanat odaları gibi alanlar yaygınlaştırılacak; çocuk dostu şehir kriterleri ilgili kuruluşlarla birlikte belirlenecektir. Bu konuda dünyadaki iyi uygulama örnekleri incelenerek alternatif modeller oluşturulacak ve yaygınlaştırılacaktır.	Bu kapsamda kurulan oyun alanı, yüzme havuzu ve sanat odalarının sayısı ile buralara katılan çocuk sayısı
18	Gençlere yönelik kentsel ve kırsal alanlarda kariyer planlama danışmanlık hizmeti verilecektir.	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	OMÜ, Büyükşehir Belediyesi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Milli Eğitim İl Müdürlüğü	2018-2020	Gençlerin iş yaşamına hazırlanması amacıyla meslekleşme / uzmanlaşma konularında bilgilendirici eğitimler verilecektir. Üniversite-gençlik merkezleri işbirliği arttırılacaktır. Okul harici kurumlara yönlendirmelerin önüne geçilecektir.	İlgili konuda verilen eğitim sayısı, Üniversite-gençlik merkezi ile yapılan işbirliği sayısı, okul harici kurumlara yönlendirmenin önüne geçen çocuk sayısı

19	Öğrenmede güçlük çeken çocuklar desteklenecektir.	Milli Eğitim İl Müdürlüğü	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ, Büyükşehir Belediyesi, Sağlık İl Müdürlüğü	2018-2020	Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin tespiti arz odaklı yapılacak ve uygun gruplarda eğitiminin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır. Eğitici personel bu sorunları aşacak niteliklere sahip olan kişilerden oluşacaktır. Ailelere ilgili konu hakkında bilinçlendirme seminerleri düzenlenecektir. Dezavantajlı bölgelerde okul öncesi eğitiminin daha ulaşılabilir hale getirilecek ve eğitim ücretsiz olarak verilecektir.	İlgili konuda tespit edilen çocuk sayısı, uygun ortamlarda eğitime alınan çocuk sayısı, ailelere bu konu hakkında verilen seminer sayısı, işin gerektirdiği niteliklere sahip istihdam edilen personel sayısı, dezavantajlı bölgelerde okul öncesi eğitime alınan çocuk sayısı
20	Tüm çocukların en az bir faaliyet ile ilgilenmesine imkan sağlanacak şekilde eğitim kurumlarının sportif alt yapıları geliştirilecektir.	Milli Eğitim İl Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, STK'lar, OMÜ,	2018-2020	Okullarda sportif faaliyetler konusunda kriterler belirlenecektir. İldeki bütün okulların sportif faaliyet imkanlarının envanteri çıkarılarak eksiklikler belirlenecektir. Okulların öğrencilerin sportif faaliyetler gerçekleştirilmesine imkan tanıyacak alt yapıya kavuşturulması ve sürdürülebilir hale getirilmesi sağlanacaktır.	Belirlenen kriter sayısı, ilgili konuda yapılan envanter çalışmaları sonucunda tespit edilen eksik sayısı, gerekli alt yapıya kavuşturulan okul sayısı
21	Kamu görevlilerine hizmet içi eğitimler kapsamında, toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda eğitimler verilecektir.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi, OMÜ, İl Müftülüğü, İŞKUR, Büyükşehir Belediyesi BARO, STK'lar	2018-2023	Kamu görevlilerine kadına yönelik her türlü şiddet, taciz ve istismarın önlenmesine yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenecektir. Kamu kurumlarında bu alanda eğitim verilmesi zorunlu hale getirilecektir.	İlgili konuda verilen eğitim sayısı, eğitim alan personel sayısı

22	Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında eğitici eğitimi programları artırılacak ve eğitimci arası koordinasyon sağlanacaktır.	Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi	OMÜ, İl Müftülüğü, İŞKUR Büyükşehir Belediyesi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Milli Eğitim İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Kamu görevlileri arasında bu alanda eğitim verebilecek personele eğitim verilecektir. Kurumlar arasında koordinasyon sağlanması için eğitici havuzları oluşturulacaktır. Kırsal alanlarda ilgili konu hakkında eğitim veren kişilere eğitim verilecektir.	Verilen eğitici eğitim sayısı, eğitici havuzuna kaydedilen eğitimci sayısı, eğitimcilerin verdiği eğitim sayısı
23	Kentsel ve kırsal alanlarda kadınların yasal haklarının farkında olmalarını sağlayacak eğitimler verilecektir.	Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	OMÜ İl Müftülüğü, Büyükşehir Belediyesi, Milli Eğitim İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Kadın haklarına yönelik broşür, afiş ve el kitabı gibi yöntemler de kullanılarak bilinçlendirme eğitimleri verilecektir. Aile içi şiddet, taciz ve tecavüz gibi konularda kırsal alanda verilen eğitimlere öncelik verilecektir. Kadınların eğitimlere katılmalarının sağlanmasına yönelik muhtarlar ile iş birliği sağlanarak katılımcı sayısı artırılabilecektir.	Verilen eğitim sayısı, eğitimlere katılan katılımcı sayısı, hazırlanan broşür ve afiş sayısı
24	Okullarda ve öğrenci yurtlarında kadına şiddet ve istismar konularında eğitimler verilecektir.	Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Milli Eğitim İl Müdürlüğü, YURTOKUR, STK, OMÜ	2018-2023	Okullarda rehberlik faaliyetlerinin bu yönde verilmesine öncelik gösterilecektir. Öğrenci yurtlarında ilgili konu hakkında düzenli eğitimler verilecektir. İlk ve orta dereceli okullarda ve diğer eğitim merkezlerinde öğretmenler ve idari kadrolara yönelik; toplumsal cinsiyet, kadının insan hakları, şiddetle mücadele vb. konularda eğitimler verilecektir.	Verilen eğitim ve düzenlenen rehberlik faaliyeti sayısı, düzenlenen eğitimlere ve faaliyetlere katılan katılımcı sayısı
25	Toplumsal cinsiyet eşitliğine dair kurumlar arasında bilgi alışverişi ve veri toplama mekanizmaları geliştirilecektir.	Samsun Valiliği	Milli Eğitim İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ, Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi	2018-2020	Kurumlar arasında bilgi paylaşımına olanak sağlayan ortak veri tabanı oluşturulacaktır. Paydaşlar arasında koordinasyon ve mali yardım sağlanması konusunda kurumlar arası iletişim ve işbirliği sağlanacaktır.	Oluşturulacak olan veri tabanının faaliyete geçmesi

26	Kadınlara cinsel yaşam ve sağlık konusunda farkındalık eğitimleri düzenlenecektir.	Sağlık İl Müdürlüğü	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ, Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi, İl Müftülüğü	2018-2023	Kadınlara yönelik cinsel yaşam, sağlık hizmetlerine erişim, hizmet alma hakkı, koruyucu sağlık hizmetleri ile ilgili farkındalık çalışmaları yapılacaktır. İlgili konuda afiş, broşür ve el kitapçığı hazırlanacaktır.	Bu kapsamda düzenlenen etkinlik, verilen eğitim ve basılan yayın sayısı
27	Okullarda cinsel yaşam ve sağlık konularında eğitimler verilecektir.	Sağlık İl Müdürlüğü	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Millî Eğitim İl Müdürlüğü, İl Müftülüğü,	2018-2023	Okullarda cinsel yaşam ve sağlık konularında dersler verilecektir. Gençlere yönelik ergen sağlığı, ergen psikolojisi konularında eğitimler ve faaliyetler düzenlenecektir.	Bu kapsamda düzenlenen etkinlik, verilen eğitim ve gerçekleştirilen faaliyet sayısı
28	Kadın Siyaset Akademisi (partilerden bağımsız) kurulacaktır.	Büyükşehir Belediyesi	OMÜ, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar, Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi	2018-2023	Siyasette güçlü olan kadınlarla birlikte seminerler düzenlenecektir. Karar alma mekanizmalarına seçilmiş kadınların (milletvekilleri, belediye başkanları, muhtarlar, meclis üyeleri vb.) görünürlüğünü artırmak amacıyla panel, sempozyum ve çalıştay düzenlenecektir.	Bu kapsamda düzenlenen eğitim ve gerçekleştirilen faaliyet sayısı
29	Kadınların kentsel politikalara katılımına yönelik "Mahalle Kadın Meclisi" projesi yapılacaktır.	Büyükşehir Belediyesi, Muhtarlıklar	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, OMÜ, STK'lar, Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi	2018-2023	Mahalle kapsamında yürütülen çalışmalarla ulaşılmak istenen nokta, mahallelerde yaşayan kadınların yerel düzeyde karar alma mekanizmalarına katılımını sağlamaktır. Bunun yanı sıra yerel halkın ihtiyaçlarını kaynağında tespit ederek hizmetlerin tam olarak amacına ulaşması sağlanacak ve kadınlar aktif birer vatandaş olarak kentsel hizmetlerin içerisine dahil olabileceklerdir.	İlgili konuda oluşturulan mahalle kadın meclisi sayısı,
30	Kadına yönelik kentsel ve kırsal alanlarda sivil toplum platformları desteklenecektir.	Büyükşehir Belediyesi	Sağlık İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, OMÜ, Kaymakamlıklar, OMÜ, OKA	2018-2023	Kadınların karar alma mekanizmalarında yer almasına yönelik çalışan sivil inisiyatifler desteklenecektir. Bu konuda farkındalığı artırmak için özellikle kırsal alanlarda eğitimler düzenlenecektir.	Desteklenen kadın dernekleri ve bu konuda verilen eğitim sayısı.

31	Çalışanların ve işverenlerin, kadın erkek fırsat eşitliği bilincini artırmaya yönelik etkinlikler yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, Kaymakamlıklar, OMÜ, İŞKUR, Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi, STK'lar, OMÜ, Çalışma ve Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü	2018-2023	İşgücü piyasalarında kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla işin niteliğinin gerektirdiği durumlarda cinsiyet ayrımcılığı yapılamayacağı konusunda eğitimler gerçekleştirilecektir.	İlgili konuda yapılan eğitim sayısı
32	Kentsel ve Kırsal alanlarda kadınların çok yönlü güçlendirilmesi projesi yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	STK'lar, Büyükşehir Belediyesi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İŞKUR, OKA, Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi, Sağlık İl Müdürlüğü, OMÜ	2018-2023	Kırsal alanda üretim/edim atölyeleri kurularak örnek kadın girişimleri yaratılacaktır. Kadınlar tarımsal üretim, destekler ve girişimcilik hakkında bilgilendirilecektir. Kurulacak olan "Mahalle Kadın Meclisleri" aracılığıyla kentteki ve kırsaldaki kadınların ihtiyaçları tespit edilecek ve çeşitli hizmetlere erişimleri sağlanacaktır.	İlgili konuda kurulan üretim/edim atölyeleri sayısı, destekler ve girişimcilik hakkında yapılan eğitim sayısı, kadınların tespit edilen ihtiyaç sayıları,
33	Yaşlıların topluma ve kalkınma sürecine aktif katılımını sağlayacak kurumsal mekanizmalar oluşturulacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Belediyeler, Muhtarlıklar, STK'lar	2018-2020	Yaşlıların bilgi ve deneyimlerinden yararlanmak için yaşlıların, karar verme süreçlerinin bütün aşamalarına katılımı sağlanacak ve yönetsel kademelerde yaşlı meclisleri oluşturulacaktır.	İlgili konuda oluşturulan meclis sayısı.
34	Yaşlıların aileleriyle birlikte yaşamlarının teşvik edilmesine yönelik ailelere eğitim programları düzenlenecektir.	İl Müftülüğü	Büyükşehir Belediyesi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Okullarda aile değerleri hakkında eğitimler verilecektir. Halihazırda evinde yaşlının bakımını sağlayan aile bireylerine sunulan maddi destek şartları kolaylaştırılacaktır. Ailelere psikolojik destek verilecektir.	Okullarda verilen eğitim sayısı, yaşlı bakımını üstlenen ailelere sunulan maddi destek miktarı, ailelere verilen psikolojik eğitim semineri sayısı.

35	Yaşlıların birinci derece yakınları veya bakıcıları tarafından ihmal edilmesinin ve maddi istismarını önlemeye yönelik faaliyetler düzenlenecektir.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, Emniyet İl Müdürlüğü, STK'lar, İl Müftülüğü	2018-2020	Ailelerin bilgilendirme yoluyla ve denetimler aracılığıyla yaşlılara yönelik psikolojik ve fizyolojik şiddet uygulamasının önüne geçilmesi sağlanacaktır. Yaşlılık ve engellilik alanında çalışanlara yaşlı ihmal ve istismarı konusunda hizmet içi eğitimler verilecektir.	İlgili konuda bilgilendirilen aile sayısı, yaşlı ihmal ve istismarı konusunda çalışanlara verilen hizmet içi eğitim sayısı.
36	Yaşlıları yoğun olmayan iş kollarında üretime kazandıracak uygulamalar yapılacaktır.	Büyükşehir Belediyesi	İŞKUR, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İl Müftülüğü	2018-2020	Çalışmak isteyen bütün yaşlıların yoğun olmayan iş kollarında istihdam edilmesi sağlanacaktır. Böylelikle faydalı olma hislerinin ve yaşama motivasyonlarının artırılması sağlanmış olacaktır. Camilerde, okullarda, hastanelerde, bilet satış gişelerinde, danışmanlık merkezlerinde ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili konularda kısa süreli çalışma takvimi oluşturulacaktır.	İş yaşamına dahil edilen yaşlıların sayısı, çalıştırılan iş kolları sayısının artırılması.
37	Yaşlıların bedensel sağlığının korunması ve spor imkânlarının artırılmasına yönelik "Tazelenme Üniversitesi" projesi yapılacaktır.	OMÜ	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar, Büyükşehir Belediyesi	2018-2020	Yaşlıların aktif bir yaşlılık geçirmeleri maksadıyla, bedensel faaliyetlerinin artırılması sağlanacaktır. Dersler aktif katılım ile gerçekleştirilecektir. Yaşlıların katılımı için tanıtıcı ve bilgilendirici faaliyetler yapılacaktır.	İlgili konudaki projenin hayata geçmesi, proje kapsamında yapılan ders ve katılımcı sayısı.

38	Yaşlılara manevi ve psikolojik destek verilecektir.	İl Müftülüğü	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar, Büyükşehir Belediyesi	2018-2023	Yalnızlık psikolojisi ve diğer problemlerle mücadele etmek maksadıyla destek mekanizmaları geliştirilecektir. İl Müftülüğü aracılığıyla yaşlıların daha huzurlu bir dönem geçirmelerinin sağlanması için ilgili konuda birimler kurulacaktır. Belediye ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü tarafından yaşlılara hakları ve hizmetler konusunda verilen danışmanlık hizmetlerinin etkinliği artırılacak ve sürece gönüllü kuruluşların katılımı sağlanacaktır.	Yaşlılara verilen manevi ve psikolojik destek sayısı, ilgili konuda kurulan birim sayısı.
39	Nesiller arası dayanışmanın güçlendirilmesine yönelik faaliyetler yapılacaktır ve sosyal ve kültürel değerlerin daha güçlü bir şekilde aktarılması sağlanacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi	Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Yerel Medya Kuruluşları, Millî Eğitim İl Müdürlüğü	2018-2023	Yaşlıların deneyimlerini gelecek kuşaklara aktarımını sağlayacak yayınlar ve TV programları yapılacak, belediyeler aracılığıyla, gençlerle yaşlıları buluşturan sosyal projelerin üretilmesi, genç ve yaşlıların ortak etkinliklerle bir araya gelmeleri sağlanacaktır.	İlgili konuda yapılan yayınlar ve TV programlarının sayısı, Gençlerle yaşlıları buluşturacak sosyal projelerin ve yapılan ortak etkinliklerin sayısı.
40	Kırsal alanda yaşlıların yaşam koşulları iyileştirilecektir.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi	Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, OMÜ, STK'lar, Sağlık İl Müdürlüğü, Muhtarlıklar	2018-2023	Tarım teknik ve teknolojilerinin öğretilmesi, yapısal ve finans hizmetlerine ulaşılabiliirliğin sürdürülebilmesi yoluyla tarım sektöründe çalışan yaşlıların güçlendirilmesi sağlanacaktır. Kırsal kesimdeki yaşlıların yaşa bağlı sağlık sorunlarıyla ilgili periyodik sağlık taramalarının yapılması sağlanacaktır. Yaşlılara yapılan ödemelerin miktarı artırılabilecektir.	İlgili konuda verilen eğitim sayısı, yapılan periyodik sağlık taramalarının sayısı, ödeme miktarında yapılan artış miktarı

41	Yaşlılara hizmet sunan personelin eğitilmesi ve uzman meslek elemanlarının istihdamı sağlanacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	İŞKUR, OMÜ, Çalışma ve Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü	2018-2023	Yaşlı hizmetlerinde görev alan personelin, hizmet içi eğitim programları aracılığıyla işin niteliğine uygun yeteneklere ve farkındalığa sahip olması sağlanacaktır. Yeterli sayıda uzman personel istihdam edilecektir.	İlgili konuda gerçekleştirilen eğitim sayısı, istihdam ettirilen uzman personel sayısı
42	Yaşlılara hizmet sunan tesislerin sadece barınmaya yönelik değil sosyal donatılarla ihtiyaca cevap vermesi sağlanacaktır.	Büyükşehir Belediyesi	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Huzurevlerinin modern bir anlayışla, yaşlı ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde faaliyet sürdürmesi sağlanacaktır. Kent merkezinde rehabilitasyon merkezi ve hizmet tesisi kazandırılacaktır. Huzur evlerinin bahçelerinde hobi amaçlı tarım yapımları sağlanacaktır. Yine hobi amaçlı olarak diğer faaliyetler geliştirilecektir. Yaşlıların kurum bakımı yerine kendi bulundukları yerlerde bakım projesi olarak devam ettirilecektir.	Modernize edilen huzur evi sayısı, yapılan yeni merkezlerin sayısı, yapılan hobi faaliyetlerinin sayısı.
43	Yaşlılara yönelik hizmetlerde kurumlar arası koordinasyonun sağlanacaktır.	Sağlık İl Müdürlüğü	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi	2018-2020	Huzur evi ve hastaneler arasındaki refakatçi sorunu çözülecektir. Hastanelere ulaşım konusu kurumlar arası sağlanacak koordinasyon ile giderilecektir.	Yaşlılara refakatçi hizmetinin sunumunda yaşanan problemlerin giderilmesi, hastanelere ulaşım konusunun iş bölümüne tabi tutulması.
44	Engellilere ve ailelerine yönelik manevi hizmetler verilecektir.	İl Müftülüğü	Belediyeler, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Ailelere sosyal ve psikolojik eğitim seminerleri düzenlenecektir; engelli eğitim süreçlerinin içerisine aileler aktif olarak katılacaktır.	Düzenlenen sosyal ve psikolojik eğitim semineri sayısı, eğitime katılan aile ve engelli sayısı
45	Engelli çocuk istismarına yönelik ailelere ve engellilere danışmanlık hizmeti sunulacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Belediyeler, İl Müftülüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Engelli bireyle ilgilenen kişilere yönelik eğitim seminerleri düzenlenecektir. Zihinsel engelli çocuk ve gençlerde cinsel gelişim incelenirken takvim yaşları değil gelişim düzeyleri dikkate alınarak eğitim verilecektir.	İlgili kişilere yönelik verilen eğitim sayısı, cinsel eğitime tabi tutulan engelli sayısı.

46	Engelli çiftlere çocuk danışmanlığı yapılacaktır.	Sağlık İl Müdürlüğü	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Belediyeler	2018-2020	Belediyelerde veya sağlık kuruluşlarında engelli çiftlere yönelik danışmanlık merkezleri kurulacaktır. Doktorların ve danışmanların aktaracağı bilgilerle el kitabı hazırlanacak ve ailelere aktarılabilecektir.	İlgili kişilere yönelik kurulan danışmanlık merkezi sayısı, eğitime yönelik bastırılan yayın sayısı.
47	Engellilere hizmet sunan personelin yetiştirilmesi ve eğitilmesi projesi yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Sağlık İl Müdürlüğü, Belediyeler, STK'lar	2018-2020	Personel, engelli hakları ve engelliye yaklaşım konusunda eğitilmelidir. Zihinsel engellilere yönelik hizmet sunan personel özel eğitime tabii tutulmalıdır. İşitme Engelliler için işaret dili hizmeti sağlayacak personel istihdam edilmelidir. Engelli bireyin özelliklerini tanıyabilen, günlük bakımını yapabilen, sosyal aktiviteler yaptırabilen, özel hastalarda bakım yapabilen, ilkyardım uygulayabilen engelli bakıcısı yetiştirilecektir.	Eğitime tabi tutulan engelli bakıcı, işitme ve görme engellilere hizmet sunacak olan personel istihdam sayısı
48	Engelli raporlarının yenilenmesine dair problemler ortadan kaldırılacak ve engellilerin rapor almaları kolaylaştırılacaktır.	Sağlık İl Müdürlüğü	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü,	2018-2019	Farklı hastanelerden farklı raporlar alınması, engellilik oranlarının farklı verilmesi gibi sorunları giderecek ortak bir komisyon kurulacaktır. Engelli Sağlık Kurulu Raporlarından ücret alınmayacaktır. Engelli sağlık raporlarında sağlık hizmetinin nasıl verileceği açıkça belirtilecektir. Sahte engelli raporu sorununun kaldırılması için merkezi kayıt sistemi oluşturulacaktır.	İlgili konuda kurulan komisyon sayısı, rapor alınımında veya yenilenmesinde alınan ücretlerin kaldırılması, sağlık raporlarında hizmet sunma şeklinin açıkça belirtilmesi, sahte engelli raporu alınımı önlemek için kurulan kayıt sistemi.

49	Engelli sporculara yönelik mali destek arttırılacaktır.	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2020	İdeki bütün engellilerin hangi spor dallarına ilgi duydukları tespit edilerek yeteneklerini geliştirebilmeleri için yeterli fırsat ve olanaklar sağlanacaktır. Çeşitli branşlarda engelli sporcular arası ödüllü yarışmalar düzenlenecektir. Ulusal ve uluslararası spor yarışmalarına katılacak olan engelli sporcuların ulaşım, malzeme, yemek ve konaklama gibi ihtiyaçlarının karşılanması konusunda amatör spor kulüplerine yeterli düzeyde destek sağlanacaktır.	Spor ile ilgilenen engelli sayısı, düzenlenen yarışma sayısı, amatör spor kulüplerine verilen destek miktarı.
50	Engellilerin kamu kuruluşlarına ve sosyal mekanlara erişilebilirliğini ve ulaşılabilirliğini denetleyecek ortak bir kontrol mekanizması kurulacaktır.	Büyükşehir Belediyesi	Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2021	Samsun ilinde engellilerin kamu hizmetlerine erişilebilirliği arttırılacaktır. Kontrol mekanizmasındaki kişiler, engelliler için evrensel standartlar hakkında teknik bilgiye sahip olan kişilerden oluşturulacaktır. Özürlüler ve hareket kısıtlılığı bulunan bireyler için yapılarda ulaşılabilirlik gerekleri yerine getirilecektir.	İlgili konuda erişilebilirliği arttırılan kurum sayısı, kurulan ortak bir kontrol mekanizması, yeni yapılarda ulaşılabilirlik gereklerinin yerine getirilmesi.
51	İşitme ve konuşma engelli bireylerin temel ihtiyaçlarına cevap verecek bilişim teknolojileri geliştirilecektir.	OMÜ, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OKA, Büyükşehir Belediyesi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,	2018-2023	Akıllı telefonlarda ve tabletlerde yazılan metinleri işaret dilene çeviren uygulamalar geliştirilecektir. İşaret dili için otomatik animasyon üretimi yapan yazılımlar yapılacaktır. Ulaşım araçlarında görme engelli bireyler için anons sistemi zorunlu hale getirilecektir.	İlgili konuda geliştiren program ve yazılım sayısı, Anons sistemi kurulan ulaşım araçlarının sayısı.
52	Spor tesisleri ve fiziksel aktivite yapmaya elverişli alanlar, engellilerin erişim ve kullanımına uygun hale getirilecektir.	Büyükşehir Belediyesi	Belediyeler, Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, STK'lar	2018-2023	Kamuya ait tesisler engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesine yönelik çalışmalar arttırılacak ve yapılacak yeni tesislerin bu hususu dikkate alması sağlanacaktır.	Engellilerin kullanıma uygun hale getirilen tesis sayısı

GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR EYLEM PLANI

12.3.GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR EYLEM PLANI

Raporun Amacı ve Kapsamı

Samsunun 2018-2023 yılları arasında Gençlik ve Spor alanında hedef ve stratejilerinin temelini oluşturacak eylem planı paydaşların görüş ve önerileri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda iç ve dış paydaşlar ile kapsamlı ve ayrıntılı çalışmalar yapılarak oluşturulan bu raporun amacı, 2018-2023 yıllarını kapsayacak Samsun'da Gençlik ve Spor alanındaki gelişimin sağlanması ve sorunların ortadan kaldırılması için gereken orta ve uzun vadeli politikalar ile bunları hayata geçirecek stratejiler hakkında öneri ve değerlendirmeler geliştirmektir. Bu kapsamda Samsunun mevcut durum analizi yapılmış, ardından gençlik ve spor alanında Samsunda yaşanan problemler dikkate alınarak öneriler oluşturulmuştur.

Nihai rapor üç temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sporun insan yaşamındaki önemi vurgulanmış, ikinci bölümde ise mevcut durum analizi yapılmıştır. Son olarak üçüncü bölümde Gençlik ve Spor alanında 2018-2023 dönemi hedeflerini ortaya koymak amacıyla geliştirilen politika uygulama tedbirleri sunulmuştur.

Samsun 2018-2023 stratejik eylem planında fiziksel aktivite yapma alışkanlığının geniş kitlelere benimsetilmesi, her yaş grubundaki toplumu oluşturan bireylerin spor faaliyetlerine erişim imkânlarının kolaylaştırılması, tesislerin ihtiyaca yönelik etkili kullanımın sağlanması, genç nüfustaki bireylerin hareketsiz yaşamdan, kötü alışkanlıklardan uzak durması için önlemler alınması, Samsunda uygun fiziki alanların spor tesislerine dönüştürülmesi doğrultusunda amaçlar belirlenmiş ve 28 eylem planı hedefleri uygulama önerisi geliştirilmiştir.

Hedeflerin gerçekleştirilmesi özellikle, spordan sorumlu kamu yönetiminin göstereceği performansla yakından ilişkilidir. Belirlenen eylem planlarının yerine getirilmesinde ilgili paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliği sağlanması için Gençlik ve Spor Hizmetleri İl Müdürlüğü çalışmaları yönlendirecek ve uygulama sonuçlarını takip edecek daimi bir komisyonun oluşturulmalıdır.

Yöntem ve Temel Bulgular

Sporda yüksek performans ve başarı; sadece fiziksel, teknik ve taktik bir hazırlıkla değil, aynı zamanda psikolojik hazırlık ve sosyal yaşamın düzenlenmesiyle gelmektedir. Sporda performans bir bütündür ve bu bütünlük içerisinde uyumu yakalamak gerekir.

Kalkınma Planlarında bireylerin spora aktif katılımlarını teşvik etmek, sporu bir yaşam tarzı olarak benimsetebilmek ve okullardan başlayarak örgütlü biçimde kitlelere yayılmasını sağlamak Türk spor politikalarında temel ilke olarak ifade edilmiştir.

Ancak, bu ilkeleri hayata geçirecek tedbirler etkin bir şekilde uygulamaya konulmadığından Türk sporu yıllardır benzer sorunlarla uğraşmak durumunda kalmış ve beklenen başarılar bir türlü yakalanamamıştır.

Mahalli idareler ve Gençlik Spor İl Müdürlüğü özellikle Spor eğitiminin iyileştirilmesi, Spor kültürü oluşturulması ve sporun tabana yayılması, Her kademedeki okulda, Spor kulüplerinde ve spor alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarda görev yapan antrenörlerin bilimsel ve çağın eğitim sitemlerine uygun gelişimlerinin sağlanması, özel gereksinimlilere yönelik spor hizmetlerinin iyileştirilmesi konuları hakkında etkinliklerinin artırması gerekmektedir. Özellikle interaktif ortam merkezinin kurulması önemlidir.

Okul çağı çocuklarına Sportif alışkanlıkların kazandırılması ve yetenekli olanların tespit edilebilmesi için, İl Milli Eğitim Müdürlüğü okul sporları faaliyetlerinin sayısını artırmalı ve okulların katılımını zorunlu tutmalıdır. Önemli bir misyonu olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin öğrencilerini gözlemlemesi ve spora sevk etmesi için düzenlemeler yapılmalıdır. Her bir eğitim – öğretim dönemi sonunda (En az yılda iki kez) tespit ettikleri öğrencileri Gençlik Hizmetleri Spor İl Müdürlüğüne raporlamaları sağlanmalıdır.

İlimizde Buz sporları ve Avrupa'nın en büyük üçüncü Bowling salonunun hizmete açılması ile spor dallarına özgü tesis sayısı artmıştır. Fakat Samsundaki tesislerin merkezi yerlerde olmaması ve ulaşım ile ilgili güçlükler nedeniyle vatandaşların bu spor tesislerinden faydalanması noktasında sorunlar olduğu görülmektedir. Oyun ve eğlence düzeyi yüksek olan Bowling salonunda oyun seansları hafta içi 8 TL hafta sonu 10 TL olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla böylesine uygun fiyat ve güzel bir tesise de ilgi yoğunlaşmış, oynamayı bilen bilmeyen tüm vatandaşlar salona gelmektedir. Özellikle Bowling sporu hakkında bilgisi yetersiz olan vatandaşların oyun alanına ciddi zararlar verdiği görülmüştür. Tesisin uzun vadeli işletilebilmesi için oynamasını bilmeyen vatandaşlara ücretsiz kısa kurslar düzenlenmeli, donanımlı tekniker ve eğitmen kadrosunun oluşturulmasına önem verilmelidir. Böylece bu spor dalında başarılı sporcuların yetişmesi sağlanabilir. Buz sporları salonunun öncelikli hedefi sosyal bir mekandan daha çok sporcu yetiştirme odaklı olarak hizmet etmelidir.

Geleceğin sporcuları donanımlı tesislerde yapacağı antrenmanlar sayesinde başarıları yakalayabilecektir. Başarılı sporcunun tespit edilmesi içinde Samsunda lisanslı sporcu sayısının artırılması ve bunların faal olarak yeteneği olduğu spor dalında yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda başarı gösterenlere ödül vererek devamlılığı sağlanmalıdır. Çünkü büyük spor organizasyonlarında ülkemizi temsil eden milli takım sporcuları arasında şehrimizin yetiştirdiği sporcuların fazla olması Samsunun tanıtımı açısından önemli bir fırsattır. Söz konusu hedeflere ulaşabilmek ve ilgili paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliği sağlanmalıdır.

Samsun sahil şeridi (kıyı) uzunluğu toplam 35 km'dir. Fakat yürüyüş ve mevsimsel plaj haricinde kullanılmamaktadır. İlimiz deniz sporları turizmine yatkındır. Uçurtma Sörfü Türkiye'de sadece Alaçatı ve Gökova'da yapılmaktadır. Rüzgarın saatte 8 km hıza ulaştığı yerlerde yapılan bu spora Bafra (Yeşilyazı) ve Engiz bölgesi uygun bir alandır. Alaçatı'ya kite sörf yapmak için yılda ortalama 80 bin yabancı turist gelmektedir. Samsunda bu sporun uygulanması turizm, ekonomi ve şehrimizin uluslararası tanıtımında fayda sağlayacaktır.

Fiziki özellikleriyle ekstrem spor ve doğa merkezi haline dönüştürülebilecek bölgelerin (Şahinkaya Kanyonu, Ladik Kayak Tesisleri, OMÜ göleti) bilinirliğini artırılması için gerekli hedeflerin yerine getirilmesi Samsuna önemli bir değer katacaktır.

GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR EYLEM PLANI

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergesi
1	Atakum – Bafra Arası Sahil Şeridinin Deniz Sporlarına Dönüştürülmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeler, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	-Uçurtma Sörfü (Kite Surfing) tesis yapımı. Samsun sahil şeridi(kıyı) uzunluğu toplam 35 km'dir. Fakat yürüyüş ve mevsimsel plaj haricinde kullanılmamaktadır. İlimizdenizsporları turizmine yatkındır. Uçurtma Sörfü Türkiye'de sadece Alaçatı ve Gökova'da yapılmaktadır. Rüzgarın saatte 8 km hıza ulaştığı yerlerde yapılan bu spora Bafra (Yeşilyazı) ve Engiz bölgesi uygun bir alandır. Alaçatı'ya kite sörf yapmak için yılda ortalama 80 bin yabancı turist gelmektedir. Samsun'da bu sporun uygulanması turizm, ekonomi ve şehrimizin uluslararası tanıtımında fayda sağlayacaktır. -Yelken Sporları	-Yabancı ve Yerli Turist Sayısında Artış. -Su Sporları Tesis Sayısı -Su Sporlarında Lisanslı Sporcu Sayısı
2	Şahinkaya Kanyonun Doğa Sporları Merkezine Dönüştürülmesi	Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeler, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	-Oryantiring, Trekking, Kano, Motokros, Balıkçılık, Karavan, Tırmanma için tesisler yapılacak uygun Güzergahlar Belirlenecek -Açık Alan Doğal Yüzme Parkurunun Yapılması	-İlçe Turist Sayısında Artış -Sportif Organizasyonların Sayısı -Sportif İstihdam Göstergesi
3	OMÜ Gölet'inin Doğa Sporları Merkezine Dönüştürülmesi	Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Oryantiring, Trekking, Balıkçılık ve Çadır Kampçılığına uygun bir merkez haline getirilmesi. Samsun Merkezine en yakın konumdaki OMÜ göleti, şehir yaşamından sıkılan vatandaşların doğa ile buluşması ve aktivite yapmasına olanak sağlayabilecek duruma getirilmesi.	-Tesis Sayısı -Ziyaretçi Sayısı -OMÜ'nün Tanınırlığının Artırılması -Doğa Sporları Yapan Bireylerin Sayısı

4	Akdağ Kayak Merkezinin ve Şahinkaya Kanyonunun Farkındalığının Artırılması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Samsun Valiliği, Büyükşehir Belediyesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Kış ve Yaz turizmi dönemlerinde Ulusal ve Uluslararası medya da reklam verilmesi, tanıtım videolarının internet ve Televizyonlarda dönmesi, -Ulusal ve Uluslararası şampiyonalara ev sahipliği yapmak -Bu tesislere ait web siteleri açmak	-Günlük Ziyaretçi Sayısı -Yabancı ve Yerli Turist Sayısında Artış. -Organizasyon Sayısı -Web sitelerine girilme sayısı
5	Akdağ Kayak Merkezinin Bahar Turizmine Göre Uyarlanması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Samsun Valiliği, Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediye	2018-2023	-Kayak Pistinin Çim Kayağı için Zemin ve Çimlendirme Çalışması	-Günlük Ziyaretçi Sayısı -Organizasyon Sayısı -Turist Sayısı
6	Samsun Merkez Ve İlçelerinde Sportif Ve Rekreatif Haritanın Hazırlanması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi	2018-2023	-Nüfus yoğunluğunun olduğu merkezi yerlere Samsun'da olan özel ve devlete bağlı spor alanlarını, doğa sporu alanlarını ve rekreatif alanları gösteren haritanın yapılması. -İlçelerde Nüfus yoğunluğunun olduğu merkezi yerlere özel ve devlete bağlı spor alanlarını, doğa sporu alanlarını ve rekreatif alanları gösteren haritanın yapılması <i>İl ve ilçelerde yaşayan vatandaşlar genellikle bölgesinde bulunan spor alanlarının nerelerde olduğu hakkında çok bilgisi yoktur. Bu haritalar sayesinde insanlar yapmak istediği spora uygun alanın nerede olduğunu öğrenmesi sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda ilimize dışarıdan gelen insanlara da bir yönlendirme sağlayacaktır</i>	-Sportif Farkındalığın Artışı -Spor yapan birey sayılarında artış -Tesislerin kullanım oranının artması

7	Çocuk koruma Programı Eğitimleri	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	On dokuz Mayıs Üniversitesi Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Son günlerde çocuk istismarı vakalarının artmasıyla Ülkemizde, çocukları ihmal ve istismardan en etkili bir biçimde koruyabilmenin yolları aranmaktadır. Kişisel etkileşim ve iletişimin çok sıkı olduğu alanlardan biri olan spor eğitimi içerisinde duygusal ya da bedensel istismarın önlenmesi için yasal düzenlemelere gidilmiştir. Çocukların katılım sağladığı spor faaliyetlerini yöneten ve uygulayan bütün örgüt ve organizasyonlarda, çocuğun fiziksel, sosyal, duygusal, ekonomik, kültürel ve etnik olmak üzere tüm yönlerden korunması, spor organizasyonların da görev alan tüm unsurların konu hakkında eğitilmesi, çocuk istismarı olaylarının oluşmadan önlenmesi ve ihbarlara en hızlı ve uygun şekilde müdahale edilebilmesi için gerekli eğitimlerin profesyonel kişilerce sağlanması.	-Çocuk istismar vakalarında azalma, -Antrenör-sporcu ilişkisindeki düzelme
8	Sporun Tabana Yayılmasında Spor Sahalarının Etrafının Etkin Kullanılması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Gençlik ve Spor Bakanlığı İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	-Yaşar Doğu kapalı spor Salonu etrafındaki alana Olimpik ParkSpor alanının kurulması. -Batı parkta bulunan buz sporları salonunun etrafına kış sporları olimpik parkının kurulması.	-Spora başlama yaşının düşmesi -Spor yapan çocuk sayısının artması -Lisanslı sporcu sayısının artması - Bölge Hinderlandının Gelişmesi
9	Fiziksel Aktivite Danışma Merkezlerinin Kurulması (beyaz masa)	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü On dokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Çağrı Merkezlerinin Kurulması -Merkezi yerlerde Danışma ofislerinin kurulması (beyaz Masa) -internet üzerinden onlinedestek hattı	-Spor Sakatlıkları sayılarında azalma - Spor yapan birey sayılarında artış -Düzenli ve bilinçli spor yapma alışkanlığı

10	Semt Spor Sahalarının Etkin Kullanımı	Büyükşehir Belediyesi İlçe Belediyeler	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Topmatik (Semt spor sahalarına gelen her yaş vatandaşın futbol, basketbol, voleybol topları ile egzersiz yapmasını sağlamak) -Semt spor sahalarında bulunan aletlere kullanımı ve yararlanı gösteren kılavuzlarının eklenmesi -Semt sahalarının artırılması -Semt sahalarında Spor bilimleri fakültesi öğrenci veya mezunları arasında görevli antrenörlerin bulunması	-Spor Sakatlıkları sayılarında azalma - Spor yapan birey sayılarında artış -Düzenli ve bilinçli spor yapma alışkanlığı -Spor alanında istihdam göstergeleri -Semt sahaları
11	Sağlıklı Yaşam İçin Spor Yapmanın Farkındalığının Artırılması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Samsun Valiliği, Büyükşehir Belediyesi İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	-Reklam panolarında spor yapmanın faydaları hakkında bilgiler verilmeli -Kamu Spotları hazırlanmalı ve kamu kurum ve kuruluşların web sitelerinde yayımlanması -Spor yapan insanların tecrübelerini aktarabileceği web sitenin yapılması.	- Spor yapan birey sayılarında artış -Düzenli ve bilinçli spor yapma alışkanlığı
12	Bisiklet Yollarının Genişletilmesi	Büyükşehir Belediyesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	-Bisiklet Yolu Uzunluğun Artırılması -Bisiklet yolu ağının şehir içlerine doğru genişletilmesi -Bisiklet Parklarının sayısının artırılması	-Bisiklet kullanan Kişi Sayısında Artış - Çevre kirliliğini azaltma -Trafik rahatlama
13	Sporcu sakatlıklarında tanı, teşhis ve koruma süreçlerinin yapabilecekSporcu Sağlık Merkezinin açılması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık İl Müdürlüğü	2018-2023	-Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne bağlı Sporcu Sağlık Merkezi kurulması -Samsun Spor Hekimi Sayısının Artırılması - Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor Hekimliği Bölümünün Açılması -İl antrenörlerine Sporcu sakatlıkları Semineri	-Spor sakatlıkları nedeniyle spor yapmayı bırakanların sayısında azalma -Sportif Başarı

14	"Aktif ol" Projesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık İl Müdürlüğü İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	-Haftanın belirli gün ve saatlerinde; Çalışanlar Ev hanımları Yaşlılar Öğrenciler için Fiziksel Aktivite yapma etkinliği - Semt sahalarında 3 neslin buluşması - Her Ay Belirlenen Günlerde Dağ Yürüyüşü veya bisiklet sürme -Günlü Kitlesel Etkinliklerde Katılımcılara Sürpriz Hediye Dağıtımı	Spor yapan birey sayılarında artış -Düzenli ve bilinçli spor yapma alışkanlığı
15	Samsunda Görev Yapmakta Olan Antrenörlerin Niteliğini Artırmak	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Üniversiteler Federasyonlar	2018-2023	-Alanla ilgili uzmanlardan seminer yapılması -Akademisyenler tarafından eğitim çalışmalarının yapılması -Kademelelerini yükseltmeleri için kurslarına katılımı desteklemek -Aynı spor dalındaki ilantrenörlerinin aylık toplantılar (Zümre) yapmasını sağlamak	-Seminer Sayısı -Antrenörlerin bilgi ve beceri düzeyleri -Başarılı sporcu sayısı -Üniversite- Antrenör ilişkisini
16	Buz Sporları ve Bowling Salonlarının Tanıtımının Yapılması Ve Teşvik Edilmesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Büyükşehir Belediyesi İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	-Spor Kulüplerinin Kurulması -Nitelikli antrenörlerin ilimize kazandırılması -Çocuk gruplarına ücretsiz Kurslar -Yetenek Taraması	-Kulüp sayıları -Lisanslı Sporcu Sayıları -Ulusal Başarı
17	Dijital Oyun Sporlarının Tanıtımının Yapılması Ve Teşvik Edilmesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Büyükşehir Belediyesi İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	-Spor Kulüplerinin Kurulması -Özellikle Bilgisayar Oyunlarına bağımlı gençlerin kazandırılması -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı dijital Oyunlar salonun Açılması -E-Sporun Tanıtım Ve Yaygınlaştırılması	-Kulüp sayıları -Lisanslı Sporcu Sayıları -Bilgisayar Oyun Salonlarına ilginin Azalması
18	Gençlik Merkezleri Arasında Proje Yarışmalarının Yapılması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi İlçe belediyeler OKA Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Proje Teşviklerinin İyileştirilmesi -Alan Sınırlılığının Kalkması -Proje Yazım Seminerleri -Başarılı Projelere Ödül	-Proje Sayısı -Gençlik Merkezleri Üye Sayısı

19	Gençlik Merkezlerinin Özel Gereksinimli Genç Ve Çocuklar İçin Daha Erişilebilir Hale Getirilmesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Gençlik ve Spor Bakanlığı	2018-2023	-Fiziki Altyapının Revize Edilmesi - Özel Gereksinimli Genç Ve Çocuklar İçin Sosyal Faaliyetler çeşitliliğini artırmak	- Özel Gereksinimli Genç Ve Çocukların Gençlik Merkezlerine Üye Sayısı
20	AB Eğitim Ve Gençlik Hareketlilik Programlarına Katılımın Teşvik Edilmesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Gençlik Merkezleri	Gençlik ve Spor Bakanlığı Avrupa Birliği Bakanlığı Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Proje Yazma Kursları -Hareketlilik Programını Tanıtan Seminerlerin Aylık Tekrarlanması	-AB Proje Sayısı -Sosyal Ve Kültürel Gelişim -Hareketlilik Sayısı
21	Sosyal hizmet kuruluşlarında bakım ve koruma altında olan çocukların sportif ve kültürel program ve etkinliklere katılımlarının artırılması	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	-Farklı Spor Dallarında Eğitimler Alması - Antrenör Sayısının Artırılması -Okullar Arası Yarışmalara Katılımının Artması -Yetenek Seçimi Yapılması	-Başarı Durumu -Lisanslı Sporcu Sayısı -Aktif Yaşama Katılım
22	Özel Gereksinimli Bireyler İçin İnteraktif Ortam Merkezinin Kurulması	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Gençlik ve Spor Bakanlığı Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Özel Gereksinimli bireylerin spora yönlendirilmesi ve hareket becerilerinin artırılması için Gereklî Alanın tahsis edilmesi. - İnteraktif Ortamın Kurulması	-Özel Gereksinimli Bireylerin Günlük Faaliyetlerinde İyileşme -Yarışmalara Katılım

23	Özel Gereksinimli Bireylerin Spora Katılımının Fazılaştırılması	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Spor Tesislerinin Ücretsiz Olması -Spor Tesislerinin Fiziki Şartlarını Özel Gereksinimli Sporculara Göre Uyarlanması -İlimizde Özel Gereksinimli Sporcular İçin Organizasyon Sayılarının Artırılması -Ailelere Kriz Yönetimi Seminerleri - Özel Gereksinimli Küçük Yaş Çocukların Gelişimsel Sürecinde Etkili Olan Yüzme Faaliyetlerinin Artması -Özel Otobüs Hizmeti -Özel Rehabilitasyon Merkezleri Arasında Sportif Faaliyetler	-Lisanslı Sporcu Sayısı -Kulüp Sayısı -Organizasyon Sayısı -Tesislerin Kullanım Sıklığı
24	Okul yaş Çocuklarının Golf Sporuna Yönlendirilmesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Yetenek Taraması -Okullarda Tanıtım Seminerleri -Okullar Arası Golf Turnuvaları	-Lisanslı Sporcu Sayısı -Kulüp Sayısı -Organizasyon Sayısı -Tesislerin Kullanım Sıklığı
25	Sporda Şiddetin Önlenmesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Alanında Uzman Kişilerden Okullarda Taraftar Gruplarına Sporculara Yönelici ve İdarecilere Etik ile İlgili Eğitim seminerlerini verilmesi -İlimizde ki Profesyonel Sporcuların Katılımı ile Paneller Düzenlenmesi - İlimizde ki Profesyonel Sporcuların Katılımı ile Fair-Play Turnuvaları Planlanması -Kadınların ve Çocukların Ücretsiz Spor Organizasyonlarını Takip Edebilmesi - Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde Spor Psikoloğu Destek Ve Rehabilitasyon Merkezi Kurulması	-Sporda Şiddetin Azalması -İldeki Spor Organizasyonlarına Katılım -Kadın ve Çocuk Taraftar sayısı

26	Okul Spor Faaliyetlerinin Artırılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	-Okullarda Kulüpleşmenin Artması -Finansman Sağlanarak Tüm Okulların Sportif Faaliyetlere Katılımı -Okul Spor Kulüplerinde Antrenör Çalıştırılması -Lisanslı Öğrencilere Ücretsiz Ulaşım Kartı -Okul sporları Yarışmalarının Tüm Sezona Yayılması	-Okul Kulüp Sayısında Artış -Faaliyet Sayısı -Lisanslı Sporcu
27	Okul Sahalarının Fiziki Şartlarına Uygun Spor Alanlarına Döndürülmesi	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	-Okul Sahalarının Fizibilite Araştırması -Sahalara Göre Uygun Spor Dalının Belirlenmesi	-Okul Kulüp Sayısında Artış -Sağlıklı Bedensel Gelişim -Okul Sporlarına Katılan Sporcu Sayısı
28	Halk Eğitim Merkezlerinde Açılan Kursların Etkinliğinin Artırılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-Açılan Spor Kurslarının İçeriğinin Planlanması -Eğiticilerin Niteliğinin Geliştirilmesi İçin Eğitim Seminerleri -Eğiticilerin Verimliliğinin Takip Edilmesi	-Açılan Kurs Sayısı -Spor Kulüplerine Kazandırılan Kursiyer Sayısı

SAĞLIK EYLEM PLANI

12.4.SAĞLIK EYLEM PLANI

Raporun Amacı ve Kapsamı

Samsun İl Sağlık Eylem Planı'nı ile ulaşılmak istenen hedef başta 2023 vizyonu hedeflerine ulaşabilmek açısından önem taşıyan temel sağlık sorun alanlarına yönelik olarak Samsun ili için bir yol haritası sunmaktadır. Bu eylem planında, Samsun ilinin Türkiye'nin sağlık alanındaki gelişim sürecine uyum göstermesi için yapılabilecek çalışmalar planlanmıştır.

Yöntem ve Temel Bulgular

Toplumu oluşturan her bireyin sağlık hizmetlerine eşit şekilde ve ihtiyaç duyduğu her zaman yeteri kadar erişebilmesi bireylerin refahlarına büyük katkı sağlamaktadır. Samsun ilinde sağlıkla ilgili yaşanan sorunlar Türkiye ile paralellik göstermektedir. Ülke genelinde olduğu gibi bölgede de sağlık hizmetlerinin büyük bir kısmı merkezi yönetim tarafından sağlanmaktadır. Sağlık eylem planı hazırlık kapsamında 5 ana eylem planı başlığı altında toplam 45 alt eylem planı yer almaktadır.

Ana eylem planı olarak; Birey ve topluma erişilebilir, uygun, yenilikçi, etkili ve etkin sağlık hizmetleri sunmak, Sağlığa yönelik risklerden birey ve toplumu korumak ve sağlıklı hayat tarzını teşvik etmek, Sağlık alanında sunulan kurumlar arası ve çok disiplinli etkinlik sayısının artırılması, Samsun'un sunulan sağlık hizmetleri alanında ulusal ve uluslararası konumunun güçlendirilmesi, Samsun'un sağlık alanında mevcut durumuna ve geliştirilebilir alanlarına yönelik akademik çalışmaların yapılması ve artırılması şeklinde 5 ana başlık belirlenmiştir.

Ana paydaş olarak İl Sağlık Müdürlüğü başta olmak üzere toplam 20 paydaş ile çalışılmıştır. Paydaşlarla 17 toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıların 5'inde Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve İl Sağlık Müdürlüğü toplantı salonları kullanılmış, 12'sinde İl Sağlık Müdürlüğü ile birlikte paydaşlara birebir ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda ve birebir görüşmelerde toplam 85 kişinin görüşü alınmıştır. Eylem planlarında yer alan faaliyetler birden fazla kurumun sorumluluk alanına giren ve kurumlar arası etkin koordinasyon gerektirecek şekilde tasarlanmıştır. Bu kapsamda, 2018-2023 döneminde bütün eylem planlarıyla Samsun ilinde hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Eylem planlarındaki eylemler, eylemden sorumlu kuruluşlar tarafından eylemle ilgili kuruluşlarla koordinasyon halinde uygulamaya geçirilebilecektir. Sağlık eylem planı hazırlığı sürecinde yapılan görüşmelerde, Sağlık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Planı içinde yer alan ve aşağıda belirtilen sağlık alanındaki güçlü-zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler analizinden yola çıkılarak ve Samsun'un öncelikleri dikkate alınarak konular değerlendirilmiştir. Görüşmelerde insan merkezli yaklaşımla birey ve toplum sağlığını en üst düzeyde korumak, sağlık sorunlarına zamanında, uygun ve etkili çözümleri sunmak ana ilkesi ile uyumlu öneriler ön plana çıkartılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultudaki öneriler Samsun 2023 sağlık eylem planına aktarılmıştır.

SAĞLIK EYLEM PLANI

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergesi
1	Geriatri Sağlık Hizmetlerinin Artırılması	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	OMÜ Tıp Fakültesi Geriatri Anabilim Dalının desteklenmesi ile ilgili alanda uzman yetiştirilmesi ve bu birimde geriatrik yaş grubuna yönelik multidisipliner poliklinik ve yataklı tedavi hizmetinin verilmesi amaçlanmaktadır. Bu sayede sağlıklı yaşlılık konusunda destek sağlanabilir.	Geriatrik poliklinik ve yataklı tedavi ihtiyacının azalması.
2	Palyatif Bakım Merkezi Kurulması	-19 Mayıs Üniversitesi	İl Sağlık Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Palyatif bakım gereken ve uzun süreli yataklı tedavi görmesi gereken hastalara yataklı tedavi hizmeti sunmak amaçlanmaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde palyatif tedavi merkezi kurulması ve ayrıca var olan il ve ilçe palyatif merkezlerinin desteklenmesi.	Palyatif tedavi gereken hastaların yataklı tedavi ihtiyacının karşılanması
3	Hiperbarik oksijen Tedavi Ünitesi Kurulması	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Hiperbarik oksijen tedavisi gereken hastalara gerekli sağlık hizmetinin sunulması sağlanacaktır. Üniversite tıp fakültesinde suati hekimliği bölümü bu konuda uzman yetiştirmek amacı ile kurulabilir.	Hiperbarik oksijen tedavi ihtiyacının karşılanması. Başka illere bu tedavi nedeniyle gitme ihtiyacının azalması
4	Yara Bakım Merkezi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Bu merkezde poliklinik ve yataklı yanık tedavi hizmetinin sunulması amaçlanmaktadır.	Yara bakımında tedavi ihtiyacının karşılanması ve başka illere gitme gereksiniminin azaltılması

5	Evde Sağlık Hizmetinin Desteklenmesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Özel hastaneler -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Evde sağlık hizmeti konusunda özel hastanelerden ve Tıp Fakültesi hastanesinden destek alınabilir.	Evde tedavi gereken hastalara sağlık hizmeti ihtiyacının en aza indirilmesi
6	Onkolojik Hastalıklar Araştırma Merkezi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	-Onkolojik hastalıkların erken dönemde tanısının konulup tedavisinin planlanabilmesi ve ilgili kurumlar arasında koordinasyon sağlayabilecek yapılanması olan bir onkoloji merkezi sayesinde onkolojik hastalıkların önlenmesi ve tedavisinde başarı artırılabilir.	-Eğitim Araştırma Hastanesi ve Tıp Fakültesi Hastanesi Onkoloji kliniklerinin yoğunluğunun azaltılması -Kanser erken tanı ve tedavi şansının artırılması
7	Sağlıklı Aile Eğitim Programı Oluşturulması	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi -İl Millî Eğitim Müdürlüğü -İl Muftuluğu	2018-2023	Sağlıklı aile eğitimlerinin il sağlık müdürlüğü ve aile sosyal politikalar bünyesinde yaygınlaştırılması hem birebir aile ziyaretleri ile hem de kamu ve yerel yönetimlerin ilgili birimlerinde görev alan personele yönelik sağlıklı aile eğitici eğitimi verilmesi.	Çocuk istismarı, aile içi şiddet, pediatrik psikiyatrik problemler, kadına şiddet ve bağımlılık oranlarında azalma
8	AMATEM ve ÇAMATEM'in desteklenmesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	2018-2023	Erişkin ve çocuk madde bağımlılığı tedavi merkezleri kurulmalı ve kurumlar arası işbirliği ile hastanede yapılan tedavi sürecinden sonrasında da takip sisteminde bu ilişki devam ettirilmeli. Kurumlar arası işbirliği ile spor, sanatsal faaliyetler gibi alanlarda hobilere yönelik etkinlikler ve bu etkinliklere ulaşılabilirlik artırılmalıdır.	Samsun ili bağımlılık oranlarında azalma Bağımlılıkla mücadelede tedavi edilebilen kişi oranında artış
9	Sağlık çalışanına şiddet Biriminin desteklenmesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Tabipler birliği, eczacılar odası, hemşire derneği ve diğer hekimleri birliği	2018-2023	Şiddete maruz kalan sağlık çalışanının baş vurabileceği ve avukat desteği gibi konularda desteklenebileceği bir birim oluşturulabilir.	Sağlık çalışanına şiddet olamaması

10	Temiz hava konusunda proje desteklerinin artması	-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	-İl Sağlık Müdürlüğü -Büyükşehir Belediyesi -Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018-2023	Hava kirliliği ile mücadele artırılmalı. Bu konuda denetimler ve kurumlar arası işbirliği artırılabilir. Kurumlar arası geliştirilen projelere maddi destek sağlanabilir.	Türkiye ve Dünya'da daha üst sıralarda temiz hava olan il olabilmek
11	Okul, Aile ve işyeri dış hekimi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Sosyal Güvenlik Kurumu -Dış Hekimleri Birliği	2018-2023	Koruyucu dış sağlığının artırılması ve primer dış tedavi sürecinde destek sağlanabilir.	Koruyucu dış sağlığı alanında farkındalığın artırılması Erken dönemde dış problemlerinin tanısının konularak tedavi edilebilmesi
12	Doğurganlığın desteklenmesi	-İl Sağlık müdürlüğü	-Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	2018-2023	Doğum masraflarının en aza indirilmesi ve doğum gerçekleştiren ailelerin ödüllendirilmesi. Belirli sayıda çalışan bulunan işyerlerinde kreş desteği verilmesi.	Anne doğurganlık oranlarında artış
13	Sağlıklı beslenme alışkanlıklarını geliştirmek, fiziksel aktivite düzeyini artırmak ve obeziteyi azaltmaya yönelik projelerin desteklenmesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Büyükşehir Belediyesi -Ondokuz Mayıs Üniversitesi -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	2018-2023	Bu konuda medyayı daha etkin kullanmak. Konu ile ilgili sosyal projeler geliştirmek ve geliştirilmiş sosyal projeleri desteklemek. Konu ile ilgili farkındalık çalışmaları yapmak. Konu ile ilgili kurumlar arası işbirliği gerektiren projelerin desteklenmesi	Zararlı beslenme alışkanlıklarında ve obezitede azalma
14	Tütün ile mücadeleyi sürdürmeye yönelik, tütün maruziyeti ve bağımlılık yapıcı madde kullanımını azaltıcı projelerin desteklenmesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Büyükşehir Belediyesi -Ondokuz Mayıs Üniversitesi -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü	2018-2023	Bu konuda medyayı daha etkin kullanmak. Konu ile ilgili sosyal projeler geliştirmek ve geliştirilmiş sosyal projeleri desteklemek. Konu ile ilgili farkındalık çalışmaları yapmak. Konu ile ilgili kurumlar arası işbirliği gerektiren projelerin desteklenmesi	Tütün kullanımı ve bağımlılık oranlarında azalma

15	Gençlik merkezlerinde multidisipliner çalışmaların artırılması	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-İl Sağlık Müdürlüğü -Büyükşehir ve İlçe Belediyeler -Ondokuz Mayıs Üniversitesi -İl Millî Eğitim Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü	2018-2023	Bu merkezlerde obezite, madde bağımlılığı, sigara bırakma, meslek hastalıkları konularında bilgilendirme toplantıları artırılabilir. Bu merkezde sosyal paylaşımda bulunulacak ve hobilerin geliştirilmesine imkan tanıyacak hizmetler tüm kurumların işbirliği ile artırılabilir.	Obesite, tütün ve madde kullanımı,akran zorbalığı ve intihar oranlarında azalma
16	Okul Rehberlik Öğretmenlerinin eğitimi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Millî Eğitim Müdürlüğü -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Okul rehberlik öğretmenlerinin eğitimi sayesinde okullarda öğrencilere yönelik şiddet, bağımlılık, intihar, stresle baş etme ve diğer sağlıklı yaşam alanlarında verilen hizmet desteklenebilir.	Akran zorbalığı, bağımlılık, intihar, çocuk psikiyatrik hastalık oranlarında azalma
17	Eğiticilerin eğitimi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -İl Millî Eğitim Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü -Cezaevi müdürlüğü	2018-2023	Üniversitedeki tüm akademik birimlerin ihtiyaç anında ve yıl belirlenen periyodlarla eğiticilerle bir araya gelmesi ve bağımlılık, obezite, stres, şiddet, aşı reddi gibi konularda programlar hazırlanması bu konularla mücadelede başarıyı artıracaktır. Ortak düzenlenecek değişik başlıklarda seminer, çalıştay, eğitim programları sayesinde kurumlar arası diyalog güçlenecek ve hedef kitleye verilen hizmet daha iyi hale gelecektir.	Bağımlılık, obezite, stres, şiddet, aşı reddi, intihar oranlarında azalma

18	Sağlık turizmi kapsamında tanıtım yapmak ve cazibe oluşturmak	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Valilik -Büyükşehir Belediyesi -İl Kültür ve Turizm müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi -Özel Hastaneler -Mediküm	2018-2023	Fizyoterapi, nörorehabilitasyon, dahili ve cerrahi branşlarda özellikle de metabolik cerrahi konusunda bilinirlik ve farkındalık artırılarak sağlık turizminde ön plana çıkılabilir. Havza termal rehabilitasyon imkanları artırılıp destek verildiği takdirde rehabilitasyon anlamında tüm Türkiye'ye hizmet verecek bir duruma gelebilir. Sağlık turizmi faaliyetleri ile kanıta dayalı tamamlayıcı tıp uygulamalarının entegrasyonunu sağlanabilir. Mediküm bünyesinde üretilen yerli ürünlerin bu kapsamda tanıtımı desteklenebilir. Komşu ülkelerle bu çerçevede Samsun'da farklı konu başlıkları ile bir araya gelerek seminer, sempozyum ve çalıştaylar düzenlenebilir. Bu ülkelerle kurumlar arası işbirliği sağlanabilir. Uluslararası havacılık şirketleri ile sağlık turizmini tanıtmak için işbirliği yapılabilir	Sağlık turizmi kapsamında farklı sağlık alanında Samsun ilinin farkındalığının artması
19	Tetkik ve tedavi izlem Kartı	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Tüm sağlık kurumları -Sosyal Güvenlik Kurumu	2018-2023	Kişinin aynı tetkiki kısa sürelerde birden fazla yaptırmasının önüne geçilebilir. Birden fazla yapılması durumunda gerekçe belirtilebilir. Böyle bir kimlik sayesinde kişiye ne zaman hangi tetkik yapılması gerektiği gibi aynı tetkik istendiğinde uyarılabilir. Bu sayede sağlık harcamalarında ve gereksiz tetkik isteminde azalma sağlanabilir. Yine bu kimlik sayesinde ilaç kullanımı takip edilebilir ve akılcı ilaç kullanımına katkı sağlanabilir.	Gereksiz tetkik istemi ve sağlık harcamalarında azalma

20	İl Sağlık Dergisi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Valilik -Tabipler birliği -Diş hekimleri birliği -Eczacılar	2018-2023	Yılda belirli periyodlarla çıkarılacak sağlık dergisi ile sağlık alanında dünyada, Türkiye'de ve Samsun'daki gelişmeler hakkında bilgi verilir. Bu sayede tıp alanındaki medikal gelişme ve sosyal ekilenimler hakkında bilinçlilik artırılmış olur.	İlimizde sağlık alanında yapılan etkinlik ve sağlık alanındaki güncel gelişmeler konusunda farkındalığın artırılması
21	Bütün engel gruplarından belirlenecek sporcuların çalışmalara alınarak paralimpik oyunlarında ilimizi ve ülkemizi temsilinin sağlanması	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-İl Millî Eğitim Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi	2018-2023	-ENGEL YOK Projesinin desteklenmesi -Engel gruplarında kurumlar arası işbirliği ile sporcu gelişimine katkı sağlanabilir	Paralimpik oyunlarında ilimizin başarı oranında artma
22	Sağlıklı yaşam merkezi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Büyükşehir ve İlçe belediyeler -Valilik -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -İl Millî Eğitim Müdürlüğü -Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	2018-2023	Bu merkezde obesite, madde bağımlılığı, sigara bırakma, meslek hastalıkları poliklinik hizmeti verilebilir. Ayrıca psikolog, sosyal hizmetler uzmanları desteği ile psikolojik sorunlar değerlendirilebilir. Bu merkezde sosyal paylaşımda bulunulacak ve hobilerin geliştirilmesine imkân tanıyacak hizmetler sunulabilir.	Obesite, tütün ve madde kullanımı,akran zorbalığı ve intihar oranlarında azalma

23	Engelli ve kronik hastalığı olan bireylere yönelik Hasta Kampı	-19 Mayıs Üniversitesi	-Valilik -Büyükşehir ve İlçe Belediyeler -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Mavi Işıklar engelli rehabilitasyon merkezi MS, kas hastalıkları, beyin damar hastalıkları, Parkinson ve travma gibi engellilikle seyredebilen hastalılara yönelik yapılandırılmış programlarla desteklenebilir ve bu sayede engelli hastaların yaşam kalitesinde düzelme sağlanabilir. 3-7 günlük fizyoterapi, yoga, pilates, müzik terapi, refleksoloji gibi değişik aktivitelerle desteklenecek bu programlara hasta ve hasta yakınları katılabilir. Hastaların hastalıklarını daha iyi anlayabilmesi ve hastalıklarıyla daha barışık olabilmesi sağlanabileceği gibi var olan özürliklerine yönelik neler yapabilecekleri yönünde farkındalık da artırılabilir. Bu programlara sadece Samsun ve çevre iller değil tüm Türkiye'den ve komşu ülkelerden hasta katılımı sağlanabilir. Ayrıca bu kamplarda akademik çalışmalar yapılabilir.	Sağlık turizmi kapsamındaki farklı sağlık alanında Samsun ilinin farkındalığının artması Kronik hastalıklarda hastaların yaşam kalitesinin artırılması
24	Çocuk Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	-İl Sağlık Müdürlüğü	- Diş hekimleri birliği -19 Mayıs Üniversitesi	2018-2023	Çocukluk yaş grubunda diş sorunları oldukça fazla görülmektedir. Hem koruyucu hem de tedavi açısından çocuk diş hastanesi önem taşımaktadır. Mevcut durumda yaşanan yoğunluk azaltılabilecek ve çocuklar ayrı birimde bu hizmetlerden yararlanabilecektir. Ayrıca Hamileler de bu birimden yararlanabilir.	Koruyucu diş sağlık hizmetlerinde farkındalıkta artış Diş kliniklerinde yoğunlukta azalma

25	Su sporlarının geliştirilmesi	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-Büyükşehir ve İlçe Belediyeler -19 Mayıs Üniversitesi -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Karadeniz kıyısında olan ve Yeşilirmak ve Kızılırmak gibi iki nehir olan ilimizde sağlıklı yaşam, obezite, stresle baş etme, bağımlılıkla mücadele gibi konularda su spor faaliyetleri artırılarak yararlanılabilir. İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde devam eden "Geleceğe kulaç at" projesinin desteklenmesi	Obesite, stresle baş etme, bağımlılıkla mücadele konularında destek sağlanması
26	Engelli spor merkezi	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	-Büyükşehir ve İlçe Belediyeler -İl Sağlık Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi	2018-2023	Engelli bireylerin spor yapabileceği ve kendini geliştirebileceği spor salonları sayesinde engelli bireylerin kendine güveni ve hastalıkları ile mücadelelerinde başarılı olmaları sağlanabilir. Bu merkezlerde engellilikle ilgili akademik çalışmalar yapılabilir.	Paralimpik oyunlarında ilimizin başarı oranında artma
27	Sporcu sağlık merkezi	-İl Sağlık Müdürlüğü	-Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi -Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2018-2023	Sporcuların sağlık sorunlarını rahat aktarabildiği ve çözüm alabildiği içerisinde psikolog, diyetisyen, fizyoterapist gibi danışmanlık hizmeti alabilecekleri bir merkez olması tüm sporcuların gelişimine ve sportif başarısına katkı sağlayacaktır. Yine bu merkezlerde akademik çalışmalar yapılabilir.	Sportif aktivitelerde başarılarında artma Sporcu sağlık problemlerinde azalma
28	Öğrenci çocuk psikiyatrisi polikliniği	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	Okulda psikolojik problem tespit edilen öğrencilerin daha hızlı ve efektif bir şekilde yararlanabileceği çocuk psikiyatrisi poliklinikleri sayesinde öğrencilere yönelik problemler erkenden tespit edilip kurumlar arası işbirliği ile ortadan kaldırılabilir.	Çocuk psikiyatrisine ulaşılabilirlikte iyileşme olması Çocuk psikiyatrik sorunlarında azalma olması

29	Yerli Ürün algısının artırılmasına yönelik projelerin desteklenmesi	-Mediküm	-İl Sağlık Müdürlüğü -19 Mayıs Üniversitesi -Valilik -Teknopark	2018-2023	Samsun şehrinde yer alan mediküm oluşumu ve bu oluşumda yer alan yerli ürün üretim artırılıp kurumlar arası işbirliği sağlanmalıdır. Bu işbirliği sayesinde yerli üretim desteklenebilir ve rekabet gücü artırılabilir.	Yerli ürün algısında ve yerli ürün üretiminde il bünyesinde artma olması
30	Hekim Evi	İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Türk Tabipler Birliği	2018-2023	Tüm sağlık personelinin sosyal paylaşımlarda bulunabileceği bir tesis sayesinde hastane ve çalışma ortamı dışında sağlık çalışanlarının sosyal etkinliklerde bir araya gelmesi sağlanabilir.	Sağlık çalışanları arasında sosyal paylaşımların artması
31	İlçe ve komşu illere sağlık hizmeti sunulmasına destek olunması	-İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Özel Hastaneler	2018-2023	Kendi alanında yaptığı hizmeti diğer ilçelerde sunmak hem mezuniyet sonrası doktor eğitimine katkı sağlayacak hem de ilgili kurum ve doktora ulaşmada zorluktan taşıyan hastaların sağlık hizmetinden yararlanmasını kolaylaştıracaktır. Gönüllülük esası ile yapılacak bu çalışma sayesinde istendiğinde epidemiyolojik veriler elde edilebilecektir.	İlgili sağlık hizmetine ve hekime ulaşılabilirlikte kolaylık sağlanması Hastalıkların erken tanısının sağlanması Mezuniyet sonrası sağlık çalışanlarının eğitimine destek olunması Sağlık alanında sunulan hizmetlerde hasta memnuniyetinde artma

32	Tıp ve Medya ilişkisinde düzenleme yapılması	-İl Sağlık Müdürlüğü	-19 Mayıs Üniversitesi -Büyükşehir ve İlçe belediyeler -Valilik -Basın ve Medya Kuruluşları	2018-2023	Tıptaki gelişmelerin basın ve medyada yer alması konusunda haberin kaynağından doğrulama alınmadan haber yapılmamalı. Tıptaki gelişmeler uygun bir dille ve gerekli hassasiyetler göz önünde bulundurularak haber yapılmalı. Şiddet gibi Olumsuz sağlık haberleri özendirici bir şekilde haber yapılmamalı. Sağlık çalışanı ve kurum reklamlarında etik değerlere ve kurallara uyulmalı. Her reklama her istendiği gibi ve her yerde yer verilmemeli. İl sağlık müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak bir komisyonda reklamların yayın öncesi onayı alınmalı.	Tıp ve medya ilişkisinde, sağlık haber ve reklamlarında iyileşme
33	İlaç ve tıbbi cihaz test laboratuvarının (Biyoeşdeğerlilik, biyoyouyum) kurulması	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Eczacılar Odası -Mediküm	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde kurulacak bu laboratuvarıda tüm Türkiye ve bölge ülkelerden biyoeşdeğerlilik ve biyoyouyum çalışma başvuruları değerlendirilecektir.	İlaç ve tıbbi cihaz testleri konusunda üretimde artma sağlanması Türkiye'de ilaç ve cihaz gelişimine katkı sağlanması
34	Toksikoloji Laboratuvarı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Eczacılar Odası -İl Emniyet Müdürlüğü	2018-2023	İnsan vücudundaki toksik madde varlığı ve düzeyini tespit eden, 24 saat hizmet veren bir sonuç ve araştırma laboratuvarı kurulması.	İnsan vücudundaki toksik madde varlığı ve düzeyini tespit eden, 24 saat hizmet veren bir sonuç ve araştırma laboratuvarı varlığı

35	Nörolojik Hastalıklar Araştırma Laboratuvarı	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Otoimmün ve nörodejeneratif Multipl Skleroz, Alzheimer hastalığı, Parkinson hastalığı gibi hastalıkların kan ve beyin omurilik sıvısı örneklerinde tanıya yönelik testlerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu laboratuvar sayesinde tüm Türkiye'ye bu hastalıkların tanı sürecinde hizmet sağlanacaktır. Bu anlamda Üniversite bünyesinde kurulmuş olan Nöroimmünoloji, Genetik gibi laboratuvarlar desteklenebilir.	Nörolojik hastalıkların tanısı ve etiolojisine yönelik araştırmaların yapılması. Nörolojik hastalıkların tanı ve prognozu hakkında fikir veren laboratuvar testlerinin yapılıp sonuç verilebilmesi
36	Sağlık teknolojisinin kapasitesini, kalitesini ve dağılımını geliştirecek projelere destek sağlamak	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Mediküm	2018-2023	Sağlık kuruluşları başta olmak üzere AR-GE faaliyetlerinin yapılması, bölgenin ihtiyaçlarına cevap verecek laboratuvar alt yapısının kurulmasının sağlanması. Oluşturulacak bir bilimsel jüri il, belirli periyotlarda olacak sağlık alanındaki proje başvurularını değerlendirmek ve bu değerlendirme sonucunda başarılı olarak değerlendirilen projelere maddi destek sağlamak	İl AR-GE faaliyetlerinde artma olması
37	Bilimsel araştırma proje desteklerinin artırılması	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Teknopark -TTO	2018-2023	TUSEB, TÜBİTAK, Kalkınma bakanlığı, Bilim ve Sanayi Bakanlığı ve Avrupa Birliği gibi kurumlardan maddi destek alabilecek sağlık alanında projeler artırılmalı. Teknopark ve TTO aracılığı ile araştırma projeleri desteklenebilir ve araştırmalara destek olunabilir.	İl AR-GE faaliyetlerinde ve akademik çalışmalarında artma olması
38	Ulusal ve Uluslararası Sağlık alanındaki projelere olan desteğin artırılması	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl sağlık müdürlüğü -Teknopark	2018-2023	Araştırmacının ulusal ve uluslararası çalışmalarına ulaşması ve çalışmada destek olunması sağlanabilir.	İl AR-GE faaliyetlerinde artma Sağlık turizmde ulusal ve uluslararası farkındalığın artışı
39	AR-GE faaliyetleri kapsamında patent odaklı çalışmalara olan desteğin artırılması	-19 Mayıs Üniversitesi	-Teknopark -Mediküm -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Kurumlara arası işbirliği ile multidisipliner çalışmalar ve AR-GE faaliyetleri ve patent odaklı çalışmalar artırılabilir.	Alınan patent sayısında artma olması

40	Biyomedikal ve Tıp Mühendisliği Lisansüstü programı	-19 Mayıs Üniversitesi	-Ticaret ve Sanayi Odası -Mediküm -İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde kurulacak lisansüstü program sayesinde Üniversite sanayi işbirliği alanında akademik anlamda ilişki sağlamasına katkıda bulunabilir.Biyomedikal alanında araştırma faaliyetlerin sayı ve kalitesinde artma sağlanabilir.	Üniversite sanayi işbirliğinde artma Biyomedikal alanında sunulan hizmetin sayı ve kalitesinde artma
41	Kök hücre araştırma merkezinin desteklenmesi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık müdürlüğü -Özel hastaneler	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde kurulmuş ve halen çalışmalarına devam etmekte olan kök hücre merkezi diğer hastaneler tarafından desteklenebilir. Bu alanda kurumlar arası ve branşlar arası işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır.	Kök hücre çalışmalarında artma
42	Karadeniz İleri Teknoloji ve Araştırma Merkezinin (KITAM) desteklenmesi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık Müdürlüğü -Özel hastaneler -Mediküm	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesinde kurulmuş ve çalışmalarına devam eden bu merkezde ileri teknolojik aletler ile hizmet verilmektedir. Diğer kurumların bu merkez ile işbirliğinin artırılabilir.	İleri laboratuvar hizmetleri konusunda ileri bünyesindeki taleplerin karşılanması Bu alanda yapılan akademik çalışmaların artması
43	Psikoloji uygulama ve araştırma merkezinin desteklenmesi	-19 Mayıs Üniversitesi	-İl Sağlık müdürlüğü -Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü -Denetimli Serbestlik Müdürlüğü -İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü -İl Milli eğitim müdürlüğü	2018-2023	Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde yer alan bu merkezle diğer kurumlar arası işbirliği artırılarak bağımlılık, psikolojik problemler, sosyal yaşamla ilgili alanlarda ihtiyaçlara yönelik projeler, eğitimler düzenlenebilir.	Bağımlılık, psikolojik problemler, sosyal yaşam, çocuk ve kadın istismarı, intihar gibi konularda eğitim ve tedavi desteği sağlanması Bağımlılık, psikolojik problemler, sosyal yaşam, çocuk ve kadın istismarı, intihar gibi konularda farkındalığın artırılması

44	Fiziksel ve bilişsel rehabilitasyon merkezi (Nöro rehabilitasyon merkezi)	-19 Mayıs Üniversitesi	- İl Sağlık Müdürlüğü -Özel Rehabilitasyon Merkezleri	2018-2023	Havzada üniversite bünyesinde kurulacak rehabilitasyon hastanesinde hem fiziksel, hem de bilişsel fonksiyonlara yönelik rehabilitasyon uygulanarak bu yönde tedavi ihtiyacı olan hastalara destek sağlanabilir.	Fiziksel ve bilişsel rehabilitasyona ihtiyacı olan hastalara hizmet sağlanması Sağlık turizmi anlamında ilin farkındalığının artması Nöro rehabilitasyon alanında akademik çalışmaların artması
45	Geleneksel ve Tamamlayıcı Tedavi Araştırma Merkezi	-19 Mayıs Üniversitesi	- İl Sağlık Müdürlüğü	2018-2023	Sağlık bakanlığı tarafından onay verilen akupunktur, refleksoloji, fitoterapi, ozon tedavisi, hacamat gibi konularda araştırma yapılan ve multidisipliner çalışma örneği sergilenecek araştırma merkezi sayesinde tüm tamamlayıcı tedavilerin hangi hastalığın hangi aşamasında nasıl etki edeceği ile ilgili araştırmalar yapılabilir. Böyle bir araştırma merkezinin vereceği sonuçlar sayesinde bilgi kirliliğinde azalma elde edilebilir.	Geleneksel ve tamamlayıcı tıp alanında araştırma yapmak ve farkındalıkta artma sağlamak

KÜLTÜR VE TURİZM EYLEM PLANI

12.5.KÜLTÜR VE TURİZM EYLEM PLANI

Raporun Amacı ve Kapsamı

Dünyada en hızlı gelişen sektörlerden biri olan turizmden yeterli katkıyı alabilmek için kaynakları bütüncül bir biçimde değerlendirerek stratejik plan oluşturmak, başarının temel anahtarı olarak değerlendirilebilir. Samsun'da turizmin geleceğini planlamak için yapılan bu çalışmada stratejik planlama yaklaşımı benimsenmiştir. Stratejik planlamada başarıya ulaşmanın temel gerekçelerinden biri tüm tarafların katılımını sağlayarak çevreyi keşfetmektir. Bu bağlamda Samsun 2018-2023 Kültür ve Turizm eylem Planı hazırlık çalışmaları sırasında turizmle ilgili katkı verebilecek tüm paydaşlara başvurulmaya çalışılmıştır. Samsun'da turizmi planlamak için dünyadaki ve ülkemizdeki mevcut durumu ve turizm eğilimlerini ortaya koyarak eylem planı çalışmaları başlatılmıştır.

Samsun 2018-2023 Kültür ve Turizm Eylem Planı hazırlanırken ülke politikaları başta olmak üzere bölge ve şehir için hazırlanan politika belgeleri incelenmiş ve oluşturulan eylemler söz konusu politika belgeleri ile tutarlılık sağlamıştır. Özellikle kültür ve turizmde en güncel politika belgeleri olan III. Turizm Şurası ile III. Kültür Şurası kararları ile de örtüşen Samsun 2018-2023 Kültür ve Turizm Eylem Planı, bu yönüyle uygulanabilir bir nitelik taşımaktadır.

Dünyadaki turizm eğilimleri ve Samsun'un kaynakları ilişkilendirilerek ürün çeşitliliği üzerinde durulan eylem planında, turizme kaynak oluşturabilecek nitelikteki her öge dikkate alınmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte turistik ürünün pazarlanmasında çağa ayak uydurmaya yönelik yaklaşımlar da benimsenmiştir. Bu yönüyle her ögeyi turizm pazarına sunmaya yönelik nitelik taşıyan eylem planında sürdürülebilir turizm felsefesi ilke edinilmiştir. Başka bir ifade ile ürün çeşitliliği üzerinde durulurken geleneksel yaşantı ile turizm bağdaştırılmaya çalışılmış, çevrenin ve doğal kaynakların korunması üzerinde önemle durulmuştur.

Yöntem ve Temel Bulgular

Samsun 2018-2023 Kültür ve Turizm Eylem Planı hazırlanırken, öncelikle ilgili politika belgeleri incelenmiştir. Devam eden süreçte kültür ve turizmle ilgili paydaşlar belirlenmiş olup yüzyüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Mevcut duruma ve önerilere yönelik paydaş görüşlerinin alınması amacıyla toplantı gerçekleştirilmiştir. Gerek toplantıda çıkan sonuçlar gerekse politika belgeleri ile turizm eğilimleri arasındaki bağlantılardan yola çıkılarak belirlenen temel sorunların çözümü ve hareket noktasının belirlenmesi için paydaş çalıştayları düzenlenmiştir. İlk paydaş çalıştayında turizm, ikincisinde ise kültür gündeme alınmıştır. Turizm çalıştayında tanıtım, pazarlama, markalaşma ve dijitalleşme, turizmde yaygın eğitim, turizm bilinci oluşturma ve istihdama katkıları ile turizmin çeşitlendirmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Kültür çalıştayında ise kültürel varlıklarının korunması, sürdürülmesi ve turizme kazandırılması üzerinde durulmuştur. Her iki çalıştay sonucunda alınan kararlar ve taslak olarak hazırlanan eylemler Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi öğretim elemanlarının gönüllü desteği ile oluşturulan editör grubunda gözden geçirilmiş ve düzenlenmiştir. Bu doğrultuda aşağıdaki başlıklarda toplam 55 eylem oluşturulmuştur:

- Turizmde tanıtım, pazarlama, markalaşma ve dijitalleşme,
- Turizmde yaygın eğitim, turizm bilinci oluşturma ve istihdama katkıları,
- Turistik ürünün çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi
- Kültür

KÜLTÜR VE TURİZM EYLEM PLANI

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama- Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergesi
1	Samsun için dijital ortamda tanıtım içeriği sağlanması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, SAMTAB, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, TÜRSAB, Sivil Toplum Örgütleri (SAMTİAD, KATİD, STD)	2019-2023	Samsun'un turizm değerlerinin her biri için belirlenecek başlıklardan kurulacak olan dijital platformu/mobil uygulamalar oluşturulacak. Söz konusu platform Türkçe, İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Yunanca ve Çince dillerinde olacaktır. Örneğin; yurtdışından gelen bir turistin sağlık turizminden yararlanmak istediği zaman portalda bulunan sağlık turizmi butonuna tıklayacak ve tıklamanın sonucunda sağlık turizmiyle ilgili tüm paydaşların bilgilerine erişimi sağlanacaktır. Söz konusu platform mobil uygulama ve sosyal medya hesapları (instagram vb.) ile desteklenecektir. Bu platform içinde Samsun'daki tüm turizm çeşitleri yer alacaktır.	İndirilen uygulama sayısı Platform ziyaretçi sayısı Sosyal medya takipçi sayısı Kente gelen ziyaretçi sayısı Müze ve ören yerlerindeki ziyaretçi sayısındaki artış
2	Samsun Tanıtım Vakfı'nın kurulması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2019-2023	- Samsun'un yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımının yapılması - Samsun'da bulunan tarihi ve mimari açıdan değer sahip kültür varlıklarının restore edilmesi	Restore edilen tarihi-mimari yapılar Samsun'a gelen ziyaretçi sayısındaki artış
3	Samsun'u simgeleyen hediyelik eşyaların tasarlanması, sergilenmesi ve satışa sunulması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2019-2020	- Yok olmaya yüz tutan geleneksel el sanatlarına ait ürünlerin ortaya çıkarılması, her ilçede bu ürünlerin satışının gerçekleştirileceği satış alanlarının oluşturulması - Samsun'u simgeleyen hediyelik eşyaların üretimi - Bu ürünlerin internet ortamında satışını sağlayacak bir sitenin kurulması ya da hâlihazırda bulunan alışveriş siteleri üzerinden satışın yapılabilmesi	Üretilen ürün sayısı Satılan ürün sayısı İstihdam edilen kişi sayısı

4	Ulusal ve uluslararası festivaller düzenlenmesi	Valilik	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2019-2023	- Dünyanın farklı üniversitelerinden gençlerin katılacağı Samsun Atatürk ve Gençlik Festivali - Uluslararası Film Festivali - Uluslararası Amazon Kadın Festivali - Miras turizmi kapsamında gerçekleştirilecek olan Uluslararası Balkan Festivali - Kaybolmaya yüz tutmuş geleneklerimize yönelik panayır ve festivallerin (Hıdırellez vb.) desteklenmesi - Uluslararası Halk Dansları Festivalinin yeniden düzenlenmesi	Yapılan festival sayısı Katılan insan sayısı
5	Yerel, ulusal ve yabancı seyahat acentelerinin işbirliğinin sağlanması	Ticaret ve Sanayi Odası	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2019-2020	- Workshoplar ve info gezileri düzenlenerek Samsun seyahat acenteleri ile yurt içi ve yurt dışındaki seyahat acentelerinin bir araya gelmesinin sağlanması, - Tur operatörleri ve seyahat acentelerine önceden hazırlanmış ve farklı zaman dilimleri ve müşteri profillerine uygun turistik rotaların sunulması	Workshop sayısı info gezi sayısı
6	Samsun'un turizm tanıtımında kioskların kullanılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2019-2020	Samsun'un merkez ilçe başta olmak üzere 17 ilçesinin turizm konu olacak tüm değerlerine ait görsel, işitsel içerik kiosklarda sunulacaktır. Kullanıcı tarafından herhangi bir ilçeye dokunulması durumunda o ilçeye ait tüm turizm değerlerinin ekrana gelmesi sağlanacak ve yapılacak olan mobil uygulama ile desteklenecektir. Ayrıca kioskta ilk geldiği zaman ziyaretçiye Samsun'da ne kadar zaman geçireceği sorulacak ve bu doğrultuda akıllı rota uygulaması yardımıyla kullanıcıya ziyaret planı sunulacaktır.	Mobil uygulamanın indirilme sayısı Kiosk kullanıcı sayısı
7	Samsun'a kongre turizmine yönelik altyapı ve üst yapı yatırımlarının yapılmasının sağlanması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Ticaret ve Sanayi Odası, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2019-2023	- Samsun Kongre Merkezi inşa edilmesi - Kongre Merkezi'nin çevre düzenlemesi ve yolunun yapılması	Düzenlenen kongre sayısı

8	Yurt dışı fuarlara kamunun katılımın sağlanması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2019-2023	- Ortadoğu pazarı için önem taşıyan Cidde-Riyad, Dubai ve Katar fuarları ile Avrupa pazarı için önem arz eden Berlin ITB, Londra WTM, Madrid Fütür ve Göteborg fuarlarına katılımın desteklenmesi - Katılım sağlanacak yurt dışı fuarlar için fuarın yapacağı yıldan bir yıl öncesinde gidilecek ülkenin tespit edilmesi ve bu doğrultuda katılacak katılımcılara ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile meslek örgütlerinden mali desteğin sağlanması, - Katılımı sağlanacak kişilerin alanında uzman, yabancı dile hakim ve prezantabl kişiler olmasına özen gösterilmesi	Katılım yapılan yurt dışı fuar sayısı
9	Ortadoğu turist pazarında talep gömesi düşündüren rotaların oluşturulması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	2019-2020	- Şelaleler (Karacaören Şelalesi, Kabaceviz Şelalesi ve Tekkeköy Kurşunlu Şelalesi) - Ayvacı - Vezirköprü Kanyon - Bafra / Kolay Turizm Merkezi - Nebiyan Yaylası - Tekkeköy Bayraktepe ve Arkeoloji Vadisi - Türkiye'deki kanaat önderlerinin, gurmelerin, gezginlerin, köşe yazarlarının ve dönemsel olarak ortaya çıkan fenomenlerin ve Samsunlu kanaat önderlerinin şehrin tanıtımında yer alması	Oluşturulan rota sayısı Ziyaretçi sayısı
10	Tanınmış kişilerin şehrin tanıtımında kullanılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası	Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri	2018-2023	Türkiye'deki kanaat önderlerinin, gurmelerin, gezginlerin, köşe yazarlarının ve dönemsel olarak ortaya çıkan fenomenlerin ve Samsunlu kanaat önderlerinin şehrin tanıtımında yer alması	Yapılan aktivite sayısı
11	Samsun'un spor şehri olarak markalaşması	Büyükşehir Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ	2019-2023	- İşitme Engelliler Olimpiyatları için inşa edilen spor tesislerinin kullanımının sürekliliğinin sağlanması - Uluslararası spor müsabakalarına ev sahipliği yapılması - Samsun tanıtım materyallerinde Deaflympics'e vurgu yapılması	Ev sahipliği yapılan spor müsabakası

12	Turizm işletmelerindeki insan kaynaklarının niteliksel eksikliklerinin ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İl Millî Eğitim Müdürlüğü, OMÜ, STK'lar	2019-2021	Akademi, sektör ve çalışanların görüşleri alınarak öncelikli eğitim konularının tespit edilmesi	Görüş alınan kişi sayısı, Tespit edilen eğitime konu olacak eksiklik sayısı
13	Turizm işletmelerindeki personele tespit edilen konularda hizmet içi eğitim verilmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Samsun Büyükşehir Belediyesi ve diğer belediyeler, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, OMÜ, STK'lar	2019-2023	Eğitim programının içeriğinin belirlenmesi, sürenin belirlenmesi, farklı alternatifler oluşturulması, eğitimin verilmesi, sertifikalandırılması; işletmelerin katılım düzeyine göre işletmelerin belge ile taltif edilmesi	Eğitim alan turizm sektörü çalışanı sayısı Verilen sertifika sayısı
14	Turizm işletmeleri yöneticilerine çağdaş yönetim ve pazarlama teknikleri eğitimi verilmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	OMÜ ve STK'lar	2019-2023	İşletme yöneticileri ile görüşülerek tespit edilen konulara yönelik eğitim programının oluşturulması ve yöneticilere yönelik seminerler düzenlenmesi	Eğitim alan yönetici sayısı
15	Sektör üst düzey yöneticilerinin örgün eğitimde destekleyici unsur olarak yer alması	STK'lar, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	OMÜ ve İl Millî Eğitim Md.	2018-2023	Orta ve yükseköğretim kurumlarında ilgili bölümlerdeki meslek derslerinde misafir öğretim görevlisi olarak katkı sağlanması	İşbirliği yapılan okul ve öğrenci sayısı
16	Turizm eğitimi alan öğrencilerin ilin turistik ürün ve çekiciliklerini tanıması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Seyahat Acenteleri, OMÜ, İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2018-2023	- Turizm eğitimi alan ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencilerinin yerel turistik değer ve varlıkları yerinde görmesi için teknik geziler düzenlenmesi, - Samsun'la ilgili bir dersin ortaöğretim 9. sınıf ve yükseköğretim 1. Sınıf/1. Dönem müfredatına eklenmesi	Yapılan teknik gezi sayısı Teknik gezi raporları

17	Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektörel bilgi düzeylerinin artması	KATİD	İl Millî Eğitim Müdürlüğü, OMÜ ve STK'lar	2018-2023	Zorunlu stajlarını tamamlamış son sınıf öğrencilerine sektördeki üst düzey yöneticilerin sektörel danışman unvanıyla mentörlük yapması	Sektörel danışmanlık alan öğrenci sayısı
18	İlk ve ortaöğretim öğrencilerine turizm bilinci kazandırılması	İl Millî Eğitim Müdürlüğü	OMÜ, STK'lar	2019-2023	Orta öğretim kurumlarına ziyaret düzenlenmesi ve temel turizm kavramları ve turizm mesleği hakkında bilgi verilmesi	Ziyaret edilen kurum sayısı
19	Yerel turistik destinasyonlarda yaşayan yerel halkın turizm farkındalığının artırılması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Belediyeler, OMÜ, İl Millî Eğitim Md. ve STK'lar	2019-2023	Yöredeki turistik çekiciliklerin (yöresel el sanatları, yerel yemekler, doğal ve tarihi çekicilikler) belirlenmesinin akabinde yerel halkın ve yöre esnafının çekiciliklerin korunması ve gelen turistlere doğru şekilde aktarılması konusunda eğitilmesi	Eğitim verilen yerleşim yeri ve kişi sayısı
20	Yerel turistik destinasyonlarda bulunan esnafın eğitilmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Belediyeler, OMÜ, İl Millî Eğitim Md. ve STK'lar	2019-2023	Esnafın iletişim, satış teknikleri, müşteri ilişkileri, sürdürülebilirlik konularında bilinçlendirilmesi	Eğitim verilen esnaf sayısı
21	Yerel halkın turizm ekonomisine katılımının teşvik edilmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Belediyeler, OMÜ, İl Millî Eğitim Md. ve STK'lar	2019-2023	Yerel halka, halkın talebi doğrultusunda girişimcilik ve temel işletmecilik eğitimleri verilmesi yoluyla turizm ekonomisine katkılarının sağlanması	Eğitim alan girişimci aday sayısı Eğitim sonrası açılan işletme sayısı
22	Sağlık kurumlarının akreditasyonu	Samsun Valiliği	Büyükşehir Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ	2019-2023	Samsun'da sağlık turizmine ait tüm paydaşların akreditasyon eksikliklerinin giderilmesi.	Akredite olmuş kuruluş sayısı

23	Sağlık turizmine yönelik mevcut durum analizi yapılması	Samsun Valiliği	Büyükşehir Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ	2019-2023	- Sağlık turizmine kaynak oluşturabilecek değerlerin tespiti - Var olan turizm altyapısının (konaklama, ulaşım) analiz edilmesi - SWOT analizinin yapılması - Taşıma kapasitesinin saptanması - Fizibilite çalışmalarının yapılması - Hazırlanan tanıtım materyallerinin işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlar tarafından ulusal ve uluslararası organizasyonlarda paylaşılması	Mevcut durum raporu
24	Samsun'un sağlık turizmi değerlerini kapsayan tanıtım materyallerinin hazırlanması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Samsun Valiliği, Büyükşehir Belediyesi, İl Sağlık Müdürlüğü, Medya Kuruluşları	2019-2020		Tanıtım materyallerinin ulaştırıldığı organizasyon sayısı
25	Samsun'da Uluslararası Sağlık Turizmi Kongresinin düzenlenmesi	Samsun Valiliği	OMÜ	2019-2023	Düzenlenecek kongrenin içinde Samsun'da 3. yaş turizminin geliştirilmesine yönelik bir çalıştay düzenlenmesi	Kongre katılımcı sayısı
26	İl merkezinde bulunan sağlık turizmi ile ilgili kamu ve özel sağlık kuruluşlarının temalarına uygun olarak ilin diğer alanlarına kaydırılması	Samsun Valiliği	Sağlık Bakanlığı Turizmle ilgili tüm paydaşlar	2019-2023	- Ruh ve sinir hastalıkları ile ilgili sağlık kurumunun Ayvacık gibi bir yere, romantizma ve fizik ilgili kurumun Havza'ya kaydırılması vb. - Palyatif dönemi yaşayan hastaların tedavi dışında hasta ve yakınlarının turizme katılması	Yapılan tesis sayısı

27	Samsun'da yapımına devam edilen Cerrahi Aletler Müzesi'nin yaşayan müze haline getirilmesi	Samsun Valiliği	Büyükşehir Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ	2019-2021	- Cerrahi aletler müzesinde staj eğitimlerinin verilmesi - Cerrahi aletler kongresinin düzenlenmesi - Tur şirketlerinin buraya yönlendirilmesi - Bu müzede hizmet içi eğitimin verilmesi - Müzede cerrahi aletlerin kullanımı ile ilgili bilgi verecek hekim ya da uzmanların bulundurulması - Müze içerisine turistik çekicilik kazandırılacak (animasyon, sanal gerçeklik vb.) Teknolojik sistemlerin kurulması	Müze ziyaretçi sayısı
28	Termal turizmde ürün çeşitliliğinin artırılması	Samsun Valiliği	Büyükşehir Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, STK'lar, OMÜ	2019-2023	- Havza ve Lâdik kaplıcalarının su analizlerinin yapılması ve içilebilirliğinin tespit edilmesi - İçme kuru olarak işelenmesi ve pazarlanması - Çamur kürü ile turistik ürün çeşitliliğinin artırılması - Geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarının gerçekleştirilmesi	Geliştirilen ürün sayısı
29	Sağlık turizmine yönelik sağlıklı yaşam köylerinin kurulması	Samsun Valiliği	OKA	2019-2023	3. yaş turizmi için yaşam köyü oluşturma - Koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik yaşam merkezi oluşturma	Kurulan tesis sayısı
30	Yöresel ürünlerin ve sunulacak hizmetlerin kalitesinin artırılması ve pazarlanmasının kolaylaştırılması için markalaşmanın sağlanması	Samsun Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri, OMÜ, İl Tarım Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	2019-2020	- Yerel üretim için Kırsal Üretim Kooperatifinin Kurulması - Üretilen tarımsal ürünlerin hizmet standartlarını tespit edecek ve denetleyecek bir kurul oluşturulması - Kırsal alanda sunulacak hizmetlerin standartlarını belirleyecek ve denetleyecek bir kurul oluşturulması - Samsun'da kırsal turizm adına sertifikasyon programının oluşturulması Bu sertifikayı alan ve gerekli şartları sağlayan kişi ve kuruluşlara bu sertifikasyonun simgesi olacak ve Samsun'u temsil edecek bir logo verilmesi ve bu logoya sahip olan işletmelerin ve kişilerin reklamlarının yapılarak teşvik edilmesi	Satış yapılan yöresel ürün çeşidi Satış yapılan yöresel ürünlerin satış hacmi

31	Samsun ve çevresinin gastronomi envanterinin oluşturulması	Samsun Büyükşehir Belediyesi	OMÜ İlçe Belediyeleri Yerel Tarih ve Kültür Derneği Samsun Tarih Derneği	2019-2020	- Gastronomi envanterini oluşturacak bir ekip kurulması. - Samsun kırsalında sözlü tarih çalışmalarıyla gastronomik değerlerin kayıt altına alınması. - Yapılacak arazi çalışmalarında unutulmuş ve unutulmaya yüz tutmuş lezzetlerin tespit edilmesi. - Elde edilen tariflerle hazırlanacak lezzetlerin belirli bir konseptte insanlara sunulması.	Tespit edilerek kayıt altına alınan yemek sayısı, Oluşturulan reçete sayısı
32	Hizmet alanlarının yöresel özelliklere göre düzenlenmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İlçe Belediyeleri Yerel Tarih ve Kültür Derneği Samsun Tarih Derneği	2019-2020	- Kırsal turizm adına hizmet verilecek alanların yerel kültür özelliklerine göre düzenlenmesi. - Karayolu üzerinde oluşturulacak küçük tadım merkezleri ile seyahat edenlere ücretsiz yöresel yiyeceklerin tatırılması ve ilgi duyanların nerede bu yiyeceklerle ulaşacakları konusunda bilgi verilmesi.	Kurulacak tadım merkezi sayısı Bilgilendirilme yapılan turist sayısı
33	Taşınmaz kültür varlıklarının tespiti ve restorasyonu	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Samsun Valiliği Vakıflar genel Müdürlüğü Belediyeler STK'lar OKA	2019-2020	- il genelinde kültürel değeri olan taşınmaz varlıkların tespiti - Mevcut yapıların incelenmesi, gerekli bakım ve onarım işlemlerinin gerçekleştirilmesi. - Koruma programları oluşturularak turizme açılması.	Restore edilen taşınmaz sayısı
34	Kültür rotalarının oluşturulması	Samsun Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeler İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü STK'lar Bölge Üniversiteleri	2019-2020	- Samsun genelinde kültür rotası olabilecek destinasyonların tespiti - Bu destinasyonlar arasından tarihsel, kültürel ve ekonomik değeri en yüksek olan 3 rotanın bellek alanlarıyla birlikte oluşturulması. - Rotalarda kullanım amacına uygun düzenlenmelerin yapılması.	Oluşturulan kültür rotası sayısı

35	Kırsal kalkınma için Turizm Köyleri oluşturulması	Samsun Büyükşehir Belediyesi	Samsun Valiliği İlçe Belediyeler İlçe Kaymakamlıkları	2019-2020	- Coğrafi konumu ve kuruluş yeri turizme uygun olan alanların tespit edilmesi - Bölgede peyzaj çekiciliği ve biyolojik çeşitlilik uygunluğunun tespiti, - Turizme açılacak alanda yıl içinde yapılabilecek aktivitelerin planlanması, - Kır lokantası, kır kahvesi gibi yerel işletmelerin kurulması, - Çalışmanın tüm aşamalarında yerel halkın çalışmalarına dâhil edilmesi, - Yapılan festivallerle yöreye özgü gelenek-göreneklerin, kıyafetlerin, yiyeceklerin ziyaretçilere sunulması, - Terme, Çarşamba, Bafra gibi ova alanlarında turizm çiftliklerin oluşturulması, - Yatırımların küçük işletmeler şeklinde yapılması ve yerel halka istihdamda öncelik tanınması, - Yapılaşmada doğal ve kültürel yapının göz önünde bulundurulması,	Oluşturulan köy sayısı
36	Samsun doğa ve spor turizmi değerlerini kapsayan tanıtıcı materyallerin hazırlanması ve yayınlanması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Seyahat Acenteleri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sivil Toplum Örgütleri	2019-2023	- Samsun ilinin bir dizi veya film aracılığıyla kültür ve turizm çekiciliklerinin ortaya konulması - Samsun il ve ilçelerine ait gezi rehberlerinin oluşturulması - Samsun turizmi ile ilgili bilgilerin ortak bir bilgi havuzunda toplanarak yayın haline getirilmesi	Gezi rehberi sayısı Çekilen dizi veya sinema filmi sayısı
37	Doğa ve spor turizmine yönelik altyapının geliştirilmesi	Samsun Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Örgütleri (SAMTIAD, KATİD)	2019-2023	- Tespit edilen noktalar arasında bisiklet yol ağlarının oluşturulması - Yürüyüş ve dağ bisikleti patikalarından oluşan bölgesel bir ağ kurulması, - Tabiat ve kültür gezileri için önemli rotalar ve noktaların belirlenmesi ve bunlara ulaşım ve bilgilendirme için çalışmaların yapılması.	Oluşturulan bisiklet yol ağı sayısı Oluşturulan yeni rota sayısı Yeni rotalara ulaşan ziyaretçi sayısı

38	Doğa turizmüne yönelik alan düzenleme çalışmalarının yapılması	Samsun Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Örgütleri (SAMTİAD, KATİD)	2019-2023	- Kamping alanları ve karavan parkları için uygun alanlar oluşturulması - Ekoturizm köylerinin oluşturulması - Amazon köyü veya Amazon adası kurulması - Terme'de doğal yaşam parkı ve bitki müzesi kurulması - Kunduz Omanlarında bulunan geyik üretim alanının insanların görmeleri için ziyarete açılması - Bafra'da hava parkı kurularak havacılık faaliyetlerinin alternatif turizm unsuru olarak desteklenmesi - Trekking güzergâhı olarak tespit edilen tüm sahalarda patika düzenlemeleri ve her türlü tanıtıcı, bilgilendirici elemanların yapımı ve yerine konması	Yapılan düzenleme sayısı Ziyaretçi sayısı
39	Av turizmüne yönelik talep oluşturulması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Milli Parklar XI. Bölge Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Örgütleri (SAMTİAD, KATİD)	2019-2023	Yerli ve yabancı av turizm acenteleriyle görüşerek tanıtımı sağlama ve alt yapı oluşturma	Av turizmüne katılan turist sayısı
40	Doğa festivallerinin devamlılığının sağlanması	Samsun Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Örgütleri (SAMTİAD, KATİD)	2018-2023	- Bafra'da Uluslararası Kapıkaya Festivalinin devam ettirilmesi - Ot Festivalinin devam ettirilmesi - Yeni önerilecek doğa festivallerinin desteklenmesi	Düzenlenen festival sayısı Festivalere katılan ziyaretçi sayısı
41	Kurtuluşun 100. Yılında SAMSUN	Samsun Valiliği	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, OKA, DOKAP	2018-2019	- Katılımcı bir yaklaşımla 100. Yılı komitesi oluşturulması - Gençlik Festivali Organizasyonu - Sanat, Edebiyat, Kültür Festivali - Spor Müsabakaları-100. Yılı Kupası - Kurtuluş Yolu Turları - Yüzüncü Yıl Kültür Fuarı (Tekkeköy Belediyesi) - Film Festivali ve Film Yarışması (Tekkeköy Belediyesi)	Gerçekleştirilen festival ve organizasyon sayısı

42	Müzelerin çeşitlendirilmesi ve Rehabilitasyonu ile turizme katkısının artırılması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, OKA, DOKAP, Yerel Tarih ve Kültür Derneği, Samsun Tarih Derneği	2018-2023	- Samsun'da mevcut müzelerin dünyadan örneklerle yola çıkılarak fiziki, teknik ve kapsam açısından düzenlenmesi. - Müzeler koleksiyon sunum alanlarından kurtarılarak yaşayan müze haline getirilmesi. - Sanat müzelerin oluşturulması. - Vezirköprü Köprüler Müzesi, Temel Amazon Müzesi gibi tematik müzelerin oluşturulması. - Engelsiz Müzeler dönüşüm - Her ilçede seçilen bir köyde köy müzesi oluşturulması - Alaçam Mübadele Müzesinin düzenlenmesi	Düzenlenen müze sayısı Oluşturulan köy müzesi sayısı Tematik müze sayısı Müze ziyaretçi sayısı
43	Kültür Miras Envanterinin oluşturulması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör Temsilcileri, OKA, DOKAP	2018-2020	- Somut ve Somut olmayan kültürel miras niteliği taşıyan eserlerin tespit edilmesi - Kültürel mirasa ilişkin bütün unsurların (Ninni, oyun vs...) hikayelerini de kapsayacak biçimde kapsamlı bir şekilde ortaya konulması, fotoğrafları da kapsayacak şekilde envanter oluşturulması.	Envantere kaydedilen eser sayısı Hikayeleştirilen eser sayısı
44	Mübadele Merkezi Kurulması	Tekkeköy Belediyesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları, OKA, DOKAP	2018-2020	Tekkeköy'de Türkiye'deki bütün mübadelelere ilişkin kaynakların ve verilerin toplanacağı bir merkez oluşturulması (Tematik Müze, Kültür Evi, Mübadele Dokümantasyon Merkezi)	Merkezin kurulması Toplanan doküman sayısı

45	Samsun Türkülerinin ortaya çıkarılması ve tanıtılması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları	2019-2023	- Samsun Türkülerinin ortaya çıkarılarak türkülerinin oluşturulması - Türkülerle ait hikâyelerin kaydedilmesi - Arşivde yer alan türkülerin tanınmış ses sanatçıları tarafından okunarak albümlere dönüştürülmesi	Arşive kaydedilen türkülerin sayısı Albüm sayısı
46	Kitap fuarlarında Samsun Standı açılması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Kaymakamlıklar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları	2019-2023	Kitap fuarlarında Samsun 'a ilişkin bütün kaynakların sergilendiği stand oluşturulması	Samsun standı açılan kitap fuarı sayısı
47	Kültür-Sanat faaliyetlerinin gerçekleştirileceği bir sanat galerisi kurulması	Büyükşehir Belediyesi	Samsun Valiliği, OKA, DOKAP	2019-2023	Güzel sanatların sergilenebileceği, konferans, toplantı ve tiyatro etkinliklerinin gerçekleştirilebileceği, çok amaçlı ve fonksiyonlu yeni bir fiziksel alan oluşturulması	Oluşturulan fiziksel alan sayısı
48	Yeni kütüphane kurulması	İl Millî Eğitim Müdürlüğü	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, OKA, DOKAP	2019-2023	- İçinde Samsun Sanat Kütüphanesini barındıracak, Sadece Samsun eserlerinin olacağı ayrı bir kütüphane olacak, - Yaşayan kütüphane özelliklerini barındıracak - Kütüphane engelsiz nitelikler barındıracak	Düzenlenen etkinlik sayısı Ziyaretçi sayısı
49	Türk Müziği Kültürünün yaygınlaştırılması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları	2019-2023	Türk Sanat Müziği ve Türk Halk müziği Konserlerinin yaygınlaştırılması	Düzenlenen konser sayısı Katılımcı sayısı
50	Tiyatro Kültürünün Yaygınlaştırılması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, OKA, DOKAP, İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2019-2023	- Yerel Tiyatroların desteklenmesi, Bilet satışlarının sağlanması, tiyatro salonu sağlanması - Tiyatro Etkinliklerine okulların katılımının sağlanması	Satılan tiyatro bileti sayısı Ulaşılan öğrenci sayısı

51	Yerel halka ve yeni nesle Kültürel Mirasın tanıtılması	İl Millî Eğitim Müdürlüğü	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları	2019-2023	- İl, Orta ve Lise öğrencilerinin kültürel mirası tanıtmasına yönelik dersler düzenlenmesi - MEB müfredatına Samsun'un kültürel mirasını kapsayan ders konulması	Konulan ders sayısı Ulaşılan öğrenci sayısı
52	Uluslararası Samsun Sempozyumu Düzenlenmesi	Samsun Valiliği	Sivil Toplum Kuruluşları	2019-2023	Her iki Yılda bir düzenlenecek, gerek kültürel ve sanatsal gerekse iktisadi alanları da kapsayacak şekilde Samsun'un her yönüyle tartışılması, bilgilerin güncellenmesi ve yol haritası oluşturulmasına yönelik Samsun'la ilgili Uluslararası sempozyum	Her iki yılda bir düzenlenen sempozyum sayısı
53	Açık Hava Sineması Oluşturulması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları	2019-2023	Sinema Kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla yaz mevsiminde bütün ilçeleri de kapsayacak şekilde açık hava sinemaları kurulması	Düzenlenen organizasyon sayısı Yararlanan sayısı
54	Kültür ve Turizm Danışma Kurulu Oluşturulması	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Tüm Kamu Kurumları, Sivil Toplum Kuruluşları,	2019-2023	- Samsun'da Kültür ve turizm konusunda alınan kararları gözden geçirerek tavsiye niteliğinde kararlar alıp ilgili birimlere iletilecektir. - Alınan kararlarının uygulanmasını gözlemlemecektir. - Kültür ve turizm kurulları ayrı ayrı oluşturulabilir	Her üç ayda bir toplantı yapılması ve kararların sunulması

ALTYAPI VE ULAşIM EYLEM PLANI

12.6.ALTYAPI VE ULAŞIM EYLEM PLANI

RAPORUN AMACI KAPSAMI

Ulusal bağımsızlığımıza giden yolun başlangıç noktası olan Samsun ilimiz, Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren coğrafi konumu, tarımsal gücü ve ekonomik potansiyeli ile ülkemizin en önemli illerinden biri olagelmıştır. 2017 yılı itibarı ile 1.312.990 kişi nüfusu ile 80.810.525 kişinin yaşadığı ülkemizde, nüfusa göre 16. büyük şehirdir. Nüfus artış oranı 2010-2012 yıllarında % 1 civarında iken, 2013-2017 döneminde ortalama nüfus artış oranı %9,5 değerine yükselmiştir. Ülke coğrafyasının en önemli konumlarından birinde yer alan Samsun ili, karayolu ve demiryolu hatlarının kavşağı durumunda, denizyolu ve havayolu olanaklarına sahip, doğuda Yeşilirmak ve verimli Çarşamba Ovası, batıda Kızılırmak, Bafra Ovası ve Kızılırmak Deltası kuş cenneti gibi dünya ölçeğinde çok önemli doğal kaynaklara sahiptir. Ayrıca, enerji üretimi ve sulama amaçlı barajları, turizm ve ticaret olanakları ile çok yüksek ekonomik ve ticari potansiyeli olan bir şehirdir.

Samsun 1993 yılında büyükşehir olmuş ve 2012 yılında 6360 Sayılı yasa ile Büyükşehir Belediyesinin sınırları il mülki sınırları olarak genişletilmiştir. Samsun Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde; Atakum, İlkadım, Canik, Tekkeköy, Çarşamba, Salıpazarı, Ayvacık, Terme, Havza, Ladik, Alaçam, Bafra, Vezirköprü, Asarcık, Kavak, 19 Mayıs ve Yakakent olmak üzere 17 ilçe bulunmaktadır. Samsun, son yıllarda yüksek oranlı bir nüfus artışı yaşamaktadır. Bu artışın devam edeceği de TÜİK verilerinden anlaşılmaktadır. TÜİK verilerine göre Samsun ili için 2025 yılında öngörülen nüfus 1.413.427 kişidir. Şehirde yer alan cazibe alanları, kurulan ikinci üniversite ve diğer çekim noktaları dikkate alındığında bu değere erişmekte zorluk yaşanmayacağı tahmin edilmektedir. Samsun şehri, il genelinde nüfus artışı dolayısıyla ortaya çıkacak tüm ihtiyaçlara cevap vermeye hazır olmalıdır. Özellikle nüfus artışının doğrudan ilişkili olduğu Altyapı ve Ulaştırma konuları bu çalışma gurubunun gündeminde irdelenmiş ve eylem planları önerilmiştir.

Kentsel yaşamın temel gereksinimlerinden ve kalkınmışlık düzeyinin önemli parametrelerinden olan altyapı ve ulaştırma tesisleri ilk çağlardan günümüze kadar insanoğlunun önemli uğraş alanlarından biri olmuştur. Kentsel yerleşimlerde ilk olarak yol, su, kanalizasyon ve yağmur suyu olarak ortaya çıkan bu ihtiyaçlara, sanayileşme, ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak zaman içinde katı atıklar, elektrik, iletişim, enerji vb. genel hizmetler dahil edilmiştir. Samsun Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Dairesi Başkanlığı bu çalışmada Koordinatör kurum olarak yer almış ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla iletişimi sağlamıştır. Çalışma; Altyapı ve Ulaştırma ana başlığı altında iki koldan sürdürülmüş ve birebir kurum görüşmeleri ve ardından yapılan çalıştaylarla mevcut durum değerlendirilerek sektörel eylem planı önerileri geliştirilmiştir.

Altyapı çok geniş kapsamlı bir kavramdır. Bu çalışmada, Samsun ili genelinde ve özellikle nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu ilçelerde, gelecek beş yıl dikkate alınarak kentsel yaşam kalitesini daha iyi düzeye çıkaracak altyapı ihtiyaçlarına dair belirlemeler yapılarak ve eylem planları geliştirilmiştir. Altyapı çalışmalarını doğrudan etkileyen faktör, artan nüfustur. Nüfus artışı beraberinde pek çok sorunu getirmektedir, başlıcaları; su, enerji ve arazi kullanımında artış, karbon salınımında, katı atık üretiminde artış, yoğun trafik ve güvenlik sorunları olarak sıralanabilir. Hazırlanan rapor ile sıralanan bu hususlara dair eylem planları geliştirilmiştir.

Altyapı konusunda karşımıza çıkan temel sorunlardan biri; farklı kurum ve kuruluşların aynı bölgelerde farklı hizmetleri sunmak üzere çalışmalarını sürdürürken yaşadıkları koordinasyon eksiklikleri ve buna bağlı olarak ortaya çıkan kaynak ve zaman israfıdır. Bu konu AYKOME başlığında irdelenmiştir. Bu konunun dışında Altyapı ve Ulaştırma Çalışma grubunun Altyapı başlığı aşağıda sıralanan başlıklar altında irdelenmiştir. Ayrıca dünya genelinde güncel bir konu olan Akıllı Kentler (Smart City), kapsamında Samsun'un mevcut altyapısını iyileştirecek ve akıllı kent uygulamalarına altlık olacak öneriler geliştirilmiştir.

- İçme ve Kullanma suyu
- Kanalizasyon, yağmur suyu kanalları ve atıksu arıtma
- Doğalgaz
- İletişim
- Elektrik / Aydınlatma

Ulaşım; nüfus artışı ve buna paralel artan araç sayısı ile doğrudan ilişkili bir konudur. Ayrıca artan fosil yakıtlı araç sayısı beraberinde karbon salınımı ve sera gazlarında artış meydana getirmektedir ki son çeyrek yüzyılda dünya gündeminin ilk sıralarında sürekli yer alan “küresel ısınma” konusunun temel sebeplerinden birisi olarak ifade edilmektedir. Ulaştırma konusunda farklı kişi, kurum ve kuruluşlar özellikle kent içi toplu taşıma konusunda hizmetini sunmak için çaba göstermektedir. Ancak bu süreçte yaşadıkları koordinasyon eksiklikleri sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konu UKOME başlığında irdelenmiştir. Raporda, Ulaştırma başlığı aşağıda sıralanan maddeler halinde irdelenmiştir.

- Karayolu
- Demiryolu
- Havayolu
- Denizyolu
- Lojistik

YÖNTEM VE TEMEL BULGULAR

Bu çalışma kapsamında Samsun ili 2018-2023 Sektörel Eylem planları belirlenmeye çalışılırken; Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), 65. Hükümet Programı, Öncelikli Dönüşüm Programları, Orta Vadeli Program (2017-2019), Bakanlık Strateji Planları, Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesinin (TR83 Bölge Planı), Şehircilik Şurası (2017), kurumların stratejik planları ve bu konuda yapılan akademik tezler ve yayınlar incelenmiştir. Altyapı ve Ulaştırma konusunda dünyada yaşanan gelişmeler araştırılmıştır. Samsun ili için 2018-2023 yıllarına dair altyapı ve ulaşım çalışmalarında planlanan projelere ek olarak, temelde Samsun ilinin, daha sonra buna bağlı olarak bölge ve Ülke'nin kalkınmasına ve yaşam kalitesinin iyileşmesine katkı sağlayacak eylemler belirlenmeye çalışılmıştır.

Altyapı ve Ulaştırma Sektörel eylem planları belirleme sürecinde çalışmaya katkı sağlayacak kamu kurum-kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin katılımları sağlanmaya çalışılmıştır. Samsun ilinin ihtiyaçları ve öncelikleri dikkate alınarak; kamu kurumları, üniversite, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının da iştirakiyle, katılımcı bir yaklaşımla çalıştaylar düzenlenmiştir. Çalıştaylar'da katılımcı kuruluşlardan, kuruluşların sürdürdükleri faaliyetler hakkında bilgi ve belgeler talep edilmiş ve eylem planı önerileri alınmıştır. Katılımcılar tarafından önerilen ve çalıştayda tartışılan eylem planları düzenlenerek, tekrar tüm katılımcı paydaşlara e-posta yolu ile iletilmiş, revize görüşleri ve ilave önerileri talep edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında altyapı konusunda 18, ulaşım konusunda 20 adet olmak üzere toplam 38 eylem önerisi geliştirilmiştir.

Tüm bu çalışmalar sonucunda, Samsun ilinin altyapı ve ulaşım konusunda yeterli deneyim, tecrübe ve bilgi birikimine sahip olduğu, ancak hizmetlerin sunulması aşamasında koordinasyon eksiklikleri yaşandığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple AYKOME ve UKOME birimlerinin daha etkin hale getirilerek, bu birimler tarafından alınan kararların uygulanması konusunda etkili bir denetlemeye ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir.

Kamu ve özel sektör vatandaşlara etkili ve kaliteli hizmet sunmak zorundadır. Sunulan hizmetlerin kalitesi sürekli izlenebilmeli ve katılımcı bir süreç geliştirilmelidir. Bu kapsamda etkili yönetim ve denetim için detaylı ve güncel veri en temel ihtiyaçtır. Bu sebeple kentin sayısal haritalarının güncel tutulması ve özellikle teknik altyapı tesisleri için CBS ortamında 3 boyutlu sayısal haritalarının üretilmesi gerekmektedir. Altyapı ve ulaşım konularında daha etkili hizmet sunabilmek için akıllı kent uygulamalarına dair süreçler geliştirilmelidir. Gelişen teknolojilerden faydalanarak, kent daha izlenebilir hale getirilmelidir. Tüm bu eylemler gerçekleştirilirken sürdürülebilirlik kavramı dikkate alınmalıdır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik verilmeli, toprak, su, hava gibi doğal kaynakların kullanımında gelecek nesiller dikkate alınarak korumacı yaklaşımlar sergilenmelidir.

ALTYAPI VE ULAŞIM EYLEM PLANI

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergesi
1	Trafik kültürünün geliştirilmesi için sosyal sorumluluk projelerinin ve eğitim süreçlerinin geliştirilmesi	Üniversite	Üniversite, Milli Eğitim Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü	Trafikte yer alan tüm paydaşlar için (yaya ve araç) saygı, empati ve yasal temelli farkındalığın artırılmasına yönelik eğitimlerin geliştirilmesi	Her ilçeye trafik eğitim parkları ve il genelinde simülasyon merkezlerinin kurulması
2	Trafikte yer alan tüm unsurlara etkin denetim mekanizmalarının geliştirilmesi (EDS) UKOME Kararlarının uygulanmasının denetlenmesi	Emniyet Müdürlüğü	Emniyet Müdürlüğü, Üniversite	Kurallara uymanın, izlenmeye dayalı olduğu toplumlarda, etkin gözlemin etkin sonuç verdiği ve trafikte kaza rakamlarının azaldığı bilinmektedir. Teknolojinin verdiği olanaklardan faydalanarak daha etkin denetim mekanizmalarının geliştirilmesi	Aynı denetleme sayısında, %30 daha az kural ihlali tespit edilmesi
3	Yeni yapılacak yatırımlarda ve cazibe merkezi projelerinde ulaşım uygunluk raporlarının hazırlanması	BŞB	Üniversite, STK'lar	Ulaşım hatları kenarında, İmar haklarına dayalı geliştirilen yatırımlarda (AVM, Hastane, Okul, vb) trafikte katacağı yük ve oluşturacağı riski inceleyen uygunluk raporlarının aranması.	Ticari yatırımların noktasal trafik sorunu üretmemesi
4	Tramvay hemzemin geçitlerinde yaşanan sıklık ve trafik güvenliği probleminin önlenmesi	BŞB	Samulaş, Ukome, STK'lar, Üniversite	Samsun ilinin ana ulaşım atacı olan tramvayın Atakum ilçesinde bazı hemzemin geçitlerinin yeniden düzenlenerek, kavşaklarda özellikle pik saatlerde oluşan trafik sıklığının giderilmesi	Hemzemin kavşaklarda oluşan trafik sıklığının azalması.
5	Toplu taşıma kullanımının özendirilmesi, akıllı sistemlerin hayata geçirilerek toplu taşıma sistemleri arasında aktarım olanaklarının geliştirilmesi	BŞB	Üniversite Samulaş, Ukome, STK'lar	Özellikle kent içinde oluşan araç trafiğinin azaltılması için bazı tramvay ve otobüs (expres) duraklarına ücretsiz (Samkart ile ilişkilendirilen) otoparkların kurulması, toplu taşıma sistemlerinde bilgi teknolojilerinden faydalanılması	Hafta sonu, kent içi yollarda yoldaki anlık ortalama araç sayısının %20 azalması

6	Kent içi yol ve kavşak planlarının gözden geçirilerek sürekli akış sağlayacak sistemlerin geliştirilmesi	BŞB	Üniversite Samulaş, UKome, STK'lar	Kent içi yollarda kavşak mimarisinin ve sinyalizasyon şebekesinin gözden geçirilerek güvenli, sürdürülebilir ve daha çevresi ulaşım ortamının geliştirilmesi	Bu konuda akademik çalışmaların başlatılması ve projeye dönüştürülmesi
7	Mevcut otopark ücretlerinin şehir içerisinde bölgeler belirlenerek farklılaştırılması	BŞB	Üniversite Samulaş, UKome, STK'lar	Kent içi trafik yoğunluğu ve karbon salınımının azaltılması için araçları kent merkezine yönlendirmeyecek ve kişileri için toplu taşımayı cazip hale getirecek otopark sistemlerinin geliştirilmesi	Kent içi otoparklarda park eden ortalama araç sayısının azaltılması
8	Parkmatik uygulamalarının zamanlama ve fiyatlandırılmasının geliştirilmesi, Mobil uygulama ile ödeme olanaklarının getirilmesi	BŞB	Samulaş, UKome, STK'lar	Parkmatik uygulamasının kısa süreli parklar için daha cazip hale getirilmesi ve sistemin sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir.	Parkmatik kullanımında ihlallerin %50 azaltılması
9	Toplu taşıma sistemi paydaşlarının tümünde geçerli elektronik bilet sistemi ve aktarma indirimlerinin geliştirilmesi	Samulaş	Üniversite, UKome, STK'lar	Toplu taşımanın özendirilmesi ve daha etkin kullanımı için tüm araçlarda geçerli ve aktarmalarda daha ekonomik ücretler sağlayacak elektronik bilet, sanal bilet vb. uygulamalarının geliştirilmesi	Kent içi otoparklarda park eden ortalama araç sayısının azaltılması
10	Tarihi kent merkezine yayalaştırma bölgelerinin ve zamanlarının belirlenmesi	BŞB	İlçe Belediyeleri	Tarihi kent merkezi olarak bilinen alanların belirli zaman dilimlerinde yayalaştırılması, bu suretle anılan bölgelerde trafik sıkışıklığının önüne geçilmesi, karbon salınımının azaltılması ve ticari ve turistik faaliyetlerin geliştirilmesi	Kent merkezinde genişliği 7 m den az olan sokakların belli saatlerde yayalaştırılması
11	Mevcut havaalanı için gerekli altyapı çalışmalarının yapılarak, taksi yolu inşa edilmesi	DHMI	BŞB	Samsun uluslararası havaalanında mevcut pistin daha aktif kullanılması için taksi yolu (emergency pist niteliğinde) inşaatının yapılarak uçuş sıklığının ve güvenliğinin artırılmasının sağlanması	Havaalanının kesintisiz güvenli hizmet vermesi

12	Anayollarda ve ara sokaklarda trafik işaretlerinin etkin hale getirilmesi ve düşey işaretlenmenin yatay işaretlenmeye dönüştürülmesi,	BŞB	Emniyet, İlçe Belediyeleri, Karayolları	Bulvar cadde ve sokaklarda trafik güvenliği ve görsel kirlilik açısından sürüş emniyetini riske atmayacak şekilde uyarıcı ve bilgilendirici işaretlerin yatay işaretlemeye dönüştürülmesi, gerekli yerlerde ışıklı bilgilendirmelerin yaygınlaştırılması	15 m den geniş tüm kent için yollarda etkin şekilde yatay işaretlerin yapılması
13	Bölgesel uçuşların teşvik edilmesi	DHMI	Havayolu firmaları,	Samsun ili için yolcu potansiyelinin araştırılarak yakın merkezlere uçuş planlamalarının yapılması	Yurt içi uçuş nokta sayısının 5'in üzerine çıkarılması
14	Yeni bisiklet yollarının yapılması ve eğimli güzergahlarda yardımcı donatıların imal edilmesi.	BŞB	İlçe Belediyeleri, Üniversite	Mümkün olan tüm cadde sokaklara bisiklet yollarının yapılması ve eğimli güzergahlarda yardımcı donatıların imal edilmesi. Gençlerde başta olmak üzere güvenli bisiklet kullanma alışkanlığının geliştirilmesi	İlçe bazlı mevcut bisiklet yollarının her yıl %20 artırılması ve hiç olmayan ilçelerde bisiklet yolu yapılması
15	İlçeler arasında lastikli toplu taşıma araçlarında taşıma kapasitesinin düzenlenmesi, farklı saatlerde farklı kapasiteli araçların kullanılması	Ukome	Samulaş İlçe Belediyeleri	İlçelerden kent merkezine ulaşımın rehabilite edilerek yoğun saatlerde sorun yaşanmasını engelleyecek farklı saatlerde farklı kapasiteli araç kullanım olanaklarının geliştirilerek, daha (sık aralıklarla) verimli ulaşım olanaklarının sağlanması	İlçeler arası ulaşım araçları zaman sıklığının ve kapasitesinin artırılması
16	Akıllı kent çalışmaları kapsamında gerçek zamanlı trafik verilerinin (trafik sayımları, ağır taşıt oranları, kaza verileri vb) izlenebileceği, yönetilebileceği ve arşivlenebileceği sistemin kurulması	Ukome	Üniversite Samulaş	Öncelikle kent içi trafiği ve sonrada ilçeler arası trafiği daha etkili yönetebilmek için kamera takip sistemlerinin ve GSM veri toplama sistemlerinin entegre edilerek yaygınlaştırılması, bunun sonucu lastik tekerlekli toplu taşıma sisteminin daha efektif hale getirilmesi	Trafik ile ilgili anlık güncel veri üretilebilmesi

17	Şehirlerarası yollara riskli mevkilere sıcaklık algılayıcıları yerleştirilerek erken uyarı sisteminin oluşturulması	TCK	BŞB, İlçe Belediyeleri	Riskli karayolu kesimlerinde mevcut sensörlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile kış şartlarında güvenli sürüş olanaklarının sağlanması ve gerekli ani müdahalelerin yapılabilmesi.	Buzlanma kaynaklı kazaların azaltılması ve etkin mücadele yapılması
18	Parkmatiklere şarj istasyonu özelliği sağlanması	BŞB	OKA, Üniversite, Tüm belediyeler	Elektrikle çalışan otomobil vb. araç kullanımının yaygınlaşmasını teşvik için Parkmatik noktalarındaki cihazlara şarj istasyonu özelliği kazandırılması. Şarj işlemi kullanılan elektrik ile orantılı ücretlendirilmesi ve bu esnada park ücreti alınmamalı.	Beş yıl içinde her 100. Yıl Bulvarında 500 m de bir şarj istasyonu temini
19	Kent içi sokaklarda araç parkına ayrılan alanların belirlenmesi	BŞB	Tüm İlçe Belediyeleri	Kent içi sokak ve ara sokaklarda araç park edilebilecek ya da edilemeyecek yerlerin yatay işaretlenme ile belirlenmesi. Ambulans iftayı vb. acil servis araçlarının erişiminin sürekliliğinin sağlanması	Sokaklarda yatay işaretlemelerinin yaygınlaştırılması
20	Toplu ulaşım kullanımının bir kültür olduğunun yaygınlaştırılması ve lastik tekerlekli toplu taşımada araç kapasitesi-trafik yükü- karbon salınımı ve ekonomi parametreleri en verimli hale getirilmeli	Milli Eğitim	OKA, Üniversite, Tüm belediyeler	Gelişmiş toplumlarda bireylerin toplu taşıma sistemi kullanılmasının, birey, kent, ülke ve dünyamız için daha yararlı ve sağlıklı olduğu bilincinin yaygınlaştırılması. Lastik tekerlekli toplu taşıma sistemindeki araç kapasitelerinin düzenlenerek buna bağlı trafik yükü ve karbon salınımının azaltılması ve sistemin bireyler açısından ev verimli kullanımına yönelik tedbirlerin alınmasının sağlanması.	Toplu taşıma sisteminde birim araç taşıma kapasitesinin artırılması

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI

12.7.ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI

Giriş ve Yönetici Özeti

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliğinin 23.10.2017 tarihinde hayata geçirdiği 2018 – 2023 yıllarını kapsayan Samsun İli Sektörel Eylem Planları çalışması çerçevesinde 11 çalışma grubu oluşturulmuştur. Çevre ve Şehircilik Çalışma Grubu bunlardan birisidir. Cumhuriyetimizin 100. yılı olan 2023'ü odak alarak ülkemizin yeni şehircilik vizyonuna uyumlu kentsel ve çevresel politika ve uygulamaların belirlenmesine yönelik temel felsefeden hareketle, ilk olarak Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin akademik yönlendiriciliği ve Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsal koordinasyonu, 14 kişiden oluşan Çevre ve Şehircilik Çalışma Grubu oluşturulmuştur.

Çalışma grubu oluşturulduktan sonra akademik moderatörler tarafından farklı tarihlerde gerçekleştirilen hazırlık toplantılarında çevre ve şehircilik kapsamında alt çalışma temaları tespit edilmiştir. Alt konuların belirlenmesinde bilimsel ölçütlerin yanısıra Samsun kentine özgü kentsel ve çevresel gerçeklikler dikkate alınmıştır. Çevre ve şehircilik olmak üzere iki ayrı kategoride belirlenen alt çalışma temaları şöyledir:

Çevre Teması

1. Çevresel Etkenler
 - Çevre Kalitesi
 - Enerji Kullanımı
 - Su Tüketimi
2. Çevre Sorunları
 - İklim Değişikliğinin Etkileri
 - Kıyı ve Deniz Kirliliği
 - Katı Atıklar ve Bertarafı

Şehircilik Teması

1. Mekânsal Organizasyon
 - Konut Alanları
 - Kamusal Alanlar
 - Kentsel Lojistik Alanlar
 - Kentsel Dolaşım ve Erişebilirlik
 - Kentsel Altyapı ve Üstyapı Kullanımları
2. Kent Sorunları
 - Kentsel Göç
 - Kentsel Güvenlik ve Suç
 - Kentsel Koruma ve Estetik
 - Atıksu Yönetimi ve Arıtımı
 - Kent Kültürü

Çevre ve şehirciliğin alt temaları belirlendikten sonra koordinatör kurum olan Samsun BŞB'deki çalışma grubu üyeleri ile 5 Aralık 2017'de OMÜ İİBF'de ilk toplantı gerçekleştirilmiştir. 26 Mart 2018 tarihine kadar çalışma grubu olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde toplam 7 toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda alt temalar ve bu temalarla ilgili Samsun'daki kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir. Koordinatör kurum Samsun BŞB, belirlenen kurum ve kuruluşların çalışmaya davet işini üstlenmiştir.

Hazırlık toplantıları bittikten sonra OKA ile temasa geçilmiş ve OKA'nın hizmet binasında 16–17 Ocak 2018 tarihlerinde akademisyen, uzman ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan 30 farklı kurumdan 70 katılımcıyla bir çalıştay gerçekleştirilmiştir.

İki gün süren çalıştayın ilk gününde şehircilik teması, ikinci gününde de çevre teması ele alınmıştır. Çalıştaylarda ilgili kurumların temsilcileriyle her bir tematik soruna ilişkin önce mevcut durum değerlendirmesi ile sorun analizi yapılmış, sonra da tespit edilen sorunlar çerçevesinde çözüm önerileri ve eylem planları tartışılmıştır. Akademik moderatörler tarafından çalıştaylarda tartışılan eylem planlarının HABITAT III ve Amsterdam Paketi gibi Türkiye açısından bağlayıcılığı bulunan uluslararası belgelerle uyumlu olmasına özen gösterilmiştir. Çalıştay sonunda farklılaşmış amaçlar setine yönelik olarak çevre teması altında 61 adet, şehircilik teması altında da 104 tane eylem planı belirlenmiştir. Çalıştayda belirlenen eylem planları, daha sonra akademik moderatörler tarafından düzenlenerek, e-mail yoluyla çalışmaya katılan kurum ve kuruluş temsilcilerinin tekrar eleştiri ve önerilerine sunulmuş ve onlardan geri dönüş yapmaları istenmiştir. Geri dönüşler neticesinde eylem planlarına son biçimi verilmiş ve rapor yazımına geçilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Raporu'nun yazımı aşamasında, öncelikle ilgili sektörün dünya ve Türkiye perspektifli bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Türkiye perspektifinde ulusal ve yerel ölçekli politika belgeleri incelenmiştir. Bu çerçevede; 10. Kalkınma Planı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı misyonu, Şehircilik Şurası 2017, Samsun Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı ve Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi Ana Planı'nda belirtilen stratejik amaç ve öncelikler irdelenmiş ve eylem planları bunlarla ilişkilendirilmiştir.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK EYLEM PLANI

Eylem	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluş	Açıklama	Başlama-Bitiş Tarihi	Performans Göstergesi
Okullarda öğrencilere çevre sorunları ve çevrenin korunması konularında eğitimler verilmesi, uygulamalı çalışmalar yapılması	Valilik	İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, SASKİ, İlçe Belediyeleri	Okullarda öğrenci ve öğretmenlere yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması, çevre kulüplerinin kurulması, çevre ile ilgili proje yarışmalarının düzenlenmesi	2018-2023	Eğitim verilen öğrenci ve öğretmen sayısı Yapılan proje sayısı Kurulan klüp sayısı
Kamu kurumlarında, toplu taşıma araçlarında, alışveriş merkezlerinde halka yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, SAMULAŞ	Toplu taşıma araçlarındaki LCD ekranlar ve ilan panoları aracılığıyla ve ayrıca tramvay gazetesinde halkı bilinçlendirmeye yönelik yayınlar yapılması	2018-2023	Afiş sayısı Yayın süresi
Faaliyet alanına göre kurumlar arasındaki bilgi paylaşımının artırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ilgili diğer kurumlar	Kurumlar arası bilgi paylaşımının artırılması amacıyla çevre ile ilgili verilerin ortak bir veri tabanında paylaşılması ve kurumlar arası yazışmalarda EBYS'nin daha etkin kullanılması	2018-2023	Veri tabanı oluşturulması
Mahalli Çevre Kurulunda çevre ile ilgili alt faaliyet alanlarına yönelik komisyonlarının oluşturulması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ilgili diğer kurumlar	Mahalli Çevre Kurulunda alt komisyonlar oluşturularak spesifik konuların daha ayrıntılı incelenmesi	2018-2019	Alt çalışma gruplarının oluşturulması
Yeraltı suyu koruma alanlarının belirlenmesi, su kaynakları etrafında koruma bantları oluşturularak yeraltı su kaynaklarının koruma altına alınması	SASKİ	DSİ 7. Bölge Müdürlüğü, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	İçme suyu temini amacıyla kullanılan yeraltı suları için (kaynak kuyu drenaj v.b.) koruma haritalarının oluşturulması, koruma alanlarının belirlenmesi, su kaynaklarının etrafında koruma bantlarının oluşturulması ve su kaynaklarının kirlenmeye karşı korunması amacıyla önlemler (tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin engellenmesi vb.) alınması	2018-2020	Koruma alanı belirlenen kaynak sayısı

İçme suyu temin edilen kuyuların miktar ve kalite yönünden düzenli olarak izlenmesi	DSİ 7. Bölge Müdürlüğü	SASKİ	İçme suyu temin edilen kuyuların su kalitesinin kullanıma uygunluğunun belirlenmesi amacıyla düzenli olarak numune alınması ve yeraltı suyu seviyelerinin ölçülmesi	2018-2023	İzlenen kuyu sayısı
Su kalitesi izlenmesi önem arz eden ve su kalitesi verileri olmayan şehir içi akarsularda su kalitesinin tespitine yönelik envanter ve izleme çalışmaları yapılması	DSİ 7. Bölge Müdürlüğü	SASKİ, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	İl sınırları içerisindeki akarsularda envanter çalışmaları yapılarak izleme noktalarının belirlenmesi ve denetim mekanizmasının sürdürülebilirliğinin sağlanması	2018-2023	İzleme noktası sayısı Su kalitesi verileri
Kirlenme problemi olan akarsularda kirlilik kontrol önlemlerinin planlanması	SASKİ	DSİ 7. Bölge Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Su kalite sınıflandırmasına göre uygun su kalitesine sahip olmayan akarsularda kirlilik kontrol önlemlerinin planlanması ve uygulanması	2018-2023	Kirlilik kontrol önlemleri
Şehir içi akarsularda ıslah ve rekreasyon çalışmaları yapılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Şehir içi akarsularda doğal akışı engellemeyecek şekilde ıslah ve rekreasyon çalışmalarının yapılması	2018-2023	Islah edilen dere sayısı
Isınma amaçlı kullanılan kömürlü kazanların yakma saatlerine uygun çalıştırılmasının ve doğru yakılmasının sağlanması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Bir program çerçevesinde ateşleyicilerin sağlıklı kazan yakımı konularında yeniden eğitime alınması, ateşleyici belgesi olmayanların kazan yakmamaları için gerekli idari ve cezai tedbirlerin uygulanması. Kömürlü kazanların yakma saatlerinin uygulanabilir şekilde belirlenmesi ve denetimlerinin sağlanması, Merkezi ısıtmada otomatik beslemeli kazanların kullanılması	2018-2023	Eğitimden geçirilen ateşleyici sayısı Ateşleyici belgesine sahip kişi sayısı
Katı yakıt denetimlerinin artırılması	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Katı yakıtların kalitesinin kontrolü amacıyla katı yakıt satıcılarının denetimlerinin artırılması	2018-2023	Denetim sayıları Denetim sayıları
Katı yakıt kullanılan bacalarda toz emisyonunun azaltılması	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Temiz Hava Merkezi, İlçe Belediyeleri	Evsel kullanımda katı yakıt yakan binalarda kazan çıkış filtrelerinin düzenli temizlik ve bakımı	2018-2023	Filtre kullanım oranı

Merkezi ısıtma sistemlerinde katı yakıt kullanımının azaltılması ve doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması, doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri, Doğalgaz dağıtım firmaları	Merkezi ısıtma sistemlerinde katı yakıt kullanımının azaltılması ve doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla teşvik edici ve/veya zorlayıcı önlemler alınması	2018-2023	Doğal gaz kullanımı oranı
İmar planlarının yapılması sırasında meteorolojik faktörlerin dikkate alınması	Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri	Yeni yerleşim alanlarında ve kentsel dönüşüm alanlarında meteorolojik faktörlerin dikkate alınması, şehir içinde hava akımının sağlanmasına imkan verecek şekilde planlama çalışmalarının yapılması	2018-2023	Emisyon ölçümleri
Eksoz gazı denetimlerinin etkin hale getirilmesi	Valilik	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü	Eksoz gazı denetimlerinin artırılması, rutin trafik denetimleri sırasında emisyon açısından şüpheli görülen araçların denetimlerinin yapılması	2018-2023	Eksozemisyon ölçümleri
Sinyalizasyon sistemlerinin uygun hale getirilmesi	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, UKOME, Karayolları, Emniyet Müdürlüğü	Sinyalizasyon sistemlerinin şehir içi hız limitlerine göre düzenlenerek trafiğin sürekli akışının sağlanması	2018-2023	Eksozemisyon ölçümleri
Alternatif yollar planlanması	Büyükşehir Belediyesi, Karayolları	İlçe Belediyeleri	Kent içerisinde anayolların az olması ve sabah ve akşam saatlerinde bu yolların tıkanması sebebiyle oluşan trafik yoğunluğunun azaltılması amacıyla alternatif yollar planlanması.	2018-2023	Trafik yoğunluğunun azaltılması
Şehir içi trafiğin düzenlenmesi	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, UKOME, Emniyet Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Şehir merkezine araç girişinin sınırlandırılması. Şehir içi trafik akışının düzenlenmesi amacıyla altgeçit/üstgeçitli kavşak uygulamalarının yaygınlaştırılması.	2018-2023	Trafik yoğunluğunun azaltılması
Toplu taşımanın yaygınlaştırılması	Büyükşehir Belediyesi	SAMULAŞ	Trafik yoğunluğunun ve emisyon miktarının azaltılması amacıyla halkı toplu taşıma araçlarını kullanmaya teşvik edecek uygulamaların planlanması.	2018-2023	Eksozemisyon ölçümleri
Elektrikli ve alternatif enerjili araç kullanımının toplu taşımacılıkta yaygınlaştırılması	Büyükşehir Belediyesi	SAMULAŞ	Toplu taşımacılıkta tramvay, elektrikli ve/veya sıkıştırılmış doğal gazlı otobüslerin kullanılması.	2018-2023	Eksozemisyon ölçümleri

Elektrikli araç kullanımına yönelik fizibilite ve altyapı çalışmalarının yapılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Tüm kamu kuruluşları	Elektrikli araçlar için şarj istasyonlarının planlanması, Kamu kurumlarına araç alımında ve kiralamalarında elektrikli araçların tercih edilmesi	2018-2023	Trafikteki elektrikli araç sayısı
Şehir içi işyerlerinde baca denetim sıklığının artırılması	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri	Şehir içindeki işyerlerinde (fırınlr, restoranlar vb.) baca denetimlerinin artırılması	2018-2023	Denetim sayısı
Sanayi tesislerinde doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, OSB Yönetimleri, Doğal gaz dağıtım firmaları	Sanayi tesislerinde katı yakıt kullanımının azaltılması ve doğal gaz kullanımının teşvik edilmesi	2018-2023	Sanayi tesislerinde doğal gaz kullanım oranı
Emisyon iznine tabi sanayi tesislerinde denetimlerin artırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Sanayi tesislerinde bacalardan salınan emisyonlar ve baca dışı kaçak emisyonların azaltılmasına yönelik denetimler	2018-2023	Denetim sayısı
Stratejik gürültü haritalarının yeni veya revize edilecek imar planlarına entegre edilmesi	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Nazım imar planlarının ve uygulama imar planlarının hazırlanması sırasında stratejik gürültü haritalarının dikkate alınması	2018-2023	Gürültü seviyesinde azalma
Gürültü eylem planının hazırlanması	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Gürültü eylem planları hazırlanarak gürültü seviyesinin azaltılmasına yönelik önlemlerin planlanması	2018-2023	Eylem planı
Yeni konut alanlarında gürültü azaltıcı önlemlerin planlanması	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Gürültüye maruz kalma seviyesinin orta derecede olduğu alanlarda (B ve C kategorisi) inşa edilecek binalarda ses izolasyon önlemlerinin planlanması	2018-2023	Gürültü seviyesinde azalma
Gürültü seviyesinin yüksek olduğu bölgelerde konut alanlarına izin verilmemesi	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Gürültüye maruz kalma seviyesinin yüksek olduğu bölgelerde (D kategorisi) konut alanlarına izin verilmemesi	2018-2023	Gürültü seviyesinde azalma
Konut alanlarında bulunan işyerlerinde gürültü kontrol önlemlerinin alınması	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Konut alanlarında bulunan gürültü oluşturan işyerlerinde gürültü seviyesinin azaltılmasına yönelik önlemlerinin alınması, mümkün olduğunca gürültülü eğlence yerlerinin müstakil binalarda olması	2018-2020	Gürültü seviyesinde azalma

Eğitim, kültür ve sağlık alanlarının planlanmasında gürültü seviyesinin dikkate alınması	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Eğitim, kültür ve sağlık binaları planlanırken gürültü seviyesinin ölçülerek imar izinlerinin buna göre verilmesi, bu tip binaların ana yollara çok yakın planlanmaması	2018-2023	Gürültü seviyesinde azalma
Endüstriyel alanlarda gürültü kontrolü	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Endüstriyel tesislerde gürültü denetimlerinin etkin hale getirilmesi, gerekli gürültü kontrol önlemlerinin uygulanmasının sağlanması	2018-2023	Denetim sayısı
Yeni kurulacak işyerlerinin gürültü açısından değerlendirilmesi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Yeni kurulacak işyerlerinin gürültü açısından değerlendirilmesi ve uygun olmayan durumlarda işletmenin kurulmasına izin verilmemesi	2018-2023	Gürültü seviyesinde azalma
Yeraltı depolama tanklarının bulunduğu alanlarda izleme çalışmalarının yapılması	Valilik	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Yeraltı depolama tanklarının bulunduğu alanlarda izleme çalışmaları yapılarak varsa noktasal ve yayılı kirlenmelerin tespit edilmesi	2018-2023	İzleme noktası sayısı
Toprak kirliliği risk haritalarının oluşturulması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	Toprak kirliliği risk haritalarının oluşturulması ve riskli alanların belirlenmesi	2018-2023	Risk haritaları

Riskli alanlarda kirlilik kontrol önlemlerinin planlanması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	Tehlikeli kimyasallar mevcut olması ve insana yönelik risklerin söz konusu olması durumunda kirlenici kaynağın kontrol altına alınması	2018-2023	Kirlilik kontrol önlemleri
Sanayi tesislerinin bulunduğu alanların yerleşime açılmasından önce risk değerlendirilmesinin yapılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	Yerleşime açılan alanlarda daha önce sanayi tesislerinin bulunması durumunda risk değerlendirilmesi yapılarak riskli görülen alanlarda iyileştirmeye yönelik önlemlerin planlanması	2018-2023	İzleme ve değerlendirme çalışmaları
Enerji tasarrufuna yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Milli Eğitim Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları	Okullarda bilinçli enerji kullanımına yönelik ders, seminer, kulüp faaliyetleri, projeler planlanması. Yerel radyo ve televizyon kanallarında kamu spotu şeklinde bilinçlendirme reklamlarının yapılması. Otobüs, tramvay gibi toplu taşıma araçlarında bilgilendirme reklamlarının olması	2018-2023	Okullarda gerçekleştirilen faaliyet sayısı, Reklam ve kamu spotu sayısı

Binalarda enerji kullanımında verimliliğin artırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Merkezi ısıtma sistemlerinin yaygınlaştırılması. Isı pay ölçerli sistemin merkezi ısıtmalı tüm binalarda zorunlu hale getirilmesi. Katı yakıtlı sistemlerde yakıt beslemesinin otomasyonu. Binalarda ısı yalıtımının mutlakla yapılması ve binaların enerji kimlik belgesi alma süreçlerinin teşvik ve takip edilmesi. Belediyelerce merkezi ısıtma yapan binalar içinde tüketimi düşük olan binalara makul miktarda teşvik uygulanması.Yeni yapılan binalarda mimari planların binaların güneş ışığından maksimum derecede faydalanacağı şekilde düzenlenmesi.	2018-2023	Merkezi ısıtmaya geçen bina sayısı Bina enerji tüketim miktarları Enerji kimlik belgesi alan bina sayısı Isı pay ölçer kullanan bina sayısı
Sanayide enerji kullanımında verimliliğin artırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Üniversite, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Organize Sanayi Bölgesi Yönetimleri	Yakma tesisleri için verim düşüklüğü cezası uygulanması. Kojenerasyon sistemleri ile özellikle imalat süreçlerinde ortaya çıkan atık ısı enerjisinin geri kazanılması için danışmanlık hizmetleri verilmesi. Otoprodüktör sistemleri ile sanayicinin kendi enerjisini üretmesi konusunda danışmanlık hizmetleri verilmesi	2018-2023	Enerji tüketim miktarı Kojenerasyon sistemine sahip sanayi tesisi sayısı Otoprodüktör sistemi ile kendi enerjisini üreten sanayi tesisi sayısı
Ulaşım sektöründe enerji tüketiminin azaltılması	Valilik,	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri	Halkı toplu taşımaya teşvik edecek uygulamaların planlanması ve böylece trafik kaynaklı enerji tüketiminin azaltılması.Toplu taşıma araçları için tahsisli şerit uygulamaları ile daha az bireysel araç kullanımının teşvik edilmesi. Ulaşımında elektrikli ve hibrit araçların kullanımının teşvik edilmesi, Bisiklet kullanımının artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması	2018-2023	Toplu taşıma kullanan kişi sayısı Trafikteki bireysel araç sayısında azalma
Kent içi aydınlatmada enerji kullanımında verimliliğin artırılması	Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri, Elektrik Yatırımlarından Sorumlu Kuruluşlar	Kent içi aydınlatmada LED ve güneş şarjlı aydınlatmanın yaygınlaştırılması	2018-2023	Kent içi aydınlatmadaki enerji tüketim miktarı

Güneş ışığından maksimum fayda sağlanması	Valilik	Tüm kamu kurumları ve özel kuruluşlar	Çalışma saatlerinin güneş ışığından maksimum faydalanacak şekilde düzenlenmesi	2018-2023	Elektrik tüketiminin azalması
Fotoselli aydınlatmanın yaygınlaştırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, İlgili Kurum ve Kuruluşlar	Kamu binalarında, eğitim kurumlarında, konutların genel kullanım alanlarında, vitrin ve tabela aydınlatmalarında fotoselli sistemlerin yaygınlaştırılması	2018-2023	Elektrik tüketiminin azalması
Konutlarda, ticari binalar ve kamu binalarında yenilenebilir enerji kullanım payının artırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Üniversite	Alternatif yakıtlı (pelet, briket vb) yakma sistemlerine verilecek teşvikle kullanımının cazip hale getirilmesi. Binaların çatılarında güneş kolektörü ve panelleri kullanımının yaygınlaştırılması (teşvik ve/veya yasal zorlama yolu ile). Güneş panellerinin kullanımını konusunda bilgilendirme, teşvik ve danışmanlık hizmeti verilmesi. Bina ruhsatları verilirken temiz enerji kullanımının teşvik edilmesi	2018-2023	Yenilenebilir enerji kullanım oranı Çatılarda kurulu güneş paneli güç miktarı Sıcak su için güneş paneli kullanan bina sayısı Kamu binalarında yenilenebilir enerji kullanım oranı
Altyapı tesislerinde (İçmesuyu, kanalizasyon ve arıtma tesislerinde) enerji tüketiminin azaltılması	SASKİ	SASKİ	Altyapı tesislerinde (İçmesuyu, kanalizasyon ve arıtma tesislerinde) özellikle çok enerji tüketen mevcut motorların yenilenerek yerine IE3 verim sınıfına sahip motor montajının yapılması ve yeni alınacak motorların şartnamesine IE3 verim sınıfı şartı konulması	2018-2023	IE3 verim sınıfına sahip motorların oranı

Yenilenebilir enerji üretim kapasitesinin geliştirilmesi	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Üniversite	Karadeniz'de enerji üretimi açısından önemli bir kaynak olabilecek dalga ve dip akıntılarının uygun sistemlerle elektrik üretim potansiyelinin araştırılması. Deniz üzerinde rüzgâr türbin çiftlikleri kurulmasının fizibilitesi ile ilgili etüd-proje çalışmalarının yapılması. Karadeniz tabanında yoğun olarak bulunan H2S'den enerji üretimi üzerine araştırma çalışmalarının yapılması. Yenilenebilir enerjinin üretimi ve depolanması ile ilgili araştırmalar ve enerji haritası oluşturma çalışmalarının yapılması. Bitkisel veya hayvansal atıkların ekonomiye kazandırılması amacıyla yenilenebilir enerji kooperatifleri kurulması için bilgilendirme programlarının düzenlenmesi	2018-2023	Yenilenebilir enerji üretim miktarı Biyodizel üretim miktarı
Sanayi tesislerinde yenilenebilir enerji kullanım olanaklarının araştırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Üniversite	Sanayide mevcut yakma sistemlerinde fosil yakıtlarla birlikte güneş enerjisinin ve biyokütleinin kullanılabilirliğinin araştırılarak özel sektör kuruluşlarının temiz enerji yatırım ve AR-GE konularında teşvik edilmesi	2018-2023	Yenilenebilir enerji kullanan tesis sayısı Sanayide yenilenebilir enerji kullanım oranı
Kamu hizmetlerinde yenilenebilir enerji kullanım payının artırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, ilgili kurum ve kuruluşlar	Kamu hizmetlerinin olduğu her alanda (hastaneler, okullar, belediye hizmetleri) başta güneş enerjisi olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılması	2018-2023	Kamu hizmetlerinde enerji tüketiminin azalması
Kırsal alanlarda abonelik sisteminin yaygınlaştırılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Kırsal alanlarda abonelik sistemi uygulanarak su kullanımının sınırlandırılması	2018-2020	Abone sayısı
İçme suyu pompalarının depo seviyesine göre otomatik olarak çalışmasını sağlanması	SASKİ	SASKİ	İçme suyunun daha yüksek bir kotta bulunan depoya pompa vasıtasıyla gönderilmesi durumunda, pompanın deponun seviyesine göre otomatik olarak çalışmasının sağlanması	2018-2020	Otomatik hale getirilen pompa sayısı
Depolara su seviye şamandıralarının takılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Depolara su seviye şamandıraları takılarak su kayıplarının kontrolü	2018-2020	Seviye şamandırası bulunan depo sayısı

Eğitim, sağlık binaları ve alışveriş merkezlerinde sensörlü muslukların kullanılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Su tüketiminin fazla olduğu eğitim, sağlık binaları ve alışveriş merkezlerinde sensörlü musluklar kullanılarak su kullanımının azaltılması	2018-2023	Sensörlü musluklu bina sayısı
Konutlarda su tüketiminin azaltılması amacıyla teşvik edici uygulamalar yapılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Konutlarda fiyatlandırma politikaları ve teknik araçlarla (düşük su tüketimli cihazlar, armatürler, rezervuarlar vb.) su tüketimini azaltıcı uygulamaların teşvik edilmesi	2018-2023	Teşvik edici uygulamalar
Akıllı şebeke yönetim sistemine geçilmesi	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	İçme suyu şebekesine debi ölçüm cihazları yerleştirilerek ve online olarak kayıp ve kaçakların tespit edilmesi ve önlenmesi	2018-2023	Şebekedeki debimetre sayısı
Eski şebeke borularının ve su sayaçlarının değiştirilmesi	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Su kayıplarının azaltılması için eskiyen şebeke borularının ve su sayaçlarının değiştirilmesi ve şebekelerde basınç kontrolü	2018-2023	Su tüketimindeki azalma
Barajların göl sahalarında buharlaşmanın azaltılmasına ve enerji üretimine yönelik bilimsel çalışmaların yapılması	Büyükşehir Belediyesi	Üniversite	Barajların göl sahalarına dubalı güneş panelleri yerleştirilerek buharlaşmanın azaltılması ve enerji üretimi amacıyla yeni teknolojik çözümlerin araştırılması ve uygulanması	2018-2023	Fizibilite çalışmaları, pilot uygulamalar
Dereelerin yukarı havzalarında erozyon kontrol çalışmalarının yapılması	Büyükşehir Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü	DSİ 7. Bölge Müdürlüğü, SASKİ	Havzalarda erozyon kontrol çalışmaları yapılarak, ağaçlandırma, tersip bendi, seki vb çalışmalarının yapılarak rüsubatın engellenmesi	2018-2023	Erozyon ve rüsubat kontrol önlemleri
Yeraltı sularının geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılması	DSİ Bölge Müdürlüğü	Üniversite	Yeraltı su seviyesinin artırılması amacıyla yer altı sularının suni beslenmesi ile ilgili araştırmaların yapılması	2018-2023	Yeraltısuyla geliştirme projeleri
Alternatif su kaynakları ile ilgili araştırma çalışmalarının yapılması	Büyükşehir Belediyesi	Üniversite	Yağmur sularından faydalanma imkanlarının (yağmur suyu hasadı vb) artırılması konusunda çalışmalar yapılması	2018-2023	Su kaynakları geliştirme projeleri
Mevcut içme suyu arıtma tesislerinin ilgili yönetmeliklerde belirtilen standartlara uygun çalışmalarının sağlanması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Mevcut içme suyu arıtma tesislerinde ham su kalitesindeki mevsimsel değişimlerin izlenmesi ve arıtma tesislerinin İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'te belirtilen standartlarda içme suyu temini sağlayacak şekilde çalışmalarının sağlanması	2018-2023	İçme suyu kalitesi
Mevcut içme suyu arıtma tesislerinde öncelikli kirlenmelerin izlenmesi	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Mevcut içme suyu arıtma tesislerinde öncelikli kirlenmeler ve mikro kirlenmelerin izlenmesi ve gerekli olması durumunda arıtma tesislerinin revize edilmesi	2018-2023	İçme suyu kalitesi

Su temininde alternatif kaynaklarla ilgili araştırma çalışmaları yapılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ, Üniversite	Gelecekte su ihtiyacının karşılanması amacıyla deniz suyundan tatlı su elde edilmesine yönelik fizibilite çalışmaları yapılması	2018-2023	Araştırma çalışmaları
İçme suyu kalitesinin izlenmesi	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Su depolarına online ölçüm cihazları yerleştirilerek su kalitesindeki değişimlerin sürekli olarak izlenmesi	2018-2023	İzlenen depo sayısı
Samsun ve Karadeniz bölgesinde iklim değişikliğinin etkilerini incelemek üzere toplantılar düzenlenmesi	Valilik	OMÜ, Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, OKA, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlgi diğer kamu kurumları, Sivil toplum kuruluşları, Ekonomik sektör temsilcileri	İklim değişikliğinin Karadeniz ve Samsun üzerinde etkilerini belirlemek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla toplantılar düzenlenmesi, Samsun'un mevcut durumunun iklim ve ekolojik açıdan değerlendirilmesi, kurumlar arası koordinasyonun daha etkili hale getirilmesi	2018-2023	Toplantı sayısı
Samsun kent vizyonunun (kent planlama, afet ve acil durum önlemleri ekonomik sektörler, tarım gibi) iklim değişikliği etkileri dikkate alınarak belirlenmesi	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	OMÜ, OKA, Sivil toplum kuruluşları, İlgi kamu kurumları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü vd.), Ekonomik sektör temsilcileri	Yeni kentsel alanların iklim değişikliği etkileri dikkate alınarak planlanması, tarım ve sanayi politikalarının değerlendirilmesinde ve kentle ilgili planların hazırlanmasında iklim değişikliğinin temel bir unsur olarak göz önünde bulundurulması	2018-2023	Kent vizyonu çıktıları
Samsun ve çevre illeri kapsayan iklim değişikliği stratejik eylem planının hazırlanması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	OKA, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, OMÜ	İklim değişikliği eylem planları ulusal bağlamda yapılsa da bölgesel ölçekte yapılmamaktadır. Bu nedenle Samsun ve çevre illeri kapsayan bir iklim değişikliğinin boyutunun ve etkilerinin tespit edilerek iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasına yönelik stratejik eylem planı hazırlanması önem arz etmektedir.	2018-2023	Stratejik eylem planı
Atık azaltımı ve katı atıkların geri kazanımının yaygınlaştırılmasına ilişkin eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri, Millî Eğitim İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü	Bu konuda öncelikle okullarda eğitim faaliyetlerinin verilmesi, halkın bilinçlendirilmesi,	2018-2023	Eğitim verilen öğrenci sayısı Yapılan eğitim sayısı

Katı atık geri kazanım faaliyetlerinin il genelinde yaygınlaştırılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri	Katı atıkların kaynakta ayrılacak ayrı toplanmasının sağlanması, katı atık geri dönüşüm tesislerinin yaygınlaştırılması	2018-2023	Geri kazanılan atık oranı
Katı atık sahalarında sera gazı emisyonunun azaltılmasının etkinleştirilmesi	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	İlgili Özel Firmalar	Mevcuttaki sera gazı emisyonunun azaltılmasına yönelik çalışmaların devamlılığının sağlanarak teknolojik gelişmelere bağlı olarak revize edilmesi	2018-2023	Katı atık sahalarında emisyon ölçümleri
Toplu taşıma araçlarının yaygınlaştırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi	Toplu taşıma araç sayıları ve hatlarının artırılması ve halkın toplu taşıma araçlarının kullanımını teşvik edilmesi	2018-2023	Toplu taşıma kullanım oranı
Toplu taşımada raylı sistemlerin ve hibrit/elektrikli araçların payının artırılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi	Raylı sistem ağının genişletilmesi, toplu taşıma araçlarının hibrit/elektrikli araçlarla değişiminin planlanması	2018-2023	Toplu taşımada raylı sistem ve elektrikli/hibrit araç kullanım oranı
Araç kullanıcılarının bilinçlendirilmesi, hibrit/elektrikli araçların teşvik edilmesi	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil toplum kuruluşları	Elektrikli araçlar için şarj istasyonları planlanması	2018-2023	Şarj istasyonu sayısı
Bisiklet yollarının ve bisiklet kullanımının artırılması, halkın konu ile ilgili bilinçlendirilmesi	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Sivil toplum kuruluşları	Bisiklet yollarının artırılması ve şehir içi ulaşım entegre edilmesine yönelik çalışmaların yapılması, tramvaylarda bisikletler için uygun yerler ayrılması, bisiklet parklarının planlanması	2018-2023	Bisiklet yolu uzunluğu, Bisiklet park yeri sayısı
Kamu kurumlarında enerji verimliliği ve enerji tasarrufu konusunda çalışmalar yapılması	Valilik	Tüm kamu kurum ve kuruluşları	Tasarruflu ve verimli aydınlatma sisteminin kullanımının sağlanması, kamu binalarında gereksiz elektrik kullanımının azaltılması, eski sistemlerin yenilenmesi, binaların izolasyonunun sağlanması	2018-2023	Enerji tüketimi
Sanayi tesislerinde sera gazı emisyonlarının azaltılması	Valilik	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü, Sanayi kuruluşları	Sanayide hem üretim hem de salınım aşamasında emisyon azaltıcı çalışmaların yapılması ve denetimlerin sıklaştırılması	2018-2023	Sera gazı için raporlama yapan tesislerin yıllık sera gazı salınımindaki azalma

Halkın temiz enerji kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Milli Eğitim İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri, Sivil toplum örgütleri	Doğal gaz kullanımının teşvik edilmesi, güneş enerjisi kullanımının teşvik edilmesi	2018-2023	Doğal gaz ve güneş enerjisi kullanım oranı
İmar planlarında doğal çevrenin korunması ve yeşil alanların artırılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri	İmar planlarının yeşil alanlar dikkate alınarak yapılması, kent parklarının ve ormanlarının yaygınlaştırılması, Kentsel dönüşüm alanları planlanırken yeşil alan oranının artırılması	2018-2023	Kişi başına düşen yeşil alan oranı Kent parkı sayısı
Atık kabul tesislerinin kurulması ve geliştirilmesi	Valilik, ilgili tesislerin yönetimleri	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Ulaştırma ve Haberleşme İl Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Bölge Komutanlığı, Üniversite	Deniz kirliliğinin kontrolü ve deniz canlılarının korunması amacıyla atık kabul tesislerinin kurulması ve mevcut tesislerin güncel teknolojiye göre revize edilmesi	2018-2023	Atık kabul tesisi sayısı
Atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve başlamış olanların tamamlanması	Büyükşehir Belediyesi, SASKİ	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Üniversite	İnşaatı devam eden arıtma tesislerinin tamamlanması, mevcut arıtma tesislerinin verimli çalışmalarının sağlanması, eski arıtma tesislerinin geliştirilmesi	2018-2023	Atıksu arıtma tesisi sayısı
Halkın mavi bayrak konusunda bilinçlendirilmesi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Sivil toplum kuruluşları	Mavi bayrak konusunda tanıtım faaliyetlerinin yapılması	2018-2023	Bilgilendirme toplantısı sayısı
Valilik bünyesinde kurulan mavi bayrak komisyonuna bağlı kurum yetkililerinin bu konuda koordineli bir şekilde çalışmasının sağlanması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Mavi bayraklı plajların artırılması konusunda ilgili kurumların koordinasyonunun artırılması	2018-2023	Mavi bayraklı plaj sayısı

Kırsal yerleşimlerdeki atık suların etkin yönetimi	Büyükşehir Belediyesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Kırsal yerleşim alanlarındaki atıksu arıtma sistemlerinin yaygınlaştırılması	2018-2023	Arıtma tesisi sayısı
Samsun deniz ve kıyılarındaki endemik türlerin envanterinin çıkarılması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Üniversite, OKA, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	Samsun sahillerinde endemik türlerin belirlenmesine yönelik olarak üniversite ile ortak projeler geliştirilmesi	2018-2023	Envanter çıktıları
Kıyılarda ve denizlerde var olan türlerin korunması	Valilik	Büyükşehir Belediyesi, Üniversite, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	Samsun sahillerinde endemik tür olarak tespit edilen kum zambağının ve tespit edilmesi muhtemel diğer endemik türlerin korunması	2018-2023	Endemik türlere dönük koruma önlemleri
Balık çiftliklerinin denetimlerinin etkin yapılması	Valilik	Sahil Güvenlik Bölge Komutanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	Denetimlerle ilgili kuruluşların daha etkili çalışması	2018-2023	Denetim sayısı
Kaynakta geri kazanım konusunda ilçe belediyelerinin etkin çalışma ve uygulamalar yapması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Belediyelerin kaynakta geri kazanım uygulamalarını etkinleştirilmesi ve bu konuda belediyeler arasında koordinasyon ve uygulama birliği sağlanması.	2018-2023	Geri kazanılan katı atık miktarı
Katı atıkların kaynakta ayrıştırılması konusunda teşvik edici yöntem ve uygulamaların geliştirilmesi	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Katı atıkların kaynakta ayrıştırılmasına yönelik teşvik edici uygulamaların yaygınlaştırılması (belediye hizmetlerinde indirimler, marketlerde kumbaraların kullanımı vb.) ve ikili atık toplama sistemine geçilmesi.	2018-2023	Geri kazanılan katı atık miktarı
Katı atık geri kazanım ve ayrıştırılması konusunda bilinçlendirme faaliyetlerinin yapılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Milli Eğitim İl Müdürlüğü	Katı atık geri kazanım ve ayrıştırılması konusunda toplu taşıma araçlarında ve reklam panolarında bilgilendirmeler yapılması, kamu spotlarından yararlanılması, sosyal medyanın etkili şekilde kullanılması, okullarda eğitim çalışmalarının yapılması.	2018-2023	Geri kazanılan katı atık miktarı

Kanalizasyon sistemlerinde kaçak bağlantı noktalarının tespit edilmesi	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Kanalizasyon ve yağmur suyu toplama şebekelerine kaçak bağlantıların tespit edilmesi ve önlenmesi	2018-2023	Kaçak bağlantı sayısı
Birleşik kanalizasyon sistemlerinin ayrık sisteme dönüşürülmesi	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Birleşik kanalizasyon sistemlerinin ayrık sisteme dönüşürülmesi için yeni altyapı sistemlerinin inşaa edilmesi	2018-2023	Ayrık sistem oranı
Kırsal alanlardaki atıksuların uygun yöntemlerle bertarafı	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Kırsal yerleşim alanları için verimli işletilebilen atıksu arıtma tesislerinin planlanması	2018-2023	Arıtma tesisi sayısı
Atıksu arıtma tesislerinin dışarı kriterlerine uygun çalıştırılmasının sağlanması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ, DSİ, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Atıksu arıtma tesislerinin hassas alanlar için belirlenen dışarı kriterlerini sağlayacak şekilde çalıştırılmalarının sağlanması	2018-2023	Alıcı ortam kalitesi
Atıksu arıtma tesislerinin öncelikli kirlenmeler açısından gözden geçirilmesi	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ, DSİ, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Atıksu arıtma tesislerinin alıcı su ortamlarında öncelikli kirlenmeler için belirlenen çevresel kalite standartlarının sağlanabilmesi açısından gözden geçirilmesi, gerekli durumlarda arıtma tesislerinin revize edilmesi	2018-2023	İzleme sonuçları
Mevcut arıtma tesislerindeki arıtılmış atıksuların yeniden kullanımı potansiyellerinin araştırılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ, Üniversite	Atıksu arıtma tesislerinin arıtılmış çıkış sularının soğutma suyu vb amaçlarla kullanım olanaklarının araştırılması	2018-2023	Su geri dönüşüm oranı
Kanalizasyon sistemine dışarı bağlantısı olan sanayi tesislerinde denetimlerin artırılması	Büyükşehir Belediyesi	SASKİ	Kanalizasyon sistemine dışarı bağlantısı olan oto tamirhaneleri ve küçük sanayi tesislerinde denetimlerin artırılması, bu tesislerden yapılan atıksu dışarılarının mevzuatta belirtilen kriterlere uygunluğunun sağlanması	2018-2023	Denetim sayısı
Organize Sanayi Bölgelerinde atıksuların arıtılması	OSB Yönetimleri	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Atıksu arıtma tesisi bulunmayan Organize Sanayi Bölgeleri için atıksu arıtma tesislerinin planlanması, tüm sanayi kuruluşlarının atıksularının arıtma tesislerine bağlantılarının sağlanması	2018-2023	Arıtma tesisi sayısı Arıtma tesisine dışarı bağlantısı olan firma sayısı
Sanayi tesislerinde oluşan atıksuların geri dönüşüm olanaklarının araştırılması	OSB Yönetimleri	Üniversite	Su tüketimi yoğun olan sektörlerde proses sularının geri kazanımına yönelik projelerin geliştirilmesi ve pilot uygulamaların teşvik edilmesi	2018-2023	Su geri dönüşüm oranı

Sanayi tesislerinde temiz üretim olanaklarının geliştirilmesi	OSB Yönetimleri	Üniversite	Sanayi tesislerinde temiz üretim uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla araştırma ve proje çalışmaları yapılması	2018-2023	Temiz üretim uygulanan sanayi tesisi sayısı
İmar planının revize edilerek özellikle kamu arsalarının ve tapu/kadastroların yeniden düzenlenmesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Valilik,	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri, Samsun Tapu ve Kadastro Müdürlükleri	İmar Planlarında düzenlenen alanların planlara uygun olmadığı gözlenmektedir. Bununla birlikte planlar üzerinde çok sık değişiklik yapılmaktadır. Bu sorunlar sürdürülebilir bir kent anlayışı açısından problem teşkil etmektedir. Bu bakımdan uzun vadeli imar planlarının yapılması gerekliliğine ihtiyaç vardır.	2018-2019	Uzun vadeli imar planlarında Türkiye ortalamasının tutturulması
Samsun ilinin arsa üretim ve tüketim dökümünün yapılarak ileri yönelik kullanım haritaları ve envanter çalışmalarının yapılması	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Valilik,	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri, Samsun Tapu ve Kadastro Müdürlükleri	Arazi kullanımının imar planlarına uygun olmadığı bilinmektedir. Bu durum planlı şehircilik anlayışı açısından temel bir problemidir. Bu arazilerin başka şekilde kullanımına sebebiyet vermemek için öncelikle envanter çalışmasının yapılması gerekmektedir.	2018-2019	İmar planlarında yer alan ancak kapsam dışında kullanılan arazilerin öncelikle tespit edilmesi
Verimli tarım arazilerine ticari tesislerin kurulmasının kontrol altına alınması	Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,	Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri	Samsun Türkiye'nin önemli tarım arazilere sahip şehirlerinden biridir ve bu arazilerin yanlış şekilde kullanıma açıldığı görülmektedir. Bu durum ise sadece Samsun için değil bölge açısından da sorun oluşturmaktadır.	2018-2023	Verimli tarım arazilerinin tespit edilmesi
Sürdürülebilir kentsel mekan politikalarının geliştirilmesi	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Valilik, Büyükşehir Belediyesi,	İlçe Belediyeleri, Samsun Tapu ve Kadastro Müdürlükleri	Samsun Türkiye'nin önemli cazibe merkezlerinden biridir. Aynı zamanda Karadeniz bölgesinin en büyük şehridir. Son derece dinamik bir nüfus yapısına sahip olması nedeniyle kentsel mekanların kullanım özellikleri değişime uğramaktadır. Bu bakımdan kentsel mekanlar toplumsal gereksinimler açısından yetersiz kalmaktadır.	2018-2023	Kent içi nüfus hareketliliklerinin takip edilmesi ve bu kapsamda mekansal projeksiyonların oluşturulması

Kent içinde kalan sanayi sitelerinin kentsel dönüşüm kapsamında kent dışına çıkartılması	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Valilik, Büyükşehir Belediyesi	İlçe Belediyeleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Samsun Ticaret ve Sanayi Odası	Samsun'da özellikle son yıllarda artan nüfus yoğunluğu ile birlikte sanayi siteleri kent merkezinin içine dahil olmaya başlamıştır. Bu durum özellikle kentin gelişimini ve dönüşümünü olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca estetik ve kent içi trafik sorunları da yine bu bağlamda öne çıkan önemli kentsel sorunlar arasında gösterilebilir. Sanayi sitelerinin kent merkezinin dışına taşınması ile birlikte yalnızca kentsel gelişmeyi değil aynı zamanda ticari faaliyetlerin de çok daha sağlıklı şartlarda gelişme göstereceği muhakkaktır.	2018-2021	Kent dışına taşınacak sanayi sitesi sayısının Türkiye ortalamasına göre oranı
Mevcut kapalı otopark alanlarının yönetmeliğe uygunluğunun denetlenmesi, Yapı kullanımı izni için yönetmeliğe uygunluk şartının aranması ve otopark alanlarının kullanılabilirlik açısından denetlenmesi	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri,	Valilik	Binalarda yer alan kapalı otoparklar genel olarak yönetmeliğe uygun olmadığı için sürücüler açısından kullanımı kolaylığı sağlamadığı görülmektedir. Bu nedenle kapalı otoparkların tercih edilmediği sürücülerin genellikle açık alanlara park ettiği görülmektedir.	2018-2023	Mevcut kapalı otoparklara yönelik olarak sorun analizlerinin çıkartılması
Açık ve kapalı otopark alanlarının otopark yönetmeliğine ek olarak kentsel alanın ilçe bazında araç yoğunluğu gözetilerek belirlenmesi	Büyükşehir Belediyesi, Valilik	İlçe Belediyeleri, Trafik Şube Müdürlüğü,	Samsun ilinin araç yoğunluğu ilçeler bazında önemli farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle açık ve kapalı otopark ihtiyaçları araç yoğunlukları gözetilmediğinde yeterli olmadığı görülmektedir.	2018-2023	İlçe bazında araç yoğunluklarının belirlenmesi ve otopark ihtiyaç haritaların çıkartılması
İlçe merkezlerinde katlı otoparkların yapılması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik	İlçe Belediyeleri,	Özellikle İlkadım ve Canik ilçelerinde trafik yoğunluğu kaynaklı önemli bir otopark problemi olduğu görülmektedir. Şu an uygulanmakta olan yol kenarı park uygulaması şehir içi trafiğini doğrudan olumsuz etkilemektedir.	2018-2023	İlkadım ve Canik ilçelerinde anket çalışmaları yapılarak katlı otopark analizlerinin yapılması

Açık ve kapalı otopark ihtiyaçlarına yönelik olarak tasarım standartlarını da içeren ilçe bazlı otopark yönetmeliklerinin hazırlanması	Büyükşehir Belediyesi,	Valilik, SAMULAŞ, İlçe Belediyeleri	Samsun da araç yoğunluklarına bakıldığında ilçeler arasında önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu nedenle kent içi trafik sorununa tüm kent bazında çözümler üretmek yerine ilçe bazlı yaklaşımların getirilmesi gerekmektedir.	2018-2019	İlçe bazlı mevcut otopark sorunlarının tespit edilmesi
Var olan rekreasyon alanlarının yeniden gözden geçirilmesi ve yeni alanların oluşturulması	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Uluslararası kuruluşların belirlediği kişi başına düşen erişilebilir rekreasyon alanlarının oranlarına bakıldığında Samsun ili için yetersiz olduğu görülmektedir.	2018-2020	Uluslararası rekreasyon standartları incelenerek kente uygun yeni stratejilerin oluşturulması
Yeni yerleşim alanları için kentsel planlarda sosyal donatı alanlarının belirlenmesi ve erişilebilirlikte eşliğin sağlanması	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Dinamik bir nüfus hareketliliğine sahip samsun da doğal olarak yeni yerleşim alanları ortaya çıkmaktadır. Yeni yerleşim alanlarındaki nüfusun sosyal donatı alanları açısından ihtiyaçları karşılanmamaktadır.	2018-2023	Yeni yerleşim alanlarında sosyal donatı alanlarının uluslararası standartlara uygun olarak erişilebilir bir şekilde planlanması
Var olan kamusal ve sosyal donatı alanlarının kullanım ihtiyaçlarının yeniden belirlenmesi ve kullanım sıklığının göz önünde bulundurularak bu ve yeni alanların planlanması	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri, Valilik	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Şehirler yapıları gereği son derece hareketli bir nüfus yapısına sahiptir. Samsun insan hareketliliği bakımından son yıllarda Türkiye'nin öne çıkan illerinden biridir. Bu noktada önceden planlanmış kamusal ve/veya sosyal donatı alanlarının kullanım yoğunluğunun değiştiği gözlenmektedir. Sadece ilçe bazında değil mahalle bazında da kullanım yoğunluğu bakımından dikkat çekici değişiklikler gözlenmektedir.	2018-2023	Mahalle bazlı sosyal donatı kullanım yoğunluklarının tespit edilmesi ve yeni planlanacak alanların bu doğrultuda oluşturulması

Açık ve kapalı semt pazar alanlarının planlaması ve bu alanların diğer zamanlarda kamusal amaçlı kullanılacak şekilde tasarlanması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik	İlçe belediyeleri,	Bazı pazar alanları kenttaşlar tarafından yoğun olarak kullanılan akslar üzerine kurulmaktadır. Bu durum kent akışını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özellikle ambulans, itfaiye gibi araçların acil müdahalesini gerektiren durumlarda sorunlar yaşanabilmektedir.	2018-2020	Mevcut açık ve kapalı semt pazarlarının ihtiyacı karşılayıp karşılamadığına yönelik olarak analizlerin yapılması
Kent, mahalle parkları, çocuk oyun alanlarının yapılması ve bunların hava koridorları dikkate alınarak tasarlanması	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri, Valilik	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, mahalle muhtarlıkları	Uluslararası standartlara göre her mahallede yeşil ve çocuk oyun alanlarının planlanması gerekmektedir. Bu bağlamda Samsun'a bakıldığında önemli bir eksiklik olduğu görülmektedir. Bu bakımdan nüfus projeksiyonu gözeticilerle erişilebilir çocuk oyun ve yeşil alanların oluşturulmasına ihtiyaç vardır.	2018-2020	-Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının 15 m2 olmasının sağlanması -Çocuk oyun alanlarının (ÇOA) kullanımı yaş grupları dikkate alınarak her bir mahalle için tanımlı ÇOA oluşturulması -Bu alanların haftalık olarak denetlenmesi
Kent planı hiyerarşisinin ülke, bölge dinamikleri dikkate alınarak bütüncül bir şekilde yapılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi,	İlçe Belediyeleri, OKA,	Samsun Karadeniz bölgesinin merkezi konumunda bulunmasından dolayı ilin planlamasına yönelik çalışmaların bölgedeki illerden bağımsız olması düşünülemez. Bununla birlikte Samsun'a komşu illerin kent üzerindeki sosyo-ekonomik, mekansal etkileri düşünüldüğünde planlamanın salt kent ölçeğinde yapılması kentin sürdürülebilirliği açısından sorunlar yaratmaktadır.	2018-2023	Ulusal ölçekte kentsel planlamaya yönelik olarak hazırlanmış çalışmaların güncel envanterlerinin çıkartılması

Kent hizmetlerinin (altyapı, üstyapı vb.) sunumunda görev tanımlarının açıkça tanımlanması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi,	İlçe Belediyeleri, mahalle muhtarlıkları	Sunulan bazı benzer kent hizmetleri farklı kurum ve kuruluşlar tarafından sağlanabilmektedir. Bu durum kamu kaynaklarının israfına yol açmaktadır. Aynı zamanda sunulan kamusal hizmetlerin koordinasyonsuzluğuna ve bu nedenle hizmetlerin aksamasına neden olmaktadır.	2018-2023	Kentsel hizmetlere yönelik olarak koordinasyon biriminin oluşturulması ve hizmetlerin buradan takip edilmesi
Belirlenecek alanlara menfez boşlukları yerleştirilmesi	Valilik, Büyükşehir Belediyesi,	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri,	Özellikle altyapıyı ilgilendiren konularda farklı kurum ve kuruluşların çalışmaları yolların sürekli olarak kazılıp ve daha sonrasında dolgu yapılmasına neden olmaktadır. Bu durum hem kenttaşların yaşam kalitesi hem de kaynakların optimum kullanımı açısından sorunlar yaratmaktadır.	2018-2023	Menfez boşluk alanlarının tespit edilmesi
Kentsel planlarda hiçbir suretle dere yataklarının doğal akış yönlerine müdahale edilmemesi ve imar planlarının buna göre yapılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Devlet Su İşleri	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlçe Belediyeleri,	Bilindiği üzere Samsun Türkiye'nin yoğun yağış alan bölgesinde yer almaktadır. Bu nedenle özellikle doğal dere yatakları üzerine inşa edilen yapılar önemli kentsel sorunlara neden olmaktadır. Bilimsel çalışmalar göstermektedir ki dere yatakları kapatılmış olsa bile yoğun yağış aldığı dönemlerde kapatılan bu dere yatakları doğal olarak aktif hale gelmektedir. Bu durumda sel, heyelan gibi doğal afetler meydana gelmektedir.	2018-2023	Mevcut dere yatakları üzerine bulunan yapıların envanterin çıkarılması ve risk haritaların hazırlanması
Mevcut imar planlarında Atakum, İlkadım, Canik ve Tekkeköy ilçelerinin ulaşım bağlantısalığını sağlayan işlenmiş çevre yolu var ise uygulamaya geçirilmesi yoksa yeni bir çevre yolunun planlanması	Karayollar Bölge Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi,	Valilik, İlçe Belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Samsun'da kentleşme ağırlıkla topografik nedenlerle kıyı şeridi üzerinde gerçekleşmektedir. Bu durum ise kent içi alternatif yol güzergahlarının kısıtlı kalmasına neden olmakta ve kenti yoğun trafik problemleriyle karşı karşıya getirmektedir. Özellikle transit geçiş yapan araçların kent merkezine girmeden alternatif yollar aracılığıyla geçişlerinin sağlanması kent içi trafik yoğunluğu açısından önem arz etmektedir.	2018 - 2023	Alternatif çevre yolu ihtiyacın analizinin hazırlanması ve çevre yolunun ana güzergahı ile bağlantı yollarının tespit edilmesi

Kent içi yolculuk talep yönetiminin stratejisinin belirlenmesi ve uygulanması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Karayolları Bölge Müdürlüğü, Trafik Şube Müdürlüğü	Türkiye'nin hızlı büyüyen kentlerinden biri olan Samsun da nüfus yoğunluğu artarak birlikte yeni yerleşim alanları ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan altyapı ve üstyapı hizmetlerinin dışında ulaşım hizmetlerinde de gereksinimler değişmektedir. Bu bakımdan yolculuk talep yönetimi stratejileri mümkün olduğunca mevcut altyapıyı kullanarak yolculuk taleplerinin karşılanması son derece önemlidir.	2018-2023	Kent içi yolculuk talep yönetiminin stratejisinin belirlenmesi
Trafik hacim katsayılarının günlük, aylık, mevsimsel ve yıllık olarak belirlenmesi ve düzenlenmesi	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Karayolları Bölge Müdürlüğü, Trafik Şube Müdürlüğü	Kent içi trafik hacimleri anlık olarak değişebilmekle beraber dönemsel etkenlere bağlı olarak da farklılık göstermektedir. Ayrıca kentin bir noktasında yaşanan trafik yoğunluğu diğer merkezleri de etkilemektedir.	2018-2023	Trafik hacim katsayı oranlarının belirlenmesi
Yaya ve bisiklet kullanımının trafik türel dağılımındaki oranının artırılması	Valilik, Büyükşehir Belediyesi	Trafik Şube Müdürlüğü, İlçe belediyeleri	Şehir planlamasında yollar ağırlıklı olarak araç merkezli yapılmakta yaya ve bisiklet yolu kullanımını ikincil planda kalmaktadır. Son yıllarda artan trafik yoğunluğu göz önüne alındığında yolda geçen sürelerin artışı dikkat çekmektedir. Bu nedenle insanlar alternatif ulaşım araçlarına ve yollarına ihtiyaç duymaktadır.	2018-2023	Yaya ve bisiklet kullanımında trafik türel dağılımındaki mevcut oranların tespit edilmesi
Kavşakların kent içi ulaşımına göre yeniden tasarlanması	Büyükşehir Belediyesi	Valilik, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,	Kent içi kavşakların daha çok şehirlerarası yollarda kullanılan kavşak tipine uygun şekilde tasarlandığı ve bu durumun kent içi trafik yoğunluğuna sebep olan etkenlerden biri olduğu gözlenmektedir.	2018-2023	Kent içindeki mevcut kavşakların envanterinin çıkartılması
Deniz yolunun kent içi ulaşım sistemine entegre edilmesi	UKOME, Büyükşehir Belediyesi	Valilik,	Samsun'un kent içi ulaşımında karayolları tek alternatif olarak kullanılmaktadır. Bir deniz kenti olarak Samsun'da muadil kentlere göre deniz ulaşımına yeterli ilginin gösterilmediği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda deniz ulaşımının kent içi ulaşım alternatifi olarak planlandığında trafik yoğunluğu açısından önemli derecede katkı sağlayacağı düşünülmektedir.	2018-2023	Kent içi ulaşımında deniz yolunun kullanımına yönelik analizlerin yapılması ve hatların belirlenmesi

Batıpark'ta faaliyet gösteren teleferik sistemine benzer özellikle kent içi ulaşım alternatif olabilecek planlamaların yapılması	Büyükşehir Belediyesi, SAMULAŞ	Valilik	Teleferik, günümüzde hem kent içi ulaşım sağlanmasında alternatif bir sistem hem de turistik amaçlı kullanılan araçlardır. Bu bakımdan teleferik çözümlerinin Samsun'a birden fazla yönden katkı sağlayacağı düşünülmektedir.	2018-2023	Alternatif teleferik hattının belirlenmesi ve diğer ulaşım araçları ile olan bağlantısalığının planlanması
Yalnızca belediye otobüslerinin kullanacağı özel şeritli yolların tahsis edilmesi (Metrobüs) ve/veya yoğun saatlerde bu araçlara şerit tahsis yapılması ve bu şeritlerin kamera, mobese vb. sistemlerle korunarak servis vb. tüm toplu taşıma araçlarının bu şeritleri kullanabilmesinin sağlanması	Büyükşehir Belediyesi, SAMULAŞ	Valilik	Son yıllarda Samsun'da görülen insan hareketliliği ve trafik yoğunluğu karşısında belediye otobüsleri ve tramvayların yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu bakımdan kent içi ulaşım önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülen metrobüs uygulamasının gerekliliğine ihtiyaç duyulmaktadır.	2018-2021	Kent içi trafik yoğunluğunun azaltılmasına yönelik özel şeritli toplu ulaşım yoluna yönelik olarak güzergah analizinin yapılması
Tramvay ulaşımında ekspres hat uygulamasının getirilmesi	Büyükşehir Belediyesi, SAMULAŞ	Valilik	Samsun da faaliyet gösteren tramvay hattı kent içi ulaşım bakımından önemli ölçüde bir rahatlık getirirse de ulaşım hızı açısından beklentiyi karşılamamaktadır. Bu bakımdan bazı belediye otobüsü uygulamalarında olduğu gibi tramvay hattı üzerinde de ekspres seferlerin düzenlenmesi önerilmektedir.	2018-2019	Tramvay ulaşımı için önerilen ekspres hat uygulamasına yönelik olarak zaman analizinin yapılması
Toplu taşıma araçlarına bisiklet taşıma aparatlarının yerleştirilmesi	Büyükşehir Belediyesi, SAMULAŞ	Valilik, Bisiklet Federasyonu Samsun Temsilciliği	Kent içi ulaşım alternatif olarak planlanan bisiklet yolları kullanabildik açısından tek başına yeterli çözüm değildir. Buradan hareketle bisiklet kullanımının kent içi ulaşım da yaygınlaştırılmasına yönelik olarak yurtdışı örneklerinde olduğu gibi toplu taşıma araçlarına gerekli taşıyıcı aparatların yerleştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.	2018-2019	Bisiklet aparatlarının öncelikle hangi toplu taşıma hatları üzerinde kullanılabileceğine yönelik olarak tespit edilmesi

Toplu taşımada ağırlıklı yolcu güzergah istatistiklerinin tutulması, toplu taşıma güzergahlarının bu verilere göre güncellenmesi ve toplu taşıma ücretlerinin tramvayda olduğu gibi mesafeye göre belirlenmesi	Büyükşehir Belediyesi, SAMULAŞ	Valilik,	Kent içi trafik yoğunluğunun anlamlandırılabilmesi açısından toplu ulaşım yolcu kullanım alışkanlıklarının izlenmesi son derece önem arz etmektedir. Yolcuların ağırlıklı hangi güzergahları takip ettiği belirlenebilir. İçerik stratejisi anlık ve hızlı bir şekilde belirlenebilir. Bu bakımdan tramvaylarda uygulandığı gibi belediye otobüslerinden de yolcuların inerken kartlarını okutabileceği bir sistemin geliştirilmesi ve bu sistemin GPS ile bütünleşik çalışarak yolcu güzergahlarının tespiti önerilmektedir.	2018-2020	İlk olarak pilot yolcu güzergah istatistiklerinin hazırlanması
Toplu taşımaya yönelik mobil uygulamaların hazırlanması	SAMULAŞ, Büyükşehir Belediyesi	Teknopark, Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Kent içi ulaşımı kolaylaştırmak amacıyla son yıllarda kullanılan akıllı kent uygulamalarının başarıya ulaşması şüphesiz kullanıcıların bu sistemlere entegre olmasıyla mümkündür. Kent içi ulaşımaya yönelik olarak hazırlanacak akıllı kent uygulamaları sayesinde kullanıcılar anlık olarak ulaşmak istedikleri güzergahları veya alternatiflerini belirleyerek ulaşım sürelerini kısaltmaları mümkündür. Bu bakımdan toplu taşımaya yönelik olarak trafik yoğunluğunu, toplu ulaşım bekleme sürelerini gösteren vb. mobil uygulamalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.	2018-2021	Toplu taşımaya yönelik olarak Türkiye deki iyi mobil uygulamaların tespit edilerek incelenmesi
Kent içi trafik sinyalizasyon sisteminin kurulması	UKOME, Büyükşehir Belediyesi,	Valilik,	Günümüz kentlerinde kent içi trafik yoğunluğuna yönelik olarak kullanılan modern çözümlerden biride sinyalizasyon sistemidir. Trafik akış yoğunluğuna göre merkezi bir sistemden kontrol edilen sinyalizasyon sisteminin kent içi trafik akışını devamlılığını olumlu yönde sağladığı bilinmektedir.	2018-2023	Kent içi sinyalizasyon çalışmasına yönelik olarak ilk aşamada pilot alanların belirlenmesi ve araç takip sisteminin kurulması

Trafik kontrol merkezinin kurulması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik	İlçe belediyeleri,	Kent içi trafik yoğunluğu anlık gelişen durumlardan etkilenmekte ve ortaya çıkan sorun tüm kenti olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bakımdan anlık gelişmeler karşısında eşzamanlı olarak kent içi trafik yoğunluğunu takip ve düzenleyecek akıllı bir trafik kontrol merkezinin kurulmasına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaca yönelik olarak kent genelinde ulaşım, trafik hacmi vb. verilerin kayıt altına alınarak problemlere hızlı ve sürdürülebilir çözümler bulunabilir.	2018-2020	Belirlenecek pilot alanlarda uygulamaya geçecek olan araç takip sisteminden elde edilecek verilerin merkezi bir sistemde değerlendirileceği ve ilgili kurumlarla koordineli bir şekilde çalışacak trafik kontrol merkezinin kurulması
Kent planlamasının dezavantajlı gruplara yönelik olarak ele alınması ve tasarımı/politikaların - kamusal mekanları da kapsayacak şekilde- yeniden gözden geçirilmesi	Büyükşehir Belediyesi, Valilik, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,	İlçe belediyeleri, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü,	Son yıllarda oldukça kullanılan engelli/çocuk/yaş dostu kentler kavramlarını özellikle dezavantajlı grupların kent yaşamına aktif dahil olmasını ifade etmektedir. Kentsel yaşam kalitesi bakımından da bu olgu son derece önemli gösterge dir. Bu doğrultuda Samsun'da iyi niyetli çalışmalar sürdürülse de uluslararası standartlar bakımından hala istenen seviyede değildir. Yaya kaldırımlarının yükseklik seviyeleri, rampaların eğim derecesi, toplu taşıma araçlarının teknik özellikleri, üst geçit asansörleri, kent içi engelliler için yönlendirme işaretleri vb. konularda çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.	2018-2020	Kent planlaması aşamasında dezavantajlı grupların görüşlerinin alınacağı anket çalışmalarının yapılması
Kentsel donatı alanlarına ulaşım da eşliğinin sağlanması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik,	İlçe belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,	Kent içindeki yeşil, kamusal alanlar ve kamu binalarının yerleşimi parçalı bir sistemde değil tüm kenti kapsayacak şekilde planlanmalıdır. Bu anlayış erişilebilirlikte eşitlik açısından son derece önemlidir. Çünkü her vatandaşın kamusal alanlara eşit derecede erişilebilirlik hakkı vardır. Ancak uygulamaya bakıldığında bazı vatandaşlar yeşil, kamusal alanlar ve kamu binalarına ulaşmak için birden çok ulaşım aracı kullanırken bazı vatandaşlar ise çok daha kolay erişebilmektedir.	2018-2023	Uluslararası normların öngördüğü 5 ile 20 dakikalık yürüme mesafesinde ulaşılabilirliğin sağlanması

Mahalle alan büyüklüklerinin ve merkezlerinin erişilebilirlik bağlamında yeniden planlanması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik,	İlçe belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,	Son yıllarda artan göç oranı ile birlikte özellikle iklimim ve Atakum gibi ilçelerin mahalle merkezleri genişlemektedir. Bu durum tüm ilçeler bazında düşünüldüğünde mahalleler arasında fiziki ve nüfus açısından büyük farklılıklara neden olduğu söylenebilir. Bu bakımdan erişilebilirlik eşitliği göz önüne alınarak büyüyen mahalleler için birden çok merkez planlamasına ihtiyaç olduğu/olacağı ifade edilebilir.	2018-2023	Mahalle bazı demografik veriler incelenerek kamusal alan işlevlerinin yeniden belirlenmesi ve ihtiyaca yönelik olarak yeni planlamaların yapılması
Kamuda dijitalleşmeye geçilerek hizmetlerde erişimin kolaylaştırılması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik,	İlçe belediyeleri, Teknopark, Ondokuz Mayıs Üniversitesi	21. yüzyılın en önemli kavramlarından biri de şüphesiz dijitalleşmedir. Dijitalleşme hem şeffaflık hem de hizmetlerin hızı bakımından son derece önemli bir değişimi ifade etmektedir. Birçok devletin özellikle ulusal düzeyde dijitalleşmeye yönelik sürdürdüğü politikalar kuşkusuz yerel düzeyde de yürütülmelidir. Bu durum hem erişilebilirlik hem de kaynakların verimli kullanımını açısından kolaylıklar getirmektedir.	2018-2021	Dijital kamu hizmetlerine yönelik olarak Türkiye deki iyi uygulamaların tespit edilerek incelenmesi
Kent konseylerinin sayısının artırılması ve halkın katılımının sağlanması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik, İlçe Belediyeleri	Mahalle muhtarları,	Kent konseyleri yerel düzeyde siyasal katılım açısından en önemli kurumsal yapıların başında gelmektedir. Konseylerin sayılarının artırılması ve halkın katılımının sağlanmasına yönelik çalışmaların yapılması kuşkusuz yerel hizmetlerin sürdürülebilirliği ve kentsel yaşam kalitesi açısından önem arz etmektedir.	2018-2019	Türkiye deki tüm büyükşehirlerden hareketle nüfusa oranlı kent konseylerinin nicel analizlerinin yapılarak samsun için bu bağlamda projeksiyon hazırlanması
Halkın yerel düzeyde bilgilendirilmesi ve karar alma mekanizmalarında görüşünün alınması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik, İlçe Belediyeleri	Mahalle muhtarları,	Yerel düzeyde karar vericilerin planlamalarında yer alan politikaların/hizmetlerin eyleme geçmeden önce kenttaşlarla paylaşılması şeffaflık, siyasal katılım, yönetişim ve sürdürülebilirlik açısından önemli bir siyasal davranış biçimidir. Bu davranış biçimi yerel politikaların halk tarafından benimsenmesi ve sürdürülebilirliği bakımından son derece önemlidir. Özellikle önemli kamusal hizmetlerin ve/veya yerel politikaların hayata geçmeden önce plebisit gibi yöntemlerle yerel halkın görüşünün alınması tavsiye edilmektedir.	2018-2023	Kentsel planlama aşamasında ve sonrasında yerel halkın çeşitli kanallar aracılığıyla bilgilendirilmesi ve görüşlerinin alınması

Samsun'daki yurt dışından gelen göçmenlerin varlığıyla ilgili sağlıklı verilerin elde edilmesi	Valilik	Göç İdaresi Büyükşehir Belediyesi TÜİK Bölge Müdürlüğü	Samsun'da haliz hazırda yaşayan Suriyelilerin sayısı, demografik bilgileri, ikametgâh bilgileri, yaşam yerleri ve yaşam olanakları ile ilgili verilerin elde edilmesi	2018-2020	Suriyelilere yönelik çeşitlendirilmiş veri sayısı
Yurtdışından gelen göçmenlerin yönelik gönüllü dil öğrenme desteğinin verilmesi (Türkçe dil öğrenme)	Valilik	BŞB. OMÜ Halk Eğitim İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve STÖ'ler	Suriyeli göçmenlerin iletişim ve iş birliği sorunlarını azaltmak üzere gönüllü katılımlarına açık dil kurslarının yaygınlaştırılması; bu kurslar yerel yönetimler, üniversite ve valilik iş birliği ile gerçekleştirilebilir. Bu kurslar zorunlu olmayıp, Suriyelilerin gönüllü olarak katılımına davalıdır.	2018-2021	Açılan kurs sayısı, kursa başvuran ve Türkçe öğrenen Suriyeli sayısı
Yurtdışından gelen göçmenler hususunda var olan toplumsal önyargıların giderilmesi	Valilik	BŞB OMÜ STÖ'ler Göç İdaresi İl Millî Eğitim Müdürlüğü TSO OKA	Samsun halkında Suriyeliler hususunda var olan önyargıların giderilmesi için Suriyelilere sunulan sağlık olanakları, ekonomik yardımlar ve diğer olanaklar hususunda merkezi ve yerel yönetim politikaları ve uygulamaları hususunda halkın şeffaf ve etkili biçimde bilgilendirilmesi	2018-2020	Düzenlenen seminer, konferans sayısı, bu hususta yapılan proje - program sayısı, hazırlanan kamu spotu sayısı, yerel medyada çıkan olumlu haberler
Yurtdışından gelen göçmenlerin kalifiye iş gücünün değerlendirilmesi	Valilik	TSO OKA İŞKUR Halk Eğitim Millî Eğitim OMÜ BŞB	Suriyeliler arasında kalifiye olan ve olabilecek nüfusun tespit edilmesi ve bunların Samsun ekonomisine eklenmesi olanakları yaratılması	2018-2021	Verilen eğitim sayısı, Suriyelilerin yaptığı yatırım sayısı, açtıkları iş yeri sayısı, Suriyeli istihdam sayısı

Suriyeli çocuklar üzerinde savaşın yarattığı travmatik etkilerin azaltılması	Valilik	Halk Eğitim Millî Eğitim OMÜ TSO BŞB OKA İl Sağlık Müdürlüğü Gençlik Spor İl Müdürlüğü	Rehberlik, Psikolojik Danışma Merkezleri eliyle bu çocukların rehabilite edilmeleri, bu çocuklara yönelik Gençlik Spor İl Müdürlüğü bünyesinde kültür, spor ve sanat etkinliklerinin düzenlenmesi	2018-2023	Rehabilitasyon programlarına katılan çocuk sayısı, açılan rehabilitasyon programı sayısı, bu çocuklara yönelik düzenlenen kültür, spor ve sanat etkinliklerinin sayısı
Samsun'da sektörel olarak belirli alanlarda uzmanlaşmaya kararlar verilmesi ve bu alanlarla ilgili spesifik meslek kurslarının açılması	Valilik	İŞKUR BŞB TSO Millî Eğitim Halk Eğitim SGK OMÜ	Samsun dışından kente gelen vasıfsız iş gücünü kalifiye kılabilmek üzere uzmanlaşmış alanlardaki meslek kursları düzenlenerek bu kişilerin buralarda eğitim alması sağlanabilir, bu kurslar aktif iş saatleri dışında düzenlenebilir ve bu kursları başarı ile bitirenler başarı sertifikası ile TSO, Meslek Odaları ve İŞKUR gibi kurumlar vasıtasıyla ilgili oldukları sektörlerde refere edilebilirler.	2018-2023	Açılan kurs sayısı, kursiyer sayısı, istihdam edilen sayısı
Gençlere yönelik kültür faaliyetlerinin teşvik edici olması	Valilik	TSO BŞB Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü OMÜ	Samsun'da gerçekleştirilen her türlü kültürel faaliyete (sinema, tiyatro, opera, konser ve gösteriler, vb.) gençlerin erişebilirliğini sağlayacak olanaklar yaratmak, kamu kurumları ve özel sektörün bu hususta gençlerin bütçesini zorlamayacak ücret politikaları belirlemeleri; gençlerin ilgisini çekecek kültürel programlar düzenlemeleri önemli görülmektedir.	2018-2023	Gençlere yönelik düzenlenen kültürel faaliyet sayısı, kültürel faaliyetlere sunulan teşvik miktarı/oranı, kültürel faaliyetlere katılan gençlerin sayısı/oranı

Çarpık yapılaşma ve gecekondulu bölgelerde kentsel dönüşüm uygulanması	Valilik	BŞB Emniyet Genel Müdürlüğü OKA Mimarlar Odası	Çarpık yapılaşma ve gecekondulu bölgelerinde kentsel dönüşüm uygulanması ile birlikte bu bölgelerde ortaya çıkan ve kentin güvenliğine tehdit oluşturan unsurların ortadan kaldırılması	2018-2023	Kentsel dönüşüm uygulanan bölge sayısı, bu bölgelerde suç teşkil eden olay sayısı.
Kent güvenliğine yönelik teknolojik alt yapıların geliştirilmesi	Valilik	BŞB Emniyet Genel Müdürlüğü OKA	Kentin riskli bölgelerinden başlamak üzere mobese sistemlerinin artırılması; Samsun'daki ticari işletmelerin, konutların güvenlik sistemlerinin İl Emniyet Müdürlüğü Kent Güvenlik Sistemi ile entegre edilmesi; kentin karanlık ve riskli bölgelerinin aydınlatılması.	2018-2020	Kurulan mobese sistemi sayısı, aydınlatılan karanlık ve riskli bölge sayısı, entegre edilen konut güvenlik sistemlerinin sayısı
Kolluk kuvvetine halk desteğinin sağlanması	Valilik	BŞB Emniyet Genel Müdürlüğü OKA Yerel Medya	Polisin kolluk görevi sırasında halkın şikâyet, tanıklık ve ihbar gibi yollarla polise destek olması ve bu hususta halkın bu yöntemlere başvurduğunda "başına bir şey gelir" endişesini azaltıcı yöntemler geliştirilmesi (tanık koruma, kimliğinin gizli kalacağı güvencesinin hatırlatılması, bu hususlarda kamu spotları kullanılması vb.)	2018-2021	Yayınlanan kamu spotu sayısı ve yayında kalma süresi
Çarpık ve kaçak yapılaşma, gecekondulaşma gibi enformel kentleşmenin önlenmesi	Valilik	BŞB OKA Mimarlar Odası	Çarpık ve kaçak yapılaşma, gecekondulaşma gibi enformel kentleşme biçimleri sağlıklı bir kentleşmeyi doğurduğu gibi güvenlik sorunlarına da yol açmaktadır bu nedenle Samsun'da çarpık ve kaçak yapılaşma, gecekondulaşma gibi hususlara göz yumulmaması, yasal mevzuatın uygulanması ve belediyenin etkin denetim yapması	2018-2023	Yapılan denetim sayısı ve bu denetimlerin sıklığı,
Şehrin suç yoğunluğu olan bölgelerine yönelik program ve projeler geliştirilmesi	Valilik	BŞB OKA İl Gençlik Müdürlüğü	Şehrin suç haritası çıkarılarak bunlara yönelik iyileştirici projeler ve programlar uygulanmalı; var olan iyi uygulama örnekleri (OKA-TEGEM iş birliği ile yapılan projeler gibi) yaygınlaştırılmalıdır.	2018-2023	Uygulanan proje sayısı, suç oranlarındaki azalma

Samsun yerel medyasında Samsun ile ilgili olumlu haberlerin çoğaltılması	Valilik	BŞB OKA Yerel Medya	Samsun yerel medyasında Samsun ile ilgili olumlu haberlerin çoğaltılmasına yönelik olarak kurum, kuruluş ve sektörlerin basın ve halkla ilişkiler birimlerinin Samsun yerel medyasıyla aktif iş birliği geliştirmeleri, kurumları ile ilgili her türlü olumlu haber ve çalışmalarını yerel medyaya iletmeleri; yerel medyanın da Samsun adına pozitif haberlere daha çok odaklanmaları.	2018-2020	Bu yönde çıkan olumlu haber sayısı
Samsun'da ulaşım güvenliğinin artırılması	Valilik	BŞB Emniyet Genel Müdürlüğü	Şehir içinden geçen Samsun-Sinop yolunda hız limitlerinin sürekli denetimi; bu denetimin sürücüler ve halk tarafından bilinirliğinin sağlanması; yeşil dalga uygulamasının yaygınlaştırılması; sahil kesimi dışında kentin iç kesimlerine yönelik bisiklet yollarının projelendirilmesi ve uygulanması; bisikletle ulaşımın güvenli hale getirilmesi; tramvay ulaşımında (güvenlik sorunlarına yol açması nedeniyle) ring noktalarının artırılması ve yakınlaştırılması; dolmuş ve toplu ulaşım şoförlerine sürücü, yolcu güvenliği ve halkla iletişim konularında seminerler verilmesi, sertifika zorunluluğu.	2018-2021	Denetim sayısı ve sıklığı, yeşil dalga uygulanan bölge sayısı, bisiklet yollarıyla ilgili yapılan proje sayısı, artırılan ring durağı sayısı, dolmuş ve toplu ulaşım şoförlerine verilen yolcu güvenliği ve halkla iletişim seminer sayısı
Roman vatandaşlar arasında evlilik ve çocuk sahibi olma yaşının yükseltilmesi	Valilik	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü BŞB OKA MEB Halk Eğitim STÖ	Ailelere ve gençlere yönelik bilinçlendirme programlarının düzenlenmesi, mevzuata uygun evlilik yapanlara yönelik teşvik edici mekanizmaların geliştirilmesi ve bu hususta iyi uygulama örneklerinin (ASDEP- Aile Sosyal Destek Projesi gibi) yerel ölçekte yaygınlaştırılması	2018-2021	Düzenlenen bilinçlendirme programı sayısı, geliştirilen teşvik mekanizması sayısı, bu uygulamalar sonucunda azalan erken evlilik ve çocuk sahibi olma oranı

Roman vatandaşların istihdam olanaklarının artırılması	Valilik	BŞB Meslek Odaları TSO OKA MEB Halk Eğitim STÖ	Roman vatandaşlara yönelik çıraklık ve meslek edindirme eğitimlerine ağırlık verilmesi ve bunların istihdamına yönelik olanaklar yaratılması. STÖ, OKA ve belediyelerin, MEB, Halk Eğitim gibi kurumlara mesleki eğitim konusunda iş birlikleri geliştirilmesi	2018-2021	Roman vatandaşlara yönelik çıraklık ve meslek edindirme eğitimlerinin sayısı, eğitimler sonunda meslek edinen vatandaş sayısı
Samsun'da gıda tüketiminde güvenliğin artırılması	Valilik	BŞB TSO OKA İl Sağlık Müdürlüğü	Samsun'da gıda tüketimi hususunda zabıta denetimlerinin etkinleştirilmesi; hallere giren mal giriş çıkışlarının etkin denetimi; BŞB ölçeğinde merkezi mezbahanın kurulması ve işletilmesi; kente kaçak yollardan gıda ürünlerinin girişine izin verilmemesi	2018-2021	Yapılan denetim sayısı, kurulan mezbaha sayısı
Yerel ve taze gıda tüketim olanaklarının artırılması	Valilik	BŞB TSO OKA İl Sağlık Müdürlüğü	Semt pazarlarının yaygınlaştırılması; Bafra ve Çarşamba Ovasında üretilen tarım ürünlerinin Samsun piyasasında daha fazla yer alması; yerel tarım üreticilerine yönelik kent merkezlerinde yerleşik satış yerleri tahsis edilmesi	2018-2021	Kurulan semt pazarı sayısındaki artış, Bafra ve Çarşamba ovalarından gelen tarım ürünlerindeki artış oranı, kurulan yerleşik satış yerleri sayısı
Samsun'da yeşil dokunun artırılması ve geliştirilmesi	Valilik	BŞB OKA Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası	Binalara ruhsat verilirken mevzuattan kaynaklanan yeşil alan zorunluluklarının izlenmesi; kent içerisinde açık alanlarda yeşil dokunun çoğaltılması; imar planlarında mevcut yeşil dokunun korunması esası; kent ormanlarının yaygınlaştırılması; kişi başı yeşil alan standardının yükseltilmesi	2018-2023	Kişi başı yeşil alan standardındaki artış, artan kent orman alanı miktarı

Dezavantajlı kesimlerin (yaşlı, engelli, çocuk) kullanımına yönelik parkların yaygınlaştırılması	Valilik	BŞB OKA Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO	Dezavantajlı kesimlerin (yaşlı, engelli, çocuk) kullanımına yönelik olarak teknolojik ve ergonomik tasarımlı parkların yaygınlaştırılması, bu bölgelerin nefes alabilecek biçimde yeşil doku ile donatılması; bu alanlara erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik olanaklarının sağlanması	2018-2021	Tasarımlı park sayısı, bu bölgelerdeki yeşil doku oranı
Samsun'da çarpık yapılaşmanın yoğunlaştığı bölgelerde düzenli ve sağlıklı kentsel gelişimin sağlanması	Valilik	BŞB Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası OMÜ	Gecekondu bölgeleri ve çarpık yapılaşmanın yoğunlaştığı ve kent içerisinde kalan iş alanlarında kentsel estetiği, deprem riskini ve kentsel işlevleri içeren bir yapılaşma modelinin uygulanması	2018-2023	Dönüşüm yapılan alanlara yönelik imar planı, yapı ruhsatları, mimari projeler
Kentsel gelişmede tarımsal arazilerin korunması	Valilik	BŞB Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası OMÜ	Kentsel gelişme sürecinde yapılacak olan imar planlarının birinci sınıf tarım arazilerini içermemesi, tarım arazilerinin kullanımından kaçınılamazsa buraların yeşil alan olarak değerlendirilmesi; kentsel gelişimin daha ziyade tarıma uygun olmayan bölgelere yönlendirilmesi.	2018-2023	Tarım arazilerini kapsamayan imar planları, yeşil alan olarak tahsis edilen tarım arazisi sayısı
Samsun'un yeni kentsel gelişme alanlarında yerel mimari olanaklarının uygulanması araştırılması	Valilik	BŞB Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası OMÜ	Samsun'a özgü bir kent kimliği yaratmak ve tek boyutlu bir kentsel mimariye alternatif olarak yeni kentsel gelişme alanlarında Samsun'a özgü yerel mimari olanaklarının uygulanabilmesine yönelik araştırmalar yapılması;	2018-2021	Yapılan araştırma ve sunulan rapor sayısı

Mevcut kentsel doku üzerinde estetik uygulamaların yaygınlaştırılması	Valilik	BŞB Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası OMÜ	Samsun'da mevcut binalarda gerçekleştirilen estetik uygulamaların yaygınlaştırılması; bu uygulamalar sürecinde halk katılımına daha fazla yer verilmesi; bu konuda teşvik edici kredi olanakları sağlanması.	2018-2023	Estetik uygulamaların gerçekleştirildiği bina sayısı; bu hususta kredi başvurusunda bulunanların sayısı; halk katılımına yönelik toplantı, seminer, bilgilendirme, anket sayısı
Belediyelerin yapı ruhsatlarında estetik unsurları dikkate alması	Valilik	BŞB Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası OMÜ	Belediyeler tarafından mimari projelerde mahalleler ölçeğinde estetik düzenlemelerin kurgulanması ve yapı ruhsatlarında bu estetik düzenlemelerle uyumlu projelerin gözetilmesi ve teşvik edilmesi; estetik unsurları gözetilen yapılar için belediyeler tarafından kentsel hizmet sunumunda teşvik uygulamaları (çevre temizlik vergisi muafiyeti/indirimi, altyapı bağlantı bedeli muafiyeti/indirimi gibi);	2018-2023	Bu kapsamda hazırlanan proje sayısı, uygulanan teşvik sayısı, teşviklerden faydalanan katılımcı sayısı
Samsun yerel mimari dokusunun (ilçeler ölçeği de dahil) tespit edilmesi ve korunması	Valilik	BŞB Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü TSO Mimarlar Odası Şehir Plancıları Odası OMÜ	Samsun'da yerel mimari örneklerinin araştırılması ve bunların envanterlerinin çıkarılması; restore edilmesi ve işlevine uygun bir şekilde halkın kullanımına açılması; ilçelerde var olan yerel mimari değerlerinin tespiti ve envanteri ile bunların korunma olanaklarının araştırılması	2018-2021	Bu kapsamda yapılan araştırma, çıkarılan envanter sayısı, restore edilen ve kullanıma açılan yapı sayısı, koruma altına alınan mimari değer sayısı

Göçle Samsun'a gelen farklı yerel kültürlerin Samsun kent kültürünü desteklemesi	Valilik	BŞB OMÜ OKA Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Civar illerden yoğun göç alan Samsun'da pek çok yerel kültür unsuru bulunmaktadır. Bu zenginliğin ortak bir Samsun kültürünü beslemesi için söz konusu kültürlerin ve hemşeri derneklerinin bir araya gelmesi, birbirlerinin kültürlerini tanınması ve ortak etkinlikler düzenlemesi; bunların Samsun'da ortak yaşama kültürüne katkı olanaklarının düşünülmesi; yerel yönetimlerin söz konusu kültürleri bir araya gelmesi ve etkileşime geçebilmesi için ortam sağlaması ve programlar düzenlemesi; hemşeri derneklerinin kendi yöreleri ve kültürleri ile ilgili hassasiyetlerinin yanı sıra Samsun ile ilgili hassasiyetlerinin de oluşması.	2018-2023	Bu kapsamda düzenlenen ortak etkinlik ve program sayısı, sağlanan ortak paylaşımların sayısı
Samsun'da yerel katılım ve yerel demokrasi olanaklarının artırılması	Valilik	BŞB OMÜ OKA Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Samsun'da sivil toplum kültürü vasat düzeyde olup, bu durum yerel katılım ve yerel demokrasi üzerinde olumsuzluklar yarattığından; daha güçlü sivil toplum örgütlenmesinin hedeflenmesi, kente ait karar alım süreçlerinde sivil toplum örgütlerinin ve halkın katılımını sağlayacak yöntem ve araçların geliştirilmesi ve geliştirilmesi; bu hususta teknolojik olanakların değerlendirilmesi.	2018-2023	Sivil toplumun güçlendirilmesine yönelik yapılan faaliyet sayısı, sivil toplumun karar alma süreçlerine katılım gösterdiği durum sayısı
Hobi bahçesi ve kentsel tarım parklarının yaygınlaştırılması	Valilik	BŞB - OMÜ - OKA Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ŞPO	Doğa ve toprak özlemi olan insanlara yönelik belediyelerin amacına uygun biçimde hobi bahçeleri ile kentsel tarım parkı uygulamalarını yaygınlaştırması;	2018-2021	Bu kapsamda oluşturulan hobi bahçesi ile kentsel tarım parklarının sayısı
Yeni yasayla köy statüsündeki alanların mahalle merkezlerinin daha kapsamlı bir şekilde ele alınması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik,	Mahalle muhtarları, İlçe Belediyeleri	Blindiği gibi 5390 sayılı kanunla büyükşehir sınırları içerisinde yer alan köyler mahallelere dönüştürülmüştür. Bu bakımdan 2005 yılı itibarıyla kentleşme süreci yeni bir hal almıştır. Büyükşehirlerin görev alanı genişlemekle birlikte köylerde yaşayan vatandaşlarımızda kent yaşamına entegre olmaya başlamışlardır. Sonuç olarak 5390 sayılı kanun ile birlikte meydana gelen idari ve sosyolojik dönüşüm eskiden köy şimdi ise mahalle olan yerleşim birimlerinin mekânsal boyutta yeniden planlanması ve yerel hizmet standartlarından asgari ölçüde yararlanmaları sağlanmalıdır.	2018-2023	5390 sayılı kanundan önce köy statüsünde bulunan mahallelere yönelik olarak anket çalışmalarının yapılması ve bu bağlamda kentsel politika planlamasının yeniden ele alınması

Kent kimliği bağlamında işlevini yitirmiş alan ve/veya binaların yeniden canlandırılması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik,	İlçe Belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Samsun kent kimliği açısından oldukça öne çıkan kentlerimizden biridir. Bu doğrultuda kent kimliğini canlandırmaya yönelik Bulvar AVM gibi önemli örneklerin olduğu bilinmektedir. Bu noktada işlevini yitirmiş ancak kent kimliği açısından sembolik önemi bulunan (Eski Samsun Fuar alanı vb.) alan ve/veya binaların yeniden canlandırılması ve iyi örneklerin çoğaltılması gerektiği düşünülmektedir.	2018-2023	İşlevini yitirmiş alan ve/veya binaların envanterinin çıkartılması
Mekânsal ve mimari planlamanın yerel unsurları yansıtabilecek şekilde yapılması	Büyükşehir Belediyesi, Valilik,	İlçe Belediyeleri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Kent kimliği yerel halkın kente olan aidiyetini sağlamakla birlikte o kentin kültürel ve turizm açısından dışsal algısını olumlu yönde etkileyen önemli bir olgudur. Bu bakımdan yalnızca işlevini yitirmiş alan ve/veya binaların yeniden canlandırılması dışında yeni planlanacak olan alan ve/veya binaların da yerel unsurları yansıtabilecek şekilde tasarlanması gerekmektedir. Bu anlayış kent kimliğinin sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir.	2018-2023	Mekânsal ve mimari planlamaya yönelik olarak kent yöneticileri ve akademisyenlerde oluşan bir kurul oluşturulması

TARIM VE KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI

12.8.TARIM VE KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI

Giriş ve Yönetici Özeti

Kamu yönetimi ve hizmet sunumunda şeffaflık, katılımcılık, sorumluluk ve hesap verilebilirlik gibi yaklaşımlar, kamu kurumlarının geleceklerini kurumsal bir stratejik plan ve eylem planına göre yönlendirmelerini gerekli kılmaktadır. Bu raporda Samsun İlinde 2018-2023 döneminde tarım ve kırsal kalkınmanın sağlanmasına yönelik gerekli eylemler ortaya konulmuştur.

Samsun İli sahip olduğu coğrafi konum, doğal ve insan kaynağı varlığı nedeniyle önemli bir tarımsal potansiyele sahiptir. Samsun İlının toplam yüzölçümü 957.900 ha olup, bunun %40,3'ünü tarım alanları oluşturmaktadır. Toplam tarım alanlarının büyük çoğunluğu düşük nitelikteki tarım arazilerinden oluşmaktadır. Samsun İlindeki tarım arazisi varlığı ve işlenen tarım arazisi varlığında önemli bir azalış yaşanırken, işlenmeyen tarım arazilerinde artış yaşanmaktadır.

Samsun İlinde en fazla ekilen veya dikilen bitkisel ürünler sırasıyla; tahıllar, meyveler, diğer yağlı tohumlar, dane mısır, çeltik, ayçiçeği, tütün, soya, kuru baklagiller ve şekerpancarıdır. Tahıllar, dane mısır, kuru baklagiller, şeker pancarı, soya ve tütün alanlarında azalış yaşanmışken, çeltik, ayçiçeği ve diğer yağlı tohumların üretim alanlarında artışın yaşanmaktadır. İlde yem bitkilerine sağlanan desteklerin de etkisiyle özellikle silajlık mısır, fiğ, yonca ve fiğ ekim alanları ve üretimlerinde önemli artışlar gerçekleştirilmiştir.

Samsun İlinde toplam büyükbaş hayvan varlığında artış yaşanmasına rağmen, küçükbaş hayvan varlığında azalış yaşanmıştır. Sığır varlığı içinde yerli ırkların payı azalırken, melez ve kültür ırklarının payında artış yaşanmaktadır. Halen sığır varlığının yaklaşık 1/5'i düşük verimli yerli ırklardan oluşmaktadır. İldeki toplam küçükbaş hayvan varlığında da çok önemli bir azalış yaşanmaktadır. Bu azalış koyun varlığındaki gerilemeden kaynaklanırken, keçi varlığında önemli bir artış gerçekleştirilmiştir. Toplam büyükbaş hayvan varlığında yaşanan azalışa rağmen, süt üretimi, kırmızı et üretimi ve özellikle kanatlı eti üretiminde artış yaşanmaktadır.

Samsun İlinde su ürünleri üretim potansiyelinin çok üstünde bir avcılık kapasitesi bulunmaktadır. İlde avcılıktan yaklaşık 51-67 bin ton, yetiştiricilikten yaklaşık 5,5-8 bin ton arasında değişen bir su ürünleri üretimi gerçekleşmektedir.

Samsun İlindeki üreticilerin büyük bir kısmının halen mevcut tarımsal örgütlere üye olmadıkları, mevcut üretici örgütlerinin ise sermaye yetersizliği, örgüt bağlılığın düşüklüğü, iyi yönetilememe vb nedenlerden dolayı üyelerine yeterli hizmeti sağlayamamaktadırlar.

Türkiye’de tarım sektörünün geliştirilmesine yönelik olarak; alan bazlı destekler, biyolojik ve biyoteknik mücadele desteği, diğer tarımsal amaçlı destekler, fark ödemesi, hayvancılık destekleri, tarımsal yayım ve danışmanlık destekleri şeklinde destekler sağlanmaktadır. Bununla birlikte Ziraat Bankası aracılığıyla tarım sektörüne sübvansiyonlu krediler sağlanmaktadır. Bununla birlikte, TKDK İl Koordinatörlüğü aracılığıyla kırsal bölgelerdeki süt ve et işletmelerine ahır yapımı, süt ve et ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması, meyve ve sebze işlenmesi ve paketlenmesi, su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması, çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, yerel ürünler ve mikro işletmelerin geliştirilmesi, kırsal turizm ve kültür balıkçılığının geliştirilmesi amacıyla projeye dayalı hibeler de sağlamaktadır. IPARD I döneminde Samsun İlinde 740 proje tamamlanmış olup, yaklaşık 225 milyon TL’lik yatırıma 102 milyon TL’lik bir hibe sağlanmıştır.

Paydaş analizinde Samsun İli tarım ve kırsal kalkınma alanlarında öne çıkan en önemli sorunlar; küçük ve çok parçalı işletmelerin yaygınlığı, işletmelerin altyapılarının yetersizliği, işletmelerin rekabet gücünün düşüklüğü, sermaye ve finansman yetersizliği, yeterli damızlık materyalin sağlanamaması, tarım topraklarının amaç dışı kullanımı, meraların yeterli olmaması, kaynak kullanımı ve üretim planlamasının olmaması, su kirliliği, iklimsel değişikliğinin yaşanması, arazi ve hayvan başına verimin düşüklüğü, girdi fiyatlarının yüksekliği, mekanizasyon yetersizliği, tarımdaki nüfusun yaşlanması ve genç nüfusun tarımda kalmak istememesi, kırsaldan göçün yaşanması, üreticilerin mesleki bilgi ve uygulama yetersizliği, tarımsal örgütlere katılımın yetersizliği ve yeterli hizmetlerin sağlanamaması, üreticilerin yeterli gelir elde edilememeleri, aşırı avcılık kapasitesine karşılık avlanma alanının darlığı, balık hastalık ve ölümlerinin yaygınlığı, bilinçsiz ilaçlama kaynaklı kalıntı probleminin yaşanması, ürün fiyatlarının düşük ve istikrarsız olması, tarım piyasalarıyla ilgili yeterli ve güncel bilginin olmaması, tarım ürünlerinin araçlarla pazarlanması ve yüksek aracı marjlarının varlığı, kırsal alanlarda yeterli tarıma dayalı sanayinin olmaması, bazı meyve ve sebzelerde işleme sanayinin olması, tarım ürünlerinde soğuk zincirinin yetersizliği, sahada yeterli teknik personelin bulunmaması, üreticilere yeterli kamu yayım ve eğitim hizmetinin sağlanmaması, ziraat fakültelerinde yeterli uygulamalı eğitim yapılmaması, tarım danışmanlara gerekli hizmet içi eğitimin sağlanmaması, antibiyotik kullanımının yeterince izlememesi ve denetlenmemesi ile alan bazlı desteklemenin üreticileri üretimden uzaklaştırması şeklindedir.

Samsun İlinde tarım ve kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesine yönelik stratejik amaçlar; tarımsal ürünlerde arz güvencesini sağlamak ve rekabet gücü yüksek bir tarım sektörü oluşturmak, gıda ve yem güvenilirliğini sağlamak, bitki sağlığı, hayvan sağlığı ve refahını artırmak, kırsal alanlarda tarımsal, sosyal ve fiziki altyapıyı iyileştirerek ekonomiyi geliştirmek, su ürünleri kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir gelişimini sağlamak, tarımsal üretimde kalite ve verimliliği artırılmasına yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarını yürütmek ve kurumsal kapasiteyi geliştirmek şeklindedir.

Plan döneminde Samsun İli tarım ve kırsal kalkınmasının sağlanmasına yönelik gerçekleştirilmesi öngörülen başlıca eylemler aşağıda belirtilmiştir.

Samsun İlinin ülkenin arz güvencesine katkı sağlayabilmesi ve rekabet gücü yüksek bir tarım sektörü oluşturulabilmesi için; kullanılmayan tarım arazilerinin tarımsal üretime kazandırılması, sertifikalı tohum kullanımının artırılması, tarım sigortasının yaygınlaştırılması, havza bazlı destek planlamasının yapılması, hayvan başına verimin artırılması, hayvancılık işletmelerinin modernizasyonunun sağlanması, işletmelerinin sürdürülebilir ölçeğe ulaştırılması, meraıslah ve amenajman çalışmalarının yapılması, tarım-sanayi ilişkilerinin güçlendirilmesi, tarımsal ürünlerin fiyatlarının takip edilmesi, üretici örgütlerinin pazarlama ve tanıtım alanlarında güçlendirilmesi, tarımsal ürünlerin belgelendirilmesi, sertifikasyonu ve coğrafi işaretlenmesi konularında eylemlerin gerçekleştirilmesi, tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması konularında eylemler gerçekleştirilecektir.

Samsun İlinde gıda ve yem güvenliğinin sağlanabilmesi için; tarım işletmelerinin hatalı pestisit kullanımının önlenmesine yönelik denetimlerin artırılması, veteriner ilaçların uygun kullanımına yönelik denetimlerin etkinliğinin artırılması, gıda risk değerlendirmelerinin yapılması, gıda güvenilirliği bilincinin artırılması konusunda eylemler gerçekleştirilecektir.

Samsun İlinde bitki sağlığı, hayvan sağlığı ve refahının geliştirilmesi için; bitkisel üretimde kimyasal uygulamalara alternatif biyolojik ve biyoteknik mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması, bitki sağlığı alanında zararlı organizmalara karşı entegre mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması, hayvan sağlığı ve refahının sağlanması için gerekli sistemlerin ve standartların oluşturulması, İlin şap hastalığından arılık statüsüne kavuşturulması, buzağı ölümlerinin azaltılması için gerekli çalışmaların yapılması, veteriner sağlık ürünleri ve üretim yerlerinin nakli, depolanması ve kullanımlarının kontrol ve denetim faaliyetlerinin geliştirilmesi ve kullanılan antibiyotiklerin mikroorganizmalar üzerindeki etkinliklerini izlemek için sürveyans ağı kurulması konularında eylemler gerçekleştirilecektir.

Samsun İlinde tarımsal altyapının iyileştirilmesi ve kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi için; tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması, kırsal turizmin geliştirmesi, kırsal alanlarda geleneksel gıda, tarım ürünleri ve el sanatları üretiminin geliştirilmesi, kırsal alanda kadınların ve gençlerin istihdamını artırmaya yönelik sürdürülebilir projelerin gerçekleştirilmesi, coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı konularındaki tescil sayısının artırılması, markalaşma potansiyeli bulunan tarımsal ürünlerin tespiti ve markalaşmasının desteklenmesi, küçük ve parçalı arazilerin toplulaştırılması ve arazi kullanım planlarının yapılması, mirasa konu tarım arazilerinde devir işlemlerinin gerçekleştirilmesi, modern basınçlı sulama yöntemlerinin kullanımının yaygınlaştırılarak bilinçli su kullanımının sağlanması, yerüstü ve yeraltı sularında tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğinin izlenmesi, kirliliği önlemeye ve azaltmaya yönelik çalışmalar yapılması, tarımsal yayım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve

etkinliğinin artırılması, genç çiftçilerin tarıma teşvik edilmesi, IPARD Programı kapsamında kurulan yerel eylem gruplarının kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, kırsal kalkınma yatırım desteklerinden daha fazla yararlanılması konularında eylemler gerçekleştirilecektir.

Samsun İlinde su ürünleri kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir gelişimini sağlamak için; ticari balık stoklarının belirlenmesi ve sosyo-ekonomik analizlerin yapılması, Su Ürünleri Bilgi Sistemleri alt yapısının güçlendirilmesi, Balıkçı Gemilerini İzleme Sisteminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, balıkçı filosundaki av gücü fazlalığının azaltılması, su kaynaklarında alıcı ortam izleme çalışmaları yapılması, su ürünleri yetiştiricilik alanlarının ve taşıma kapasitelerinin belirlenmesi, balıklandırma programı hazırlanması ve uygulanması, su ürünleri yetiştiricilik ürünlerinde izlenebilirliğin yaygınlaştırılması konularında gerekli eylemler yerine getirilecektir.

Samsun İlinde tarım ve kırsal alanlara yönelik ar-ge çalışmaları kapsamında; biyotik ve abiyotik stres koşullarına toleranslı kaliteli, standart çeşit ve teknoloji geliştirilmesi, tavukçulukta yerli yumurtacı ve etçi damızlıkların ıslah edilerek verimlerinin artırılması, bölgeye uygun verim özellikleri yüksek yerli hayvan ırklarının ıslah edilmesi, moleküler destekli seleksiyon modellerinin geliştirilmesi, tarımsal ürünlerde zararlı organizmalara karşı mücadelede çevreci metotların geliştirilmesi, zararlı organizmalara karşı mücadelede organik tarımı destekleyen biyolojik, biyoteknik ve kültürel mücadele metotlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, tarımsal atıkların ekonomiye kazandırılması, genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin taranması, kayıt altına alınması ve muhafaza edilmesi, araştırma enstitülerinin altyapısının diğer kuruluşlara açılması, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla ortak projeler yapılması ve finansman sağlanması, iklim değişikliğine uyum stratejileri, tarımsal kuraklık ve ürün tahmin sistemlerinin geliştirilmesi, topraktaki organik karbon stoku ve biokütlenin belirlenmesi, ar-ge faaliyetleri için izleme ve değerlendirme sistemi kurulması, tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması amacıyla üretici örgütleriyle işbirliği yapılması, tarımsal sulama ve arazi ıslahı konusunda teknik rehber yayınlanması konularında gerekli eylemler gerçekleştirilecektir.

Samsun İlinde tarıma hizmet sunan kurumların kapasitesinin geliştirilebilmesi için; ilgili kurumların bilişim altyapısının iyileştirilmesi, iç kontrol sisteminin etkin olarak uygulanması, yürütülen faaliyetlerin mevzuata uygunluğunun sağlanması, personel dağılımının norm kadroya göre planlanması, personelin nicel ve nitel kapasitelerinin artırılması, çalışanların moral ve motivasyonlarını artırmak için sosyal ve kültürel aktiviteler düzenlenmesi, tarımsal üretici örgütlerinin rekabet gücünün geliştirilmesi, üretici örgütlerinin pazarlama kabiliyetlerinin geliştirilmesi, ihtiyaç duyulan hizmet binalarının inşa edilmesi ile mevcut binaların bakım ve onarımlarının sağlanması konularında gerekli eylemler gerçekleştirilecektir.

TARIM VE KIRSAL KALKINMA EYLEM PLANI

Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Kullanılmayan tarım arazilerinin tarımsal üretime kazandırılması	GTHBİM	SBB, TKDKİK, ZB, ÜÖ	2018-2023	Nadas alanları üretime alınacak, işlenmeyen tarım arazileri üreticilere kiralanacaktır.
Sertifikalı tohum kullanımının artırılması	GTHBİM	KTAE, SBB TSTM, ÜÖ	2018-2023	Üretilen fidan ve fiderlerin belgelendirilmesi yapılacak ve sertifikalı tohum kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
Tarım sigortasının yaygınlaştırılması	GTHBİM	ZB, TARSİM, OMÜ, ÜÖ	2018-2023	Tarım sigortası tanıtım çalışmaları yapılacaktır.
Havza bazlı destek planlamasının yapılması	GTHBİM	ZB, ÜÖ	2018-2023	Havza bazlı ürün çalışmaları gerçekleştirilecektir.
Hayvan başına verimin artırılması	GTHBİM	OMÜ, KTAE, ÜÖ, VKE, DOKAPBKİ	2018-2023	Hayvan ıslah çalışmaları yapılacak, üreticilere bakım ve besleme konularında eğitim verilecektir.
Hayvancılık işletmelerinin modernizasyonunun sağlanması	GTHBİM	TKDK, ZB, DOKAPBKİ, OMÜ	2018-2023	Hayvan barnakları teknolojiye uygun olarak inşa edilecektir.
İşletmelerinin sürdürülebilir ölçeğe ulaştırılması	GTHBİM	ZB, DOKAPBKİ, ÜÖ	2018-2023	İşletmelere hayvan sağlanacak, arazi devir ve intikal işlemleri yaygınlaştırılacaktır.
Mera ıslah ve amenajman çalışmalarının yapılması	GTHBİM	KTAE, OMÜ, ÜÖ	2018-2023	Mera alanlarının ıslah ve amenajmanı yapılacaktır.
Sektörler bazında tarım ve kırsal kalkınmanın mevcut durumu ve gelecek öngörülerini içeren etki analizlerine dayalı raporların hazırlanması	GTHBİM	OMÜ, KTAE	2018-2023	Alt sektörler için orta ve uzun vadeli politika raporu hazırlanacak ve etki analizleri yapılacaktır.
Tarım-sanayi ilişkilerinin güçlendirilmesi	GTHBİM	STO, TB, OMÜ	2018-2023	İhtiyaç duyulan alanlarda tarıma dayalı sanayi işletmeleri kurulacak, sözleşmeli tarım yaygınlaştırılacaktır.
Fiyatların şeffaf, izlenebilir ve istikrarının sağlanabilmesi için tarımsal ürünlerin fiyatlarının takip edilmesi	GTHBİM	TB, STO, TÜİK, ÜÖ, OMÜ	2018-2023	Tarım ve gıda ürünlerinin fiyat takibinin yapılarak analizlere dayalı günlük, haftalık, aylık ve yıllık tahminler yapılacaktır.
Üretici örgütlerinin pazarlama ve tanıtım alanlarında güçlendirilmesi	GTHBİM	STO, ÜÖ, ÖMÜ	2018-2023	Pazarlama ve tanıtım konularında üretici örgütlerine eğitim verilecektir.

Tarım ürünlerinin belgelendirilmesi, sertifikasyonu ve coğrafi işaretlenmesi konularında farkındalığın artırılması	GTHBİM	OMÜ, ÜÖ, STO, TB	2018-2023	Üretici örgütlerine coğrafi işaretler konusunda farkındalık yaratma çalışmaları yapılacaktır.
Tarım danışmanlık hizmetlerinin çeşitlendirilmesi sayesinde daha fazla işletmeye hizmet sağlanması	GTHBİM	ÜÖ, OMÜ, DF	2018-2023	Danışmanlık hizmetleri çeşitlendirilecek ve daha fazla tarım işletmesine danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.
Yazılı ve görsel iletişim araçlarının geliştirilmesi, sosyal medya platformlarında aktif olarak yer alınması	GTHBİM	ÜÖ, OMÜ, GYB	2018-2023	Tarım ve kırsal kalkınma konularında konferans, panel vb etkinlikler düzenlenecek, web sayfalarının güncellenmesi, eylemlerin yerel yazılı ve görsel basından duyurulması sağlanacaktır.
Tarım işletmelerinin hatalı pestisit kullanımının önlenmesine yönelik denetimlerin artırılması	GTHBİM	GKLM, VKE, ZKM, TSTM, VSNKM, ÜÖ	2018-2023	Hasat öncesinde işletmelerde yapılan pestisit denetim sayısı artırılabilecektir.
Veteriner ilaçların uygun kullanımına yönelik denetimlerin etkinliğinin artırılması	GTHBİM	GKLM, VKE, ZKM, TSTM, VSNKM, ÜÖ	2018-2023	Doğrudan tüketime arz edilen hayvan ve hayvansal ürünlerde ilaç kalıntısının tespiti için yapılan denetim sayısı artırılabilecektir.
Gıda risk değerlendirmelerinin yapılması	GKLM	GTHBİM, VKE, ZKM, TSTM, VSNKM	2018-2023	Teknik personele risk analizi konusunda eğitim verilecek, gıda ve yem işletmelerine yönelik yeterli ve etkili risk kontrolleri yapılacaktır.
Gıda güvenilirliği bilincinin artırılması	GTHBİM	GKLM, VKE, ZKM, TSTM, VSNKM, OMÜ, ÜÖ	2018-2023	Gıdaların sağlıklı hazırlanması, muhafazası, tüketilmesi ve israfının önlenmesi konularında eğitimler düzenlenecek, işletmeler daha etkili olarak izlenecek ve denetlenecek, Alo 174 Gıda Hattına gelen şikâyetlerin takip edilerek çözüme kavuşturulacaktır.
Tüketicilerin bilinçlendirilmesi amacıyla eğitim içerikleri internet tabanlı modüllerin geliştirilmesi	GTHBİM	TELEKOM, YGB, OMÜ	2018-2023	Gıda güvenliği konusunda ilgililere bilgi mesajları gönderilecektir.
Bitkisel üretimde kimyasal uygulamalara alternatif biyolojik ve biyoteknik mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması	GTHBİM	ÜÖ, OMÜ, KTAE, ZKM	2018-2023	Biyolojik ve biyo-teknik mücadele uygulamaları konusunda üreticilere gerekli eğitimler verilecektir.
Bitki sağlığı alanında zararlı organizmalara karşı entegre mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması	GTHBİM	ÜÖ, OMÜ, KTAE, ZKM	2018-2023	Entegre mücadele prensipleri konusunda üreticilere gerekli eğitim sağlanacaktır.

Bakanlık ruhsatlandırılan bitki koruma ürünlerinin ruhsatına esas özellikleri ile piyasada bulunmalarının sağlanması	GTHBİM	ZKM, TSE, STO, OMÜ	2018-2023	Piyasadaki bitki koruma ürünleri denetlenmektedir.
Bitki koruma ürünü ve zirai mücadele alet ve makineleri üretim yerlerinin üretim izinlerine uygun üretim yapılmasının sağlanması	GTHBİM	TSE, STO, OMÜ	2018-2023	Bitki koruma ürünü ve zirai alet-ekipman üretim yerleri denetlenmektedir.
Bitki koruma ürünleri ve uygulama alet-ekipmanlarının standartlara uygun olarak ruhsatlandırılması ve kontrollerinin sağlanması	GTHBİM	TSE, STO, OMÜ	2018-2023	Bitki koruma ürünleri ve zirai mücadele alet-ekipmanları üreten işletmeler denetlenmektedir.
Hayvan sağlığı ve refahının sağlanması için gerekli sistemlerin ve standartların oluşturulması	GTHBİM	VKE, OMÜ	2018-2023	Büyükbaş hayvanlara programlı olarak şap aşlaması uygulanacaktır.
İlin şap hastalığından arılık statüsüne kavuşturulması	GTHBİM	ÜÖ, TKDKİK	2018-2023	İşletmelerin şap hastalığından arılığı sağlanacaktır.
Buzağı ölümlerinin azaltılması için gerekli çalışmaların yapılması	GTHBİM	ÜÖ, VKE, TKDKİK, DOKAPBKİ, OMÜ	2018-2023	Buzağı yaşam alanları, beslenme ve sağlık koruma önlemleri alınacaktır.
Veteriner sağlık ürünleri ve üretim yerlerinin nakli, depolanması ve kullanımının kontrol ve denetim faaliyetlerinin geliştirilmesi	GTHBİM	VKE, OMÜ, STO	2018-2023	Piyasadaki veteriner ilaçları denetlenmektedir.
Kullanılan antibiyotiklerin mikroorganizmalar üzerindeki etkinliklerini izlemek için süreyans ağı kurulması	GTHBİM	ÜÖ, OMÜ,	2018-2023	Veteriner tıbbi ürün üretim yerleri risk esaslı denetlenmektedir.
Akılcı ilaç kullanımı konusunda veteriner hekimlere eğitim verilerek farkındalıklarının artırılması	GTHBİM	ÜÖ, OMÜ	2018-2023	Piyasadaki tıbbi olmayan veteriner sağlık ürünleri denetlenmektedir.
Kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi	GTHBİM	TKDKİK, ZB, TKK, OKA	2018-2023	Eİ Sanatları Eğitim Merkezi Müdürlüklerinde kurslar düzenlenecektir.

Kırsal turizmin geliştirilmesi, kırsal alanlarda geleneksel gıda, tarım ürünleri ve el sanatları üretiminin artırılması ve çeşitlendirilmesi	TKDKİK	GTHBİM, OMÜ, ÜÖ, OKA, DOKAP	2018-2023	Kadın çiftçilere yönelik projeler hazırlanacak ve uygulanacaktır.
Kırsal alanda kadınların ve gençlerin istihdamını artırmaya yönelik sürdürülebilir projelerin desteklenmesi	GTHBİM	TKDKİK, ÜÖ, OKA, İŞKUR, DOKAPBKI, OMÜ	2018-2023	İşletmelerin ekonomik ve sosyal alt yapıya yönelik projeler ve faaliyetlerden yararlandırılması sağlanacaktır.
Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı konularındaki tescil sayısının artırılması	GTHBİM	ÜÖ, OMÜ, TSE, TKDKİK	2018-2023	Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı konusunda potansiyel ürünlerle ilgili çalışmalar yapılacaktır ve onlara eş finansman sağlanacaktır.
IPARD Programı kapsamında tabandan tavana yaklaşımla oluşturan yerel eylem gruplarının kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi	TKDK	GTHBİM, ÜÖ, STO, TB	2018-2023	Tarima dayalı sanayi işletmelerinin desteklenmesi, IPARD Programının tanıtım etkinliklerinin düzenlenmesi, coğrafi işaretler konusunda üretici, yerel yönetim, sivil toplum örgütü ve ilgili kurumlar nezdinde bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır.
Markalaşma potansiyeli bulunan tarımsal ürünlerin tespiti ve markalaşmasının desteklenmesi	GTHBİM	DOKAPBKI, OKA, ÜÖ, SBB	2018-2023	Tarım ve gıda sektöründe markalaşma potansiyeli bulunan ürünlerin ulusal ve küresel marka haline gelmeleri sağlanacaktır.
Sürdürülebilir aile çiftçiliğine yönelik araçların geliştirilmesi	GTHBİM	GTB, ASPB, OSİB, ÇSGB, DOKAP BKI, ÜÖ SBB	2018-2023	Gerek geçimlik gerekse pazara yönelik üretim yapan aile işletmelerindeki tarımsal faaliyetlerin gıda güvenliği, tarımsal biyo-çeşitlilik, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve sosyal koruma açılarından işlevlerini güçlendirebilecek politika araçları hayata geçirilecektir.
Küçük ve parçalı arazilerin toplulaştırılması ve arazi kullanım planlarının yapılması	TRBM	OMÜ, GTHBİM,	2018-2023	Arazi toplulaştırması yapılacak ve arazilerin kullanımları planlanacaktır.
Mirasa konu tarım arazilerinde devir işlemlerinin gerçekleştirilmesi	GTHBİM	STKBM	2018-2023	Arazi kullanım planlaması ve toplulaştırma faaliyetleri gerçekleştirilecektir.
Modern basınçlı sulama yöntemlerinin kullanımının yaygınlaştırılarak bilinçli su kullanımının sağlanması	GTHBİM	OMÜ, DSİ, ZB, ÜÖ	2018-2023	Basınçlı sulama sistemleri konusunda üreticilere gerekli eğitimler verilecektir.
Yerüstü ve yeraltı sularında tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğinin izlenmesi, kirliliği önlemeye ve azaltmaya yönelik çalışmalar yapılması	GTHBİM	DSİ, OMÜ, ÜÖ	2018-2023	ÇATAK Programı uygulama alanlarında nitrat ölçümleri yapılacaktır.

Kadın çiftçilere yönelik tarımsal yayım çalışmalarının yaygınlaştırılması	GTHBİM	MEB, ASPB, İŞKUR, ÜÖ	2018-2023	Kırsal kesimdeki kadının ekonomik ve sosyal konumunu güçlendirmek üzere kadın çiftçilerin ev ekonomisi, tarımsal üretim, girişimcilik ve kooperatifleşme konularında eğitilecektir.
Tarımsal yayım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılması	GTHBİM	MEB, ÇSGB, İŞKUR, ÜÖ	2018-2023	İlî müdürlüğünün yayım hizmetlerini yürütebileceği bir bütçe oluşturulacak, gerekli alet ve ekipmanla donatılacak, yayımcıların hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının karşılanacak, çiftçi eğitimleri daha etkin bir şekilde yapılacaktır, tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaların desteklenecek ve etkin bir izleme-değerlendirme sistemi kurulacaktır.
Genç çiftçilerin tarıma teşvik edilmesi	GTHBİM	İŞKUR, ÇSGB, MEB, TKDK, DOKAPBKİ, ÜÖ	2018-2023	Çiftçiliğin kırsal alanda yaşayan gençler (40 yaş ve altı) arasında cazip bir meslek haline getirilmesine yönelik gerekli eğitim ve desteklemeler sağlanacaktır.
Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi	TKDK,	GTHBİM OKA, DOKAPBKİ, ÜÖ, SBB	2018-2023	Tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmeler desteklenecek, tarımsal pazarlama altyapısı geliştirilecek, gıda güvenliği güçlendirilecek, kırsal alanda alternatif gelir kaynakları oluşturulacak ve modern sulama yöntemlerinin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
Küçük tarımsal işletmelerin geliştirilmesi	DOKAPBKİ	GTHBİM, DOKAPBKİ, OKA, ÜÖ, SBB	2018-2023	Üreticilere denemmiş-tanıtımı yapılmış uygulamaları da içeren eğitim desteği verilecektir.
Hayvancılık yatırımlarının desteklenmesi	GTHBİM	DOKAPBKİ, TKDKİK, ÜÖ, SBB	2018-2023	Küçükbaş-büyükbaş işletmelerinin altyapılarının geliştirilmesi, işletmelerde verimlilik ve kalitenin artırılması için ahır ve ağıl yeni inşaat-tadilat yatırımlarına hibe desteği sağlanacaktır.
Tarım işletmelerinin fiziki varlıklarına yönelik yatırımların desteklenmesi	TKDKİK	SBB, ÜÖ	2018-2023	Tarım işletmelerinin fiziki varlıklarına yönelik yatırımlar desteklenecektir.
Tarım ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması ile ilgili fiziki varlıklara yönelik yatırımların desteklenmesi	TKDKİK	SBB, ÜÖ	2018-2023	Tarım ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması ile ilgili fiziki varlıklara yönelik yatırımlar desteklenecektir.
Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirme yatırımların desteklenmesi	TKDKİK	SBB, ÜÖ	2018-2023	Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirme yatırımları desteklenecektir.
Yerel kalkınma stratejilerinin uygulanması-LEADER yaklaşımı tedbiri için yerel eylem grubunun projelerin desteklenmesi	TKDKİK	SBB, ÜÖ	2018-2023	Yerel kalkınma stratejilerinin uygulanması-LEADER yaklaşımı tedbiri için yerel eylem grubunun projeleri desteklenecektir.

Kırsal alanda kamu altyapı yatırımlarının desteklenmesi	TKDKİK	SBB, ÜÖ	2018-2023	Kırsal alanda kamu altyapı yatırımlarının desteklenmesidir.
Proje çağrılarının yönelik tanıtım ve bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesi	TKDKİK	STO, ÜÖ, TB, DF	2018-2023	Proje çağrılarının yönelik tanıtım ve bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesidir.
Valilik Proje Koordinasyon Merkezine yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulması	TKDKİK	STO, ÜÖ, TB, DF, VPKM	2018-2023	Valilik Proje Koordinasyon Merkezine yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır.
İlgili sivil toplum kuruluşlarına yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulması	TKDKİK	STO, ÜÖ, TB, DF, STÖ	2018-2023	İlgili sivil toplum kuruluşlarına yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır.
Finans sektörüne yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulması	TKDKİK	STO, ÜÖ, TB, DF, Bankalar	2018-2023	Finans sektörüne yönelik tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulacaktır.
İlde düzenlenen tarım fuarına katılım sağlanması	TKDKİK	STO, ÜÖ, TB, DF	2018-2023	İlde düzenlenen tarım fuarına katılım sağlanacaktır.
Tanıtım ve bilgilendirme broşürlerinin dağıtılması	TKDKİK	STO, ÜÖ, TB, DF	2018-2023	Tanıtım ve bilgilendirme broşürlerinin dağıtılacaktır.
Ticari balık stoklarının belirlenmesi ve sosyo-ekonomik analizlerin yapılması	GTHBİM	OMÜ	2018-2023	Ticari balık stokları belirlenerek yönetim planı hazırlanacak ve türler yeterince izlenecektir.
Su Ürünleri Bilgi Sistemleri alt yapısının güçlendirilmesi	GTHBİM	OMÜ	2018-2023	Türlerle ilgili biyolojik veri toplanılacaktır.
Balıkçı Gemilerini İzleme Sisteminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	GTHBİM	ÜÖ	2018-2023	Balıkçı gemileri etkili bir şekilde izlenecektir.
Balıkçı filosundaki av gücü fazlalığının azaltılması	GTHBİM	ÜÖ	2018-2023	Su ürünleri avcılığı yeterli ve etkin bir şekilde kontrol edilecek ve denetlenecektir.
Su kaynaklarında alıcı ortam izleme çalışmaları yapılması	GTHBİM	ÜÖ	2018-2023	Su ürünleri yetiştiricilik tesisleri denetlenecektir.
Su ürünleri yetiştiricilik alanlarının ve taşıma kapasitelerinin belirlenmesi	GTHBİM	OMÜ, SOBM, ÜÖ	2018-2023	Denizler ve iç sularda yetiştiricilik taşıma kapasitesi belirlenecektir.
Balıklandırma programı hazırlanması ve uygulanması	GTHBİM	SOBM, ÜÖ	2018-2023	Su kaynaklarına yavru balıklar bırakılacaktır.
Su ürünleri yetiştiricilik ürünlerinde izlenebilirliğin yaygınlaştırılması	GTHBİM	ÜÖ	2018-2023	Su ürünleri yetiştiren işletmelerin etiket kullanımının kontrolü yapılacaktır.

Su ürünleri üretimini geliştirilmesi	GTHBİM	DSİ, DOKAP BKİ, SOBM	2018-2023	Su ürünleri yetiştiricilik taleplerini değerlendirme, su ürünleri istatistiklerini toplama ve değerlendirme, su kaynaklarını baltalandırma, yavru balık üretimini yapma, su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili altyapıyı iyileştirme konularında gerekli faaliyetler yürütülecektir.
Biyotik ve abiyotik stres koşullarına toleranslı kaliteli, standart çeşit ve teknoloji geliştirilmesi	KTAE	GTHBİM, OMÜ, ÖS	2018-2023	Bitkisel üretim için yeni çeşitler geliştirilecektir.
Tavukçulukta yerli yumurtacı ve etçi damızlıkların ıslah edilerek verimlerinin artırılması	KTAE	KTAE, OMÜ, ÖS	2018-2023	Tavukçulukta ıslah çalışmaları yapılacaktır.
Bölgeye uygun verim özellikleri yüksek yerli hayvan ırklarının ıslah edilmesi	GTHBİM	KTAE, OMÜ, ÖS, DOKAPBKİ	2018-2023	Yerli hayvanların ıslahı konusunda araştırmalar yapılacaktır.
Moleküler destekli seleksiyon modellerinin geliştirilmesi	KTAE	OMÜ, ÖS, OKA, DOKAPBKİ	2018-2023	Seleksiyon modelleriyle çeşitler ıslah edilecektir.
Tarımsal ürünlerde zararlı organizmalara karşı mücadelede çevreci metotların geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması	KTAE	OMÜ, ÖS, OKA, DOKAPBKİ	2018-2023	Zararlı organizmalara karşı mücadelede çevreci yöntemlerin kullanımını yaygınlaştırılacaktır.
Tarımsal ürünleri tehdit eden karantinaya tabi organizmalara karşı yapılacak çalışmaların önceliklendirilmesi	KTAE	OMÜ, ÖS, OKA, DOKAPBKİ	2018-2023	Karantina çalışmaları önceliklendirilecektir.
Zararlı organizmalara karşı mücadelede organik tarımı destekleyen biyolojik, biyoteknik ve kültürel mücadele metotlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	KTAE	OMÜ, ÖS, OKA, DOKAPBKİ	2018-2023	Zararlı organizmalara karşı biyolojik, biyoteknik ve kültürel mücadele yöntemleri geliştirilecektir.
Tarımsal atıkların ekonomiye kazandırılması	KTAE	OMÜ, ÖS, OKA, DOKAPBKİ, STK	2018-2023	Biyokütle çevrim santralinin kurulması, biyokütleden pelet ve briket üretimi, işletme atıklarının gübre olarak kullanılması sağlanacak ve biyogaz kullanımının yaygınlaştırılacaktır.

Gen bankalarında ve halk elinde korunan gen kaynaklarının artırılması	GTHBİM	OMÜ, DOKAPBKİ	2018-2023	Halk elinde ve araştırma enstitülerinde hayvan ırkları korunacaktır.
Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin taranması, kayıt altına alınması ve muhafaza edilmesi	KTAE	OMÜ, ÜÖ, OKA	2018-2023	Arazi ve tohum gen bankalarındaki bitki gen kaynaklarının korunması sağlanacak ve gıda endüstrisinde kullanılacak yerli starter kültürler geliştirilecektir.
Özel sektör, STK ve üniversitelerin tarımsal Ar-Ge faaliyetlerini desteklenmesi ve araştırma enstitülerinin altyapısının diğer kuruluşlara açılması	KTAE	ÖS, OMÜ, ÜÖ, DOKAPBKİ, TKDKİK, OKA	2018-2023	Kamu ve özel sektör işbirliğinde Ar-Ge projeleri yapılacaktır.
Ulusal ve uluslararası kuruluşlarla ortak projeler yapılması ve finansman sağlanması	KTAE	ÖS, OMÜ, ÜÖ, ICARDA, CIMMIT, TÜBİTAK, DOKAPBKİ	2018-2023	Ulusal ve uluslararası kuruluşlara projeler sunulacak ve uygulanacaktır.
İklim değişikliğine uyum stratejileri, tarımsal kuraklık ve ürün tahmin sistemlerinin geliştirilmesi	KTAE	OMÜ, ÜÖ, OKA, TÜBİTAK	2018-2023	Üreticilerin iklim değişikliği algısı ve uyum stratejileri konusunda araştırmalar yapılacak, kuraklık haritası, izlenmesi ve uyum stratejileri ile rekolte tahminleri gerçekleştirilecektir.
Topraktaki organik karbon stoku ve biokütlelerin belirlenmesi, artırıcı önlemlerin alınması için izleme ve yönetim sistemleri geliştirilmesi	KTAE	OMÜ, ÜÖ, OKA, TÜBİTAK	2018-2023	Topraklarda karbon, biyokütle değişimi ve emisyon azalımının sağlanması konularında modeller geliştirilecektir.
Ar-Ge faaliyetleri için izleme ve değerlendirme sistemi kurulması	KTAE	OMÜ	2018-2023	Tarım yayımcısı ve danışmanlarının tarımsal yeniliklerin paylaştığı veri paylaşım sisteminden yararlanmaları sağlanacaktır.
Tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması amacıyla üretici örgütleriyle işbirliği yapılması	GTHBİM	KTAE, ÜÖ, DOKAPBKİ	2018-2023	Üretici örgütleriyle tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması projesi konusunda işbirliği sağlanacaktır.

Tarım sulama ve arazi ıslahı konusunda Ar-Ge sonuçlarını uygulamaya aktaracak teknik rehber yayınlanması	KTAE	OMÜ, DSI, TRBM	2018-2023	Sulama ve arazi ıslahı konularında rehber hazırlanacaktır.
Taşra birimlerinin Bakanlık merkez bilgilim altyapısına entegrasyonu ve bilgilim altyapılarının iyileştirilmesi	GTHB bağlı kuruluşlar	OMÜ	2018-2023	Veri tabanlarının kesintisiz çalışması sağlanacaktır.
İç Kontrol Sistemi'nin tüm birimlerde etkin uygulanmasının sağlanması	GTHB bağlı kuruluşlar		2018-2023	Kamu İç Kontrol Standartlarına uyum sağlanacaktır.
Personel dağılımının norm kadroya göre planlanması	GTHB bağlı kuruluşlar		2018-2023	İl içindeki norm kadrodaki personelin ihtiyaçlar ve niteliklerine uygun dağılımı sağlanacaktır.
Yürütülen faaliyetlerin mevzuata uygunluğunun sağlanması	GTHB bağlı kuruluşlar		2018-2023	Yürütülen faaliyetlerin mevzuata uygunluğu denetlenecektir.
Personelin nicel ve nitel kapasitelerinin artırılması	GTHB bağlı kuruluşlar		2018-2023	İhtiyaç duyulan alanlara ek personel istihdamı ve ihtiyaç duyulan alanlarda personele gerekli içi eğitimler verilecektir.
Çalışanların moral ve motivasyonlarını artırmak için sosyal ve kültürel aktiviteler düzenlenmesi	GTHB bağlı kuruluşlar		2018-2023	Personel için sosyal ve kültürel aktiviteler düzenlenecektir.
Tarım üretici örgütlerinin rekabet gücünün geliştirilmesi	GTHBİM	TKDKİK, ÜÖ, OMÜ, DOKAPBKİ	2018-2023	Tarım üretici örgütlerinin üretim ve pazarlama planları hazırlanarak piyasada rekabet güçleri artırılacak ve değer zinciri içinde daha fazla etkin olmaları sağlanacaktır
Tarım üretici örgütlerinin pazarlama kabiliyetlerinin geliştirilmesi	GTHBİM	TKDKİK, ÜÖ, OMÜ, DOKAPBKİ	2018-2023	Tarım amaçlı kooperatiflere ve üreticilere pazarlama ve markalaşma eğitimleri verilecek, broşür gibi tanıtım araçları yoluyla ürünlerini tanıtmaya-pazarlama imkânları oluşturulacak ve yeni pazarlara açılma fırsatları sağlanacaktır
Su ürünleri üretici örgütlerinin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi	GTHBİM	TKDKİK, ÜÖ, OMÜ, DOKAPBKİ	2018-2023	Su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliğinde faaliyet gösteren üretici örgütlerine mevzuat, planlama ve yönetim konularında eğitimler verilecektir.
İhtiyaç duyulan hizmet binalarının yapılması ve mevcutların bakım ve onarımlarının sağlanması	İlgili tüm kurumlar	DOKAPBKİ	2018-2023	Yeni bina yapımı ve mevcutların bakım ve onarımları yapılacaktır.

ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
GKLM	: Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	OSİB	: Orman ve Su İşleri Bakanlığı
GTHB	: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	SLVSKNM	: Samsun Limanı Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlüğü
GTHBİM	: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl Müdürlüğü	SOBM	: Samsun Bölge Orman Müdürlüğü
DF	: Danışmanlık Firmaları	STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
DOKAPBKİ	: Doğu Karadeniz Kalkınma Projesi Bölge Kalkınma İdaresi	STKBM	: Samsun Tapu ve Kadastro Bölge Müdürlüğü
DSİ	: Devlet Su İşleri	STO	: Sanayi ve Ticaret Odası
ICARDA	: Kurak Alanlar Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezi	TARSİM	: Tarım Sigortaları Havuzu
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu	TB	: Ticaret Borsası
KTAE	: Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü	TKK	: Tarım Kredi Kooperatifi
OKA	: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı	TRBM	: Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü
OMÜ	: Ondokuz Mayıs Üniversitesi	TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
ÖS	: Özel Sektör	TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
SBB	: Samsun Büyükşehir Belediyesi	ÜÖ	: Üretici Örgütleri
TARSİM	: Tarım Sigortaları Havuzu	VKE	: Veteriner Kontrol Enstitüsü
TKDK	: Tarım ve Kırsal Destekleme Kurumu	VPKM	: Valilik Proje Koordinasyon Merkezi
TKDKİK	: Tarım ve Kırsal Destekleme Kurumu İl Koordinatörlüğü	VSNKM	: Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlüğü
TKK	: Tarım Kredi Kooperatifi	YGYB	: Yerel Yazılı ve Görsel Basın
TRBM	: Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü	ZB	: Ziraat Bankası
TMO	: Toprak Mahsulleri Ofisi	ZKM	: Zirai Karantina Müdürlüğü
TSTM	: Tohum Sertifikasyon ve Test Müdürlüğü	YGYB	: Yerel Görsel ve Yazılı Basın

ORMAN VE SU İŞLERİ EYLEM PLANI

12.9.ORMAN VE SU İŞLERİ EYLEM PLANI

Raporun Amacı ve Kapsamı

İnsan yaşamı için orman ve su kaynakları büyük öneme sahiptir. Dünya üzerinde bu kaynakların dağılımı farklılık göstermektedir. Diğer yandan nüfus artışı, doğal kaynaklara dayalı ihtiyaçların artması ve doğal kaynaklara zarar veren insan faaliyetlerinin artması sonucunda tüm doğal kaynaklar gibi orman ve su kaynaklarının sürdürülebilirliği de tehdit altındadır. Özellikle iklimsel değişiklikler, doğal kaynakların yoğun bir biçimde kullanılması ve kirletici unsurların artması tüm dünyada doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi için stratejilerin geliştirilmesi ve bu doğrultuda belirli dönemleri kapsayan eylem planlarının hazırlanması, uygulanması ve izlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Türkiye toplam 22,3 milyon hektar orman varlığına ve yıllık toplam 112 milyar m³ su kaynağı potansiyeline sahiptir. Türkiye yüz ölçümü, nüfusu, orman ve su kaynaklarının dağılımı, kontrol altındaki su kaynakları varlığı, sektörler arasında su kaynakları kullanılma oranları göz önünde tutulduğunda orman ve su işlerinin dikkatli bir biçimde yönetilmesi gereken ülkelerden birisidir. Bu bakış açısı ile birçok kurum tarafından orman ve su kaynaklarına ilişkin konularda çok sayıda ülkesel düzeyde strateji ve eylem planları hazırlanmış ve uygulanmaya koyulmuştur.

Samsun orman ve su kaynakları varlığı bakımından hem Karadeniz bölgesi hem de ülkemiz içerisinde önemli illerden birisidir. İl sınırları içerisinde farklı ekolojik özelliklerin var olması farklı özelliklerde orman alanlarının oluşmasına olanak sağlamıştır. Özellikle sahip olduğu sulak alanlar ve diğer doğal özellikler sayesinde biyolojik çeşitlilik bakımından da oldukça zengindir. Kızılırmak ve Yeşilirmak nehir havzalarında yer alması ve bu iki önemli ırmağın Bafra ve Çarşamba ovalarından Karadeniz'e ulaşmaları Samsun ilini sadece doğal kaynaklar varlığı bakımından değil aynı zamanda tarımsal bakımdan da önemli kılmaktadır. Samsun ilinde orman ve su işleri konularında yapılan faaliyetler, ülkesel düzeyde hazırlanan konu ile ilgili strateji ve eylem planlarına göre ilgili kamu kurumları tarafından yürütülmektedir. Bunlara ek olarak Samsun Valiliği ve Samsun Büyükşehir belediyesi tarafından hazırlanan çeşitli strateji ve eylem planlarında orman ve su işleri ile ilgili konular mevcuttur.

Bu rapor kapsamında Samsun ilinde orman ve su işleri konularında 2018-2023 zaman diliminde gerçekleştirilmek üzere eylem planları hazırlanmıştır. Bu eylem planlarının hazırlanmasındaki temel amaç Samsun ilinde başta orman ve su kaynakları olmak üzere tüm doğal kaynakların korunak sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasına yol göstermek ve katkı sağlamaktır.

Bu kapsamda 10 farklı başlık altında toplanan orman ve su işleri eylem planları ile orman alanlarının korunması, geliştirilmesi, ekonomisinin artırılması, biyolojik çeşitliliğinin korunması ve yönetilmesi, su kaynaklarının etkili yönetilmesi, tarımsal, evsel ve endüstriyel su yönetiminin geliştirilmesi, su kaynakları kirliliğinin azaltılması, sel, taşkın ve erozyonla mücadele edilmesi ve kuraklık koşullarında suyun doğru yönetilmesi konularında alt eylem başlıkları belirlenmiştir. Her bir eylem başlığı için sorumlu ve ilgili kurumların yanı sıra performans göstergeleri de belirlenmiştir.

Yöntem ve Temel Bulgular

Samsun ili Orman ve Su İşleri Eylem Planlarının (2018-2023) hazırlanmasında ilk olarak kaynak araştırması yapılmıştır. Kaynak araştırması kapsamında ilk sırada literatür araştırması ve ikinci sırada veri araştırması ve temini faaliyetleri yürütülmüştür. Seçilen literatürler, strateji planları ve eylem planları incelenmiş ve Samsun ilini ilgilendiren tüm strateji planları ve eylem başlıkları belirlenmiştir. Paydaş kurumlarla bir toplantı yapılmış ve ardından söz konusu raporun hazırlanmasında paydaş kurumlardan gerekli veriler talep edilmiştir. Söz konusu veriler bazı paydaş kurumlardan temin edilebilmiş, bazı kurumlardan temin edilememiştir. Elde edilen verilerin tümü incelenerek güvenilir olmayan veriler elenmiştir. Sonuç olarak, ülkesel düzeyde ve Samsun ili için hazırlanmış strateji ve eylem planları, havza düzeyli proje raporları ve diğer literatürler ve temin edilen sağlıklı veriler ışığında taslak niteliğinde ana eylem başlıkları ve çok sayıda alt eylem başlıkları belirlenmiş ve taslak rapor hazırlanmıştır. Bu aşamadan sonra paydaş kurum temsilcileri ile ikinci bir çalıştay düzenlenerek taslak rapor ve taslak eylem başlıkları tartışılmıştır. Çalıştay sonucunda 10 ana eylem başlığı ve 75 alt eylem başlığından oluşan rapora son hali verilmiştir.

Genel olarak Samsun ilinde orman ve su işleri hususunda önemli seviyede veri eksikliği sorununun var olduğu belirlenmiştir. Örneğin, Samsun' ilinin yıllık toplam yenilenebilir su kaynağı varlığı, su kaynaklarının ilçe veya bölgelere göre dağılım miktarları, hangi sektörün yılda ne kadar su kaynağı kullandığı gibi önemli konularda verinin mevcut olmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde toplam orman varlığı, ormanlar içerisinde türlerin dağılım alanları, biyolojik çeşitlilik gibi dinamik konularda her yıl yenilenebilir bir veri tabanının mevcut olmadığı belirlenmiştir. Buna göre her ana eylem başlığı altında alt eylem başlıklarından en az bir tanesinde mevcut durumu ortaya kaymayı amaçlayan veya veri eksikliğini giderecek faaliyetlere yer verilmiştir.

Orman yönetimi ana eylem başlığı altında genel olarak orman envanterinin bir bilgi sistemi ortamında oluşturulması, orman ekosistemlerinin izlenmesi ve korunması ve orman alanlarının artırılması ve daha verimli hale getirilmesi, rekreasyon hizmetlerinin geliştirilmesi ve uydu sistemleri ile orman alanlarının sürekli olarak izlenmesine ilişkin alt eylem başlıkları belirlenmiştir. Samsun için önemli bir değer olan biyolojik çeşitliliğe ilişkin ana eylem başlığı altında biyolojik çeşitlilik envanterinin sürekli yenilenmesine ek olarak izleme ve değerlendirme faaliyetleri, toplum bilinci oluşturulması ve biyolojik çeşitliliğin güvence altına alınması gibi alt eylem başlıkları belirlenmiştir. Çok yönlü bileşenlere sahip olan su kaynakları yönetimi farklı ana başlıklar altında ele alınmıştır. Genel olarak su kaynakları yönetimi ana eylem başlığı yüzey ve yeraltı su kaynakları envanterinin oluşturulması ve sürekli güncel tutulmasının yanı sıra, Samsun su yönetimi koordinasyon kurulunun oluşturulması ve sektörler göre su kaynakları kullanıma durumunun belirlenmesi ve izlenmesi alt eylem başlıklarından oluşmuştur. Samsun ilinde su kaynaklarının en fazla tarım da sulama amacıyla kullanıldığı bir gerçektir. Buna göre belirlenen sulama suyu yönetimi ana eylem başlığı, sulama suyunun daha etkili bir şekilde kullanılması, sulamada su tasarrufu, açık sulama sistemlerinin izlenmesi, yönetimi ve basınçlı sulama sistemlerine dönüşümü, tarla içi sulama sistemlerinin doğru seçilmesi ile sulama randımanının artırılması, aşırı veya eksik sulama durumlarının izlenmesi, başta çeltik yetiştirilen alanlar olmak üzere sulamanın çevreye olan etkilerinin değerlendirilmesi, taban suyu seviye ve kalitelerinin izlenmesi ve drenaj yönetimi, marjinal suların kullanılması, internet tabanlı çalışacak bir sulama tavsiye sisteminin geliştirilmesi, çiftçilerin eğitilmesi, uydu sistemlerinden sulu tarım alanlarının izlenmesi ve arazi toplulaştırması gibi konularda alt eylem başlıklarına sahiptir. Evsel ve endüstriyel amaçla kullanılan su kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi amacıyla bir ana eylem başlığı belirlenmiştir. Bu kapsamda evsel ve endüstriyel su kullanım miktarlarının ayrı olarak tespit edilmesi, kayıp kaçak miktarlarının azaltılması ve bu amaçla elektronik sistemlerin şebekelere entegre edilmesi ve su tasarrufu konusunda toplum bilincinin artırılması konuları alt eylem alanlarının içeriklerini oluşturmuştur. Su kaynaklarının kalitesinin korunması için hayata geçirilebilecek faaliyetler su kaynakları kirliliğinin azaltılması eylem başlığı altında verilmiştir. Alt eylem başlıkları yüzey ve yeraltı su kaynaklarının kalitelerinin izlenmesi, tarım kaynaklı oluşan kirliliğin azaltılması ve evsel ve endüstriyel amaçlarla kullanılan suların kirlilik üzerine etkilerinin izlenmesi ve yönetilmesi konularını kapsamaktadır. Atık su yönetimi eylem planları kapsamında şehir kanalizasyonlarında bakım, onarım ve yenileme, kaynağında suların daha az kirlenmesi, arıtma tesislerinin güncel teknolojiyle donatılması gibi eylem başlıkları belirlenmiştir. Sel ve taşkınlarla mücadele Samsun ili için önem arz eden konulardan bir tanesidir. Bu eylem konuları arasında sel ve taşkın uyarı sistemlerinin geliştirilmesi, sel ve taşkın önleme yapılarının yeni iklim projeksiyonlarına göre güncellenmesi, riskli alanlarda ağaçlandırma faaliyetlerine hız verilmesi gibi konuları kapsamaktadır.

Erozyonla mücadele de bir ana eylem başlığı olarak raporda yer almıştır. Bu kapsamda Samsun ilinin toprak haritasının dijital ortamda hazırlanması, detaylı erozyon risk haritalarının oluşturulması, erozyon kontrolü faaliyetleri, havza rehabilitasyon planlarının hazırlanması ve meraların ıslah edilmesine ilişkin eylemler belirlenmiştir. İklim değişikliği ile yağışların düzensizleşmesi ve kuraklık etkilerinin artması Samsun ili içinde zaman zaman sorun teşkil etmektedir. Mevcut durumun değerlendirilmesi için rapor kapsamında son 30 yıllık yağış verileri meteorolojik, hidrolojik ve tarımsal kuraklık bakış açısı ile değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda kurak koşullarda Samsun ili için su yönetimi eylem başlıkları belirlenmiştir. Eylem başlıkları tarımsal su yönetimi, evsel su yönetimi ve endüstriyel su yönetimi olarak üç gruba ayrılmıştır.

ORMAN VE SU EYLEM PLANI

Eylem Adı	Sorumlu Kurum/ Kuruluş	İlgili Kurum/ Kuruluş	Açıklama	Performans Göstergeleri	Yıllar
Samsun orman envanterinin güncellenmesi, dijital orman bilgi sisteminin geliştirilmesi ve etkin bir biçimde kullanılması	OGM	DKMP	Samsun ili ve ilçelerinde var olan ormanların Coğrafi Bilgi Sistemi ortamına sayısal olarak aktarılması, bölgelere göre ağaç türlerinin bu sistemin veri tabanına girilmesi, orman yönetimi için bilgi sisteminin oluşturulması ve her yıl sistemin güncellenerek orman yönetiminde kullanılmasının sağlanması,	-Envanteri tamamlanan alan miktarı, - Dijital ortama girilen alan miktarı	2018-2023
Orman ekosistemlerinin izlenmesi ve korunması	OGM	DKMP	Orman eko sistemlerinin güncel teknoloji ile izlenmesi ve böylece sürdürülebilir bir yönetim sistemi ile korunmasının sağlanması,	- İzleme altına alınan alan miktarı	2018-2023
Orman alanlarının verimliliğinin artırılması ve genişletilmesi	OGM	DKMP	Orman alanlarının bakım ve rehabilitasyon çalışmaları ile verimliliğin artırılması, yeni orman alanlarının tesis edilmesi, bu kapsamda daha kaliteli odun, tohum ve meyve elde edilmesi için gerekli tedbirlerin alınması, mevcut endüstriyel ağaçlandırma sahalarına ek yeni alanların tespit edilerek yeni endüstriyel ağaçlandırma alanlarının tesis edilmesi, badem ve ceviz alanlarının artırılması, kestane alanlarının ıslah edilerek bölgeye daha uygun, hastalık ve zararlılara daha dayanıklı çeşitlerle daha verimli kestane alanlarının tesis edilmesi, var olan defne üretim alanlarının artırılması, bal ormanlarının arıcılık faaliyetlerine daha elverişli hale getirilmesi, orman alanlarının artırılması ve barajların sedimentasyondan korunması kapsamında baraj havzalarında ağaçlandırma çalışmalarına devam edilmesi, yol kenarlarının ve akarsu kenarlarının bölgeye uygun ve kuraklığa dayanıklı türlerle ağaçlandırma faaliyetlerine devam edilmesi ve sonuç olarak ormanlarda verimliliğin artırılması ve orman alanlarının genişletilmesi,	- Yeni oluşturulan orman alanı - Hayata geçirilen yeni tedbir sayısı, - Ağaçlandırılan yol uzunluğu - Ağaçlandırılan akarsu uzunluğu	2018-2023
Badem alanlarının artırılması	OGM	GTHB, DKMP			
Ceviz alanlarının artırılması	OGM	GTHB, DKMP			
Kestane alanlarının ıslahı ve verimliliğinin artırılması	OGM	GTHB, DKMP, OMÜ			
Defne alanlarının artırılması	OGM	GTHB, DKMP			
Bal ormanlarının bakım ve rehabilitasyonu	OGM	DKMP, GTHB			
Baraj havzalarında ağaçlandırma çalışmalarına devam edilmesi	OGM	DSİ, DKMP			
Yol kenarı ağaçlandırma faaliyetlerine hız verilmesi	OGM	KGM, SBB, DKMP			

Akarsu kenarlarında ağaçlandırma çalışmaları yapılması	OGM	DSİ, DKMP	Samsun il ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının artırılması ve orman alanlarının kontrollü bir şekilde insanların yürüyüş, piknik ve dinlenme gibi ihtiyaçlarını karşılama daha etkin bir şekilde kullanılmasına olanak sağlanması,	-Rekreasyon alanlarından insan sayısındaki artış miktarı	2018-2020
Rekreasyon hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	OGM, DKMP	SBB		-Uydu sistemleri ile izlemeye alınan alan miktarı, -IHA sistemleri ile izlenen alan miktarı,	2018-2020
Orman alanlarının yönetim, izleme ve değerlendirme çalışmalarına uydu sistemleri ve insansız hava araçlarının entegre edilmesi.	OGM, DKMP		Uzaktan algılama sistemleri tüm dünyada orman alanlarının yönetiminde kullanılmaktadır. Bu kapsamda Samsun orman alanlarının izleme ve yönetiminde uydu sistemleri ve insansız hava araçlarına bağlı sensörlerin kullanılmasına yönelik çalışmalara başlanması ve bu sistemlerin oluşturulması,		
Biyolojik çeşitlilik envanterinin güncellenmesi	DKMP	OGM, OMÜ	Biyolojik çeşitlilik sürekli değişebilmektedir. Bu nedenle biyolojik çeşitlilik envanterinin sürekli olarak güncellenmesi,	-Yeni tespit edilen çeşit sayısı	2018-2020
Biyolojik çeşitliliğin izleme ve değerlendirilmesi için gerekli sistemlerin kurulması ve işletilmesi ile sürekliliğin sağlanması	DKMP	OGM, OMÜ	Oluşturulan biyolojik çeşitlilik envanterinin bir sistem haline dönüştürülerek, sürekli olarak güncel tutulması izleme, değerlendirme ve yönetimde kullanılması, biyolojik çeşitlilik yönetimine katkı sağlanması,	-Kurulan izleme sistemi kapsamına alınan alan miktarı	2018-2020
Biyolojik çeşitliliğin öneminin toplum tarafından daha fazla kavranması üzerine yayım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi	DKMP	OGM, OMÜ	Biyolojik çeşitliliğin doğal denge ve insan yaşamı bakımından öneminin toplum tarafından kavranması için okullarda eğitim çalışmaları yapılması, konferanslar düzenlenmesi, çeşitli fotoğraf ve videoların basın ve sosyal medya aracılığıyla servis edilmesi,	-Yayım faaliyet sayısı, hitap ettiği yaklaşık kişi sayısı	2018-2023
Ekosistemlerin, türlerin ve genetik çeşitliliğin güvence altına alınması	DKMP	OGM, OMÜ	Samsun ilinde var olan ekosistemlerin, türlerin ve genetik çeşitliliğinin korunması, doğal yaşam alanlarının sürdürülebilir kullanılması için etkin stratejilerin geliştirilmesi ve gerekli alt yapıların tesis edilmesi,	-Güvence altına alınan çeşit sayısı	2018-2023
Yüzey su kaynakları envanterinin oluşturulması (miktar ve kalite)	DSİ	SBB	Samsun il ve ilçelerinde var olan akarsu, göl, gölet, baraj, sulak alan ve yer altı su kaynaklarının miktarlarının yıllık olarak izlenmesi ve olanaklar ölçüsünde bu su kaynaklarının kalitelerinin de izlenmesi, söz konusu izleme faaliyetlerini bir bilgi sistemi oluşturularak yürütülmesi, bu bilgilerin sürekli olarak güncel tutulması ve yönetimde karar destek sağlanması,	-Envanterin tamamlanması -Bilgi ve izleme altına alınan su kaynağı miktarı	2018-2021
Yer altı su kaynakları envanterinin oluşturulması (miktar ve kalite)	DSİ	SBB			
Samsun su bilgi ve izleme sisteminin oluşturulması	DSİ				

Samsun su yönetimi koordinasyon kurulunun oluşturulması ve çalışır hale getirilmesi	DSİ	OMÜ, SBB, GTHB, KTAE, ÇŞB	Su kaynakları yönetimi birçok disiplinle ilgili olduğu gibi, birçok kamu kurum ve kuruluşun faaliyet alanına girmektedir. Bu sebeple Samsun ilinde su kaynaklarının daha başarılı bir şekilde yönetilmesi ilgili tüm kurum ve kuruluşların işbirliği ve eş güdümü mümkün olacaktır. Bu amaçla su yönetimi koordinasyon kurulunun kurulması ve işletilmesi,	2018-2019
Sektörlere göre mevcut su tahsis durumlarının belirlenmesi ve gelecek için su tahsis planlarının yapılması	DSİ	SBB, GTHB, KTAE,	Türkiye genelinde olduğu gibi Samsun ilinde de sektörler arasında su kaynaklarının nasıl dağılım gösterdiği bilgisi mevcut değildir. Su kaynaklarının daha etkili bir biçimde yönetilebilmesi için sektörlerle göre mevcut su tahsis miktarlarının belirlenmesi ve gelecekte bu su tahsisinin nasıl yapılacağına dair planların hazırlanması,	2018-2019
Samsun il geneli için sulama bilgi sisteminin hazırlanması	DSİ	GTHB	Samsun ilinde sulama amacıyla kullanılan toplam su kaynağı miktarı ve sulu tarımın gerçekleştirildiği toplam alan hususunda veri karmaşıklığı söz konusudur. Oluşturulacak bir bilgi sistemi ile bu karmaşıklık giderilerek, yönetimde etkinliğin sağlanması,	2018-2020
Açık kanal sistemlerinden oluşan sulama şebekelerinde kullanılan su miktarlarının izlenmesi, değerlendirilmesi için gerekli sistemlerin oluşturulması	DSİ	SB, SK	Samsun ilinde var olan sulama şebekelerinin büyük bölümü açık kanallardan oluşmaktadır. Bu sistemlerde suyun parseller arasında nasıl paylaşıldığı, hangi alanlarda yetersiz sulama ve hangi alanlarda aşırı sulama yapıldığını tespit edecek sistemlerin tesis edilmesi,	2018-2020
Açık kanal sistemlerinde kullanıcıların su miktarına göre ücretlendirilmesi için gerekli sistemlerin geliştirilmesi,	DSİ	GTHB	Açık kanal sistemlerinde ücretlendirme suyun adaletli bir biçimde kullanılması bakımından büyük önem teşkil etmektedir. Mevcut ücretlendirme sistemi su miktarına değil alana dayanmaktadır. Bu nedenle üreticiler arasında su kullanımı bakımından eşitsizlikler mevcuttur.	2018-2021
Basınçlı (borulu) sulama şebekelerine dönüştürülebilecek açık sistemlerin belirlenmesi, projelerinin hazırlanması, fizibilite analizlerinin hazırlanarak karar vericilere sunulması	DSİ	GTHB	Güncel durumda açık kanal sistemlerinin basınçlı borulu sistemlere dönüştürülmesi, yapılan taleplerin değerlendirilmesi neticesinde alınan karar doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Buna alternatif olarak, su kaynaklarının etkin yönetimi için Samsun ilinde mevcut açık kanal sulama sistemleri değerlendirilerek fizibilitesi uygun olanların basınçlı borulu sistemlere dönüştürülmesi için çalışmaların yapılması,	2018-2021

Sulama oranının artması için il genelinde sulama şebekelerinde gerekli çalışmalar yapılması	DSİ	GTHB	Sulama şebekelerinde projeleme, inşaat ve işletme aşamalarındaki aksaklıklar neticesinde devlet eliyle yüksek maliyetlerle inşa edilen sistemlerin önemli bir kısmı kullanılmamaktadır. Bu durum sulama oranı terimi ile ifade edilmektedir. Samsun genelinde sulama şebekeleri bazında sulama oranları belirlenerek, düşük sulama oranına sahip sulama şebekelerinde rehabilitasyon çalışmaları yapılması, sulama oranlarının artırılması ve yapılan yatırımların geri dönüşleri sağlanarak ülke ekonomisine katkı sağlanması,	2018-2020
Tarla içi sulama randımanlarının artırılması için, basınçlı sulama yöntemlerinin (damla, yağmurlama vb.) yaygınlaştırılması ve bu sistemlerin doğru işletilmesi için eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi	GTHB	DSİ	Basınçlı sulama yöntemlerinin kullanılması yaygınlaşmaktadır. Fakat söz konusu sistemler tekniğine uygun olmadan kurulup işletildiğinden su tasarrufu ve verim-kalite artışına ilişkin beklenen fayda sağlanamamaktadır. Bu nedenle basıncı sulama yöntemleri ve sistemleri hususunda ilgili kamu kurumlarındaki teknik personellerin ve üreticilerin bilgilerinin artırılması,	2018-2023
Sulu tarım alanlarında aşırı sulama ve eksik sulama uygulamalarının tespit edilmesine yönelik sistemlerin geliştirilmesi ve uygulanması,	GTHB	DSİ	Büyük sulama şebekelerinde su kaynağının tarımsal işletmeler arasında adaletli bir biçimde kullanılması aşırı sulama uygulamalarının önlenmesine bağlıdır.	2018-2021
Çeltik yetiştiriciliği ve sulama suyu yönetimi konusunda izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin yapılması, çeltik yetiştiriciliğinin toprak ve su kaynaklarını, çevreyi ve diğer üretim desenini nasıl etkilediğinin ortaya koyulması	GTHB	DSİ	Çeltik üretimi Samsun tarımında önemli yere sahiptir. Aynı zamanda çeltik, uygun su kaynağına sahip olan üreticiler için de önemli bir bitkidir. Ancak Samsun ilinde çeltik yetiştirilen bölgelerde hali hazırda kurulu olan sulama şebekelerinin planlama raporları ile günümüzde gerçekleşen çeltik ekiliş oranları arasında büyük farklılıklar mevcuttur. Yapılan araştırmalara göre uzun yıllar süreli çeltik yetiştirilen arazilerde toprak yapısında bozulmalar meydana gelmektedir. Bölgede çeltik üretiminde geleneksel olarak benimsenen sulama işletmeciliği ise aşırı su kullanımının yanı sıra diğer doğal kaynakları da etkileyebilecek niteliktedir.	2018-2020

Taban suyu sorunu olan alanlarda, su seviyelerinin ve su kalitesinin haritalanarak rutin bir biçimde izlenmesine olanak tanıyacak sistemlerin geliştirilmesi ve işletilmesi	DSİ	GTHB	Taban suyu seviye ve kalitesinin izlenmesi ilimizde belirli seviyede gerçekleşmektedir. Bu eylem planı ile ifade edilen, yapılan gözlemlerin Coğrafi Bilgi Sistemleri ortamında ve geo-istatistiksel yöntemler kullanılarak, sürekli haritalara dönüştürülmesi ve taban suyunun seviye ve kalite haritalarının arşiv olarak saklanmasıdır.	-Sistemin oluşturulması	2018-2019
Drenaj sularının sulama suyu olarak kullanılması ve çevreye olan etkilerinin izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik sistemlerin geliştirilmesi,	DSİ	GTHB	Sulama ve yağışlar neticesinde oluşan drenaj sularının sulama amacıyla kullanılmasının izlenmesi ve etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.	-Sistemin oluşturulması	2018-2020
Aritılmış marjinal suların sulama amacıyla (özellikle peyzaj alanlarında) kullanılması çalışmalarının yapılması	DSİ	SBB, GTHB	Aritma tesislerinden çıkan arıtılmış suların çeşitli amaçlarla tekrar kullanılması tüm dünyada yaygın olarak uygulanmaktadır. Samsun ili genelinde arıtılmış suların öncelikle peyzaj alanlarının sulanmasında kullanılması bu eylem başlığının konusunu oluşturmaktadır.		2018-2020
Çiftçilerin kullanılmasına yönelik, internet üzerinden çalışacak sulama tavsiye sisteminin kurulması	GTHB, DSİ	MGM, DSİ	Günümüzde bilgisayar, tablet ve akıllı telefonların kullanılması yaygınlaşmıştır. Birçok çiftçi veya birinci derecen yakını bu cihazlardan en az birisini kullanmaktadır. İnternet tabanlı olarak çalışacak ve bitki, bölge ve genel toprak özelliğine göre tavsiye niteliğinde sulama programları üretecek bir sistem geliştirilerek kullanıma sunulmalıdır.	-Sistemin oluşturulması -Sistemi kullanan kişi sayısı	2018-2023
Sulama konusunda çiftçi eğitimi ve yayım faaliyetlerinin yapılması	GTHB	DSİ	Üreticiler çoğunlukla geleneksel sulama eğilimindedirler. Yeni teknikler, araştırma sonuçları ve bölgeye özgü sulama programlama ve işletme konularında çiftçilerin yayım faaliyetleri ile bilgilendirilmesi ve eğitilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.	-Eğitim ve yayım faaliyeti sayısı, -Katılımcı sayısı	2018-2023
Tarım arazilerinde su kullanımının uydru sistemleri ile takip edilmesi	DSİ	GTHB	Uydru sistemlerinin tarımsal üretim alanlarının takip edilmesinde kullanılması dünya genelinde yaygınlaşmaktadır. Uzaktan algılama tekniklerinin sulama suyu yönetiminde kullanılması bölgede sulama suyu kullanım etkinliğinin artırılmasına önemli katkılar sağlayabilecektir.	-Takip altına alınan alan miktarı	2018-2023
Arazi toplulaştırma çalışmalarına devam edilmesi	GTHB	DSİ	Samsun ilinde tamamlanan arazi toplulaştırma alanı, potansiyel alanın oldukça altındadır. Bu nedenle Samsun il genelinde arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri çalışmalarına devam edilmesi gerekmektedir.	-Arazi toplulaştırması yapılan alan miktarı	2018-2023

Evsel ve endüstriyel su kullanımlarının ayrı bir biçimde tespit edilmesi için gerekli alt yapının tesis edilmesi	SBB	DSİ	Samsun ilinde su kaynakları tarım, evsel ve endüstriyel amaçlarla kullanılmaktadır. Ancak hangi sektörün mevcut su kaynaklarının ne kadarlık bir bölümünü kullandığı belirsizdir.	-Sistemin oluşturulması	2018-2020
Kayıp kaçakların azaltılması için alt yapı eksiklerinin giderilmesi	SBB		Şehir şebekelerinde kayıp ve kaçakların önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle merkez ilçeler haricindeki ilçelerde kayıp ve kaçak oranlarının belirlenmesi bu eylem başlığının ilk adımını oluşturmaktadır.	-Alt yapı tesis edilen şebeke miktarı	2018-2023
Şehir şebekelerinde elektronik izleme ve kontrol alt yapısının kurulması	SBB		Şehir şebekelerinin daha etkin yönetilebilmesi için elektronik izleme ve kontrol sistemleri alt yapısının tesis edilmesi önemli bir aşama sağlayacaktır.	-Alt yapı tesis edilen şebeke miktarı	2018-2023
Su tasarrufu eğitim çalışmaları yapılması, medya aracılığıyla konu ile ilgili videoların servis edilmesi	SBB	DSİ	Evsel ve endüstriyel su kullanılması tasarruf yöntemleri ve etkin su kullanım teknikleri üzerine eğitim faaliyetleri, konu ile ilgili toplum bilincinin oluşmasına önemli katkı sağlamaktadır.	-Eğitim çalışma sayısı, katılımcı sayısı -Servis edilen görsel sayısı	2018-2023
Yer altı, yüzey ve kıyı sularının kirliliğinin izlenmesi, asgari düzeye indirilmesi ve kirlenmesinin önlenmesi	SBB	ÇŞB, DSİ	Hidrolojik çevrim içerisinde su kaynaklarının yok olması olanaksızdır. Ancak kirlenme sonucu temiz su kaynağı miktarı azalabilmektedir. Bu nedenle tüm su kaynaklarında kirliliğin önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla etkin izleme ve değerlendirme faaliyetleri yapılmalıdır.	-İzleme altına alınan kaynak miktarı, -Muhafaza altına alınan kaynak miktarı, -İyileştirilen kaynak miktarı	2018-2023
Yer altı, yüzey ve kıyı sularının kirliliğinin izlenmesi, asgari düzeye indirilmesi ve kirlenmesinin önlenmesi	SBB	ÇŞB, DSİ	Hidrolojik çevrim içerisinde su kaynaklarının yok olması olanaksızdır. Ancak kirlenme sonucu temiz su kaynağı miktarı azalabilmektedir. Bu nedenle tüm su kaynaklarında kirliliğin önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla etkin izleme ve değerlendirme faaliyetleri yapılmalıdır.	-İzleme altına alınan kaynak miktarı, -Muhafaza altına alınan kaynak miktarı, -İyileştirilen kaynak miktarı	2018-2023
Evsel ve endüstriyel atık suların, arıtma olmayan alanlarda su kaynaklarına etkisinin izlenmesi çalışmalarının yürütülmesi	SBB	DSİ	Arıtma tesisi olmayan alanlarda veya arıtma tesisine ulaşmayan kaynaklarda evsel ve endüstriyel atık suların çevreye ve su kaynaklarına olan etkisinin izlenmesi ve değerlendirilmesi bu eylem başlığının amacı oluşturmaktadır.	-İzleme altına alınan sistem miktarı	2018-2023

Eskiye ve teknolojik bakımdan güncelliğini yitiren şehir kanalizasyon sistemlerinin rehabilitasyonu	SBB	DSİ	Samsun il ve ilçelerinde uzun yıllardır kullanılan ve eskiyen şehir kanalizasyon sistemlerinin rehabilitasyonu ve sızmaların önüne geçilerek daha etkin bir atık yönetiminin sağlanması.	-Rehabilitasyon edilen sistem kapasitesi ve uzunluğu	2018-2023
Kentsel atık suyun kaynağında daha az kirlenmesi için toplum bilincini artırıcı faaliyetler yapılması	SBB	DSİ	Kentsel atık suların daha az kirlenmesi için, kirlenmeyi kaynağında engellemek üzere tedbirler alınması ve toplum bilincini arttıracak faaliyetlerin gerçekleştirilmesi önemlidir.	-Bilgilendirme faaliyetleri sayısı ve hitap ettiği kişi sayısı	2018-2023
Mevcut kentsel atık su arıtma tesislerinde yeni arıtma teknolojileri doğrultusunda geliştirme çalışmalarının yapılması	SBB	DSİ	Samsun ili ve ilçelerinde önemli sayıda atık su arıtma tesisi mevcuttur. Bu eylem başlığı teknolojik olarak güncelliğini yitiren tesislerin güncel teknolojiye göre rehabilitasyonu edilmesini öngörmektedir.	-Teknolojik olarak iyileştirilen sistem sayısı ve kapasiteleri	2018-2023
Endüstriyel atık suların kaynağında izleme ve değerlendirilmesi için gerekli alt yapı çalışmalarının yapılması ve hayata geçirilmesi	SBB	DSİ	Endüstriyel atık suların kalitelerinin kaynağında tespit edilmesi kirliliği azaltacak tedbirlerin alınması ve endüstriyel atık su yönetimi bakımından öneme sahiptir.	-Kontrol altına alınan sanayi kurulu sayısı, toplam kapasiteleri	2018-2021
Sel ve taşkın olaylarının önceden kestirilmesi, uyarı, izleme ve değerlendirilmesi için gerekli sistemlerin kurulması ve işletilmesi	MGM	DSİ, SBB, AFAD	Sel ve taşkınlar önceden kestirilebilir doğal afetlerdir. Sel ve taşkın oluşmadan toplumun bilgilendirilmesi, oluşacak afetlerin neticesinde gerçekleştirilecek can kaybı, ekonomik zarar ve mal kaybının önüne geçilmesinde büyük öneme sahiptir.	-Sistemin oluşturulması	2018-2021
Mevcut sel ve taşkın önleme tesislerinin kapasitelerinin gözden geçirilmesi, kapasitesi yetersiz olanların rehabilitasyonu ve gerekli bölgelere yeni tesislerin inşası	SBB,	DSİ, MGM	Meteoroloji teşkilatları gelecekte sel ve taşkına neden olabilecek yağışların miktar ve şiddetlerine ilişkin tahminleri yenilemektedir. Bu nedenle mevcut sel ve taşkın önleme tesislerinin kapasitelerinin güncel tahminlere göre tekrar değerlendirilerek gerekli olan yapıların revize edilmesi gerekmektedir.	-Gözden geçirilen tesis sayısı -Rehabilitasyon edilen tesis sayısı -yeni inşa edilen tesis sayısı	2018-2023
Sel ve taşkın riski olan alanlarda ağaçlandırma vb. çalışmalarının yapılması	OGM	DSİ, SBB, GTHB	Ağaçlandırma gibi sel ve taşkın şiddetini azaltıcı tedbirler bu tür doğal afetlerin zararlarından korunmak için oldukça etkilidir. Sel ve taşkına neden olan havzalarda önleyici tedbirler alınması önem arz etmektedir.	-Ağaçlandırma yapılan alan miktarı	2018-2023
Sel ve taşkın riski olan havzalarda, Yukarı Havza Sel Kontrolü Eylem Planı (2013-2017)'ye göre eksikliklerin belirlenerek tamamlanması	ÇEM	DSİ, OGM, SBB	Her ne kadar "Yukarı Havza Sel Kontrolü Eylem Planı" 2013-2017 yıllarını kapsamıştır. Oldukça kapsamlı olan bu eylem planının kapsamı değerlendirildiğinde Samsun ilinde eksik kalan hususların tamamlanması önem arz etmektedir.		2018-2020

Toprak haritasının oluşturulması	GTHB	DSİ, KTAE	Samsun ili ve ilçelerinin detaylı toprak haritası bulunmamaktadır. Erozyonla mücadelede en önemli verilerden birisi toprak yapısının bilinmesidir. Buna göre Samsun ilinin toprak haritasının oluşturulması erozyonla mücadele için ilk aşamayı oluşturacaktır.	-Haritası tamamlanan alan miktarı	2018-2023
Erozyon kontrolü için ağaçlandırma ve rehabilitasyon yapılması	ÇEM, GTHB	KTAE, OGM	Erozyonla mücadelede ağaçlandırma ve rehabilitasyon önem arz etmektedir. Bu nedenle, erozyon riski yüksek olan alanlar öncelikli olmak üzere bu eylem planı uygulanabilir.	-Ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışması yapılan alan miktarı	2018-2023
Entegre havza, rehabilitasyon plan ve projelerinin hazırlanması	ÇEM	DSİ, GTHB, KTAE, OGM	Bireysel havzalara ek olarak entegre havza rehabilitasyon planlarının hazırlanması erozyonla bütüncül bir bakış ile mücadeleyi sağlayacaktır.	-Planların hazırlanması	2018-2020
Meraların ıslah edilmesi	GTHB	KTAE,	Mera alanlarının ıslah edilmesi geniş alanlardan meydana gelebilen erozyonun önlenmesinde büyük yer tutmaktadır.	-Islah edilen mera alanı	2018-2023

ÇEM	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü	KTAE	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
ÇSB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	MGM	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Meteoroloji Genel Müdürlüğü
DKMP	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü	OGM	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü
DSİ	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	OMÜ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
GTHB	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	SBB	Samsun Büyükşehir Belediyesi

SANAYİ VE TİCARET EYLEM PLANI

12.10.SANAYİ VE TİCARET EYLEM PLANI

Raporun Amacı ve Kapsamı

Türkiye'nin 2023 vizyon hedefleri kapsamında Samsun Sanayi ve Ticaret Eylem Planının amaçları;

1. Samsun'da sanayinin gelişimi ve ticaretin arttırılmasına yönelik olarak öncelikli sektörlerin teknolojik donanım kapasitelerini geliştirmek,
2. Üretim ve ihracatta öncelikli sektörlerin payını artırmak,
3. Samsun'un lojistikteki uluslararası konumunun güçlendirilmek,
4. Samsun'da yer alan KOBİ'leri kurumsallaşma ve yenilikçilik alanında geliştirilmek,
5. Üniversite-Sanayi işbirliği ile sektörün üretim, yenilikçilik ve ar-ge alanlarında mevcut durumu iyileştirilmek ve
6. Öncelikli sektörlerin teknolojik donanım kapasitelerini geliştirmektir.

Raporun amaçları doğrultusunda, Türkiye ekonomisi ve Samsun ekonomisinin incelendikten sonra aşağıda yer alan sorumlu kuruluşlarla görüşülerek sanayi ve ticaret sektörlerindeki eksiklikler tespit edilmiş yapılması gereken eylemler ortaya konulmuştur.

- Samsun Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
- Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri
- KOSGEB Samsun İl Müdürlüğü
- Samsun Büyükşehir Belediyesi
- Sanayi ve Ticaret Odaları
- Samsun Teknopark
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi
- Samsun Serbest Bölge Müdürlüğü
- Samsun Serbest Bölgesi Kurucu ve İşleticisi A.Ş.
- Samsun Ulusal ve Uluslararası Lojistik Merkezi İşletmeciliği Anonim Şirketi
- Samsun İl Ticaret Müdürlüğü
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı
- Samsun Mobilyacı İş Adamları Derneği

Eylem planları aşağıda belirtilen öncelikli programlar çerçevesinde belirlenmiştir.

- Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı
- Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı
- Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı
- İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı
- Yurtiçi Tasarrufların Artırılması ve İsrafın Önlenmesi Programı

Yöntem ve Temel Bulgular

Sanayi ve Ticaret Eylem Planının hazırlanmasında öncelikle Samsun ekonomisinin Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYH), kişi başına düşen GSYH, ihracat-ithalat, yatırım teşvikleri, Samsun'un GSYH'sının Türkiye'nin GSYH içerisindeki payı, Samsun ihracatının Türkiye'nin ihracatı içindeki payı, Samsun ithalatının Türkiye'nin ithalatı içerisindeki incelenmiştir. Söz konu veriler Dünya Bankası, Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'ndan elde edilmiştir.İlgili verilere göre, ekonomisi tarım, hizmetler ve sanayi sektörüne dayanan Samsun'da tarım sektörünün payının azaldığı, hizmetler ve sanayi sektörünün payının arttığı tespit edilmiştir.

Samsun'da sanayi ve ticaret sektörünün gelişimini sağlamak, sektörde yol haritası elde etmek ve stratejik hedefleri katılımcı bir yolla ortaya koymak için sorumlu kuruluşlarla ve sektörde yer alan öncü firmalarla toplantı ve derinlemesine mülakat gibi farklı yöntemler kullanılmıştır. Bu kapsamda sanayi ve ticaret sektörünü geliştirecek temel bulgular aşağıda sıralanmıştır.

1. Samsun sanayisine yeni sanayi alanları kazandırılmalıdır.
2. Sanayinin teknolojik donanım kapasitesi geliştirilmelidir.
3. Samsun Serbest Bölge alanını genişletilmelidir.
4. Lojistik Merkezinin etkinliği artırılmalıdır.
5. Yeni Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulmalıdır.
6. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin kurumsallaşma ve verimlilik düzeyleri geliştirmelidir.
7. İşletmelerin tasarım kapasitesi ve markalaşma düzeyini arttırılmalıdır.
8. Endüstriyel otomasyon kullanımını yaygınlaştırmaktır.
9. Savunma sanayisi sektörünün stratejik yol haritası oluşturulmalı.
10. Mobilya imalatına odaklı kümelenme gerçekleştirmelidir.
11. İşletmelerin tedarik sürecinde Samsun sanayisinin payı arttırılmalıdır.
12. Firmalar arası tecrübe paylaşım toplantıları düzenlemelidir.
13. "Samsun Malı" imajı iyileştirilmelidir.
14. Örnek firmalar ve ilgili akademisyenlerin katılımıyla, iyi uygulamalar ve güncel çalışmaların paylaşımı sağlamalıdır.

SANAYİ VE TİCARET EYLEM PLANI

EN	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergesi
1	Samsun Tekkeköy Mendirek ve Tersane Limanı'nda atıl durumdaki alanın Samsun sanayisine kazandırılması	Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Samsun Ticaret ve Sanayi Odası Samsun Büyükşehir Belediyesi Ulaştırma Bakanlığı Samsun Ulaştırma Bölge Müdürlüğü	2018-2023	Samsun- Tekkeköy Mendirek ve Tersane Limanı'nda atıl durumdaki alan sanayi bölgesi kapsamına alınması ve yatırımcıların kullanımına sunulabilmesi için gerekli girişimler yapılacaktır.	Sanayi Bölgesi kapsamına dahil edilen alan
2	Samsun sanayisinin tedarik zinciri kapasitesinin belirlenmesi	Samsun Teknopark ve OMÜ Teknoloji Transfer Ofisi OKA Samsun Ticaret ve Sanayi Odası	KOSGEB Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü OSB Müdürlükleri Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO	2018-2023	Sanayicilerin tedarikçileri arasında yer alan ve Samsun OSB'lerinde faaliyet gösteren firmalar tespit edilecektir. Mevcut sanayi kuruluşlarının Samsun dışından temin ettiği girdileri üretme kapasitesi olan işletmeler belirlenecek ve bu sayede üretici-tedarikçi bilgi havuzu oluşturulacaktır. Bu kapsamda sanayiciler işbirliği yaparak atıl kapasitelerini değerlendirme fırsatına sahip olabilecektir.	- Samsun tedarik zinciri kapasitesini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen etkinlik sayısı - Tedarik zinciri kapasite raporu
3	Savunma sanayisine odaklı kümelenmenin desteklenmesi	Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OKA, Samsun TSO, OSB Müdürlükleri, Samsun Teknopark Samsun Büyükşehir Belediyesi	2018-2023	Savunma sektörlerinde mal ya da hizmet üreten yatay/dikey bağımlı işletmelerin ve destekleyici kurumsal yapıların örgütlü yoğunlaşmasını, tüm kurumların ortak stratejiler doğrultusunda oluşturulmuş bir altyapı ile pazar payını artırıcı faaliyetleri gerçekleştirmek üzere çalışmalar yapılacaktır. Bu kapsamda Savunma Sanayi Çalışma Grubu(SSÇG) oluşturulacak ve sektörün stratejik yol haritası belirlenecektir. Ayrıca Savunma sanayi üreticilerinin kümelenebileceği ihtisas OSB'nin kurulması desteklenecektir.	-SSÇG'nun oluşturulması -Savunma sanayi sektörü kümelenme stratejisi çalıştay sayısı - Savunma sanayi sektörünün kümelenmesi için hazırlanan proje sayısı

4	Samsun Serbest Bölge alanının genişletilmesi	Samsun Serbest Bölge Müdürlüğü, Samsun Serbest Bölgesi Kurucu ve İşleticisi A.Ş.	Samsun Ticaret ve Sanayi Odası Samsun Büyükşehir Belediyesi Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Ticaret Borsası Ulaştırma Bakanlığı Samsun Ulaştırma Bölge Müdürlüğü	2018-2023	%100 fiziki doluluğa ulaşan Samsun Serbest Bölgesi üretim ve ihracata yönelik yerli ve yabancı işletme taleplerini karşılayamamaktadır. Bu nedenle Serbest Bölgeye yeni alanların tahsis edilmesi için gerekli girişimler yapılacaktır. Bu doğrultuda DLH 2. Bölge Müdürlüğü'nün kullanımında olan alanın SB kapsamına dâhil edilmesi için görüşmeler yapılacaktır.	Serbest Bölgeye tahsis edilen alan
5	Samsun Lojistik Merkezinin tanıtılması	Samsun Ulusal ve Uluslararası Lojistik Merkezi İşletmeciliği Anonim Şirketi	KOSGEB, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, OKA, Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO	2018-2023	Samsun Lojistik Merkezi (SLM) sanayiciler, toptancılar, lojistik firmalar ve KOBİ'lere tanıtılacaktır. İşletmelere modern depoculuğun lojistikteki önemi ve rekabet gücüne katkıları anlatılacaktır.	- SLM'ni tanıtmak amacıyla düzenlenen/katılınan etkinlik sayısı - Samsun Lojistik Merkezinden hizmet alan işletme sayısı
6	Samsun sanayisinin verimlilik istatistiklerinin hazırlanması	Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO, Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO OSB Müdürlükleri	2018 - 2023	Sanayi verimlilik göstergeleri ile üretimin doğal kaynak tüketimi ve çevresel bozulma gibi negatif dışsalıklar verimlilik gösterge ve istatistiklerine dâhil edilecek ve sanayiye ilişkin çevresel-ekonomik istatistik boşluğu doldurulacaktır.	- Verimlilik iyi uygulama örneklerini oluşturan işletme sayısı - İşletmelerde kapasite artırma ve verimlilik uygulamalarına yönelik pilot proje sayısı

7	Mobilya imalatı sektörüne odaklı kümelenmenin desteklenmesi	Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Samsun Mobilyacı İş Adamları Derneği	OKA Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	2018-2023	Mobilya sektörlerinde mal ya da hizmet üreten yatay/dikey bağlantılı işletmelerin ve destekleyici kurumsal yapıların örgütlü yoğunlaşmasını, tüm kurumların ortak stratejiler doğrultusunda oluşturulmuş bir altyapı ile pazar payını artırıcı faaliyetleri gerçekleştirmek üzere çalışmalar yapılacaktır. Bu kapsamda Mobilya İmalatı Çalışma Grubu(MİÇG) oluşturulacak ve sektörün stratejik yol haritası belirlenecektir. Mobilya sektöründe "SAMSUN MALI" imajının güçlendirilmesi ve uluslararası pazarlarda rekabet gücünün artırılması için sektöre kurumsal bir kimlik kazandırılacaktır.	-MİÇG oluşturulması -Mobilya imalatı sektörü kümelenme stratejisi çalıştay sayısı - Mobilya imalatı sektörünün kümelenmesi için hazırlanan proje sayısı
8	Sanayi bölgeleri ve sifelerinde işletmelerin ortak kullanım atölyeleri kurmalarının desteklenmesi.	OKA	KOSGEB, OSB Yönetimleri Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	2018 - 2023	Sanayi bölgeleri ve sifelerinde yer alan işletmelerin işbirliği ve ürün - süreç geliştirme kapasitelerini güçlendirecek şekilde ortak kullanım atölyeleri kurulacaktır.	- Ortak kullanım atölye sayısı
9	Horizon 2020 (TÜBİTAK) programı AR-GE destekleri ile ilgili farkındalığı artırmak için bilgilendirme toplantılarının gerçekleştirilmesi	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	OKA, KOSGEB, Sanayi ve Ticaret Odaları, OSB Müdürlükleri	2018-2020	Dünyanın en yüksek bütçeli hibe programı olan ve Avrupa Birliği'nin bilimsel ve uygulamalı araştırma, geliştirme ve inovasyon projelerine destek olmak üzere oluşturulan Horizon 2020 programı ile ilgili işletmeler bilgilendirilecektir.	- Horizon 2020 ile ilgili düzenlenen etkinlik sayısı
10	Firmalar arası tecrübe paylaşım toplantılarının düzenlenmesi	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	OKA, Ticaret ve Sanayi Odaları, KOSGEB, İl Ticaret Müdürlüğü	2018 - 2023	Verimlilik, kurumsallaşma, pazarlama ve Ar-Ge gibi konularda, uluslararası pazarlarda rekabet gücüne sahip firmalar ile KOBİ'leri bir araya getirecek şekilde bilgi paylaşım toplantısı, konferans, seminer vb. etkinlikler düzenlenecektir.	- Firmalar arası tecrübe paylaşımı etkinlik sayısı

11	Örnek firmalar ve ilgili akademisyenlerin katılımıyla, iyi uygulamaların ve güncel çalışmaların paylaşımının sağlanmasına yönelik etkinliklerin düzenlenmesi	OMÜ TTO	OMÜ, OKA, Ticaret ve Sanayi Odaları, KOSGEB	2018 - 2023	Üniversite-sanayi işbirliğinin gelişmesine katkı sağlayacak akademisyenler ile firma temsilcilerinin bir araya gelmesi ve iyi uygulamalar ile güncel çalışmaların paylaşılması için etkinlikler gerçekleştirilecektir.	- Düzenlenen etkinlik sayısı
12	Endüstriyel ortak yaşam (simbiyoz) olanaklarının araştırılması	OKA Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OKA, KOSGEB, Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO	2018 - 2023	Endüstriyel ortak yaşam (simbiyoz) imkânları belirlenecek, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleriyle konuya ilişkin kurumsal kapasite güçlendirilecektir.	- Eğitim ve bilinçlendirme amaçlı etkinlik sayısı - Endüstriyel Simbiyoz kapsamında işbirliği yapan firma sayısı
13	Sanayi bölgelerinin teknolojik donanım ve teknoloji geliştirme kapasitesinin güçlendirilmesi	OKA Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OSB Müdürlükleri, Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	2018 - 2023	OSB'lerin, teknolojik donanımı, teknoloji geliştirme kapasiteleri ve teknoloji kullanım düzeyleri analiz edilecektir. İş süreçlerinin verimliliğin artırılması ve işletmelerin teknoloji yeteneğinin yükseltilmesi amacıyla kapasite geliştirme çalışmaları yapılacaktır.	-İşletmelerin teknoloji kapasitelerini analiz eden rapor sayısı. -İşletmelerin kapasitelerini geliştirici çalışma sayısı.
14	İşletmelerin sanallaştırma, bulut bilişim hizmetleri, açık kaynak kodlu yazılım başta olmak üzere bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeylerinin artırılması	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Samsun Bölge Md., KOSGEB	2018 - 2023	İşletmeler sanallaştırma, bulut bilişim hizmetleri, açık kaynak kodlu yazılım ve diğer bilgi değişim olanaklarından yararlandırılacaktır. Bu amaçla bilinçlendirme ve yaygınlaştırma çalışmaları yapılacaktır. Faaliyetler kapsamında işletmelere dijital dönüşüm ve Endüstri 4.0 ile ilgili eğitimler düzenlenecektir.	Dijital dönüşüm ve Endüstri 4.0 ile ilgili düzenlenen faaliyet sayısı

15	İmalat sanayiinde endüstriyel otomasyon uygulamalarının yaygınlaştırılması	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OKA KOSGEB Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO	2018 - 2023	İşletmelerin verimlilik ve rekabet edebilirlik düzeylerini yükseltmek amacıyla geleneksel üretim koşullarından otomasyona dayalı üretim süreçlerine geçişleri desteklenecektir.	-Endüstriyel otomasyon ile ilgili farkındalık sağlanan işletme sayısı -Endüstriyel otomasyon çalışması başlatılan işletme sayısı
16	İmalat sanayiinde kaynak verimliliğinin artırılmasına yönelik Ar-Ge çalışmaları ve teknoloji transferi uygulamalarının yaygınlaştırılması	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	KOSGEB OKA Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO	2018 - 2023	İmalat sanayiinde yerli teknolojilerin geliştirilmesi, Ar-Ge çalışmalarının artırılması uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.	İmalat sanayiinde yerli teknoloji geliştirme ve AR-GE sayısı
17	Küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik olarak ürün tasarımı, çeşitlendirilmesi ve markalaşma konularında eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi	KOSGEB	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO OKA Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO	2018 - 2023	Küçük ve orta ölçekli firmaların tasarım yapma ve marka yaratma konusundaki donanımlarını artıracak eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.	KOBİ'lere yönelik düzenlenen eğitim faaliyetleri sayısı
18	Samsun da üretilen malların imajının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması	Ticaret ve Sanayi Odaları	KOSGEB, Samsun Teknopark ve OMÜ TTO OKA	2018 - 2023	Samsun ürünlerinin uluslararası alanda markalaşması ve tanınması için yürütülen çalışmalar desteklenecektir.	"Samsun Markası" temasıyla gerçekleştirilen veya katılım yapılan etkinlik sayısı

19	Sanayinin rekabet gücünü artırmak amacıyla Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinde fikri ve sınai mülkiyet haklarının farkındalığına yönelik etkinliklerin düzenlenmesi.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Samsun OMÜ TTO	KOSGEB, OKA, Samsun TSO, Çarşamba TSO, Bafra TSO, Havza TSO, Vezirköprü TSO	2018-2023	Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinde fikri ve sınai mülkiyet haklarının nasıl korunacağı ve yönetileceği konularında üreticilerin bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.	Yenilik ve tasarım, fikri ve sınai mülkiyet haklarının farkındalığına yönelik gerçekleştirilen etkinlik sayısı
20	KOBİ'ler başta olmak üzere özel sektöre sermaye piyasalarının avantajlarının yaygın bir şekilde anlatılması	KOSGEB Samsun Ticaret ve Sanayi Odası,	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO SPK, BİST, Samsun Ticaret Borsası	2018-2023	KOBİ'lerin ve diğer özel sektör şirketlerinin sermaye piyasalarından fon temini konusunda bilgilendirilmelerine yönelik eğitim ve tanıtım faaliyetleri düzenlenecektir.	Sermaye piyasaları ve avantajlarına yönelik gerçekleştirilen etkinlik sayısı.
21	KOBİ'lerin ticarileştirmeye yönelik insan kaynağı kapasitesinin artırılması	KOSGEB Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Samsun TSO, Çarşamba TSO, Bafra TSO, Havza TSO, Vezirköprü TSO	2018-2023	Ar-Ge yapan firmaların teknolojik ürün ticarileştirmesine yönelik yetkinliklerinin artırılması amacıyla OMÜ-TTO aracılığıyla ticarileştirme konusunda eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilecektir. Ayrıca öncelikli sektörlerdeki firmalar başta olmak üzere ticarileştirme konusunda mentörlük hizmeti sağlanacaktır.	-Ticarileştirme konusunda düzenlenen eğitim ve danışmanlık hizmeti sayısı -Mentörlük hizmeti verilen işletme sayısı
22	Üniversiteler ve araştırma merkezlerinde yapılan araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesinin desteklenmesi	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	KOSGEB, OKA, Samsun TSO, Çarşamba TSO, Bafra TSO, Havza TSO, Vezirköprü TSO	2018-2023	Üniversitelerde ve araştırma merkezlerinde yapılan araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi desteklenecektir. Araştırmacıların doğrudan şirket kurması veya fikri haklarının işletmelere devredilmesi gibi ticarileştirme faaliyetlerine yönelik eğitim, danışmanlık ve mali destekler sağlanacaktır.	-Eğitim ve danışmanlık verilen araştırma sayısı -Ticarileştirilen araştırma sayısı

23	Tıbbi cihaz ve savunma sanayi sektörlerine yönelik destek, teşvikler ve fikri mülkiyet hakları sisteminden faydalanma konularında eğitim, bilgilendirme ve tanıtım toplantılarının yapılması	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OKA KOSGEB Samsun TSO	2018-2023	Düzenlenecek eğitim programlarıyla mevcut destekler konusunda farkındalık oluşturulacak ve patent veri tabanının etkin kullanımı ile ilgili eğitimler düzenlenecektir.	Eğitim, bilgilendirme ve tanıtım toplantı sayısı
24	Tıbbi alet üreticilerinin Ar-Ge faaliyetlerinin özendirilmesi	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OKA KOSGEB Samsun TSO	2018-2023	Ar-Ge merkezi bulunmayan işletmeler desteklenecektir.	Ar-Ge merkezi bulunan işletme sayısı
25	E-ticaretin, Samsun ilinin ihracatın artırılmasında etkili bir araç olarak kullanılması amacıyla gerekli mekanizmaların geliştirilmesi	İl Ticaret Müdürlüğü Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO	OKA, KOSGEB, Samsun Teknopark ve OMÜ TTO, Samsun Ticaret Borsası	2018-2023	İşletmelerin uluslararası pazarlara açılımı ve rekabet gücünün artırmak için sanal pazar yerlerine girmeleri teşvik edilecektir. Bu kapsamda işletmelerin dijital dönüşüm sürecine girmelerini destekleyici faaliyetler düzenlenecektir.	- Dijitalleşme, e-ticaret-e-ihracat temalı etkinlik sayısı. - E-ihracata başlayan işletme sayısı
26	Yeni Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TGB) kurulması ve AR-GE yatırım alanlarının tahsis edilmesi	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	Bilim Sanayi Teknoloji İl Müdürlüğü, Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO		OMÜ Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi'nin Balıca Yerleşkesinde bulunan laboratuvar ve hangar alanlarının TGB kapsamına alınması için gerekli çalışmalar yapılacaktır. Ayrıca savunma sanayi, medikal cihazlar ve makina imalatı sektörlerinde faaliyet gösteren işletmeler için ar-ge alanlarını tahsis edilmesi.	TGB'de işletmelere tahsis edilen AR-GE alanı sayısı

27	Teknik koleji ihtiyaç analizinin yapılması	OSB Müdürlükleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	OKA KOSGEB Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO Samsun Teknopark ve OMÜ TTO	2018-2023	OSB'lerde özel sektörün talepleri doğrultusunda kurulacak teknik kolejler için ihtiyaç analizi ve etkinlikler yapılacaktır.	Teknik Kolejlerin önemi ve gerekliliğini kapsayan etkinlik ve ihtiyaç analizi rapor sayısı
28	KOSGEB Destek Programlarının Etki Analizinin Yapılması	KOSGEB	Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO Samsun Teknopark ve OMÜ TTO OKA	2018-2023	KOSGEB Destek Programlarının ilgili, verimlilik, etkililik, etki (fayda), sürdürülebilirlik ve uygulama açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.	Destek Programları Etki Analizi Rapor Sayısı
29	Şehir içerisinde kalan sanayi sitelerinin şehir dışına taşınması için yeni sanayi alanlarının oluşturulması	Samsun Büyükşehir Belediyesi Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Samsun TSO SS. Küçük Sanayi Sitesi Kooperatifleri	2018-2023	Şehir içerisinde kalan küçük sanayi sitelerine yeni alanların tahsis için imar düzenlemeleri yapılacak ve tüm paydaşların katılımı ile yeni sanayi alanların tahsis gerçekleştirilecektir.	Yeni sanayi siteleri için tahsis edilen arsa alanı
30	Atıl durumda bulunan üretim tesislerinin OSB kapsamında değerlendirilmesi	Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Samsun TSO Çarşamba TSO Çarşamba OSB Müdürlüğü	2018-2023	Atıl durumda bulunan (Çarşamba şeker fabrikası vb.,) fabrikaların OSB kapsamına alınması sağlanacaktır.	OSB kapsamına alınan tesis sayısı

31	Küçük ve orta ölçekli işletmelerin kurumsallaşma ve verimlilik düzeylerinin belirlenmesi	KOSGEB	Samsun Teknopark ve OMÜ TTO Samsun TSO Çarşamba TSO Bafra TSO Havza TSO Vezirköprü TSO OSB Müdürlükleri	2018 - 2023	KOBİ'lerin kurumsallaşma ve verimlilik algısını/düzevini ölçmek üzere geniş kapsamlı bir araştırma yapılacaktır. Araştırma sonuçları doğrultusunda öncelikli sorunların çözümüne yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.	- KOBİ'lerin kurumsallaşma düzeylerini belirleyen araştırma raporu. - KOBİ'lerin verimlilik düzeylerini belirleyen araştırma raporu. - Öncelikli sorunların çözümü için gerçekleştirilen faaliyet sayısı
----	--	--------	--	-------------	---	--

İSTİHDAM EYLEM PLANI

12.11.İSTİHDAM EYLEM PLANI

Giriş ve Yönetici Özeti

İşgücü piyasasının verimli bir yapıya sahip olması ve dolaylı olarak ülkemizde katma değerli üretim sürecine geçilebilmesi için insan kaynağı altyapısı oluşturulmasında büyük önem arz etmektedir. Ekonomik büyümenin sürdürülebilir kılınmasının; sanayi ve hizmetler sektörlerinin toplam hasıladaki payının, toplam istihdamın içinde yüksek verimliliğe sahip istihdam oranının ve toplam üretim içerisinde yüksek katma değerli ürünlerin payının artmasına dayalı olduğu, iktisat tarihinde de kendine yer bulmuş bir gerçektir.

Türkiye’de istihdamın genel yapısı incelendiğinde, ilk göze çarpan ayrıntı cinsiyet farklılığıdır. 29 Milyon dolayındaki istihdamın, yaklaşık 20 milyonunu erkekler, 9 milyonunu ise kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların işgücüne katılım oranı, %34 seviyelerindedir. 20 Milyon kadın, çalışma çağında olmasına rağmen tercihlerini işgücüne katılmama yönünde kullanmaktadır. İstihdamın içerisinde erkeklerin oranı, %70 dolaylarında seyretmektedir.

Aktif bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Gelişmekte olan ülkelerde yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok ülkede işgücü fazlalığı olmasına rağmen, talep edilen işgücünün nitelikleri ile işgücü arzının nitelikleri (meslek, eğitim, beceri vb.) arasında uyumsuzluk bulunması ve etkin eşleştirme eksikliği gibi nedenlerle işgücü açığı karşılanamamaktadır. Açık işlerin zamanında doldurulamamasının başlıca nedenleri işgücünün mobilitesinin yetersizliği, işverenin talep ettiği nitelik ve ücrette elemanların olmayışı, bazı mesleklerde çalışma ortamı ve ücretin adaylarca beğenilmemesi, işverenlerin talep ettikleri işgücüne işin gereklerine uygun ekonomik ve sosyal koşulları sunmaması olarak sıralanabilir. İşgücünün mesleki bilgi ve beceri açısından kalifiye olmaması bu sorunu daha da derinleştirmektedir.

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR’un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir.

Hazırlanan 2018-2023 Samsun İl İstihdam Eylem Planı'nın amacı; istihdam sürecinin daha etkin yürütülebilmesi, işverenin ihtiyacına uygun işgücünün yönlendirilmesi, kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacının karşılanması, yerel düzeyde istihdamın artırılması, işsizliğin azaltılmasına yönelik olarak yerel istihdam hedeflerinin tanımlanması, önceliklerinin belirlenmesi ve yerel istihdam politikalarının daha etkin ve verimli bir şekilde uygulanmasına katkı sağlamaktır. Bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan bu rapor birçok alt bölümden oluşmaktadır. Öncelikle; Dünya'da, Türkiye'de ve Samsun'da işgücünün piyasasının mevcut durumu araştırıldı. Daha sonra Samsun'un işgücü piyasası analizinden hareketle 2023 yılına kadar yapılması gereken eylemler belirlendi.

İSTİHDAM EYLEM PLANI

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşlem ve Açıklama	Performans Göstergeleri
1	Mesleki eğitim kurslarının etkin yürütülmesi	İl Millî Eğitim Müdürlüğü İŞKUR	Mesleki Eğitim Merkezi Halk Eğitimi Merkezi Belediyeler Ticaret ve Sanayi Odası Esnaf ve Sanatkarlar Odası STK	2019-2023	İhtiyaç duyulan meslek dallarında mesleki eğitim kurslarının açılmasına öncelik verilecektir. Mesleki eğitim kurumları ve iş çevrelerinin sahip olduğu laboratuvar, araştırma merkezi, atölye, araç parkı, modern cihaz vb. olanaklardan karşılıklı yararlanabilmesi için eşgüdüm sağlanması yöntemine gidilecektir. Kurslarda öğretici olarak alanında uzman personelin görevlendirilmesine öncelik verilmesi sağlanacaktır.	Açılan kurs sayısı Yapılan protokol sayısı
2	Genel ve mesleki eğitimin kalitesi ve etkinliği artırılması	İl Millî Eğitim Müdürlüğü	SGK İŞKUR Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ticaret ve Sanayi Odası Esnaf ve Sanatkarlar Odası STK	2020-2023	Meslek Yüksekokullarında 5. ve 6. iş yeri eğitimi dönemlerinin eklenmesi yada 3+1 sisteminde olduğu gibi sadece 4. dönemi kapsayacak şekilde iş yeri eğitimi eklenecektir. Teknik Meslek Liselerinin ve Meslek Yüksek Okullarının ihtiyaç analizleri yapılarak atölye ve laboratuvar imkanları tekrar gözden geçirilecek ve eksik görülen hususlar ivedilikle giderilecektir.	Görevlendirilen uzman personel İş yeri eğitimine gönderilen öğrenciler
3	Üniversite öğrencilerinin iş piyasasına geçişlerini sağlamak amacıyla üniversite-sektör işbirliğinin geliştirilmesi	İŞKUR	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Gençlik Hiz. Ve Spor İl Müdürlüğü Ticaret ve Sanayi Odası Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müd. Özel Sektör İşyerleri	2019-2023	Üniversite işbaşı eğitim yönergesinde belirlenen kriterleri sağlayana Üniversite son sınıf öğrencileri 15 kredilik derse denk düşecek biçimde işyeri stajeri uygulamasına geçilecektir. Bu öğrenciler, İŞKUR'un işbaşı eğitim programı kapsamına alınacaktır. Öğrencinin staj yeri bulması konusunda İŞKUR tarafından yardım sağlanacaktır.	İşbaşı eğitimi kapsamında staj yapan öğrenciler İŞKUR'un staj için görüştüğü işyerleri
4	Eğitim-işgücü piyasası arasında uyum sağlanması	İŞKUR İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Ticaret ve Sanayi Odası Esnaf ve Sanatkarlar Odası	2020-2023	Her sektörün öncü firmaları ile eğitim kurumları arasında bilgilendirme toplantıları düzenli olarak yapılacak ve sektörün ihtiyaç duyduğu öğrenci profili belirginleştirilerek ders içerik ve eğitim planları değiştirilecektir.	Revize edilen ders içerikleri ve eğitim planları

5	Esnek çalışma yöntemi ve uygulamaları	İŞKUR	Esnaf ve Sanatkarlar Odası İşçi Sendikası İşveren Sendikası Hak İşçi Sendikası SGK Ticaret ve Sanayi Odası Yerel Medya	Sürekli	Oda üyeleri Esnek Çalışma Yönetimi ve Uygulamaları konusunda kapsamlı seminerlerle bilgilendirilecektir. Esnek çalışmaya uygun meslekler veya iş kolları belirlenecektir. Özel Sektör, Kamu kurumları ve kar gütmeyen kurumlarda örnek uygulama yapılacak ve bu uygulamada daha çok kadınlar ve engelliler tercih edilecektir. Pilot olarak seçilecek bazı işletmelerde esnek çalışma yöntemi ve uygulamaları hakkında işçilerle işveren tarafından işe başlangıç saatleri ile ilgili esneklik sağlanacaktır. Örneğin 8:00 – 10:00 arasında işe başlangıç saatinin işçi tarafından belirlenmesi sağlanacaktır.	Verilen seminer sayısı Belirlenen meslekler Esnek çalışmaya dahil edilen kadın ve engelli sayısı İşe başlangıç saatini belirleyen çalışan sayısı
6	Esnek çalışanların tespitine ilişkin detaylı, yeni bir veri tabanının oluşturulması	SGK İŞKUR	TÜİK Ticaret ve Sanayi Odası Kamu Kurum ve Kuruluşları	2019-2020	Samsun İşkur İl Müdürlüğü öncülüğünde çeyrek dönemler ve yıllık periyotlar halinde paydaş kurumlarda oluşan veriler toplanarak veritabanı oluşturulacaktır.	Oluşturulan veritabanı
7	Esnek çalışma biçimlerinin sektörel bazda istihdama katkısının nicelik ve nitelik yönünden etkisinin araştırılması	TÜİK	Ticaret ve Sanayi Odası İŞKUR Ondokuz Mayıs Üniversitesi İl Millî Eğitim Müdürlüğü	2022-2023	Esnek çalışma yöntemi ve uygulamaları ile ilgili kuruluşlara anket çalışması yapılacaktır.	Anket sonuçları
8	Kadınların işgücüne katılma oranı ve istihdamının artırılması	İŞKUR	İl Millî Eğitim Müdürlüğü Aile ve Sosyal Politikalar İl Md. TSO İl Kadın Girişimciler Kurulu Kadın Dernekleri	Sürekli	150'den fazla kadın çalışanın olduğu işyerlerinde zaten zorunlu olan kreş uygulamasının yaygınlaştırılması sağlanacak ve teşvik edilecektir. Kadınların girişimci olma motivasyonları, iş fikirleri ve girişimcilik eğitimlerine katılmaları desteklenecektir.	Açılan kreş sayısı Girişimci eğitimi sertifikasını alan kadın sayısı

9	Kadın istihdamının kayıtlı hale getirilmesine yönelik teşvik düzenlemeleri tanıtılarak uygulamanın yaygınlaştırılması	SGK İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası TSO İl Kadın Girişimciler Kurulu İşçi Sendikası İşveren Sendikası Hak İşçi Sendikası Esnaf ve Sanatkarlar Odası STK Yerel Medya	Süreklili	Aktif işgücü programlarına katılan kadınlara yönelik ek teşvikler sağlanacaktır. SGK tarafından uygulanmakta olan kadın istihdamına yönelik teşvikler çeşitli platformlarla daha etkin bir şekilde tanıtılacaktır.	Teşviklerden faydalanan kadın sayısı
10	Kadın girişimci sayısının artırılması	İŞKUR KOSGEB	Belediyeler Ticaret ve Sanayi Odası TSO İl Kadın Girişimciler Kurulu	Süreklili	Kadınlara yönelik girişimcilik teşviklerinin tanıtılacak ve kursların sayısı arttırılacaktır. Kadın girişimci desteği ile açılan işyerlerinde gerçekte kadın girişimcilerin faal olup olmadıkları denetlenecektir.	Girişimcilik eğitimi sertifikasını alan kadın sayısı
11	Kadınlara istihdam oluşturulabilecek nitelikli mesleki eğitim kurs sayılarının artırılması	İl Millî Eğitim Müdürlüğü İŞKUR	TSO İl Kadın Girişimciler Kurulu Esnaf ve Sanatkarlar Odası Kadın Dernekleri	2019-2020	Yaygın eğitim kurumlarında kadınlara yönelik açılacak kursların duyurulmasında muhtarlarla işbirliği yapılarak eğitim alabilecek bireylere ulaşılabilecektir. Kadınlara mesleki kurslarının yanı sıra mutlak iş dünyasından, kurumsallaşmadan, aile ve iş hayatını dengelemeden bahsedilen, çocuk ve mentörlük içeren seminerler (yine kadınlardan) verilmeli veya her kurs'a eğitim dersi olarak eklenmeli. Mesleki Eğitim kurs sayısının yanı sıra, kursların uzmanlık seviyelerinin arttırılacaktır. Kadın emekliden boşalan yere öncelikle kadın çalışanın yönlendirilmesi önerilecektir.	Kadınlara yönelik açılan Mesleki Eğitim kurs sayısı
12	Engellilerin işgücüne katılım oranı ve istihdamının artırılması	İŞKUR	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Ticaret ve Sanayi Odası SGK Engelli Dernekleri Özel İstihdam Büroları Özel Sektör İşyerleri	2019-2023	Engelli işçi çalıştırma yükümlülüğü bulunan işyerlerinin kontenjanları takip edilecek, varsa kontenjan açıklarının kapanması sağlanacaktır. Engelli bireylerin mesleki niteliklerini geliştirmeleri sağlanacaktır. İş ve Meslek danışmanları tarafından engellilere yönelik iş arama becerileri ve CV yazma teknikleri eğitimi verilecektir.	İşe yerleşen engelli sayısı

13	Engellilerin kendi işlerini kurlmalarına yönelik destek programlarının çeşitlendirilmesi ve artırılması	Engelli Konfederasyon Temsilciliği	İŞKUR SGK KOSGEB OKA OMÜ Ticaret ve Sanayi Odası	2019-2021	İş fikri ve projesi olan engelli bireylerin İŞKUR il müdürlüğüne intikal eden projeler Türkiye İŞKUR genel müdürlüğü bünyesinde oluşturulan komisyona sunulacaktır. İŞKUR tarafından özel politika gerektiren grupların girişimcilik eğitimi sertifikası almaları sağlanacaktır.	Desteklenen Engelli sayısı
14	Eski hükümlü ve topluma kazandırılması gereken bireylerin istihdamı edilebilirliklerinin artırılması	Denetimli Serbestlik Müdürlüğü İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası İşadamları Dernekleri Sağlık İl Müdürlüğü Emniyet Müdürlüğü	2019-2021	Eski hükümlü ve topluma kazandırılması gereken bireylerin istihdam edilebilirliklerinin artırılabilmesi için verilecek eğitimlerde psikolog, sosyal çalışmacı, sosyal hizmet uzmanı gibi branşlarda eğitici desteği sağlanacaktır. Eski hükümlülerin mesleki niteliklerini geliştirmeleri sağlanacaktır. İş fikri ve projesi olan eski hükümlü bireylerin İŞKUR il müdürlüğüne intikal edilen projeleri Türkiye İŞKUR genel müdürlüğü bünyesinde oluşturulan komisyona sunulacaktır.	İstihdam edilen engelli sayısı
15	Genç işsizliği azatılması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası Genç Girişimciler Kurulu SAMGIAD Esnaf ve Sanatkarlar Odası Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü SGK Teknopark	Sürekli	Yazılım ve bilişim teknolojileri alanında genç bireyler çeşitli programlarla donanımlı hale getirilecektir. İşgücü piyasasında bu alanlara yönelik açık işgücü karşılanacaktır. Aktif işgücü kapsamında uygulanan programlardan genç bireylerin daha fazla istifade etmeleri sağlanması teşvik edilecektir. Genç bireylerin çalışma hayatına girdiklerinde SGK teşviklerinden daha fazla faydalandırıldıkları hususunda bilgilendirilecektir.	İstihdam edilen genç sayısı
16	Gençlere kariyer planlaması, iş arama yardımları, eşleştirme ve danışmanlık hizmetleri sunulması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası Genç İşadamlar Dernekleri Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü MEM Üniversiteler Belediyeler	2019-2023	İş ve Meslek danışmanları tarafından gençlere yönelik iş arama becerileri ve CV yazma teknikleri eğitimi verilecektir. Gençlerde yetenek ve mesleki hedeflerin oluşturma yönünde farkındalık oluşturmaya adanmış Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Gençlik merkezleri etkin olarak kullanılacaktır.	Gerçekleştirilen faaliyet sayısı

17	Gençlere yönelik teşvik düzenlemelerinin işverenlere tanıtımının yaygınlaştırılması	İŞKUR SGK	Ticaret ve Sanayi Odası Genç İşadamlar Dernekleri Esnaf ve Sanatkar Odalar Birliği SGK Yerel Medya	2019-2020	İşbirliği yapılacak kuruluşlarla ortak olarak bilgilendirme toplantıları düzenlenecek ve tanıtım materyalleri hazırlanacaktır.	Yapılan etkinlik sayısı
18	Kayıt dışı çalışanlara yönelik faaliyetler	SGK	İŞKUR Yerel Medya Ticaret ve Sanayi Odası	2019-2020	Kamu kurum ve kuruluşlarıyla kayıt dışılık ile mücadele konusunda işbirliği protokolü yapılacaktır. Kayıt dışı çalışma ile ilgili farkındalık oluşturmak için sosyal medya ve yerel medya aktif olarak kullanılacaktır. Milli eğitim ile işbirliği yapılarak okullarda sosyal güvenlik denetmenleri ve çalışanları tarafından eğitimler verilecektir. Kayıtlı işçi çalıştırdığı tespit edilen işletmelere sağlanan teşviklerden mahrum kaldıkları ve maruz kalacakları durumlar konusunda bilgilendirmeler yapılacaktır. 6735 uluslararası işgücü kanunu kapsamında işyeri ya da işletmelerin yabancı çalıştırma izinleri hakkında bilgilendirmeler yapılacaktır. Denetim yetkisi olan kamu kurum ve kuruluşlarının yetkililerince denetimler sıklaştırılacaktır.	Yapılan protokol sayısı
19	Kayıt dışı yabancı işçilerin kayıtlı işgücü haline getirilmesi	SGK	İŞKUR Ticaret ve Sanayi Odası SAMSİAD SANGİAD MÜSİAD	Süreklili	Göçmenlere dil eğitimi verilecektir. Nitelikli ve beceri sahibi göçmenlerin işgücü piyasasında temininde güçlük çekilen mesleklerle yönlendirilerek ve işverenlerle iletişim sağlamaları olanak sağlanacaktır. Meslek erbabi göçmenlerin bağımsız işyeri/işletme açmaları hususunda bilgilendirilmeleri ve teşvik edilmeleri sağlanacaktır. Dış kaynaklı projelerden fon sağlanarak nitelsiz çalışma çağında göçmenlere mesleki nitelik kazanmaları sağlanacaktır.	Gerçekleşen işbirlikleri ve denetimler
20	Göçle gelen kadınların, işgücü piyasasına uyumlarını sağlayıcı programlar gerçekleştirilmesi	Göç İdaresi İl Müdürlüğü	İŞKUR İl Millî Eğitim Müdürlüğü Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	2019-2020	Göçmenlere dil eğitimi verilecektir. Nitelikli ve beceri sahibi göçmenlerin işgücü piyasasında temininde güçlük çekilen mesleklerle yönlendirilerek ve işverenlerle iletişim sağlamaları olanak sağlanacaktır. Meslek erbabi göçmenlerin bağımsız işyeri/işletme açmaları hususunda bilgilendirilmeleri ve teşvik edilmeleri sağlanacaktır. Dış kaynaklı projelerden fon sağlanarak nitelsiz çalışma çağında göçmenlere mesleki nitelik kazanmaları sağlanacaktır.	Gerçekleşen program sayısı

21	Sosyal yardım alan ve çalışabilir yoksul vatandaşlara verilen yardımlar çalışmaya teşvik edecek şekilde şartlı olarak verilmesi ve istihdam-sosyal koruma ilişkisinin güçlendirilmesi	İŞKUR SDV	ASPiM TSO İşadamları Dernekleri Belediyeler	2019-2022	Sosyal yardım alan çalışabilir yoksul vatandaşlar iş ve meslek danışmanlığı hizmetinden faydalandırılacaktır.	Sosyal yardım alan çalışabilir yoksul vatandaşlar iş ve meslek danışmanlığı hizmetinden faydalandırılacaktır.	Sosyal yardım alanlardan işe yerleşenlerin sayısı
					Sosyal yardım başvurusunda bulunan çalışabilir yoksul vatandaşların İŞKUR'a kayıtlı olmaları ve aktif olarak iş arama süreçlerine katılmaları sağlanacaktır.	Çalışabilir durumdaki yardıma muhtaç vatandaşlar niteliklerine uygun olarak sınıflandırıldıktan sonra yetenekleri doğrultusunda meslek eğitimi almaları sağlanarak Atakum Belediyesinde ve diğer ilçe belediyelerde ihtiyaç duyulan alanlarda (Çevre Temizliği, park bahçe işleri, kreş, huzurevi, engelli merkezleri) çalıştırılacaktır.	
22	Çocuk işçiliği ile mücadele	Aile ve Sosyal Politikalar İl Md.	İŞKUR İl Emniyet Müdürlüğü İl Jandarma Komutanlığı Gençlik Hiz. Ve Spor İl Müdürlüğü	Sürekli	Sosyal yardım alan vatandaşların toplum yararına programlarda öncelikli olarak değerlendirilmesi için çalışmalar yapılacaktır.	Sokakta çalışan çocukların ne gibi tehlikelere ve hastalıklara açık durumda olduğu ve yasal yükümlülükler hakkında aile bilinçlendirilecektir.	Çocuk işçi sayısından gerçekleşen azalma
					İşverenler bilinçlendirilerek küçük yaşta çocuk çalıştırmaları önlenecektir.	Gerekli sosyal inceleme yapıldıktan sonra aile ekonomik yoksulluk içerisindeyse ekonomik destek sağlanacaktır.	
					İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından dilenciliğin yoğun olduğu ve haber merkezlerinden gelen ihbarlar üzerine çalışmalar yapılarak Aile Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile iletişime geçilecektir.	Çocuk dilenciliğinin önlenmesine yönelik olarak Samsun Valiliği Bünyesinde Çocuk Hizmetleri İl Koordinasyon Birimi Koordinesinde İl Merkezinde belli aralıklarla Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünden bir personel (sosyal Çalışmacı, Psikolog vb.) İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğünden 1 personel, Büyük şehir Belediye Başkanlığında görevli zabıta olmak üzere dilencilik yapan/yaptırılan çocuklara yönelik çalışmalar yapılacaktır.	

23	Tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde işbaşı eğitim programlarının özendirilip yaygınlaştırılması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası Esnaf ve Sanatkarlar Odası Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri SAMSİAD SAMGIAD MÜSİAD	Süreklili	OSB içerisindeki firmaların tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde işbaşı eğitim programları hakkında yazılı ve görsel olarak duyurulacaktır. Tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde işbaşı eğitimi verecek kurum ve kuruluşlarla etkin işbirliği protokolü yapılacaktır.	Gerçekleşen etkinlik ve yapılan protokol sayısı
24	Sektörde iş sağlığı ve güvenliği	İŞKUR	Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri SGK Ticaret ve Sanayi Odası Yerel Medya	Süreklili	İşyerlerine iş sağlığı ve güvenliği eğitim programları hakkında yazılı ve görsel olarak bilgilendirilmeler yapılacaktır. İş sağlığı ve güvenliği eğitim programlarının daha etkili olarak düzenlenebilmesi ve yürütülmesi için ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkin işbirliği protokolü hazırlanacaktır. İş sağlığı ve güvenliği konusunda işçi ve işverenlere yönelik bilgilendirmeye toplantıları ve eğitim programları düzenlenecektir.	İş kazalarının düşme oranı
25	Proje merkezli girişimci bireylerin yetiştirilmesi	KOSGEB	Teknopark Ticaret ve Sanayi Odası Ondokuz Mayıs Üniversitesi İl Millî Eğitim Müdürlüğü Esnaf ve Sanatkarlar Odası İŞKUR	Süreklili	Proje yönetimi eğitimleri konusunda istekli eğitim kurumlarına ve işyerlerine proje yazma teknikleri profesyonel ekipler tarafından verilecektir. Samsun Teknopark tarafından girişimciliği teşvik edecek yarışmalar düzenlenerek farkındalık oluşturulacaktır. Okullar ziyaret edilerek Teknopark ve faaliyetleri ile ilgili tanıtımlar yapılacaktır. Ayrıca Okullar Teknopark'a davet edilerek yapılan çalışmaların yerinde görmeleri sağlanacaktır.	Gerçekleşen proje sayısı
26	İstihdam fuarları, kariyer günleri ve tanıtım materyalleri yoluyla girişimcilik eğitimlerinin gençler arasındaki tanınırlığı artırılacak ve daha fazla gencin bu eğitimlerden yararlanması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası OKA Ondokuz Mayıs Üniversitesi Belediyeler İl Millî Eğitim Müdürlüğü Yerel Medya SAMGIAD	Süreklili	Yatırım ve tanıtım etkinliklerinde ajans tanıtım materyallerinden gençlerin daha fazla faydalanılması (Orta Karadeniz Bölgesi Yatırım Rehberi, Yatırım Teşvik Sistemi, Yatırım Alanları Rehberi, vb.) sağlanacaktır. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansından Teknik destek programı sayesinde kurumların (özel sektör hariç) proje hazırlayarak eğitim desteği alabilmesi sağlanacaktır.	Gerçekleşen faaliyet sayısı

27	Aktif İşgücü Piyasası Politikaları kapsamında etkinliklerin düzenlenmesi ve yaygınlaştırılması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası İl Millî Eğitim Müdürlüğü Belediyeler STK Esnaf ve Sanatkarlar Odası Yerel Medya	Süreklî	Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerine yönelik alanından uzman kişilerce gençlerin kariyer planı yapmaları hususunda eğitimler verilecektir.	Yapılan etkinlik sayısı
					İl bazında düzenlenen istihdam fuarlarına öğrencilerin daha fazla katılım sağlanmaları teşvik edilecektir.	
					İl bazında öncü sektörlerin temsilcilerinin istihdam fuarlarına katılımı ve gençlerle buluşmalarına olanak sağlanacaktır.	
28	İşbaşı eğitimi programı kapsamında nitelikli mesleklerde programın yaygınlaştırılması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası Esnaf ve Sanatkarlar Odası S.Merkez Organize San. Bölge Md. SAMSİAD SAMGİAD MÜSİAD		Oda üyeleri aktif işgücü programları hakkında bilgilendirilecektir.	Gerçekleşen işbaşı eğitim programı sayısı
					Aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında verilen destekler konusunda işgücü kapsamındaki bireylerin haberdar olmaları için etkinlikler (Meslek Tanıtım Günleri, Gençlerle Tecrübe Paylaşımı Etkinlikleri, Girişimcilik Başarı Söyleşileri Etkinlikleri gibi) düzenlenecektir.	
					Meslek Liselerinin 9. ve 12. sınıflarında okuyan öğrencilerin kariyer planlamalarına yön verilecektir.	
29	Mevcut açık işlere uygun işgücü planlanması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası Esnaf ve Sanatkarlar Odası S.Merkez Organize San. Bölge Md. SAMSİAD SAMGİAD MÜSİAD	2019-2020	Katma değeri yüksek işyerleri tespit edilerek işyerlerinde programların uygulanması sağlanacaktır.	Açık işlere arz edilen istihdam sayısı
					Yazılım, bilişim, robotik kodlama ve yüksek teknolojik içerikli mesleklerle programın uygulanmasında öncelik verilecektir.	
					İmalat ve bilişim sektörlerinde programlar 3 ay yerine 6 ay olarak düzenlenecektir.	
29	Mevcut açık işlere uygun işgücü planlanması	İŞKUR	Ticaret ve Sanayi Odası Esnaf ve Sanatkarlar Odası S.Merkez Organize San. Bölge Md. SAMSİAD SAMGİAD MÜSİAD	2019-2020	İŞKUR tarafından her yıl yapılan İşgücü Piyasası Araştırması ve Açık İş İstatistikleri Araştırması sonuçları doğrultusunda işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu mesleklerde yeterli işgücü arzı sağlanması için mesleki eğitim programlarının araştırma sonuçlarına uygun olarak düzenlenmesi sağlanacaktır.	Açık işlere arz edilen istihdam sayısı

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

A Samsun Organize Sanayi Bölgesi Yaşardoğu Cad.
No: 62 Tekkeköy/SAMSUN
T 0 362 431 24 00
F 0 362 431 24 09
W www.oka.org.tr
E info@oka.org.tr
ika /okaorgtr
f /OrtaKaradenizKalkinmaAjansi

AMASYA YATIRIM DESTEK OFİSİ

Dere Mah. İğneci Baba Sk. No:30 Amasya
T. 0 (358) 212 69 66 F. 0 (358) 212 69 65

ÇORUM YATIRIM DESTEK OFİSİ

A. Karekeçili Mah. Gazi Cad. No:1 Çorum Valiliği A Blok Kat:3 ÇORUM
T. 0 (364) 225 74 70 F. 0 (364) 225 74 71

SAMSUN YATIRIM DESTEK OFİSİ

Samsun Organize Sanayi Bölgesi Yaşardoğu Cad.
No: 62 Tekkeköy/SAMSUN
T. 0 (362) 431 24 00 F. 0 (362) 431 24 09

TOKAT YATIRIM DESTEK OFİSİ

Kabe-i Mescit Mahallesi Bekir Paşa Sokak No: 11 MERKEZ / TOKAT
T. 0 (356) 228 93 60 F. 0 (356) 228 97 60